

10 ÉVES A HATÓSÁG

ÉVES A HATÓSÁG

A Nemzeti Adatvédelmi
és Információszabadság Hatóság

Beszámolója

a 2021. évi tevékenységéről

B/18074

Bevezető

Köszöntöm a Tisztelt Olvasót!

Ebben az évben ünnepeljük a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megalakulásának 10. évfordulóját, hozzátéve és hangsúlyozva, hogy „a NAIH önmagát az 1995-2011. között működő Adatvédelmi Biztos Irodája örököseként, munkájának folytatójaként határozta meg”.

A feladat- és hatáskörének fejlődését, változásait az „Áttekintés a Hatóság első tíz évének tapasztalatairól” című, soron következő fejezetben részletesen is elemezzük, az azonban egyértelműen leszögezhető, hogy a Hatóság helyzete a magyar jogállami jogvédő rendszerben stabil és elfogadott, amit megfelelően támogat folyamatosan erősödő szervezete is.

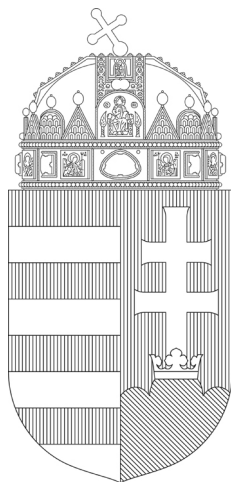
Mindkét információs jog esetében úttörő és megkerülhetetlen szerepe van a jogalkalmazás és jogértelmezés területén, titokfelügyeleti hatásköre pedig nemzetközi viszonylatban is egyedülállóan erős. Ez utóbbi tekintetében mindenképpen említést kell tenni a 2021-ben indult ún. Pegasus kémiszoftver ügy vizsgálatáról, melyről a részletes összefoglaló a NAIH honlapján is megtalálható.¹

Ugyanakkor természetesen vannak olyan területek, ahol szükség lenne további fejlődésre, előrelépésre. Ilyen a jogalkotás-jogszabály véleményezés, ahol évek óta beszámolunk nehézségekről, illetve információszabadság ügyekben a nem megfelelő együttműködési hajlandóságot mutató adatkezelők miatt sajnos előfordul, hogy a jogkövető magatartásra való felszólítás eredménytelen marad. Ez utóbbi problémára is megoldást keresünk annak az átfogó, kiemelt uniós támogatású kutatási projektnek a keretei között, mely „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” címet viseli.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Péterfalvi Attila

címzetes egyetemi tanár
a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Elnöke

¹ <https://www.naih.hu/adatvedelmi-jelentesek/file/486-jelentes-a-nemzeti-adatvedelmi-es-informacioszabadsag-hatosag-hivatalbol-inditott-vizsgalatanak-megallapitasai-a-pegasus-kemiszoftver-magyarorszagon-torteno-alkalmazasaval-osszefuggesben>

Áttekintés a Hatóság első tíz évének tapasztalatairól

1. A NAIH létrejöttének előzményei, jogi keretek

A NAIH létrejöttét megalapozó normák – Alaptörvény, Infotörvény – 2011-re datálódnak, a szervezet 2012. január 1-től kezdte meg működését. Jogi értelemben nem történt jogutódlás, azonban elsősorban a feladatkör, illetve a szervezeti-személyi kontinuitás miatt a NAIH önmagát az 1995-2011. között működő Adatvédelmi Biztos Irodája örököseként, munkájának folytatójaként határozta meg. Igazi törés, újrakezdés tehát az információs jogok felügyeleti szervének szervezet történetében nem történt, így a szervezeti fejlődés töretlen íve jól nyomon követhető, elemezhető.

1995-ben egy klasszikus ombudsmani szerv kezdte meg működését, bár a személyes adatok védelmét és közérdekű adatok nyilvánosságát felügyelő parlamenti biztos – ombudsman társaihoz képest is – már többletjogosítványokkal rendelkezett. Az adatvédelmi biztos hatáskörének szabályozásánál a jogalkotó – üdvözlendő, de nem magától értetődő módon – kifejezetten erős jogkörökkel támogatta meg a különbiztos eljárását, akinek feladat- és hatásköre az információs alapjogokkal kapcsolatos összes visszásságra kiterjedt (egyetlen kivétel a folyamatban lévő bírósági eljárás volt) és az összes magyarországi adatkezelést vizsgálhatta, függetlenül attól, hogy arra a privát- vagy a közszférában került-e sor.

Az adatvédelmi törvény 2004. január 1-től hatályos módosítása fontos lépés volt az adatvédelmi biztos jogállásának meghatározásában: a biztos hatósági jellegű jogosítványt kapott azzal, hogy elrendelhetette a jogosulatlanul kezelt adatok zárolását, törlését vagy megsemmisítését, illetve megtilthatta a jogosulatlan adatkezelést vagy adatfeldolgozást, továbbá felfüggeszthette az adatok külföldre továbbítását. Az adatvédelmi biztos intézkedése ellen az adatkezelő a bírósághoz fordulhatott. (Erre egyébként kifejezetten ritkán került sor.) A hatósági jogosítványokkal való felruházás az adatvédelmi biztos pozícióját egyértelműen elmozdította a klasszikus ombudsman-szerepkörtől. Ahogyan a 2010-es adatvédelmi biztosi beszámoló bevezetője kiemeli, ez az év a „határozott jogérvényesítés: az első bíróság által jóváhagyott határozat, az első felszólítás, az első feljelentések” jegyében telt – ugyanakkor 2011-ig ez mégiscsak egyfajta átmeneti időszakként írható le.

Az ombudsmani rendszer reformja („egy a biztos”) magával hozta az adatvédelmi felügyeleti szerv jogállásának új alapokra helyezését – hiszen épp az akkor hatályos uniós adatvédelmi irányelv „függetlenségi kritériumába” ütközött volna, ha egy „beosztott” ombudsmanhoz telepítik ezt a hatáskört. A GDPR fényében is jó döntésnek bizonyult a hatósági forma melletti döntés annak ellenére, hogy a NAIH mint új hatóság létrehozatalát komoly politikai vita övezte hazai és európai szinten egyaránt. A Magyarország ellen 2012 januárjában indított uniós kötelezettségszegési eljárások egyikének tárgya épp az volt, hogy a NAIH létrehozásával Magyarország *“idő előtt megszüntette a 2008 szeptemberében kinevezett korábbi magyar adatvédelmi biztos hat évre szóló megbízatását, amely csak 2014 szeptemberében járt volna le. A nemzeti adatvédelmi felügyelő hatóság személyi függetlensége, amely magában foglalja a hivatalból történő elmozdítással szemben a megbízatás ideje alatt érvényesülő védelmet is, az uniós jog alapvető követelménye. A nemzeti adatvédelmi hatóság átszervezése nem indok az e követelménytől való eltérésre”* – érvelt áprilisi ítéletében a Luxemburgi Bíróság.

A Hatóságnak tehát születésének első percétől védekező pozícióból kellett bizonyítania függetlenségét, szakmaiságát Magyarországon és külföldi fórumokon egyaránt. Ugyanakkor *„[A]z állampolgárok bizalma töretlen, ezt egyértelműen bizonyítja a 2012-ben NAIH-hoz beérkezett 2929 panasz és egyéb ügy magas száma vagy akár az adatvédelmi felelősök részéről megnyilvánuló fokozott érdeklődés is. 2012-ben számos európai és uniós vizsgálóbizottság (schengeni szakértő csoport, LIBE, Velencei Bizottság) vette górcső alá működésünket, törvényünket és a végső következtetés minden esetben pozitív volt (sőt, az intézmény pénzügyi függetlensége és az erős hatósági jogosítványok külön méltatást is kaptak)* – olvasható a Hatóság első éves beszámolójának bevezetőjében.

A hatósági átalakulás és működés, valamint az aktív nemzetközi szerepvállalás egyik pozitív hozadéka, hogy az új uniós adatvédelmi rendelet elfogadásaakor nem hirtelen kellett létrehozni egy új közigazgatási szervet, és 2018-ban a NAIH a GDPR szerinti kötelezettségei ellátásának úgy tudott nekikezdeni, hogy már komoly hatósági tapasztalattal rendelkezett. Az Infotörvénnyel bevezetett új jogalapok, az adatvédelmi audit, az aktívan használt bírságolási jogkör és az adatvédelmi hatósági ügyek (ahol a Ket. és Infotörvény együttes értelmezése önmagában nagy kihívást jelentett) olyan tapasztalatokkal gazdagították a magyar adatvédelmi hatóságot már több évvel a GDPR életbe lépése előtt, mely egyértelműen megkönnyítette a 2018-as átállást (hozzátesszük: az Unió egyes más tagállamaiban ez egyáltalán nem volt általános vagy magától értetődő).

2. Adatvédelem – szervezeti és szabályozási változások

2012-ben, a Hatóság létrejöttkor adatvédelmi jogi vonatkozású panaszbeadványokkal, ügyekkel a Hatósági Főosztály, valamint a Vizsgálati Főosztály, utóbbin belül is az Adatvédelmi Osztály foglalkozott.

Az Infotv. ekkor hatályos 60. § (1) bekezdése alapján ún. adatvédelmi hatósági eljárás – melynek háttér szabályait az Infotv. speciális rendelkezései mellett a Ket. szabályai alkották – kizárólag hivatalból, azaz a Hatóság kezdeményezése alapján volt indítható. Kezdetben az adatvédelmi jogi vonatkozású panaszbeadványok jelentős része az ombudsmani típusú – tehát a jogi szempontból ki nem kényszeríthető eredményt hozó – vizsgálati eljárásban, az Adatvédelmi Osztály által került elintézésre, emellett a Hatóság munkatársai jelentős erőforrásokat fordítottak az ún. konzultációs beadványok megválaszolására, melyek nem ritkán lényegében az adatvédelmi jogi jogfejlesztés eszközeivé váltak.

A Hatóság történetének kezdeti időszakában a Hatósági Főosztály szervezeti feladat körébe tartozott az adatvédelmi hatósági ügyek intézése, mely kezdetben öt fő adatvédelmi szakértővel és egy osztályvezetővel állt fel. Mivel az évek során az adatvédelmi jogi vonatkozású beadványok száma és aránya folyamatosan nőtt a Hatósághoz beérkezett összes beadvány számára vetítve, idővel önálló – mind az adatvédelmi vizsgálati, mind az adatvédelmi hatósági ügyek lefolytatásával is foglalkozó – Adatvédelmi Főosztály jött létre, mely jelenleg húsz fő adatvédelmi szakértővel és négy fő vezetővel látja el feladatait.

Különösen a GDPR alkalmazásának kezdete óta az Adatvédelmi Főosztály ügyterhe jelentősen megnövekedett, a munkavégzés megkönnyítése érdekében indokoltá vált a Hatóság szervezetének további differenciálódása: jelenleg három olyan főosztály van, amely adatvédelmi ügyekben hatósági eljárást folytathat le, megfelelő munkamegosztás szerint.

A Hatóság létrejötté óta eltelt évek során azonban nem csupán az adatvédelmi tárgyú beadványok növekvő száma jelentette az egyetlen kihívást az Adatvédelmi Osztály, illetve a későbbiekben Adatvédelmi Főosztály számára.

A GDPR alkalmazását, illetve az Európai Adatvédelmi Testület megalakulását megelőző időszakban az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve volt az uniós adatvédelmi jogi környezet harmonizálásának eszköze, a közös értelmezést pedig az Irányelv 29. cikke alapján az uniós tagállamok felügyelő ható-

ságaiból, illetve ezek képviselőjéből létrehozott ún. 29. cikk szerinti adatvédelmi munkacsoport (a továbbiakban: 29-es munkacsoport) látta el.

A Hatóság adatvédelmi ügyekkel foglalkozó szervezeti egységnek jogértelmező munkájában már a GDPR elfogadása előtt is fokozatosan egyre nagyobb figyelmet kaptak a 29-es munkacsoport által kibocsátott iránymutatások, ajánlások és egyéb dokumentumok.

A GDPR elfogadását, majd különösen hatályba lépését és alkalmazásának kezdetét követően a 29-es munkacsoport, majd a helyébe lépő Európai Adatvédelmi Testület jogértelmező szerepe még inkább meghatározóvá vált, mivel a GDPR által elérni kívánt cél, az egyéneknek biztosított adatvédelmi jogi védelem egy-egy szintje csak ekképpen érhető el.

Visszatekintve az elmúlt tíz évre, elmondható, hogy a Hatóság mindennapi jogértelmező-jogalkalmazó munkája során már nemcsak a Magyarország területén hatályos – akár általános, akár szektorális adatvédelmi tárgyú – jogi normákra, a magyar bírósági gyakorlatra, adott esetben kiemelkedő uniós bírósági ítéletekre kell figyelemmel lenni, hanem relevánsak lehetnek más uniós tagállamok felügyeleti hatóságainak és bíróságainak döntései, valamint természetesen az Európai Adatvédelmi Testület elvi jelentőségű megnyilvánulásai is. A nemzetközi, de legalábbis európai kitekintés tehát lényegében nélkülözhetetlenné vált a mindennapi jogalkalmazó munka során is.

Eljárásjogi szempontból lényeges változást jelentett az adatvédelmi tárgyú ügyek intézésének menetében az, hogy a GDPR 77. cikkének való megfelelés érdekében az Infotv. 60. § (1) bekezdésnek 2018. július 26. napjától hatályos szövege alapján már érintetti kérelem alapján is van lehetőség adatvédelmi hatósági eljárás kezdeményezésére. Emellett természetesen megmaradt az *ex officio* adatvédelmi hatósági eljárás is, valamint továbbra is bárki – tehát nemcsak az érintett, hanem akár bármely más személy – is kezdeményezheti az Infotv. 30. alcíme szerinti adatvédelmi vizsgálatot, amelynek elindítására hivatalból is sor kerülhet.

A fentiekben említett anyagi jogi és eljárásjogi változásokkal összefüggésben elmondható, hogy a hatósági jogalkalmazási munka folyamatosan fejlődött, a hatósági eljárások lefolytatása az esetről esetre felhalmozódott tapasztalatok révén egyre precízebbé vált, az eljárásjogi ismeretek, valamint a bírósági peres tapasztalatok is egyre gazdagabbakká váltak.

Amellett, hogy a GDPR 70. cikk (1) bekezdése számos speciális témakört is meghatároz (pl. közigazgatási bírságok megállapítása, profilalkotáson alapuló döntéshozatal, stb.), a GDPR 70. cikk (1) bekezdésének e) pontja általános jelleggel is hatáskörrel látja el az Európai Adatvédelmi Testületet arra nézve, hogy saját kezdeményezésére, illetve valamely tagjának, vagy akár az Európai Unió Bizottságának a kérésére iránymutatásokat, ajánlásokat és ún. „legjobb gyakorlatokat” bocsásson ki a GDPR egységes alkalmazása érdekében.

Maga a Hatóság 2018. november 3. napján kibocsátott közleményében tette egyértelművé, hogy a jövőre nézve az Európai Adatvédelmi Testület iránymutatásait tekinti az uniós adatvédelmi jogfejlesztés motorjának, a GDPR alkalmazandóvá válását – 2018. május 25. napját – megelőző időszakban azonban a magyar Hatóság számos ajánlással, állásfoglalással segítette az adatvédelmi jogi előírásoknak való megfelelést, melyek kidolgozásában az Adatvédelmi Főosztály – illetve jogelőd szervezeti egységeinek – munkatársainak igen jelentős szerepe volt. Kiemelendő ezek közül:

- a munkahelyen alkalmazott elektronikus megfigyelőrendszer alapvető követelményeiről (2013. január 23.),
- a követeléskezelés, tartozásbehajtás, adósságbehajtás, faktoring tevékenység során alkalmazott követeléskezelési technikák adatvédelmi követelményeiről (2014. július 3.),
- az előzetes tájékoztatás adatvédelmi követelményeiről (2015. szeptember 29.), az online adatok halál utáni sorsáról (2015. november 11.),
- az egészségügyi dokumentációk kiadása során felmerülő költségek viseléséről (2015. december 30.),
- a hangfelvételek készítéséről, megismerhetőségéről és a másolat kiadásához való jogról (2016. augusztus 4.),
- a munkahelyi adatkezelések alapvető követelményeiről (2016. október 28.) szóló ajánlások.

Természetesen a Hatóság – az Európai Adatvédelmi Testület által kibocsátott iránymutatásokkal összhangban – a GDPR alkalmazását követően is tett közléseket, továbbá a jövőben is kész ajánlást kibocsátani mindazon kérdésekben, amelyekben a jogalkalmazási tapasztalatok, az ügy jelentősége, vagy a beérkezett egyéb jelzések miatt indokolt, így például ajánlás született a közelmúltban a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos adatkezelésekkel kapcsolatban, valamint a politikai pártok és szervezetek adatkezelésével kapcsolatos egyes adatvédelmi követelmények vonatkozásában is.

3. Adatvédelmi audit

Az utóbbi 10 év egyik legizgalmasabb adatvédelmi újítása volt az adatvédelmi audit intézményének a bevezetése. A valós adatvédelmi tudatosság elérésében kiemelt jelentőségű, hogy a jogalkotó és a felügyeleti hatóság ne csak az érintettek, hanem az adatkezelők tudatossági szintjét is növelje. Ez egyrészt elérhető kampányokkal, iránymutatásokkal, ajánlásokkal, ugyanakkor az adatvédelmi hatóság még proaktívabb szerepet is betölthet, és konkrét segítséget nyújthat az adatkezelőknek.

Ez természetesen nem ütközhet végrehajtói szerepkörével, így ahhoz, hogy a felügyeleti hatóság ilyen erősen proaktív szerepet is felvehessen, szükséges a jogalkotó által megalkotott intézményes keretrendszer. Ezt korábban a magyar jogalkotó biztosította az adatvédelmi audit intézményének a bevezetésével.

Az Infotv. 2013. és 2018. között alkalmazandó rendelkezései értelmében a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) az adatkezelő kérelmére adatvédelmi auditot folytathatott le, amelynek célja – a végzett vagy tervezett adatkezelési műveleteknek a Hatóság által meghatározott és közzétett szakmai szempontok szerinti értékelésén keresztül – a magas szintű adatvédelem és adatbiztonság megvalósítása.

Az audit lényegében egy vizsgálatot jelentett, amely egy rendszerre, tevékenységre, eljárásra, folyamatra vonatkozott, és a célja annak vizsgálata volt, hogy az adott rendszer, eljárás mennyire felel meg az auditot megelőzően meghatározott auditkritériumoknak. Az audit egy általános felülvizsgálati eszköz, amely alapján független harmadik szereplők értékelik az auditált szervezet eljárásait.

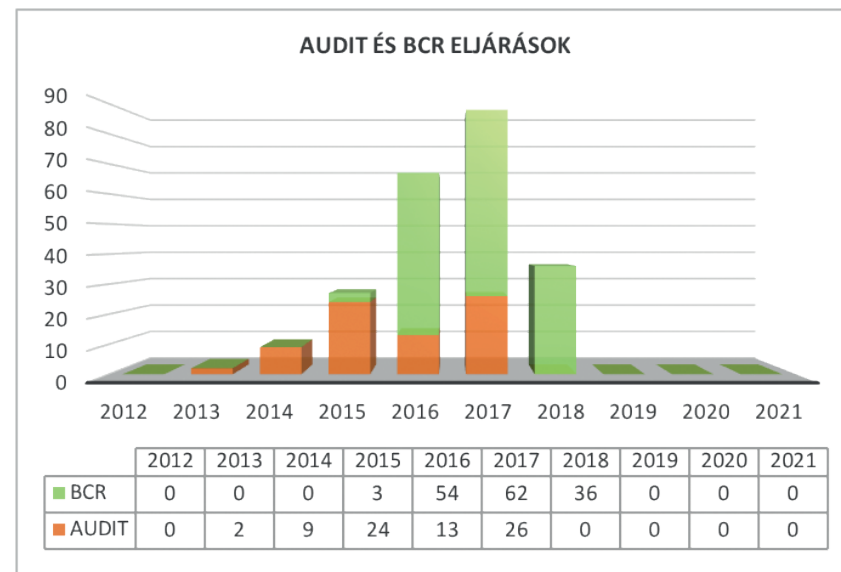
Az adatvédelmi audit során a Hatóság felmérte, hogy az adatkezelő adatvédelmi ismeretei mennyire naprakészek, illetve a jogszabályi rendelkezések mennyire tükröződnek belső szabályzataiban. Megvizsgálta, hogy az adatkezelő adatkezeléseivel kapcsolatosan van-e szabályozási hiányosság, felmerülnek-e adatvédelmi kockázatok, illetve megállapította, milyen lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy megvalósuljon a jogszabályoknak megfelelő adatkezelés, valamint ajánlásokat tett arra nézve, hogy a belső szabályzatok igazodjanak a szervezet által végzett tevékenységekhez.

Az adatvédelmi auditok az adatkezelések valamennyi résztvevője számára tartogattak előnyöket. Az érintettek az adatvédelmi előírásoknak teljesen megfelelő adatkezeléssel találkozhattak. Az adatkezelők megismerhettek egy általános módszertant, amely segíthetett az adatkezeléseik értékelésében. A Hatóság pe-

dig megismerte azokat a problémás kérdéseket, amellyel valamennyi adatkezelő küszködik.

Az adatvédelmi auditokból levont általános tapasztalat az volt, hogy az adatkezelők nem kellően részletesen készítik el az adatvédelmi tájékoztatóikat, az érdekmérlegelési tesztjeiket és az adatfeldolgozásra irányuló szerződéseiket. A Hatóság ennek megfelelően ezeken a területeken próbált részletesebb iránymutatásokat adni. Az adatvédelmi auditok tapasztalatait a GDPR is megerősítette, hiszen pont ezeken a területeken alkotott részletesebb szabályokat a jogalkotó.

2018-at követően adatvédelmi audit eljárás már nem folytatható, hiszen a GDPR alkalmazandóvá válását követően megszűnt a Hatóság számára az adatvédelmi audit szolgáltatás nyújtásának jogszabályi lehetősége. Ugyanakkor megemlíten-dő, hogy egy nagyon sikeres eszközt vezettek ki a hazai adatvédelmi szabályozásból, amely többek között az elszámoltathatóság elvének és a GDPR-ban megjelenő magasabb szintű adatvédelmi tudatosságnak volt az előfutára.

A Hatóság az európai együttműködés során folyamatosan figyelte az alakuló új uniós szabályozást és kiemelt célja volt, hogy az uniós közös szabályok elfogadásakor már valamennyi jogintézmény ismert legyen az adatkezelők előtt. Ennek a hozzáállásnak az eredményeként az Infotv. módosításai alkalmával a Hatóság mindig szorgalmazta, hogy az addig a magyar adatvédelmi jogból hiányzó, de az európai gyakorlatban bevett adatvédelmi jogintézményeket (pl.: adatvédelmi incidensek, kötelező erejű vállalati szabályok) a jogalkotó emelje át a magyar szabályozásba.

A Hatóság a GDPR hatálybalépését követően is azon munkálkodott, hogy megkönnyítse az adatkezelők számára az új adatvédelmi rezsimre történő átállást. Ennek megfelelően a Hatóság a többi uniós társhatósággal közösen kidolgozott egy formanyomtatványt az adatvédelmi incidensek bejelentésére, amely a jogszabályban előírt valamennyi kötelező adatot tartalmazta, illetve ezeket az adatokat egy jól átlátható rendszerbe rendezte. A Hatóság azért is üdvözölte és volt tevékeny részese a közös formanyomtatvány kidolgozásának, hogy az adatkezelők minél hamarabb megismerjék, mely adatokat érdemes begyűjteni egy esetleges incidens során, ezzel is elősegítendő belső eljárásaik, kockázatértékelő mechanizmusaik helyes kialakítását.

4. Titokfelügyelet, minősített adatokkal kapcsolatos eljárások

A Hatóság (nemzetközileg is kiemelkedő) legerősebb hatósági hatásköre a minősített adatokhoz kapcsolódik, melynek szabályozását nem érintette a GDPR. E tárgyban visszatekintve komoly mérföldkőnek tekinthető az Infotv. 2015-ben elfogadott és hatályba lépett módosítása, amely megváltoztatta a Hatóság minősített adatokkal kapcsolatos eljárásainak szabályozási környezetét, a titokfelügyeleti hatósági eljárás szabályait, valamint a Hatóság minősített adatok megismerésével összefüggő jogköreit.

A módosítás előzménye a 4/2015. (II.13.) AB határozat, mely kimondta, hogy a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog alapján olyan közvetlenül kezdeményezhető érdemi kontrollt kell biztosítani a minősítés felett, amely alkalmas arra, hogy a minősítés tartalmi megalapozottságát, valamint a nyilvánosság korlátozásának szükségességét és arányosságát is vizsgálja. Az Infotv. értelmében tehát, ha a közérdekű adat megismerése iránti igény teljesítését az adatkezelő az adatok minősített volta miatt tagadja meg és az adatigénylő az elutasítás felülvizsgálatának érdekében bírósághoz fordul, a bíróság köteles a Hatóság titokfelügyeleti hatósági eljárását kezdeményezni, és a

Hatóság döntéséig a peres eljárást felfüggeszteni. Mivel titokfelügyeleti hatósági eljárás az Infotv. alapján kizárólag hivatalból indítható, ezért lényeges, hogy a Hatóságnak lehetősége van bejelentésre és hivatalból is vizsgálatot indítani, amely hatékony jogi eszközt biztosít a tényállás kellő részletességű tisztázására és ez sok esetben a titokfelügyeleti hatósági eljárás hivatalból történő megindításához vezet.

5. Információszabadság a Hatóság működésének első tíz évében

Az elmúlt tíz év információszabadság helyzetét alapvetően meghatározta a jogi környezet változása, hiszen a Hatóság gyakorlatában az elmúlt évtizedben az ügyek tárgyát, illetve a hatósági ügymegosztás (adatvédelem-információszabadság) arányát tekintve (ami 1995-től stabil 10 % körül van) releváns változás nem történt. Az ügyek száma azonban határozott ütemben és folyamatosan nő: 2012-ben még 300 fölötti üggyel foglalkoztunk, ez 2021-ben már 1200 fölé emelkedett, vagyis az ügyszám megnégyszereződött.

Az adatigénylőket 2012-ben is ugyanúgy foglalkoztatta az állami tulajdonban lévő társaságok működése, gazdálkodása, az állami delegációk utazásának kérdései, az állami/önkormányzati vezetők vagyonynyilatkozatának tartalma, mint 2021-ben. Természetesen a világméretű koronavírus járvánnyal összefüggő nyilvánosság új témakör, mellyel kapcsolatban a Hatóság is többször megnyilvánult, felhívva a nyilvánosság s a döntéshozók figyelmét is a pontos és aktuális közérdekű információkhoz való gyors hozzájutás szükségességére.

Emellett, erősödő tendencia, hogy a nyilvános kommunikáció egyre inkább online közösségi színtereken folyik, melyeket a társadalom többsége egyre aktívabb módon használ mind információszerzésre, mind információ terjesztésére. Ettől eltekintve azonban a panaszok, konzultációs kérelmek tárgya az elmúlt tíz évben alapvetően nem változott.

6. A jogi környezet releváns változásai:

2012. január 1-jén hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye, mely a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való alkotmányos alapjog rögzítésén és a NAIH információszabadság felügyeleti szervként való kijelölésén túl, több más, e joghoz köthető korábban alkotmányos szinten nem rendezett rendelkezést is tartalmazott, ezek az alábbiak:

- a 38. cikk (1) bekezdése alapján az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon.

- a 39. cikk szerint a központi költségvetésből csak olyan szervezet részére nyújtható támogatás, vagy teljesíthető szerződés alapján kifizetés, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint a támogatás felhasználására irányuló tevékenysége átlátható. A közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok.

- az U) cikk (4) bekezdése alapján a kommunista diktatúra hatalombirtokosai a diktatúra működésével összefüggő szerepükre és cselekményeikre vonatkozó tényállításokat – a szándékosan tett, lényegét tekintve valótlan állítások kivételével – túrni kötelesek, az e szerepükkel és cselekményeikkel összefüggő személyes adataik nyilvánosságra hozhatók.

A jogalkotó a korábbi ágazati információszabadsággal kapcsolatos törvények szabályait az Infotv.-be integrálta, hatályon kívül helyezve az ún. „Üvegseb-törvényt” és az elektronikus információszabadságról szóló törvényt is. Az üzleti titok közérdekű adatokkal összefüggő szabályairól szóló rendelkezéseket az új Polgári Törvénykönyv már nem is tartalmazta, csupán az üzleti titok fogalmát definiálta. Az Infotv. ezirányú módosításának hatálybalépésére az új Ptk. hatálybalépésével egyidejűleg, 2014. március 15-én került sor és ezen a szabályozáson nem változtatott a 2016/943/EU európai parlament és tanácsi irányelv implementálásaként született, az üzleti titokról szóló 2018. évi LIV. törvény sem.

2016-ban a Kormány – az Infotv.-ben foglalt jogalkotási felhatalmazás alapján –rendeletet alkotott a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségterítés mértékéről, amely 2016. október 15-én lépett hatályba. A Költségrendelet a törvényi szabályokhoz igazodóan meghatározza, hogy a közérdekű adatigénylés során felmerült költségek közül mely költségek és milyen mértékben terhelhetők az adatigénylőre. Ezen szabályozást megelőzően a NAIH gyakorlata alakította ki a figyelembe vehető költségelemeket, majd a Kormány a rendeletében lényegében ezt kodifikálta.¹

A világméretű COVID járvány okozta veszélyhelyzettel összefüggésben – átmeneti jelleggel – módosultak a közérdekű adatigénylés teljesítésére vonatkozó szabályok. Jelen beszámoló lezárásának időpontjában a 2020. évi LVIII. törvény

alapján az 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet szabályai alkalmazhatók az egyes közérdekű adatigénylésekre (mely jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság elutasította, egyúttal alkotmányossági követelményt állapított meg annak alkalmazásával kapcsolatban²). Ezen szabályozás alapján, abban az esetben, ha valószínűsíthető, hogy az igény 15 napon belül történő teljesítése a közfeladatot ellátó szerv veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatai ellátását veszélyeztetné – mely feltétel igazolására az adatkezelő köteles –, az adatigénylés teljesítési határideje részletes indokolási kötelezettség mellett 45 napra (ez a határidő a rendelet alapján egy alkalommal meghosszabbítható további 45 nappal) növelhető, erről az igénylőt az igény beérkezését követő 15 napon belül tájékoztatni kell.

2020. december 1-jén hatályba lépett a Tromsø-i Egyezmény (az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló egyezménye), melyet Magyarországon a 2009. évi CXXXI. törvény hirdetett ki.

Az Alaptörvény kilencedik módosítása, amely 2020. december 23. napjától hatályos, információszabadsággal kapcsolatos módosításokat is tartalmazott. Az Alaptörvény 39. cikke egy (3) bekezdéssel bővült, amely rögzíti, hogy közpénz az állam bevétele, kiadása és követelése. A 38. cikk pedig egy (6) bekezdéssel egészült ki, amely akként rendelkezik, hogy a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány létrehozásáról, működéséről, megszüntetéséről, valamint közfeladata ellátásáról sarkalatos törvény rendelkezik (a modellváltó egyetemek információszabadsággal kapcsolatos kötelezettségeiről a Hatóság közlemény³ tett közzé).

Az Infotv. szövegében a Hatóság működésének első tíz éve során szintén történt néhány fontos változás.

Az Infotv.-nek a 2013. évi XCI. törvénnyel elfogadott módosítása alapján a közérdekből nyilvános személyes adatok a célhoz kötött adatkezelés elvének tiszteletben tartásával terjeszthetők, és ezen adatok honlapon történő közzétételére az Infotv. 1. melléklete és a közfeladatot ellátó személy jogállására vonatkozó külön törvény rendelkezései irányadóak [Infotv. 26. § (2) bekezdés].

¹ Részletesen ld.: 2017-es NAIH beszámoló VII.2. fejezet

² Ld. 15/2021. (V. 13.) AB határozat

³ <https://www.naih.hu/dontesek-informacioszabadsag-tajekoztatok-kozlemenyek/file/481-tajekoztato-a-modellvalto-egyetemek-kozerdeku-adatokkal-kapcsolatos-koteleztsegei-targyaban>

Ugyanezen törvény az Infotv.-be integrálta a korábban a Polgári Törvénykönyvben található szabályokat a következő tartalommal: „Az a természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely az államháztartás alrendszerébe tartozó valamely személlyel pénzügyi vagy üzleti kapcsolatot létesít, köteles e jogviszonnyal összefüggő és a (3) bekezdés alapján közérdekből nyilvános adatra vonatkozóan - erre irányuló igény esetén - bárki számára tájékoztatást adni. A tájékoztatási kötelezettség a közérdekből nyilvános adatok nyilvánosságra hozatalával vagy a korábban már elektronikus formában nyilvánosságra hozott adatot tartalmazó nyilvános forrás megjelölésével is teljesíthető. Ha a tájékoztatásra kötelezett a tájékoztatást megtagadja, a tájékoztatást igénylő a tájékoztatásra kötelezett felett törvényességi felügyelet gyakorlására jogosult szerv eljárását kezdeményezheti.” [Infotv. 27. § (3a) és (3b) bekezdések]

A 2015. évi CXXIX. törvény egyrészt az akkor még csak tárgyalások során formálódó GDPR egyes jogintézményeit (kötelező szervezeti szabályozás, adatvédelmi incidens) tette a magyar jog részévé, másrészt az információs szabadságra vonatkozó rendelkezéseket is jelentősen módosította.

Ezen módosítások során az Infotv. egyértelművé tette, hogy a közérdekű adatok megismerésére meghatározott szabályok vonatkoznak azon szervekre vagy személyekre is, akik jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő vagy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtanak [26. § (4) bekezdés].

Emellett módosította a döntés megalapozást szolgáló adatra vonatkozó rendelkezéseket is, bevezetve a „további jövőbeli döntés” mint az adatigénylés elutasítását megalapozó szempontot is. A módosítást megelőzően csak azzal az indokkal lehetett elutasítani az adatigénylést, ha az adat megismerése a közfeladatot ellátó szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását veszélyeztetné [Infotv. 27. § (6) bekezdés]. A 2015. évi CXXIX. törvénnyel elfogadott módosításcsomag mindezek mellett további változásokat hozott a közérdekű adatigénylés rendjét érintően, amelyek a jogalkotói indoklás alapján „*amellett, hogy az alapjogok védelmének garanciáit erősítik, az adatkezelők érdekeit is megfelelően figyelembe veszik.*”

A közérdekű adatok kiadásával kapcsolatos perek releváns bírósági gyakorlatát 2018 decemberéig terjedő időtartamban a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja megvizsgálta és megállapításait összefoglaló vélemény formájában nyilvánosságra hozta. A cél a közérdekű adatok kiadása iránt indított perek bírói gyakorlatának általános áttekintése, az eltérő jogértelmezés és joggyakorlatok, illetve

az ehhez kapcsolódó jogi bizonytalanságok feltárása, állásfoglalás a helyes gyakorlat, értelmezés tekintetében, illetve valamely joggyakorlat egységesítő eszköz kúriai megalkotásának szükségessége volt.

Végül, 2019-ben újtára indult a Hatóság átfogó információs szabadság projektje, mely az összes szereplő (civil szervezetek, sajtó munkatársai, állampolgárok, önkormányzati és kormányzati aktorok, bírák stb.) bevonásával, a múlt és jelen helyzetének feltérképezését követően megcélozza az esetleges hiányosságok vagy problémák megoldásának kezelését javaslatok, tájékoztató anyagok és egyéb eredménytermékek (például jogszabály módosítási javaslat, tematikus honlap, kidolgozott önellenőrzési mechanizmus stb.) formájában. A javaslatok címzettjei között döntéshozók és jogalkalmazók egyaránt szerepelnek, tehát még akár a jelenlegi jogi környezet változatlansága mellett is megalapozott remény van arra, hogy jó gyakorlatok, attitűdformálás, jogtudatosítás és megfelelő kommunikáció bevezetésével Magyarországon az információs szabadság hatékonysága javítható.

7. Nemzetközi vonatkozások

Nemzetközi szinten a Hatóság egyre ismertebb szereplő: folyamatosan és aktívan részt vettünk a 29-es adatvédelmi munkacsoport és alcsoportjai munkájában, 2012-ben, majd 2018-ban adatvédelmi és (a világon először) információs szabadság Case Handling Workshopot, 2015-ben nemzetközi drón-konferenciát (melynek ajánlása a mostanra beért uniós drón-szabályozás egyik kiindulópontját jelenti), 2016-ban ismét európai adatvédelmi konferenciát, 2018-ban (a nagy múltú és önkéntes szerveződései elven alapuló) Berlini Munkacsoport ülését szerveztük meg Budapesten.

A Hatóság létrejötté óta tudatosan építette és erősítette nemzetközi kapcsolatait, és kivette részét a nemzetközi rendezvények szervezéséből.

Az elmúlt években sikeres nemzetközi és uniós projektekben vállaltunk szerepet közreműködőként, illetve projektvezetőként társhatóságok támogatása (Macedónia), gyermekjogok védelme (Arcades), GDPR képzés-támogatás (STAR) és a kkv szektor GDPR-tudatosítása (STARII) terén. Népszerű és saját eredményeket publikáló gyermekjogi projektünk címe „Kulcs a net világához!”, melynek angol nyelvre is lefordított publikációi iránt a mai napig is nagy az érdeklődés.

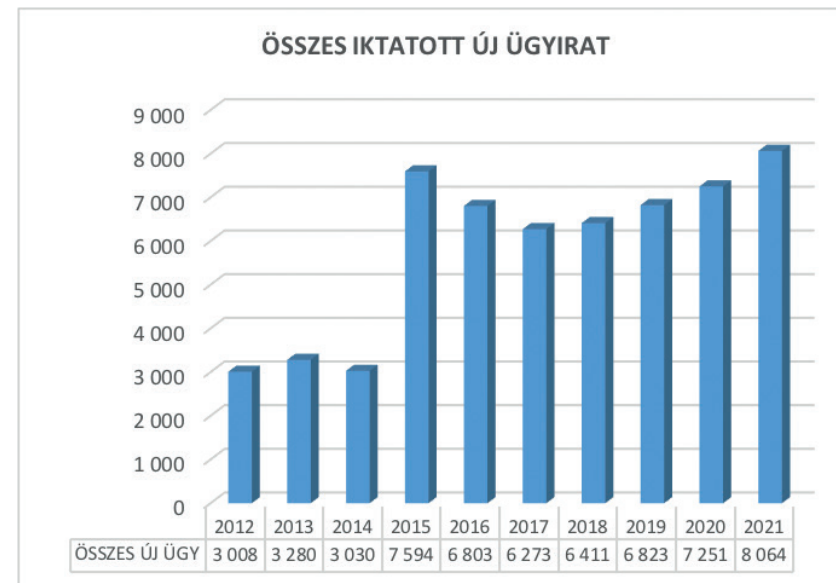
A Hatóság 2012-es megalakulásakor még elképzelhetetlen volt az a típusú együttműködés, amely a GDPR keretében ma már megvalósul. A GDPR olyan feladatokat és hatásköröket ruházott a tagállami hatóságokra, amelyek egy részét gyakorolják. Az egyablakos ügyintézés, a kölcsönös segítségnyújtás és az egyéb együttműködési eljárások a Hatóság tevékenységében ma már rendszeresen és nagy számban fordulnak elő, jelentős részét adva az ügystatisztikának. A Hatóságon belül az Elnökhelyettesi Kabinet látja el az összekötő szerepet a többi társhatóság irányába. Célszerűnek mutatkozott erre a feladatra külön szervezeti egységet kijelölni.

Az Európai Adatvédelmi Testület tevékenységébe a Hatóság a kezdetektől fogva aktívan kapcsolódott be. Az uniós szintű együttműködést az egyre erősödő harmonizáció és a növekvő hatékonyság elvárása kíséri. A következő években a GDPR érvényesítése lesz a legfontosabb mércéje annak, hogy milyen mértékben sikerül a jogalkotói szándékot a hétköznapiakban is megjeleníteni. A GDPR nem csupán az Európai Gazdasági Térségben, hanem azon túl is befolyásolja a nemzetközi gyakorlatot, elég itt az elmúlt években elfogadott megfelelőségi határozatokra utalni az Egyesült Királyság, Japán és Dél-Korea tekintetében. Bízhatunk abban, hogy a következő évtized végén úgy tekinthetünk majd vissza a most még előttünk álló időszakra, hogy az önkéntes jogkövetés erősödött, a kikényszerítés tovább erősödött, és a GDPR európai és globális téren is hozzájárult a privacy védelmének javításához.

8. A Hatóság első tíz éve számokban, valamint a Hatóság működésével összefüggő változások összefoglalása

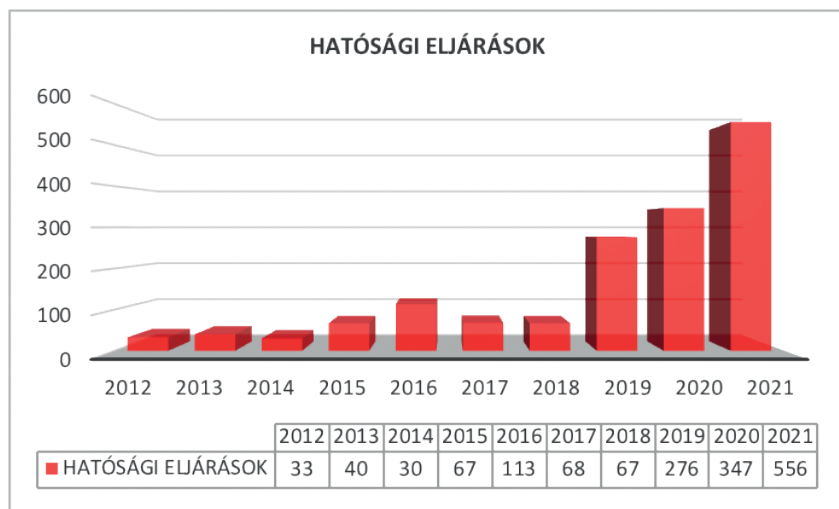
Egy államigazgatási szerv működésének hosszabb távú áttekintéséhez és mérhetővé tételéhez elengedhetetlen megvizsgálni a kezelt ügyszámot, a létrehozott szakmai „eredményterméket”, illetve annak hazai és nemzetközi megítélését.

A keletkezett ügyiratok száma jó kiindulási alapot adhat a további elemzéshez, illetve az elmúlt tíz év tendenciáinak áttekintéséhez.

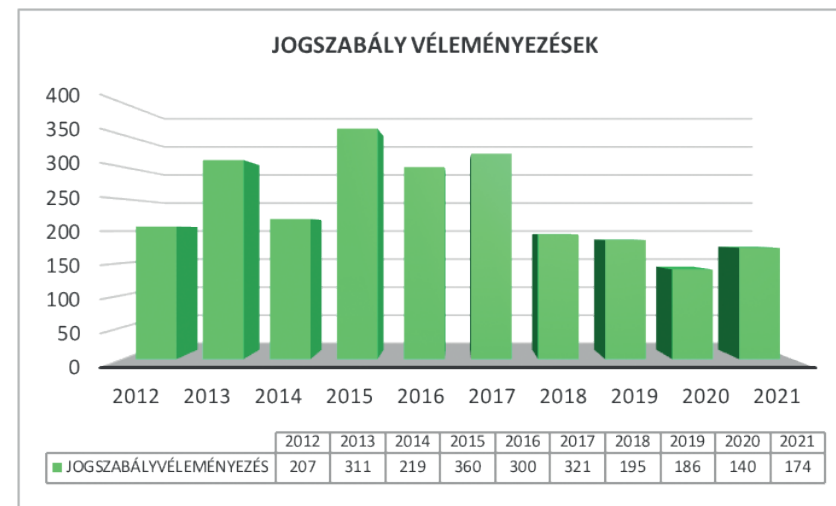
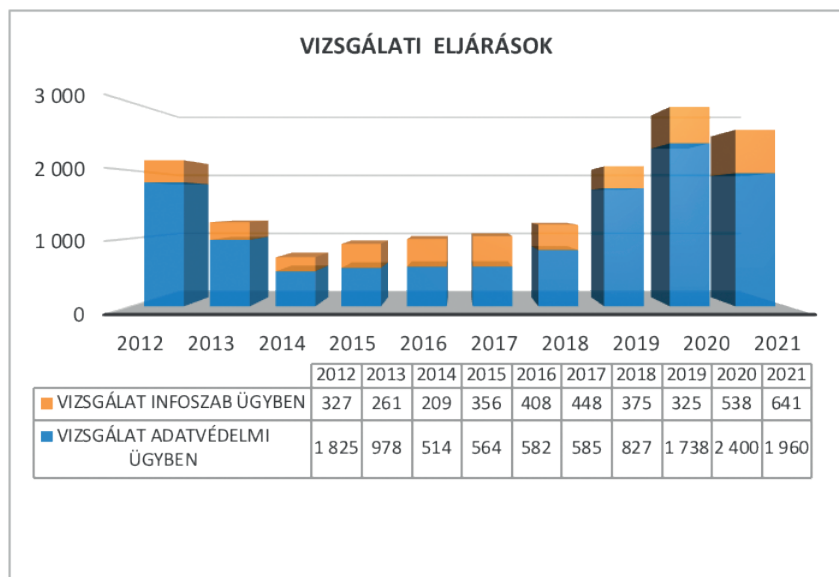

A Hatóság tevékenységének elmúlt tíz évét „ügyirat” mérőszám szerint áttekintve megállapítható, hogy összességében folyamatosan emelkedik a hatáskörbe tartozó érdemi ügyiratok száma.

A leginkább szembetűnő emelkedést a hatósági típusú (Ket. illetve Ákr.) eljárási szabályok szerint lefolytatott ügyek számának alakulása mutat.

A hatósági eljárások számának növekedésével jól nyomon követhető 2021-ben a vizsgálati eljárások számának csökkenése:

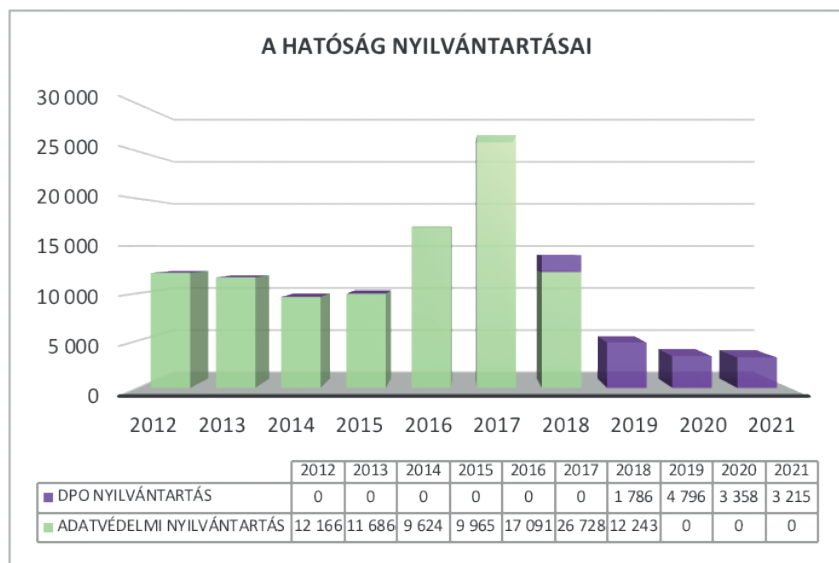

A hatóság nyilvántartásai

Az Infotv. új alapokra helyezte az adatvédelmi nyilvántartást. Mind az Infotv.-ben, mind a közigazgatási hatósági eljárási kódexben foglaltak alkalmazása a korábbiaktól lényegesen eltérő követelményeket határozott meg a Hatóság számára. Az adatvédelmi nyilvántartás 2012-től megújult előírásai a Hatóság létrejöttének napján hatályba léptek, így nem volt olyan átmeneti időszak, amely lehetőséget biztosított volna az új szabályok alkalmazására való felkészülésre. A Hatóság saját belső fejlesztési kapacitására támaszkodva soron kívüli feladatként kezdte meg az adatvédelmi nyilvántartás informatikai rendszerének létrehozását. A fejlesztés során kiemelt figyelmet kapott az elektronikus kitöltés és bejelentkezés lehetőségének megteremtése, valamint az adatkezelők és a Hatóság adminisztratív terheinek csökkentése. A nyilvántartásokban keletkező ügyek száma sok ezres számot generált az elmúlt évek során, ezért a vizsgálati és hatósági típusú ügyektől elkülönítve tartotta számon a Hatóság. Az elektronikus feldolgozó szakrendszerekben elkülönült iktatókönyvekben kerültek feldolgozásra a beérkezett bejelentkezések és módosítási kérelmek. A statisztikákban is elkülönítve kerültek feltüntetésre.

A GDPR kötelező alkalmazásából fakadóan megszűnt az adatvédelmi nyilvántartás, ugyanakkor a Hatóság szintén saját fejlesztési erőforrásait bevonva hozta

létre az adatvédelmi tisztviselők nyilvántartását. A következő ábra a két nyilvántartásban kezelt adatokat szemlélteti az elmúlt tíz év vonatkozásában:

A 2012-es megalakulásakor számos nehézséggel kellett megküzdenie a Hatóságnak. Jelentős volt az Adatvédelmi Biztos Irodájától átvett folyamatban lévő ügyek száma, illetve az átadott IT infrastruktúra nem tudta biztosítani a hatékony hatósági munkát. A Hatóságnak az informatikai rendszer teljes körű kiépítésére és a fenntartható, korszerű működéshez elengedhetetlen komplex infrastruktúra és információs rendszerek, webes portál megvalósítására anyagi erőforrás, költségvetési keret nem állt rendelkezésére. Az új infrastruktúra kialakításának és fenntartásának forrásai kimaradtak a 2012-es költségvetési tervezésből, amelyet a Hatóság működőképességének biztosítása érdekében pótolni kellett.

A 2012-ben kijelölt Szilágyi Erzsébet fasori székhely felújítása 2016-ban ért véget. A feladatok növekedésével, az állományi létszám is emelkedett a kezdeti 59 főről 100 fő fölé, így a székhely szűk volta a mindennapi munka erőteljes akadályává vált. A székhelyváltás lehetősége 2019-ben körvonalazódott és 2020. év végén valósulhatott meg. A Falk Miksa utcába történő költözéssel hosszú távon megoldódott a Hatóság működéséhez szükséges megfelelő munkakörnyezet biztosítása.

I. A Hatóság működésének statisztikai adatai, a Hatóság társadalmi kapcsolatai

I.1. Ügyeink statisztikai jellemzői

A Hatóság a Nemzeti Digitalizációs Stratégia (2021-2030) célkitűzéseivel összhangban az autonóm államigazgatási szervektől (is) elvárt szervezett, következetes és átlátható intézményi működés megvalósítását a hatósági szinten megjelenő lehető legkisebb adminisztrációs többlettel támogatta. A Hatóság sikeresen bevezette a hivatali tárhelyének gépi hozzáférését és az ügyviteli rendszerébe beépülő elektronikus levelezési modult. A következő lépés az elkülönült szervezeti egységek vezetői szignálási rendjének elektronikus felületre való át-helyezése volt, továbbá megvalósult az Integrált Jogalkotási Rendszer (IJR) ügyintézői moduljának a tesztelése is.

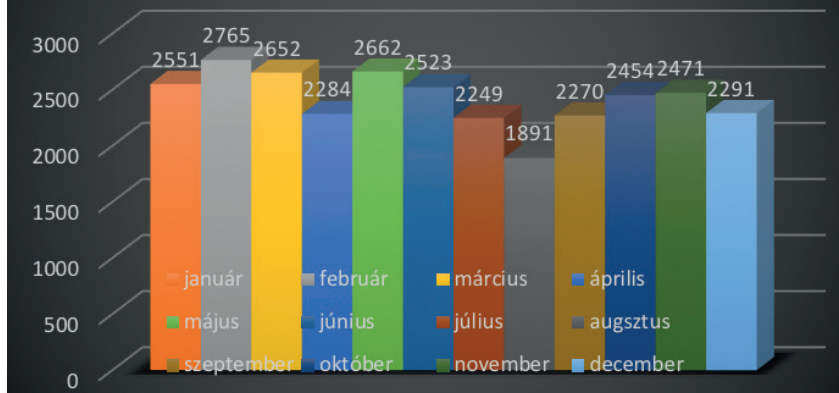
Az adminisztrációs terhek csökkentése összetett feladat, amely egyrészt front-office szinten jelenti az ügyek ügyfélbarát és gyors online indításának, valamint lefolytatásának lehetőségét, másrészt a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások igénybevételével megvalósuló elektronikus kapcsolattartást. Back-office szinten egyszerre kívánja meg az iratkezelési és ügyintézési folyamatok egyszerűsítését, elektronizálását, továbbá a folyamatok átfutási idejének csökkentését.

A Hatóság kiemelt stratégiai célja változatlanul az E-ügyintézés minél teljesebb körű megvalósítása az e-ügyintézési szolgáltatások bevezetése a hozzá kapcsolódó belső ügyviteli szakrendszer (IRMA) fejlesztésével.

A NAIH ügyvitelszervezési szakterülete, a Hatóság hatékonyabb működését olyan, a tevékenység fejlesztését célzó szervezetfejlesztési eszköz használatával tudja támogatni, mint a folyamatmenedzsment tevékenység. A cél az, hogy a szervezeti egységek minél kevesebb felesleges műveletet végezzenek.

Mindezen felül, a szakmai területek feladatbővülésből adódóan és az évről évre növekvő tendenciát mutató ügyszámemelkedés alapján, az ügykezelői feladatok további növekedését prognosztizálja a Hatóság.

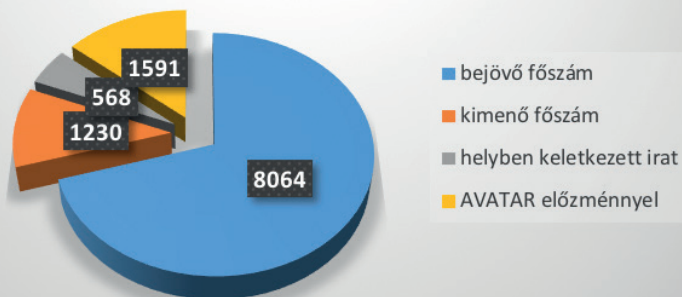
2021. évi iktatások száma

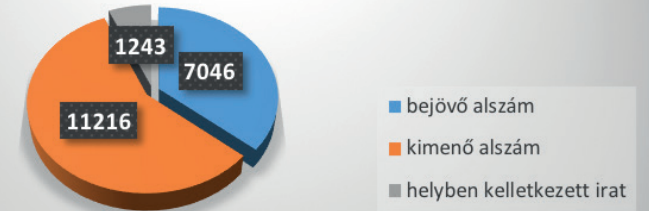
A sokrétű feladatellátáshoz kapcsolódott az ügyfélkapcsolat technikai feladatainak átszervezése, és ezzel a nem egyedi ügyben érkező konkrét vizsgálathoz, hatósági eljárási cselekményhez, a Hatóság által ellátott egyéb konkrét feladathoz nem kapcsolódó és illet nem igénylő, széles spektrumú tájékoztatások megadásának teljes körű ellátása.

A Hatóság 2021. évi iratforgalmi statisztikája

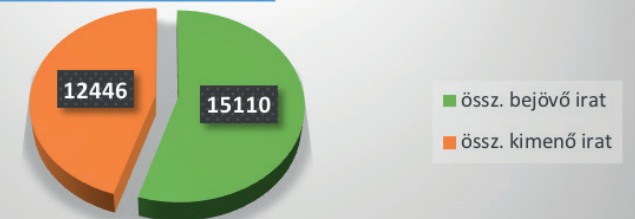
2021. évi iratforgalmi összesítés I.

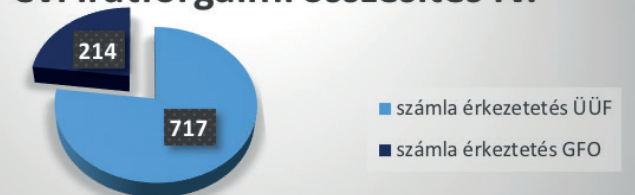
2021. évi iratforgalmi összesítés II.

2021. évi iratforgalmi összesítés III.

2021. évi iratforgalmi összesítés IV.

A Hatóság elektronikus iratkezelő rendszerében a 2021. évben 8271 új ügy iktatása, és 7440 ügy előszignálása történt meg. A korábbi évekről áthúzódó ügyekkel (1591) együtt, az idei évben a hatóság előtt 9872 ügy volt folyamatban.

A 2021. évben folytatódott az előző évben megfigyelt tendencia, miszerint tovább csökkent a konzultációs beadványok száma (1710-ről 1464-re), amely mellett a vizsgálati eljárások volumene jelentős emelkedést mutat, a tárgyalat időszakban több, mint 500 ügygel (3456) haladva meg az előző évit.

A Hatóság 2021. évi jelentősebb ügyforgalmat mutató ügytípusai

Hatósági ügyek	556
Vizsgálati ügyek	3456
Konzultációs ügyek	1464
Hatósági ellenőrzés	630
Jogszabály-véleményezés	174
GDPR együttműködés (IMI)	1062

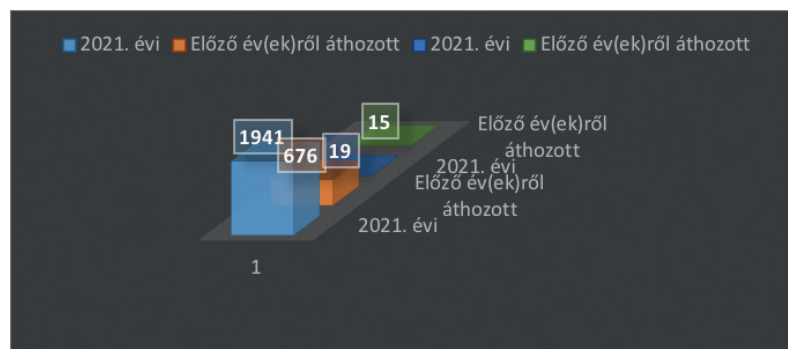
Vizsgálati eljárások 2021. év – Adatvédelem

A 2021. évi, panasz alapján indult vizsgálati ügyek

2021. évi	1941
Előző év(ek)ről áthozott	676

A 2021. évi, hivatalból indult vizsgálati ügyek

2021. évi	19
Előző év(ek)ről áthozott	15

Az adatvédelmi vizsgálati típusú eljárások 2021. évi ügytípusonkénti megoszlása

Ügytípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Vizsgálati eljárás hivataltól	34	15	19
Vizsgálati eljárás hivataltól adatvédelmi ügyben - Bűnüldözési Irányelv	8	3	5
Vizsgálati eljárás hivataltól adatvédelmi ügyben - GDPR és egyéb	24	11	13
Vizsgálati eljárás hivataltól adatvédelmi ügyben - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	2	1	1
Vizsgálati eljárás panasz alapján	2617	676	1941
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - adatvédelmi incidens	207	50	157
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - Bűnüldözési adatvédelmi incidens	6	1	5
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - Bűnüldözési Irányelv	76	27	49
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - GDPR és egyéb	2328	598	1730

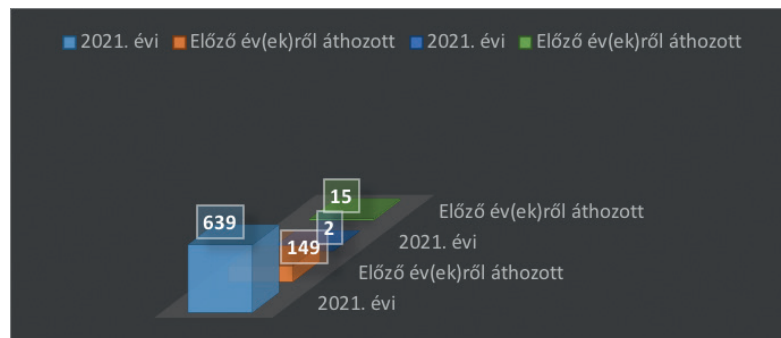
Vizsgálati eljárások 2021. év – Információszabadság

A 2021. évi, panasz alapján indult vizsgálati ügyek

2021. évi	639
Előző év(ek)ről áthozott	149

A 2021. évi, hivatalból indult vizsgálati ügyek

2021. évi	2
Előző év(ek)ről áthozott	15

A 2021. évi adatvédelmi hatósági eljárások száma

A 2021. évi, kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárások

2021. évi	283
Előző év(ek)ről áthozott	149

A 2021. évi, hivatalból indult adatvédelmi hatósági eljárások

2021. évi	49
Előző év(ek)ről áthozott	75

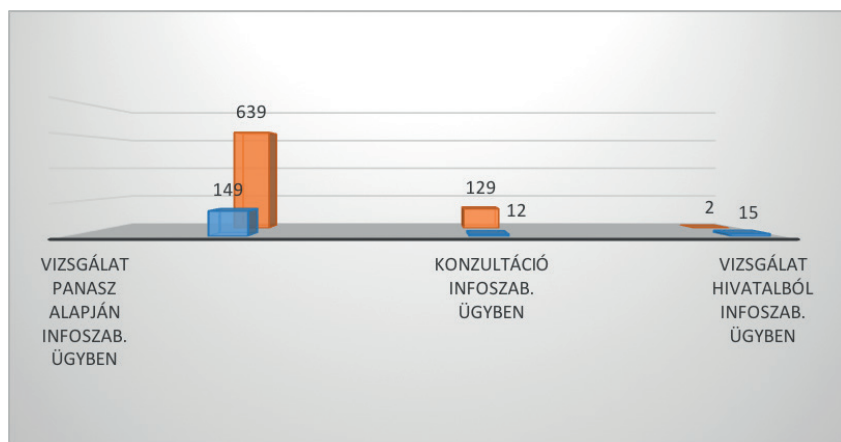
2021. évi hatósági eljárások üggtípusonkénti megoszlása

Üggtípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból	111	62	49
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - Bűnüldözési Irányelv	6	1	5
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - Bűnüldözési Irányelv - adatvédelmi incidens	2	0	2
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR és egyéb	79	47	32
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	23	14	9
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR és egyéb - sajtó és vélemény-nyilvánítás szabadsága	1	0	1
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre	432	149	283
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - Bűnüldözési Irányelv	11	2	9
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - Bűnüldözési Irányelv - adatvédelmi incidens	2	2	0
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR és egyéb	396	140	256
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	22	5	17
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR és egyéb - sajtó és vélemény-nyilvánítás szabadsága	1	0	1

Hivatkozott eljárásaiban a Hatóság 92 ügydöntő határozatot hozott. 36 esetben szabott ki, összesen 68.100.000 forint összegű adatvédelmi, és 27 ügyben 4.490.000 forint összegű eljárási bírságot. A fentieken túl, a Hatóság rendkívüli jogorvoslatként 4 ügyben kérelmezte a Kúria felülvizsgálati eljárását, egy alkalommal kezdeményezett a Kúria ítéletével szemben jogegységi panaszeljárást, és egy esetben fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.

A 2021. évi, információszabadsággal kapcsolatos ügyek ügykörönkénti megoszlása

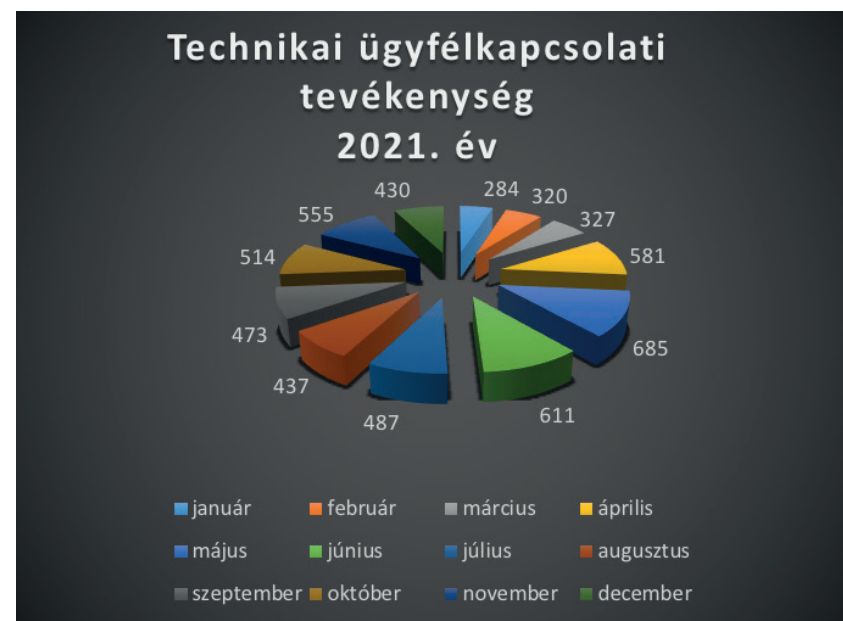
Ügytípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Vizsgálati eljárás panasz alapján információszabadság ügyben	788	149	639
Konzultáció – információszabadság ügyben	141	12	129
Vizsgálati eljárás hivatalból információszabadság ügyben	17	15	2

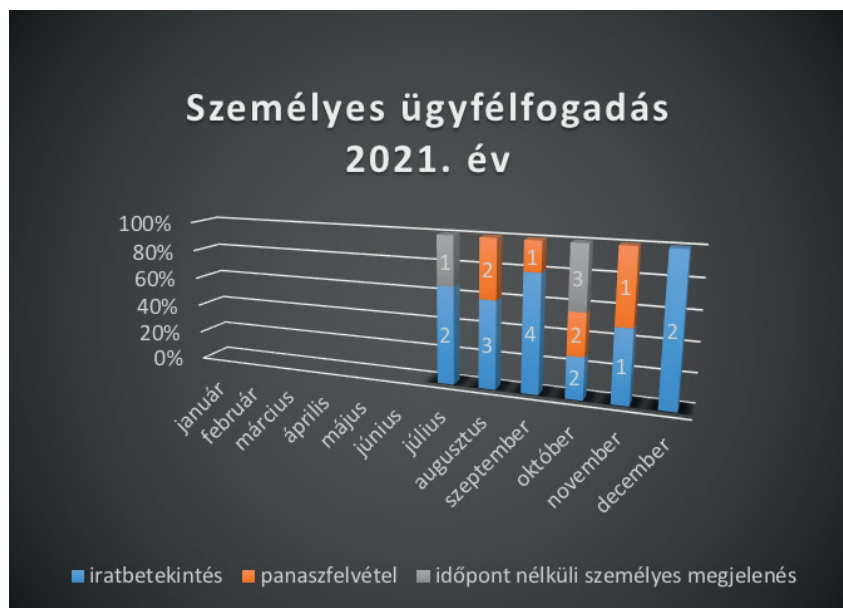
A Hatóság ügyfélszolgálatára 2021-ben 5704 hívás érkezett, amely – az elmúlt évihez viszonyítva – nagyon jelentős, több mint 90 (!) százalékos emelkedést mutat, elsősorban annak köszönhetően, hogy a koronavírus előidézte járványügyi veszélyhelyzet megkövetelte gyors reorganizáció folytán, a Hatóság ügy-

félszolgálat 2021 áprilisától már a hét valamennyi munkanapján az ügyfelek rendelkezésére állt.

Az ügyfélszolgálati támogatást igénylők – a hagyományosnak tekinthető kérdéskörökön túl – elsősorban az e-papíron benyújtani kívánt dokumentumokkal vagy a folyamatban lévő ügyeikkel kapcsolatos és a számukra leginkább megfelelő kommunikációs csatorna kiválasztásával összefüggésben kértek segítséget. Munkatársaink továbbá sok esetben nyújtottak tájékoztatást az érintetti jogok gyakorlásáról, illetve hívták fel az érintettek figyelmét a Hatóság honlapján elérhető, a jogérvényesítést elősegítő formanyomtatványokra, válaszolták meg a Hatóság eljárásaival kapcsolatban felmerülő kérdéseiket és hívták fel a figyelmüket arra, hogy a hatékonyabb joggyakorlás érdekében éljenek az adatkezelőknél kötelezően vagy opcionálisan kinevezett adatvédelmi tisztviselők által nyújtott közvetlen segítséggel.

A Hatóság személyes ügyfélszolgálati tevékenysége, annak jelentős kockázatait szem előtt tartva, az elmúlt évi járványügyi veszélyhelyzet idején, 2021. január 1-től 2021. július 1-jéig szünetelt. Ezt követően, 23 alkalommal került sor személyes panaszbenyújtásra vagy a Hatóság által folytatott, az Ákr. hatálya alá tartozó eljárással összefüggő iratbetekintés iránti és/vagy nyilatkozattételi jog gyakorlására.

A 2021. évi hatósági ellenőrzések alakulása

2021. évi ellenőrzések	562
Előző év(ek)ről áthozott	68

Ügytípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - Bűnüldözési Irányelv	1	1	0
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - Bűnüldözési Irányelv - adatvédelmi incidens	24	7	17
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - GDPR és egyéb	23	9	14
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	582	51	531

A 2021. évi jogszabály-véleményezések száma

2021. évi	169
Előző évről áthozott	5

Ügytípus	Összesen	Előző évről áthozott	Új ügyek
Szabályozás véleményezése megkeresésre (jogszabályterv vélemény., konzultáció)	163	1	162
Szabályozásra javaslattevés (jogszabályterv. vél. saját, jogalk. kezd.)	11	4	7

A 2021. évi nemzetközi együttműködés fontosabb területei (GDPR, IMI)

2021. évi	895
Előző évről áthozott	167

Ügýtípus	Összesen	Előző évről áthozott	Új ügyek
Érintett hatóságként együttműködés EGT-társhatóság elj. - adatvédelmi incidens	44	6	38
Érintett hatóságként együttműködés EGT-társhatóság elj. GDPR 56,60,61,62,64,65	1018	161	857

1.2. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája

Az Infotv. 25/N. § (2) bekezdésére tekintettel a Hatóság elnöke 2021 novemberében összehívta az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciáját. A rendezvény a Hatóság és a hozzá – a konferencia összehívásakor mintegy 9200 szervezet által – bejelentett adatvédelmi tisztviselő közötti rendszeres szakmai kapcsolattartást szolgálja.

A szakmai együttműködés jegyében a Hatóság ismét lehetőséget nyújtott az adatvédelmi tisztviselők számára a konferencián elhangzó előadások tartalmának alakítására. A Hatóság elnöke a rendezvény meghívójából elérhető online kérdőíven keresztül mérte fel az adatvédelmi tisztviselők igényeit, szakmai felkészültségét, és a szélesebb kört érintő adatvédelemmel és információszabadsággal kapcsolatos kérdéseiket, témafelvetéseiket.

1.2.1. Az előzetes kérdőíves felmérés eredményei

A Hatósághoz bejelentett tisztviselők kizárólag az elektronikus felkérő levélben elérhető hivatkozáson keresztül jutottak el a kérdőívhez, így valóban az adatvédelmi tisztviselőket – illetve a tisztviselők elérhetőségeként bejelentett email címek felhasználóit – érte el a kérdéssor. A felmérésre 290 válasz érkezett a Hatósághoz, amely a 2020-ban tapasztalt érdeklődéshez képest sajnos jelentős, 100 fős csökkenést jelentett. Szintén meglepő adat, hogy a válaszadók 49,3%-a először töltötte ki a konferenciához kapcsolódó kérdéssort, a 2019-es és 2020-as felmérésen egyaránt résztvevők csak a válaszadók 26 %-át adták.

Az önkéntes válaszadók 14%-a csak néhány hónapja lát el adatvédelmi tisztviselői feladatokat, azonban 36%-uk már több, mint 3 éve foglalkozik adatvédelemmel, amely enyhe emelkedést mutat a tavalyi eredményekhez képest. A válaszadók 52%-a nemcsak egyetlen szervezet számára lát el adatvédelmi tisztviselői feladatokat, sőt, 21%-uk négy, vagy még annál is több adatkezelőnél, adatfeldolgozónál került kijelölésre.

Ahogy a korábbi években is megfigyelhető volt, a válaszadók fele ellát információszabadsággal kapcsolatos feladatokat is szervezeténél, így feltételezhetően jelentős részben a közzsférához kötődhetnek.

A tisztviselők ismereteinek naprakészségére vonatkozó eredményekből kiderült, hogy a 2020-as jelentős visszaeséshez (a 2019-es 70%-ról 45%-ra) hasonlóan az elmúlt egy évben is csökkent (26%-ra) a személyes résztvételt igénylő egy vagy többnapos továbbképzéseken résztvevők száma. Ugyanakkor a tisztviselők fele (33,4%-ról) már online képzésen bővítette adatvédelmi tudását a pandémiás helyzetnek is köszönhetően. 30%-uk, azaz 88 tisztviselő ismét úgy látta el tevékenységét, hogy egyáltalán nem vett részt adatvédelmi tárgyú képzésen.

Ennek ellenére csupán 65,5%-uk tartja felkészültnek, naprakésznek magát a GDPR hatálya alá tartozó adatvédelmi jogi és gyakorlati ismeretek kapcsán, audit ismeretek terén 35,5% nyilatkozott így, a kamerázás adatvédelmi kérdései kapcsán pedig – noha a 2020. évi konferencia pont ezt a témakört dolgozta fel – csak 56,6%.

A kérdőív kitöltőinek közel kétharmadát a szervezete is támogatta adatvédelmi ismereteinek bővítése során, jellemzően szervezett képzésen történő részvétel útján. 12%-kal emelkedett azonban azon tisztviselők száma, akik semmilyen támogatást sem kaptak tevékenységük kapcsán.

Támogatta a szervezete az adatvédelmi és adatbiztonsági ismereteinek bővítését?	2020	2021
Munkaidő kedvezményrel	16,4 %	12,8 %
Belső képzéssel	14,6 %	13,4 %
Szervezett képzéssel	30,5 %	27,2 %
Szakmai tartalmakra történő előfizetéssel	19,5 %	20,0 %
Egyik sem	32,1 %	34,8 %
Más...	6,9 %	6,6 %

A válaszadók több, mint 81%-a már a kérdőív kitöltését megelőzően értesült a Hatóság koronavírussal kapcsolatos adatkezelésekről szóló tájékoztatóiról. Az önállóan is megszerezhető ismereteik vonatkozásában kiemelendő, hogy a válaszadók 81%-a már olvasta az adatvédelmi tisztviselőkről szóló 29-es Adatvédelmi Munkacsoport iránymutatást, azonban az Európai Adatvédelmi Testület iránymutatását a személyes adatok videóeszközökkel történő kezeléséről csak alig több, mint felük. A Hatóság 2020. évi beszámolóját 55% olvasta.

A Hatóság 2021 januárjában megújult honlapját hetente vagy gyakrabban látogató tisztviselők száma körülbelül azonos arányú (46%) a tavalyihoz képest.

Milyen gyakran keresi fel a www.naih.hu weboldalt?	2020	2021
Hetente vagy gyakrabban	45,9 %	46,6 %
Havonta	33,1 %	36,2 %
Ritkábban	17,9 %	15,2 %
Soha	3,1 %	2 %

Az Európai Adatvédelmi Testület honlapjának látogatottsága sem változott érdemben a tisztviselők körében, noha a Hatóság rendszeresen felhívja arra a figyelmet az új iránymutatások elérése kapcsán.

Milyen gyakran keresi fel az Európai Adatvédelmi Testület honlapját?	2020	2021
Hetente vagy gyakrabban	19,8 %	15,2 %
Havonta	31,9 %	37,9 %
Ritkábban	35,7 %	36,2 %
Soha	12,6 %	10,7 %

A tisztviselők tevékenysége kapcsán szinte százalékos eredményre megegyezően látható a tavalyi számokhoz viszonyítva, hogy jelentős többségük megfelel a GDPR 39. cikkében meghatározott feladatok közül az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó, továbbá az adatkezelést végző munkatársak részére nyújtandó tanácsadási feladatainak, szakmai álláspontjukat jellemzően kikéri a szervezeten belül a többség azonban az elmúlt években tapasztalt eredményekhez hasonlóan kinevezése óta nem folytatott vizsgálatot, auditot a belső adatvédelmi megfelelés kapcsán, vagy ha végzett is azt nem dokumentálta, valamint azzal kapcsolatos tevékenységéhez nem készített tervet, amely azonban az elszámoltathatóság elvének érvényesülését, a szervezetben belül az adatvédelmi tudatosság szintjét és az átláthatóságot is javíthatná.

Adatvédelmi tisztviselővé kinevezése/ megbízása óta a szervezeténél ...	2020 Igen	2021 Igen
véleményezett belső szabályozást, adatkezelést érintő tervezetet?	89,2 %	90,7 %
kikérte a szervezet vezetője/vezetése a szakmai álláspontját adatkezelést érintő kérdésben?	92,6 %	90,7 %
készített belső ellenőrzési (audit) tervet?	42,8 %	47,2 %
folytatott dokumentált módon belső ellenőrzést (auditot)?	40,5 %	44,8 %

A válaszok alapján az is bebizonyosodott, hogy adatvédelmi hatásvizsgálatra vonatkozó igények még sok helyen nem merültek fel.

Adatvédelmi tisztviselővé kinevezése/ megbízása óta a szervezeténél ...	2020 Igen	2021 Igen
tartott adatvédelmi tudatosító képzést?	74,4 %	76,6 %
tartott adatbiztonsági tudatosító képzést?	58,5 %	56,9 %
közreműködött érintetti joggyakorlással kapcsolatos választervezet elkészítésében?	61,3 %	68,6 %
közreműködött adatvédelmi incidens kezelésében?	46,9 %	54,1 %
folytatott adatvédelmi hatásvizsgálatot?	47,2 %	55,9 %

A kérdéssorban először jelent meg, így nem mérhető a változás, de a válaszadók közel 90%-a tapasztalt fejlődést az adatvédelmi tudatosság terén szervezeténél.

Az adatvédelmi tisztviselőt kinevező szervezet a válaszadók 94,5 %-a esetében közzétette a tisztviselő elérhetőségeit, és csupán 47%-uk vett nyilvántartásba adatvédelmi incidenst a GDPR alkalmazandóvá válása óta.

Fentiek mellett az adatvédelmi tisztviselők visszajelzést adhattak a 2020. évi konferencia előadásai kapcsán, amely azt mutatta, hogy azok a résztvevők átlagos felkészültségéhez igazodtak. A beérkezett szakmai kérdéseket és visszajelzéseket a Hatóság figyelembe vette az újabb képzési anyagok összeállításakor is.

A NAIH 2019. évi online adatvédelmi tisztviselő konferenciája...						
	1	2	3	4	5	
anyagait nem láttam	49	30	72	69	69	minden videót és dokumentumot láttam
munkám kapcsán nem volt újdonság / nem volt hasznos	11	26	152	81	19	anyagai többségében újdonságot jelentettek / hasznosíthatók voltak
túl alapvető kérdésekről szólt	12	33	224	16	4	túl bonyolult, nehezen követhető volt

1.2.2. Az adatvédelmi tisztviselők konferenciájának elektronikus oktatóanyagai

A 2021. év legfontosabb adatvédelemmel és információszabadsággal kapcsolatos eredményeit, tapasztalatait ismertető konferencia 2021. december 7-én került megrendezésre a Hatósághoz bejelentett és az eseményre regisztrált adatvédelmi tisztviselők számára. A járványügyi helyzetre és a nagyszámú részvételre jogosultra tekintettel hibrid módon, 50 fő személyes – és több száz fő online – részvételével került lebonyolításra a rendezvény.

Dr. Péterfalvi Attila nyitóelőadásában áttekintette és értékelte a Hatóság éves tevékenységét és eredményeit. Felhívta a figyelmet a Hatóság megújult honlapjára, amely 2021-ben, az adatvédelem napján vált elérhetővé; kiemelte az elektronikus ügyintézés területén megjelenő újdonságokat és a Hatóságnál az e-Papír szolgáltatás igénybevételével – azonosított és biztonságos kommunikációs csatornán keresztül – történő ügyindítás lehetőségét. A pandémiával kapcsolatos adatvédelmi és információszabadság ügyekre kitérve statisztikai

adatokat is ismertetett, a Hatóságnál a koronavírussal kapcsolatos vizsgálatok, hatósági eljárások és konzultációs beadványok száma meghaladta a 210-et. Felhívta a figyelmet az Infotv. 2021. évi módosításaira, illetve a feladatkörből adódó jogszabály-véleményezések keretében folytatott konzultációkra, a legfontosabb nemzetközi ügyekre.

Az elnöki bevezetőt követően dr. Kiss Attila a Tanúsítási és Társadalmi Kapcsolatok Főosztályának vezetője és a konferencia egyik szervezője vette át a szót. A Hatóság 2021-ben közzétett koronavírussal kapcsolatos tájékoztatóit és állásfoglalásait ismertette, kiemelve a koronavírus elleni védetség tényére mint egészségügyi adatra vonatkozó információ kezelésének lehetséges jogalapjait, a GDPR 9. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételeit, és a kapcsolódó hazai szabályozást. Felhívta az adatkezelők figyelmét arra is, hogy a védetség tényére vonatkozó információ érintettől történő gyűjtésekor még a jogszabályon alapuló adatkezelések esetében is elvárás az érintett részére rendelkezésre bocsátani az adatkezelési tájékoztatót, amely nélkülözhetetlen az átláthatóság elvének érvényesüléséhez, valamint az adattakarékosság elvére és az adatbiztonsági elvárásokra a különleges adatok gyűjtése során.

Dr. Szabó Endre Győző elnökhelyettes a 2021-ben elfogadott, az adatkezelő és adatfeldolgozó fogalmáról szóló 7/2020. Európai Adatvédelmi Testület iránymutatás újdonságait ismertette. Az előadásban kitért az adatkezelő felelősségére, amely korlátlan felelősséget jelent az adatkezelések vonatkozásában, és az adatkezelő és adatfeldolgozó viszonyában is a felelősség az adatkezelőt terheli jelentősebb részben, hiszen ebben a jogviszonyban egy hierarchikus kapcsolat jelenik meg. Előadásában végül a Schrems II ítélet utáni harmadik országba történő adattovábbítás és a Brexitet követően az Egyesült Királyságba történő adattovábbítás megfelelőségének kérdéseit elemezte.

Dr. Árvay Viktor, az Engedélyezési és Incidensbejelentési Főosztály vezetője az Európai Adatvédelmi Testület 1/2021. számú, adatvédelmi incidens példatárát is tartalmazó iránymutatását ismertette, amelynek különlegessége, hogy megalkotását a Hatóság kezdeményezte. Az előadás elején a kockázátértékelés fontosságára hívta fel a figyelmet egy adatvédelmi incidens bekövetkezte kapcsán, és adatvédelmi incidensek csökkentése érdekében nélkülözhetetlen megfelelő adatbiztonság kiépítésének egyes szempontjait ismertette. Kiemelte, hogy az adatkezelőnek azt kell mérlegelnie a kockázatok számbavétele során, hogy az adatvédelmi incidens milyen hatást gyakorolhat az érintett jogaira és szabadságaira nézve, mivel az adatvédelmi incidens megfelelő és kellő idejű intézkedés hiányában fizikai, vagyoni vagy nem vagyoni károkat okozhat a természetes

személy érintetteknek. Előadásában jelezte, hogy az azonosított kockázatok vonatkozásában az adatkezelő számára a GDPR 33-34. cikke értelmében 3+1 kötelezettség jelenhet meg. Az 1/2021. iránymutatásban jogeseteken, gyakorlati példákön keresztül kerülnek bemutatásra azok a jó gyakorlatok, amely intézkedések elősegíthetik az adatbiztonság szintjének növelését, egy incidens által jelentett kockázat csökkenését.

Az Incidensbejelentési Osztály vezetője, Dr. Eszteri Dániel a Hatóság három, kiemelt súlyú, adatvédelmi incidens kezeléséhez kötődő jogesetét ismertette. Sok esetben közérdekű bejelentésként értesül a Hatóság az adatvédelmi incidensek bekövetkeztéről. Általában ezek súlyosabb ügyek, mint amelyeket az adatkezelők jelentenek be, mivel arról az adatkezelő nem is feltétlenül értesült, vagy tudta azt adatvédelmi incidensként azonosítani. Egy utazási iroda és egy pénzügyi szolgáltató weboldalának fejlesztési hibái és más sérülékenységei, valamint egy kormányhivatal téves címzése miatt bekövetkező adatvédelmi incidens kapcsán ismertette (NAIH/2020/66; NAIH/2020/2094; NAIH-2894/2021), hogy az adatkezelői gyakorlat sok esetben azt tükrözi, hogy nem csak az adatbiztonság elvárt szintjének meghatározása, hanem az adatkezelők az adatvédelmi incidens vonatkozásában sem megfelelően végzik el a kockázatértékelést. Így megesik, hogy egy magasabb kockázatú incidenst esetleg kockázatmentesnek minősítenek, ebből adódóan több alkalommal is előfordult, hogy az adatkezelő nem értesítette az incidensről az érintettet, így nem teljesítette a GDPR által a magas kockázatú incidensek kapcsán megjelenő kötelezettségét.

Az Adatvédelmi Főosztály osztályvezetője, dr. Kovács Melinda a tisztviselők által beküldött kérdések közül emelte ki az adatkezelő és adatfeldolgozó fogalmával, elhatárolásával, viszonyával kapcsolatos kérdéseket. Számos esetben az adatkezelés részletes ismerete nélkül nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a személyes adatokat kezelő személy adatfeldolgozó vagy adatkezelő. Az előadó kiemelte a biztosító és a biztosítás-közvetítő közötti különbséget, amely abban mutatkozik meg, hogy a biztosítás-közvetítő mindaddig adatfeldolgozónak minősül, míg nem saját céljából jár el, ezen a ponton azonban már adatkezelővé válik. A foglalkozás-egészségügyi orvos esetében mindkét minőség fennáll, tehát egyszerre lehet önálló adatkezelő is a foglalkoztatott mellett a foglalkoztatottat érintő adatkezelések kapcsán, ugyanakkor szűk körben adatfeldolgozóként is megjelenhet. Az előzetes kérdőívet kitöltő adatvédelmi tisztviselőket e kérdéskörön túl leginkább az egészségügyi adatok megfelelő joggalal történő kezelése érdekelte, amelyre az osztályvezető egy-két kérdést kiemelve adott választ.

Dr. Horváth Eszter a Szabályozási és Titokfelügyeleti Főosztály vezetője az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelések kapcsán bekövetkező adatvédelmi incidensek tapasztalatairól beszélt a Hatóság szemszögéből. A félreértések elkerülése végett emlékeztetőül ismertette, hogy mely személyi és tárgyi feltételek teljesülése esetén tarthat egy adatkezelés az Infotv, nem a GDPR hatálya alá. A Rendőrség bűnüldözés célú adatkezelést is folytat, de nem kizárólag csak az Infotv. rendelkezéseit alkalmazza, hiszen például személyügyi célú adatkezelései tekintetében a GDPR szabályai az irányadók az adatvédelmi incidensek kezelése során is. Az incidensek kezelésére irányadó elvárások tekintetében a nemzetbiztonsági célú adatkezelést kivéve az Infotv. hasonló kötelezettségeket tartalmaz az adatkezelők részére. Az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelést folytató adatkezelők számára fokozott nehézséget jelenthet az adatvédelmi incidensek kezelése, amely legfőképp azzal magyarázható, hogy ezen szervezetek nagy létszámúak, számos különleges adatkört és nagyszámú adatot kezelnek, hozzáféréssel rendelkeznek nyilvántartásokhoz és más elektronikus információs rendszerekhez, illetve nem feltétlenül képesek az adatvédelmi tudatosságot megfelelő módon fejleszteni az állomány leterheltségére tekintettel. Az előadó mindemellett több jogeseten keresztül mutatott be kockázatértékelési szempontokat, gyakori adatkezelői hibákat.

Dr. Sziklay Júlia az Információszabadság Főosztály főosztályvezetője a Hatóság jelenleg is futó projektéről tartott előadást, amelynek keretében a Hatóság munkatársai más szakemberekkel együttműködésben közel két éven keresztül kutatják az információszabadság hazai és nemzetközi helyzetét, fejlesztési lehetőségeit. A projekt keretein belül az elektronikus közzétételi kötelezettség és az egyedi adatigénylésekre adott adatkezelői válaszok elemzésén túl fókusz-csoportos interjúkat és kérdőíves adatgyűjtést is szerveztek, az eredményeket a Hatóság honlapjának erre a célra dedikált felületéről lehet majd elérni. A Hatóság célkitűzéseként megjelent egy olyan online felület kialakítása is, amely a kormányzati átláthatóság elősegítését célozza.

Az Engedélyezési Osztály vezetője, dr. Horváth Péter az incidens-bejelentések kapcsán a tisztviselők részéről beérkező kérdésekről tartott előadást, amelynek keretében az adatkezelői kötelezettséget ismertette. A tudomásszerzés időpontjával kapcsolatban gyakori a félreértés az adatkezelők körében, és felhívta arra is a figyelmet, hogy adott esetben szakaszos bejelentés is szükséges és elfogadható lehet, amennyiben az incidensről még nem áll rendelkezésre valamennyi lényeges információ. A késedelmes bejelentések tekintetében a késedelemre okot adó körülményt mindenképpen igazolni szükséges, így a szakaszos

bejelentés sok esetben megfelelőbb megoldás lehet. Kérdés érkezett többek között a magatartási kódexről, valamint a hatásvizsgálatról is.

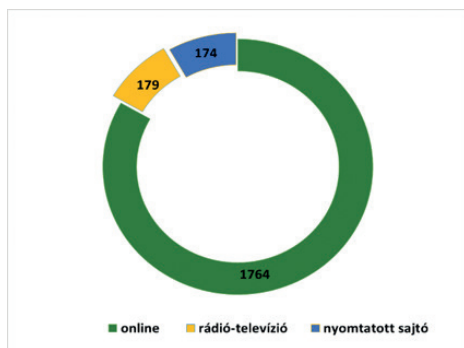
Zárásként a konferencia alatt a résztvevőktől beérkező kérdésekre válaszolt dr. Kiss Attila. Elsősorban a védettség tényének munkáltató felé történő igazolása kapcsán merültek fel kérdések, az egyszerű elektronikus másolatok jelentette problémák, illetve az adatvédelmi tisztviselő feladatellátása és felelőssége kapcsán mutatkozott fokozott érdeklődés.

A konferencia előadásairól készült felvételek az MTVA Médiaklikk streaming szolgáltatásának segítségével a Hatóság honlapján keresztül 2022. februártól már visszanezethetők, és az MTVA támogatásának köszönhetően az elmúlt két évben rögzített előadások is elérhetők maradtak az adatvédelem és információszabadság iránt érdeklődők számára (<https://naih.hu/adatvedelmi-tisztviselok-konferenciaja/>).

I.3. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában

A következőkben a Hatóság 2020. évi médiamegjelenéseit összegezzük. 2021. január 1. és december 31. között összesen 2117 hírt közöltek a mediaszereplők a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságról. A médiatípusok közül legtöbbször továbbra is az online médiában találkozhattunk a Hatóság tevékenységéről szóló híradásokkal, szám szerint 1764 alkalommal (83,33%). A nyomtatott sajtóban 174 esetben (8,22%), az elektronikus médiában pedig 179-szer (8,45%) szerepelt a NAIH.

A NAIH megjelenéseinek aránya a különböző médiumokban 2021-ben

Forrás: Observer Budapest Médiafigyelő Kft.

II. Adatvédelmi ügyek

II.1. Az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása

II.1.1. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó ügyekben hozott fontosabb határozatok

1. Mesterséges intelligencia alkalmazása ügyfélszolgálati hangfelvételek elemzésére (NAIH-7350/2021., NAIH-85/2022.)

Egy pénzügyintézet (a továbbiakban: bank) az ügyfélszolgálati hívások rögzített hanganyagát automatikusan elemzi. A bank az elemzés eredményét felhasználva állapítja meg, hogy melyik elégedetlen ügyfelet szükséges visszahívni, ezzel kapcsolatban többek között elemzi a beszélő érzelmi állapotát, és egyéb jellemzőket, továbbá felhasználja az ügyfélszolgálati munkatársai munkájának minősítésére is. A mesterséges intelligencián alapuló beszédjel-feldolgozás segítségével automatikusan elemzésre kerülnek a megadott lista szerinti kulcsszavak, valamint a beszélő érzelmi/hangulati állapota. A felismert kulcsszavak és érzelmek eredményét is hívásonként az adott híváshoz kapcsolva tárolják, és a hívások még 45 napig a hangelemző szoftveren belül is visszahallgathatóak. A hangelemző szoftver a hívásokról a fentiek alapján sorrendet állít fel, amely egy javaslat arra, hogy melyik érintettet szükséges elsődlegesen visszahívni. Ezen adat is a híváshoz kapcsolva tárolódik a hangelemző szoftverben. Ezen adatok átnézésével a bank vezető állású munkavállalói döntenek el, hogy az ügyfélszolgálat mely ügyfeleket hívja vissza.

Az adatkezelés célja a hívások minőségellenőrzése változtatható paraméterek alapján, a panasz és ügyfélevándorlás megelőzése és a hívást bonyolító munkatársak hatékonyságának növelése. A bank honlapján az érintetteknek nyújtott, telefonos ügyfélszolgálatot kapcsolatos adatkezelési tájékoztató általánosságban fogalmaz ezen adatkezeléssel kapcsolatban, a hangelemzésről érdemi információt nem tartalmaz. A tájékoztatóban továbbá a minőségbiztosítás és a panaszmegelőzés szerepel csak célként. A bank a fenti adatkezelést azon jogos érdekeire alapozta, hogy az ügyfeleit megtartsa, illetve a belső működésének hatékonyságát növelje. Ezen érdekekkel kapcsolatos – erősen eltérő – adatkezelések azonban sem a tájékoztatóban, sem az érdekmérlegelés során nem különültek el, összemosódnak.

A mesterséges intelligencia a számítógépek és robotok olyan irányú fejlesztését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy olyan módokon működjenek, amely képes utánozni, illetve meghaladni az emberi képességeket. A bank saját adatvédelmi hatásvizsgálata állapítja meg, hogy az adatkezelés több okból is magas kockázatú, alkalmas profilalkotásra, illetve scoringra, és az adatkezelés az érintettek joghatással bírhat. A hatásvizsgálat és az érdekmérlegelés azonban nem ad érdemi megoldásokat ezen kockázatok kezelésére. A mesterséges intelligencia a működési elvéből adódóan általában nehezen átlátható és követhető, így még az új technológiák között is kiemelt adatvédelmi kockázatok merülnek fel. Többek között ezért is különös odafigyelést igényel – nemcsak papíron leírva, hanem ténylegesen megvalósítva – a mesterséges intelligencia használata az adatkezelés során. A kockázatokra a Hatóság már a 2012-es beszámolójában is felhívta a figyelmet hasonló tárgykörben.

A bank nyilatkozatai is megerősítik, hogy tudatában van annak, hogy a vizsgált hangelemzéssel kapcsolatos adatkezeléssel összefüggésben évek óta nem biztosította a megfelelő tájékoztatást, valamint a tiltakozási jogot, mivel úgy döntött, hogy azok biztosítása nem megoldható számára. Ezzel ellentétben a bank adatkezelési tájékoztatója és érdekmérlegelése, amely szerint teljes mértékben biztosítja az érintetti jogokat. Az általános adatvédelmi rendelet szerint csakis megfelelő alapos ismeretek birtokában, szabadon és aktív cselekvéssel adott hozzájárulás lehetne az adatkezelés alapja, amelynek lehetősége fel sem merült a jelen esetben. A bank csak azt állapította meg, hogy az általa elérni kívánt érdeke érvényesítéséhez szükséges az adatkezelés, az arányosságot, az érintetti oldalt ténylegesen nem vizsgálta, bagatellizálta a jelentős alapjogi kockázatokat. Kifejezetten tényellenesen vette figyelembe a megfelelő tájékoztatás és tiltakozási jog garanciális hatását.

Az érdekmérlegelés érvénytelensége miatt a Hatóság álláspontja szerint az ügyfélszolgálati hangfelvételeknek a bank által folytatott módon történő automatikus elemzésével kapcsolatban sem az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerinti jogalap, sem más, az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdésében felsorolt jogalap nem áll fenn. Valamely dokumentum előállítása önmagában nem az adatkezelői kötelezettségek teljesítése. Egy új típusú és fokozott kockázatú technológia alkalmazása esetén a tényleges garanciák megléte, valamint rendszeres és érdemi felülvizsgálat minimumelvárásnak tekinthetőek. A jogos érdek jogalappal összefüggésben fontos hangsúlyozni, hogy az nem arra szolgál, hogy egyéb lehetőség hiányában az adatkezelő bármikor és bármilyen indokkal az egyéb jogalapok alkalmazhatóságának hiányában kezeljen személyes adatokat. A garanciák kell, hogy biztosítsák a gyakorlatban

többek között azt, hogy az érintett tisztában lehessen az adatkezeléssel, és azal szemben tiltakozni tudjon, mivel az adatkezelést követően – különösen egy rövid ideig tartó vagy egyszeri adatkezelésnél – már kiüresedik a tiltakozási joga.

A fentiek alapján a Hatóság hivatalból megállapította, hogy a bank vizsgált hangfelvétel-elemzéssel kapcsolatos adatkezelési gyakorlata az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés és b) pontját, 6. cikk (1) bekezdését, 6. cikk (4) bekezdését, 12. cikk (1) bekezdését, 13. cikkét, 21. cikk (1) és (2) bekezdését, 24. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1) és (2) bekezdését. A Hatóság az általános adatvédelmi rendelet 58. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján hivatalból utasította a bankot, hogy akként módosítsa adatkezelési gyakorlatát, hogy az megfeleljen az általános adatvédelmi rendeletnek, azaz a hangelemzés során az érzelmeket ne elemezze, és az adatkezeléssel kapcsolatban az érintetti jogokat megfelelően biztosítsa, különösen, de nem kizárólag a megfelelő tájékoztatás és tiltakozási jogát. A bank munkavállalóival kapcsolatban az adatkezelésnek a szükségesre kell korlátozódnia, és ennek megfelelő tájékoztatást kell nyújtani részükre a kapcsolódó pontos következmények megjelölésével. Ezen felül a Hatóság szankcióként 250 millió Ft adatvédelmi bírságot szabott ki a bankra.

2. Civil szervezet adománygyűjtő tevékenységével összefüggésben végzett adatkezelés jogszerűsége: lehetséges jogalapok, tájékoztatási kötelezettség (NAIH-3211/2021.)

A szabályozási környezet változása miatt a közvetlen üzletszerzés céljából történő adatkezelés már nem alapul jogszabályi felhatalmazáson, vagyis az adatkezelő felelőssége az adatkezelés jellemzőihez igazodó, megfelelő, az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdésében szabályozott jogalapnak a kiválasztása. Amennyiben erre az adatkezelő a 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerinti jogalapot tartja alkalmazhatónak, jogos érdeke elsőbbségének alátámasztására érdekmérlegelést kell lefolytatnia.

A Hatóság álláspontja szerint a civil szervezeteknek az adománygyűjtés érdekében az első kapcsolatfelvétellel végzett adatkezelési tevékenysége – egyéb jogalapok fennállása, így jogszabályon alapuló kötelező adatkezelés vagy az érintett hozzájárulása, híján – az adatkezelő megfelelő érdekmérlegeléssel alátámasztott jogos érdekén alapulhat. Ennek következtében a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 19. § (1) bekezdés a) pontja alapján adatokat igényelhetnek az Nytv.-ben foglalt feltételekkel.

A címzett, érdeklődése esetén maga keresi fel a kezdeményező szervet, így a civil szervezet részéről az adatkezelés jogalapja ebben az esetben a továbbiakban az érintett hozzájárulása lesz.

A Hatóság eljárásának tárgya egy alapítvány (a továbbiakban: alapítvány) adománykérő postai megkereséséhez kapcsolódó adatkezelési gyakorlata, a részére adományt fizetők további adományozásra történő felhívásával kapcsolatos adatkezelési gyakorlata, továbbá a bejelentést tevő érintett hozzáférési kérelme teljesítésével kapcsolatos eljárása volt.

Az alapítvány egyrészt adománygyűjtés céljából keresett meg olyan személyeket, akik potenciálisan adományt nyújthatnak részére. Ehhez a személyes adatokat a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból igényelte. Az ehhez kapcsolódóan általa kezelt személyes adatok (név, postai cím) jogalapjaként az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés e) pontját, valamint a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Civil Korm. rendelet) jelölte meg.

Az alapítvány a Hatóság felhívására csatolt egy érdekmérlegelési tesztnek nevezett dokumentumot. A támogatók toborzása céljából történő adatkezelés jogalapjaként az alapítvány az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés e) pontja szerinti jogalapot jelölte meg, azaz, hogy az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges, mellette pedig kiemelte, hogy az adatkezeléshez ezáltal az alapítványnak jogos érdeke fűződik. Emellett a vizsgált adatkezelési időszakban elérhető tájékoztató az adatkezelés jogalapjaként az érintettek hozzájárulását jelölte meg. Az alapítvány azonban olyan jogszabályi rendelkezést, amely részére a közfeladat ellátását előírta, nem jelölt meg, az általa hivatkozott jogszabály (Civil Korm. rendelet) ugyanis ilyen feladatot nem ír elő, továbbá az alapítvány az érintettek adatkezeléséhez történő hozzájárulását sem igazolta.

A Hatóság megvizsgálta a 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerinti jogos érdek fennállását az adatkezelői nyilatkozatok és a becsatolt érdekmérlegelés alapján, és azok alapján megállapította, hogy a dokumentumból hiányzik az érintettek jogainak és szabadságainak mérlegelése, az adatkezelés érintettekre gyakorolt hatásának elemzése, és annak kimutatása, valamint indokolása, hogy ezekkel szemben miért az alapítvány érdekei élveznek elsőbbséget. Az érdekmérlegelés tehát csak az alapítvány saját érdekeit azonosította, az érdekek összevetését

azonban egyáltalán nem végezte el, ennek megfelelően az nem felelt meg az általános adatvédelmi rendelet által elvárt követelményeknek. Így az alapítvány az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (2) bekezdése alapján nem tudta igazolni, hogy adatkezelése jogszerű, átlátható és megfelelő jogalappal rendelkezik, a Hatóság ez alapján megállapította, hogy az alapítvány megsértette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (2) bekezdését és ezekre tekintettel a 6. cikk (1) bekezdését, mivel megfelelő jogalap nélkül, jogellenesen és nem átláthatóan kezelt személyes adatokat.

Az alapítvány a csekkbefizetést követő 3 hónap elteltével újabb postai tájékoztató levelet küldött az adományozóknak, amennyiben azok korábban nem kérték személyes adataik törlését. Az alapítvány az adományozásra felhívó első megkereső levélben nyújtott tájékoztatást az adományozást követő további megkeresésről, azaz arról, hogy amennyiben az érintett a csekk használatával pénzt fizet az alapítvány részére, úgy az érintett ezzel automatikusan hozzájárulását adja ahhoz, hogy az alapítvány személyes adatait kezelje abból a célból, hogy az adományozót tájékoztassa az alapítvány munkájáról, a befizetett adomány felhasználásáról, valamint további adományozásra hívja fel.

A Hatóság álláspontja szerint azonban az érintettek csekkbefizetés útján történő adományozása nem tekinthető egyúttal a további adományozásra felhívás céljából történő adatkezeléshez való érvényes hozzájárulásnak, azaz az érintettek akarata konkrét, egyértelmű kinyilvánításának. Az érintettek által csekk útján kezdeményezett fizetési művelet, mint az adományozás teljesítésének egy módja arra vonatkozik, hogy az érintett pénzbefizetést, adományozást juttasson az alapítványnak. Ahhoz, hogy az alapítvány az érintettek pénzbefizetés során megadott személyes adatait az adományfizetéshez kapcsolódó adatkezelésen túl azon célból is használja, hogy az érintetteket az adományozást követően ismételt megkeresse, az érintettek erre irányuló hozzájárulása szükséges. Az adatkezelés jogszerűsége akkor állapítható meg, ha az adatkezelő a személyes adatok valamennyi adatkezelési célból történő kezeléséhez érvényes jogalappal rendelkezik, továbbá, ha az érintett megfelelő tájékoztatást és döntési lehetőséget kapott arra vonatkozóan, hogy a megadott személyes adatait milyen adatkezelési célból fogják kezelni.

A Hatóság megállapítása szerint az alapítvány az érintettek adományozást követően történő megkeresése céljából érvényes jogalap nélkül kezelte a részére korábban adományt fizetők személyes adatait, mivel a hozzájárulásnak hiányoztak az érvényességéhez szükséges tartalmi elemei, ezáltal megsértette az ál-

általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdését, az 5. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti jogszerűség elvét, továbbá a 7. cikk (1) bekezdését.

Az alapítvány nyilatkozataiban előadottak, az adatkezelési tájékoztatóban foglaltak és az adatkezelési nyilvántartásában szereplő információk eltérő módon mutatták be az adatkezelést mind a célok, mind a jogalapok tekintetében, ezáltal nem mutatták egy átgondolt adatkezelés képét, és nem nyújtottak valós tájékoztatást az adatkezelésről, ezáltal az alapítvány megsértette az általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (1) bekezdése szerinti tömör, átlátható, érthető és könnyen hozzáférhető formájú, világosan és közérthetően megfogalmazott tájékoztatás nyújtásának kötelezettségét, az 5. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti átlátható adatkezelés elvét. Továbbá az alapítvány az érintettek postai megkeresése során sem nyújtott megfelelő tájékoztatást az érintettek adományozást követő megkeresése céljából történő adatkezeléséről, ezáltal megsértette az általános adatvédelmi rendelet 13. és 14. cikkében foglaltakat is.

A Hatóságnak az érintett hozzáférési joga teljesítésével kapcsolatos álláspontja szerint amennyiben az érintett olyan információkról kér tájékoztatást, amelyek az adatkezelőnek nem, vagy már nem állnak rendelkezésére, ez akkor sem szolgálhat a tájékoztatás teljes mellőzésének alapjául, azaz ebben az esetben is köteles az általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (1) bekezdése alapján átlátható tájékoztatást nyújtani az érintettnek. Ha az érintett hozzáférési jogát gyakorolja, az adatkezelő oldalán tájékoztatási kötelezettség jelenik meg, az érintetti kérelmet az adatkezelő megfelelően köteles megválaszolni.

3. Jogos érdekre alapított ügyfél-elégedettség mérés (NAIH-2857/2021)

Miután a kérelmező a kérelmezettnél mint szakszerviznél megvizsgáltatta/szervizeltette a gépkocsiját, kérelmezett kérésére megadta a kérelmezettnek az e-mail címét. Ezen e-mail címre kapott a kérelmezettől egy elégedettségmérésre irányuló e-mailt, amely alapján véleményt is nyilvánított. Ezen e-mail címre ezt követően kértlen e-mailt kapott azzal a kéréssel, hogy a fentiekkel kapcsolatban töltsön ki egy elégedettségi kérdőívet, majd egy újabb e-mailt, melyben a válaszadás hiánya miatt ismét felkérték a kérdőív kitöltésére. Az e-mailek kérelmező gépkocsijának alvázszámát is tartalmazták, de nem a kérelmezettől, hanem egy kérelmező által nem azonosítható harmadik személy feladótól jöttek. Az adattovábbításhoz a kérelmező hozzájárulását nem kérték, erről tájékoztatást nem kapott. A kértlen e-mailek a [gépkocsi márkanev] nevében általános megjelölést tartalmazták, nem konkrét jogi személyt, akinek a nevében küldték.

A feltárt tényállás szerint a kérdéses e-maileket a kérelmezettel szerződéses viszonyban álló importőr mint a kérelmező gépkocsijának megfelelő típusú gépkocsik kizárólagos magyarországi importőre küldte egy adatfeldolgozóján keresztül. A kérdéses e-mail tekintetében nem kérelmezett, hanem az importőr volt az adatkezelő. Erről általában a munkalappal együtt kerül átadásra a tájékoztatás, amely jelen esetben elmaradt. A tájékoztatás szerint az adatok a gépkocsi gyártója felé is továbbításra kerülhetnek, azonban a feltárt tényállás szerint erre csak anonim statisztika formában kerül sor, így ezt – az egyébként a személyes adatok határon átnyúló kezelését érintő – tárgykört a Hatóság nem vizsgálta. A Hatóság hivatalból kiterjesztette az eljárást az importőr elégedettségméréssel kapcsolatos általános adatkezelési gyakorlatára.

Az egyéni ügyben az importőr és a kérelmezett nyilatkozatai alapján Kérelmező semmilyen tájékoztatást nem kapott az adatkezelésről. Megfelelő tájékoztatás, hatékony érintetti jogok hiányában az egyéni ügyben nem állhatott fenn az Importőr jogos érdeke.

Az adatkezelési gyakorlat tekintetében megfelelő tartalmú tájékoztatás és túl sok személyes adat kezelése mellett nem állhat meg az Importőr jogos érdeke az ügyfelek elégedettségének ismeretére a szerviz és kereskedő partnerei ellenőrzése és minőségbiztosítás céljából. Az importőr nem tudta alátámasztani, hogy a megjelölt elégedettségmérés és panaszkezelés célokhoz milyen módon kapcsolódnak az alábbi kezelt adatok: az ügyfél neve, e-mail címe, lakcíme, telefonszáma, életkora, neme, gépjárműve alvázszáma, rendszáma, műszaki adatai, az igénybe vett márkapartner neve, az igénybe vett szolgáltatás időpontja, és a visszajelzés tartalma. Ügyféli visszajelzés hiányában vagy nem negatív visszajelzés esetén a gépkocsi és a szervizmunka statisztikai adatain kívül más adat, negatív visszajelzés és egyéni igény esetén a panaszkezeléshez nélkülözhetetlen személyes adatokon felüli adatkezelés jogsértő, ezért módosítandó. Az ügyben ötmillió Ft összegben adatvédelmi bírság került kiszabásra.

4. Társasházi kamerarendszerrel kapcsolatos adatkezelés (NAIH-5896/2021., előzmény ügyszámok: NAIH/2019/3200., NAIH/2020/1000.)

A Hatóság egy társasházban üzemelő kamerarendszert vizsgált adatvédelmi hatósági eljárásban. A Hatóság, azon túl, hogy elmarasztalta a társasházat jogellenes adatkezelés miatt, a határozatában több jelentős megállapítást is tett.

A tényállás tisztázása során sor került az adatkezelő személyének és felelősségének vizsgálatára. Bár a kérelem a társasházat képviselő társaságot jelölte meg

adatkezelőnek, a Hatóság a társasházat minősítette annak. Ehhez a Hatóság figyelembe vette a társasházi törvény magyarázatában írtakat, melyek szerint a társasház csupán relatív jogképességgel rendelkezik, így személyiségi jogok körében nem rendelkezik jogképességgel, és a személyiségi jogok megsértésének sem a sértetti, sem pedig a jogsértő oldalán nem állhat. A Hatóság álláspontja ezzel összefüggésben azonban az, hogy mindennek polgári jogi szempontból van relevanciája. Adatvédelmi szempontból az a lényeges, hogy a társasház, mint önálló jogalany az általános adatvédelmi rendelet fogalommeghatározása szerinti „bármely szervként” adatkezelőnek minősülhet, melynek a – szervezeti – képviselőt természetes személyként a közös képviselő (intézőbizottság elnöke), vagy más nem természetes személy – mint jelen ügyben egy gazdasági társaság – látja el. Egy társasház a tulajdonostársak személyes adatait kezeli például akkor, amikor vagyoni védelmi kamerákat üzemeltet. Ezzel összhangban áll jelen ügyben a társasház nyilatkozata, valamint az, hogy a kamerarendszer telepítésére és üzemeltetésére kötött szerződések mindegyikében a társasház jelenik meg mint megrendelő, nem pedig a közös képviselőt ellátó cég, illetőleg annak képviselője, ügyvezetője.

Nem zárható ki általánosságban ugyanakkor az sem, hogy adott esetben a társasház szervezeti és működési szabályzata alapján a társasház közös képviselőt ellátó személy vagy szerv is önálló adatkezelővé váljon az abban meghatározott adatkezelési célok tekintetében. A közös képviselőt ellátó személy vagy szerv, illetőleg annak képviselője adatkezelővé válását okozza továbbá az is, ha adott esetben túlterjeszkedik a társasház döntésén. Jelen ügyben azonban ilyen körülmények nem álltak fenn.

A határozat további fontos megállapítása az adatkezelés jogalapját érinti. A társasház az adatkezelés jogalapjaként a társasházi törvény 25. §-ára – a kamerák létesítésére irányuló döntéshez szükséges szavazatszám – hivatkozott. A Hatóság ezzel azonban nem értett egyet, mivel álláspontja szerint az adatkezelés jogalapja az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerinti jogos érdek jogalapja lehet. Ennek oka, hogy a társasház, mint adatkezelő és az összes tulajdoni hányad szerinti legalább kétharmaddal rendelkező tulajdonostárs érdeke adott esetben – a szavazás eredményét figyelembe véve – megelőzi azon tulajdonostársak személyes adatok védelméhez fűződő jogát, akik nem szavazták meg a kamerarendszert.

Ezen kívül az Európai Adatvédelmi Testületnek a személyes adatok videoszemponttal történő kezeléséről szóló 3/2019. számú irányzatát is a ka-

merás megfigyelésre alkalmazandó jogalap elsősorban a jogos érdek jogalapja lehet.

A társasház által üzemeltet kamerák között voltak olyanok is, amelyek közterületet is megfigyelnek. Közterület megfigyelésére azonban csak szűk körben, kifejezett törvényi előírások szerint van lehetőség, mivel ez a tevékenység sértheti a kamerával megfigyelt személy magánszféráját azáltal, hogy akár akarata ellenére is kezelik személyes adatait.

A Hatóság a közterületet figyelő kamerák kapcsán is figyelembe vette a 3/2019-es iránymutatásban írtakat, amely amellett, hogy megállapítja, hogy általánosságban a saját tulajdonú terület megfigyelése céljából kialakított kamerás megfigyelőrendszer alkalmazása a terület határáig terjedhet, elismeri, hogy kivételes esetben felmerülhet olyan helyzet, hogy a kamerás megfigyelés terjedelme nem szűkíthető le a saját tulajdonú területen belülré, mivel ilyen módon az nem biztosítana kellően hatékony védelmet. Megfelelő technikai vagy szervezési intézkedések (például a megfigyelés céljának szempontjából nem releváns terület kitakarása vagy a megfigyelt rész informatikai eszközökkel történő szűrése) alkalmazása mellett az adatkezelő jogosult kiterjeszteni a kamerás megfigyelést a saját tulajdonú terület közvetlen környezetére is.

Ugyanakkor abban az esetben, ha az adatkezelő nem alkalmaz közterületet kitakaró megoldásokat, vagy aki célirányosan a közterületet megfigyelő kamerarendszert üzemeltet, alkalmaznia kell az általános adatvédelmi rendelet adatkezelők számára meghatározott valamennyi előírását, – többek között – megfelelő jogalapra kell alapoznia adatkezelését.

Tekintettel arra, hogy jelen ügyben a társasház egyes kamerái közterületet is megfigyeltek és a társasház nem alkalmazott közterületet kitakaró megoldásokat, a Hatóság megállapította, hogy a társasház jogalap nélkül üzemeltetett közterületet megfigyelő kamerákat.

A kérelem szerint a kamerák által közvetített élőképekhez, illetőleg a rögzített felvételekhez olyan személyeknek is hozzáférése volt, akik nem rendelkeztek a megfelelő végzettséggel. Az integritás és bizalmas jelleg elvéből következően azonban a személyes adatokat olyan módon kell kezelni, amely biztosítja azok megfelelő szintű biztonságát és bizalmas kezelését, többek között annak érdekében, hogy megakadályozza a személyes adatokhoz és a személyes adatok kezeléséhez használt eszközökhöz való jogosulatlan hozzáférést, illetve azok jogosulatlan felhasználását.

A társasházi törvény szerint a kamerarendszer üzemeltetője a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott személy lehet. E törvény pedig meghatározott képesítéshez köti, hogy ki végezhet személy- és vagyonvédelmi tevékenységet. Ez alapján személy- és vagyonvédelmi tevékenységet az végezhet, így a társasházi kamerarendszer üzemeltetője olyan személy lehet, aki biztonsági őri, testőri, vagyonőri vagy biztonságszervezői szakképesítéssel rendelkezik. A Hatóság álláspontja szerint az üzemeltetésbe beleértendő az élőképek megfigyelése, és a felvételekhez való hozzáférés, azaz a felvételekhez is csak olyan személy férhet hozzá, aki rendelkezik ezen szakképesítések valamelyikével.

Tekintettel arra, hogy az adatvédelmi hatósági eljárás során nem nyert igazolást az, hogy a társasház közös képviselőjét ellátó cégnek az ügyvezetője, illetve a számvizsgáló bizottság elnöke rendelkezne ilyen végzettséggel, a Hatóság megállapította, hogy e személyek jogellenesen kaptak hozzáférési jogosultságot kamera által rögzített felvételekhez és ezért a társasház megsértette az integritás és bizalmas jelleg elvét.

A Hatóság mindezen jogsértés miatt elmarasztalta a társasházat és utasította arra, hogy amennyiben adatkezelését folytatni kívánja a kamerás megfigyeléssel összefüggésben, azt tegye jogszerűvé, alapozza megfelelő jogalapra, az ahhoz szükséges érdekmérlegelést elvégezve, megfelelően az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerinti jogalap követelményeinek. Emellett ne üzemeltessen közterületet figyelő kamerákat, vagyis szüntesse meg ezen kamerákkal összefüggésben az adatkezelést, vagy módosítsa a kamerák látószögét. Végül, megfelelő adatkezelési és hozzáférési szabályok alapján kezeljen személyes adatokat a kamerás megfigyeléssel összefüggésben annak érdekében, hogy csak biztonsági őri, testőri, vagyonőri vagy biztonságszervezői szakképesítéssel rendelkező személy férhessen hozzá a kamerák által közvetített élőképekhez, és az általuk rögzített felvételekhez; nyújtson megfelelő, az általános adatvédelmi rendelet 13. cikk (1)-(2) bekezdésében meghatározott információkra kiterjedő tájékoztatást az érintettek számára.

5. Hangfelvétel jogellenes hozzáférhetővé tétele – kiskorú érintett személyes és különleges személyes adatainak jogellenes kezelése (NAIH-1743/2021)

A Hatóság adatvédelmi hatósági eljárást indított kérelem alapján, mely szerint a kérelmezett titokban készített, majd egy Facebook csoportban közzétett egy felvételt egy beszélgetésről, amelyen a kiskorú kérelmező személyes és különleges adatainak minősülő információk hangoztak el.

A szóban forgó információk a kérelmezővel kapcsolatos – az óvodavezető által jelzett – probléma megbeszélése céljából szervezett olyan találkozón hangoztak el, amelyen a kérelmező édesanyja és az óvodavezető mellett részt vett a kérelmezett is, aki a kérelmező egyik óvodai csoporttársának édesanyja. A kérelemben foglaltak szerint kérelmezett a megbeszélés első 46 percéről a zsebében lévő mobiltelefonjával titokban hangfelvételt készített, és azt feltöltötte a Facebook közösségi oldalra egy, az óvodai szülők számára létrehozott csoport oldalára. A kérelmező állítása szerint a kérelmezett nem kérte a képviselő – azaz kérelmező törvényes képviselője – hozzájárulását a hangfelvétel készítéséhez, továbbá sem az elkészítése tényéről, sem annak felhasználásáról, vagyis nyilvánosságra hozataláról nem tájékoztatta őt.

A Hatóság a tényállás feltárása során megállapította, hogy a felvételen valóban a kérelmező által említett beszélgetés és az annak során elhangzó, a kérelmezőre vonatkozó számos személyes adat hallható, mint például a neve, a lakhelye, az, hogy nem tartozik az adott óvodai körzethez, a magatartását, viselkedésbeli problémáit bemutató információk, valamint az a magánszféra különösen érzékeny területét érintő megállapítás is, miszerint a családjában a közelmúltban három haláleset is történt. Elhangzanak továbbá különleges személyes adatai, azaz az egészségi állapotára – gyógyszeresedésre, vizsgálatra, fejlesztésre, betegség tényére – vonatkozó információk is. Megállapítást nyert, hogy a felvétel a Messenger csoportból eltávolításra, további három személynek azonban e-mailen megküldésre került.

A kérelmezett eljárás során tett nyilatkozatai alapján a felvétel elkészítésének oka az volt, hogy egy ilyen beszélgetésen szakmai indokok is elhangzanak, amit később nehezen tud felidézni, a szülők által használt Messenger csoportban történt közzététel célja pedig a többi szülő tájékoztatása volt, mivel tudomása szerint rajta kívül egy szülő sem volt tisztában azzal, hogy „egy súlyos idegrendszeri problémával küzdő kisgyerek jár a csoportba”, és féltette a gyerekeket. Ugyancsak a gyermekek érdekében hivatkozott a felvétel három személynek e-mailen történő megküldésével kapcsolatban.

A Hatóság döntésében azonban megállapította, hogy a felvétel megosztása tekintetében a kérelmezett által megjelölt cél nem tekinthető a GDPR szerinti jogszerű célnak, mivel a beszélgetés a fő témájában érintett két személy részvételével, az óvodavezető segítségével, tehát három személy között, zárt körben zajlott, és bár elhangoztak más gyerekekkel kapcsolatos konfliktusok és általános problémák is, kiindulópontja a kérelmezett gyermeke és a kérelmező közötti konfliktus volt.

A Hatóság álláspontja szerint továbbá ez a fajta információátadás – amellet, hogy szükségtelen mértékű beavatkozás volt a kérelmező magánszférájába – azért sem megfelelő, mivel magában hordozza annak a lehetőségét és veszélyét, hogy a link – illetve e-mailes megküldés esetén a fájl – birtokában a címzett személy továbbíthatja más személyeknek is a felvételt.

A Hatóság a fentieken túl megállapította, hogy a felvétel megosztásával végzett adatkezelés jogalap nélkül történt. Sérült továbbá a tisztességes adatkezelés elve is, tekintve, hogy a kérelmezett annak tudatában vette fel – a képviselő tudta és a jelenlevők tájékoztatása nélkül, titokban – a beszélgetést a letelejtől kezdve, hogy annak középpontjában a kérelmező viselkedésével kapcsolatos problémák és azok háttere lesz. A képviselő mint a kérelmező édesanyja erről mit sem sejtve osztott meg a kérelmező magánszféráját érzékenyen érintő, valamint egészségi állapotára vonatkozó információkat. A kérelmezett a beszélgetés során több alkalommal hangsúlyozta, valamint kérdéseivel, illetve megjegyzéseivel erősíteni igyekezett, hogy a kérelmező beteg, tette mindezt a folyamatban lévő hangrögzítés tudatában.

A fentiek alapján a Hatóság a kérelmező kérelmének helyt adva a GDPR 58. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján elmarasztalta a kérelmezettet, mert megsértette a GDPR 5. cikk (1) bekezdés a), b) és c) pontjában, 6. cikkében, valamint 9. cikkében foglaltakat, továbbá a GDPR 58. cikk (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatásköre alapján megtiltotta a felvétel akár online felületen, akár más módon történő – közlését, és utasította a Kérelmezettet, hogy a jövőben tartózkodjon az ilyen magatartástól. A Hatóság emellett a GDPR 58. cikk (2) bekezdés g) pontjában foglaltak alapján utasította a kérelmezettet, hogy a felvétel törlésének szükségességéről értesítse azon címzetteket, akik számára e-mail útján a felvétel továbbításra került. A Hatóság a kérelmezettet a jogsértések miatt figyelmeztetésben részesítette.

6. Kiskorú személyes és különleges személyes adatának megjelenítése a médiában (NAIH-68/2021., előzmény: NAIH-6450/2020.)

A kérelmező, fiatakorú gyermek törvényes képviselője útján egy országos kereskedelmi tv- csatorna egyik riportjával kapcsolatban fordult a Hatósághoz. A kérelem szerint sugárzásra került egy olyan híradás, amely arról számolt be, hogy a megnevezett település egyik családi házában történt baleset során két fiatal fiú megsérült. A híradásban bemutatták az utcát, a házat, annak leégett tetőszerkezetét, részletezték, hogy a sérült fiatal milyen – életveszélyes – egészségi állapotban van, és közölték a fiú keresztnévét.

A Hatóság álláspontja szerint, ha az érintettől elhangzik olyan mértékű információ, amely a személyét egyértelművé teheti bizonyos, akár szűkebb kör számára, őt azonosíthatónak kell tekinteni. Olyan magánszemély, aki nem szélesebb értelemben vett közszereplő, politikus, médiaszemélyiség, a kulturális-, társadalmi-, sportélet közismert alakja, vagy egyéb, egy helyi közösség számára szélesebb körben ismert személy, stb. – maga általában csak az ismerősök, barátok, rokonok, kollégák, iskolatársak stb., tehát a személyes ismerősök számára azonosítható, ha annak keresztnévét és lakóhelyét ismerik.

A Hatóság az eljárásban megállapította, hogy a riport az összes elhangzott információval együttesen és összességében alkalmas volt arra, hogy azt végig nézve egyes nézők számára az érintett azonosítható legyen. A lakóház és környezete bemutatásával együtt a gyermek keresztnévének és a fiatal korosztályba tartozásának közlése, majd az az információ, hogy „a család nem kívánt nyilatkozni”, együttesen egyértelművé tették, hogy a híradás alanya az adott házban élő család.

A megnevezett településen a bemutatott házhoz és családhoz kapcsolható [keresztnev] nevű fiatal, mint információk összessége egyértelműen azonosította az érintettet az őt ismerők előtt.

Az azonosítható érintettől egészségügy adatokat nyilvánosságra hozni azonban az adatkezelőnek nem volt sem megfelelő célja, sem jogalapja.

Tekintettel arra, hogy jelen esetben a híradás nem egy meghatározott személyről – mely esetben nyilvánvalóan elengedhetetlen az azonosított megjelenítése – szólt, hanem az eseményről, az arról való tájékoztatás a Hatóság álláspontja szerint megvalósulhatott volna olyan formában, hogy az érintett azonosítására alkalmas információkat nem közölnek. Az érintett azonosítását lehetővé tevő információk közlése semmilyen többletinformációval nem szolgált a híradás közérdekű célja tekintetében.

Az adatkezelésnek jogszerű jogalapja sem volt, mert az adatkezelő által hivatkozott, az újságírára, mint közérdekű tevékenységre való hivatkozás általános-ságban nem fogadható el az adatkezelés jogalapjaként, és több bírósági ítélet is megerősítette, hogy az ilyen adatkezelések jogalapja az adatkezelő jogos érdeke. Ennek fennálltát azonban a kérelmezett nem támasztotta alá, illetve az egészségügyi adat nyilvánosságra hozatalára vonatkozó, 9. cikk szerinti kivétel-nek való megfelelést nem tudta igazolni.

A kérelmező családja ráadásul előzetesen tiltakozott az ellen, hogy róluk bármiféle tartalom megjelenjen, a csatorna ezen tiltakozás ellenére sugározta a riportot. Bár a tiltakozás csak a riportot készítő munkatárshoz jutott el, ennek oka az volt, hogy a munkatárs kereste meg a családot Messenger üzenetben, először a sérült fiú édesanyját, majd a válasza hiányában a fiú testvérét, a fiú tiltakozását a riporter azonban nem vette figyelembe. A Hatóság álláspontja az, hogy a szerkesztői szakmai szabadsággal érvelés nem mentesíti a kérelmezettet az adatkezelői felelősség alól. A kérelmezett a kijelentése szerint nem rendelkezik a magánszemélyek nyilatkozatainak beszerzését, a hozzájárulások rögzítését szabályozó belső eljárásrenddel vagy szabályzattal, így a GDPR 25. cikke szerinti szervezési intézkedések hiányában fordulhatott elő az, hogy a Kérelmező előzetes tiltakozásáról az adatkezelő nem szerzett tudomást, noha az erre vonatkozó nyilatkozat egyik munkatársuk birtokában volt.

A Hatóság ötmillió forint adatvédelmi bírságot szabott ki, és elrendelte az adatok törlését, a kötelezéseknek a kérelmezett eleget tett. A Hatóság határozatát a bíróság ítélete hatályában fenntartotta.

7. Az érintett hozzáférési jogának tartalma igazságügyi szakértői vizsgálat során keletkezett adatokat illetően (NIAH-7689/2020; előzmény: 2658/2021)

A panaszos kirendelt igazságügyi szakértői vizsgálaton vett részt, amelyet követően kérte a szakértőt a vizsgálat során keletkezett, általa megadott minden adat másolatának, valamint a szakértőnek a tesztek kiértékelésével kapcsolatban keletkezett szakmai adata másolatának biztosítását (Rorschach-teszt közben adott válaszai jelölését, kódolását és az összesített mutatók számítását is tartalmazó dokumentumot).

A Hatóság a GDPR, a szakértői törvény, az Alaptörvény, és a szakértőkre vonatkozó szakmai szabályok elemzésével levezette, hogy a szakértői függetlenség, a kirendeléssel érintett eljárás egyéb szereplőinek érdeke, illetve a megismerni kívánt adatokon fennálló egyéb érintetti jogok (helyesbítés, törlés) kizártsága miatt a hozzáférési jog ezen adatokra nem gyakorolható.

A Hatóság véleménye az, hogy a szakértő szakmai jelöléseire, a szakmai módszertani folyamatra nézve az érintett további jogot nem gyakorolhat - még ha rendelkezik is megfelelő szakértelemmel -, nem kérheti a „hibás” adat kijavítását, nem kérhet helyesbítést, tehát nem kérheti, hogy a szakértő más módon jusson valamilyen következtetésre, azon oknál fogva, hogy a GDPR-ben foglalt helyesbítéshez való jognak az érdemi módosítás nem tekintendő.

A szakértő szakmai anyagának megismerése az érintett részéről továbbá egy esetleges – akár az adott, akár további eljárásban végzett – későbbi vizsgálat eredményét befolyásolhatná, az nem mutatna valós eredményt, ha az érintett birtokában lehetne annak, milyen adatok eredményezték az adott következtetést.

A GDPR 15. cikk (4) bekezdésében foglalt „mások jogainak” védelmében fordulat a Hatóság véleménye szerint értelmezhető akként, hogy a bírósági eljárások és szakvélemények tisztaságának érdekében az érintett ne juthasson olyan információkhoz, amely által róla nem a valós állapotot tükröző szakvélemény keletkezhet.

Összegezve a fentieket a Hatóság arra a megállapításra jutott, hogy a GDPR elveivel, eszmerendszerével és a hatályos hazai jogszabályokkal nem összeegyeztethető, hogy az érintett bizonyos adatokat nem az adatkezelés jogszerűségének ellenőrzése céljából ismerjen meg, és az akár a jogszabályi előírásokat kikerülve szolgáljon a szakértői munka ellenőrzésére, akár későbbi szakvélemény eredményének befolyásolására lehessen használni.

Az érintett az általa megadott adatokon és az elkészült szakvélemény tartalmán felül, a szakvéleményben fel nem tüntetett, a szakértő szakmai munkája során keletkezett mutatók, jelölések, egyéb szakanyagok megismerésére nem jogosult, mert azok megismerése nem a GDPR-ban megfogalmazott célt, az adatkezelésnek az ellenőrzését szolgálja, így ezen adatok másolatának kiadását a Hatóság nem rendelte el.

8. Hozzáférés kiskorú pszichiátriai kezelésére vonatkozó egészségügyi adatokhoz, a hozzáférési jog korlátai (NAIH-1612/2020; előzmény: NAIH-103/2021)

Egy kiskorú gyermek pszichiátriai kezelésének teljes anyagát kívánta megismerni a gyermek törvényes képviselőjeként eljáró anyja (a gyermek kezelése során keletkezett összes feljegyzést, kezelési naplót, rajzot, tesztet, ezek eredményeit, egyéb feljegyzést, továbbá minden feljegyzés, amit orvos, szakápoló a gyermekkel kapcsolatban tett, minden észlelt, vizsgált, mért, leképezett vagy származtatott adat, továbbá az előzőekkel kapcsolatba hozható, azokat befolyásoló mindennemű adat, hangfelvétel, jegyzőkönyv, elektronikus és papír alapú levelezés másolatának megküldését).

Az egészségügyi szolgáltató a másolat kiadását megtagadta az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 193. §-ára⁴ hivatkozással. A Hatóság a rendelkezésre álló iratokban foglaltak alapján megállapította, hogy a gyermek pszichiátriai kezelése és állapota – emocionális zavarral diagnosztizált gyermek, vélt vagy valós öngyilkossági szándék, akinek problémái az iratok szerint a szülők konfliktusos viszonyára vezethető vissza – valóban magában hordozza annak lehetőségét, hogy az adatok megismerése a gyermek – bármelyik – szülője által hátrányos jogkövetkezménnyel járhat a gyermek számára. A szülők között fennálló vita a gyermek állapotára jelentős kihatással volt, a gyermeknek a szülőkre vonatkozó nyilatkozatai, a vizsgálatok során a szülőkről mondott gondolatai, érzései a dokumentumokban rögzítésre kerültek.

Az Eütv. 193. §-ában foglalt felhatalmazás alkalmazása a hozzáférési jog teljesítésének megtagadása során ugyanakkor nem parttalan, és a Hatóság álláspontja szerint nem ad lehetőséget a jogkorlátozás részletes vizsgálat nélküli elrendelésére a teljes dokumentációra vonatkozóan. Az adatkezelőnek nincs jogosultsága arra, hogy a törvényes képviselő hozzáférési jogát általánosságban úgy korlátozza, hogy annak indokoltságát részletesen nem vizsgálta, szem előtt tartva jelen esetben az érintett gyermek érdekét. Az adatkezelő nem hozhat önkényesen olyan döntést, amelynek jogossága nem ellenőrizhető, és legalább a hátrány bekövetkezését nem valószínűsíti minden, a kiadás megtagadásával érintett iratra és adatra vonatkozóan.

Az Eütv. 193.§-a alapján hozott döntés során a Hatóság álláspontja szerint nem elegendő annak rögzítése, hogy a dokumentáció megismerése hátrányos következményekkel járhat a gyógyulásra nézve, ugyanis ez magának a jogszabályhely alkalmazásának a feltétele, ettől elkülönülve kell megítélnie, hogy a konkrét tartalom megismerése milyen okból lehet sérelmes, vagy milyen hátrányos következménnyel járhat a beteg gyógyulása tekintetében. Az Eütv. 194. §-a is kifejezetten előírja az indokolási kötelezettséget. E vizsgálat eredményeképp természetesen nem utalhat az irat konkrét tartalmára, de magának meg kell vizsgálnia, hogy egy-egy adott irat milyen mértékben és indokoltan eshet-e a korlátozás alá.

A Hatóság az adatkezelőt arra kötelezte, hogy tételesen, a gyermekről kezelt minden dokumentum vonatkozásában vizsgálja meg, hogy az adott dokumen-

tum egészének vagy egy részének, az abban foglalt adatnak a megismerése az anya által járhat-e hátrányos következménnyel a gyermek gyógyulására nézve, vagy az anya és a gyermek között az adat megismerése folytán áll-e fenn érdekellentét – figyelemmel a kezelés óta eltelt időre is, illetve amely dokumentum vagy a dokumentum egy részének vonatkozásában ilyen hátrány bekövetkezését vagy érdekellentét fennálltát nem talált, azon dokumentum másolatát vagy dokumentum részének másolatát adja ki a panaszos részére.

9. Érintetti telefonszámok kezelése a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos tájékoztató kampány során (NAIH-1366-1/2022.; előzmény: NAIH/2020/3082.)

Több, mint száz panasz érkezett a Hatósághoz, amelyben a Jobbik Magyarországért Mozgalomnak (a továbbiakban: Jobbik) a koronavírus járvánnyal kapcsolatos telefonos tájékoztató kampánya adatkezelési gyakorlatát kifogásolták. A panaszosok szerint a telefonhívások olyan telefonszámra érkeztek, amelyekről korábban úgy nyilatkoztak, hogy nem kívánnak reklámcélú telefonos kapcsolatfelvételt fogadni, továbbá a hívás során nem kaptak tájékoztatást arról, hogy milyen célból kezelik a személyes adataikat, illetőleg, hogy milyen forrásból jutottak hozzá azokhoz.

Mivel sok hasonló panasz érkezett, ezért a Hatóság ezeket összevontan vizsgálta.

A vizsgálati eljárás során a Hatóság több alkalommal megkereséssel élt a Jobbik felé, továbbá az Iránytű Politikai és Gazdaságkutató Intézet Kft. felé és tájékoztatást kért a kampány módszertanáról, a telefonos megkeresés módjáról, az adatbázis forrásáról, valamint a telefonszámok tárolásáról.

A vizsgálati eljárás során a Jobbik nem volt együttműködő, a Hatóság kérdéseire kitérő választ adott és a vizsgálat során a Hatóság újabb megkeresésére nem válaszolt.

Tekintettel arra, hogy a Jobbik a vizsgálati eljárásban nem volt együttműködő, a Hatóság hivatalból hatósági ellenőrzést folytatott le a Jobbik és adatfeldolgozója, az Iránytű Politikai és Gazdaságkutató Intézet tekintetében. Ennek keretében a Hatóság helyszíni szemlét tartott, amelynek során áttekintette a Jobbik adatkezelési folyamatait.

⁴ Eütv. 193. §: A pszichiátriai beteg esetében kivételesen korlátozható a betegnek az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való joga, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a beteg gyógyulását nagymértékben veszélyeztetné, vagy más személy személyiségi jogait sértené az egészségügyi dokumentáció megismerése. A korlátozás elrendelésére kizárólag orvos jogosult.

A Hatóság a vizsgálati eljárás során megállapította, hogy:

(1) a nyilvános telefonszámok vonatkozásában elfogadhatónak tartja a GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerinti jogalapot, ezzel szemben azon telefonszámok vonatkozásában, amelyeknél az érintettek nem járultak hozzá a közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás céljából történő megkereséshez, illetve nyilatkozat útján kifejezetten tiltakoztak az ellen a Jobbik nem rendelkezett jogalappal, ezért ezen adatkezelés tekintetében megsértette a GDPR 6. cikkét;

(2) azáltal, hogy Jobbik és az Iránytű Intézet gyakorlata nem volt egységes, valamint az érintettek tájékoztatása a tiltakozások vonatkozásában nem volt az érintettek számára egyértelmű, a Jobbik megsértette a GDPR 12. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti kötelezettségét;

(3) továbbá, tekintettel arra, hogy a Jobbiknak a kampány időszaka alatt nem volt kinevezett adatvédelmi tisztviselője, megsértette a GDPR 37. cikkét.

Mindezekre tekintettel a Hatóság felszólította a Jobbikot, hogy:

(1) a jövőben ne gyűjtsön olyan telefonszámokat, amelyek tekintetében az előfizető úgy nyilatkozott, hogy nem kíván közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás, valamint a gazdasági reklámtevékenység céljából kapcsolatfelvételt fogadni;

(2) vizsgálja felül az adatkezelési gyakorlatát és ennek megfelelően módosítsa az adatkezelési műveleteire vonatkozó tájékoztatásait;

(3) a GDPR 12. cikk (1) bekezdése szerint teljesítse az érintetti kérelmeket, illetve a GDPR 12. cikk (2) bekezdése szerint, egyértelműen segítse elő az érintettek joggyakorlását;

(4) vizsgálja felül, illetve alakítsa át az adatkezelési gyakorlatát az elszámoltathatóság elvére figyelemmel adatkezelése jogalapjának igazolása során, valamint a jövőben megfelelően működjön együtt a Hatósággal.

A Hatóság felszólította továbbá az Iránytű Intézetet is, hogy amennyiben a jövőben a Hatóság eljárási cselekményével érintetté válik, megfelelően működjön együtt a Hatósággal.

Tekintettel arra, hogy a hatósági ellenőrzés hatására végül a Jobbik valamint az Iránytű Intézet is megfelelő tájékoztatást nyújtott a Hatóság részére, valamint arra való tekintettel, hogy a Jobbik által elsődleges forrásként használt, online elérhető, természetes személyek elérhetőségeit is tartalmazó felület rendszere nem jelzi a tájékoztatásra, közvélemény- vagy piackutatásra irányuló kapcsolatfelvétel tiltását, a Hatóság jelen esetben eltekintett a hatósági eljárás indításáról, ugyanakkor úgy döntött, hogy a felszólítást az Infotv. 58. § (2) bekezdés d) és 59. § (1) bekezdése alapján jelentésként a weboldalán közzéteszi. A felszólítás elérhető a Hatóság honlapján.⁵

II.1.2. A Hatóság által kibocsátott ajánlások

1. Ajánlás az Infotv. módosítására a súlyosan jogsértő adatkezelést megvalósító weboldalakon elérhető tartalmak hozzáféréseinek korlátozása vagy a tartalmak eltávolítása általi hatékony fellépés lehetőségének megteremtése érdekében

2021. július 14. napján az Infotv. 57. §-a⁶ alapján a Hatóság ajánlást tett az igazságügyi miniszter részére az Infotv. módosítására a súlyosan jogsértő adatkezelést megvalósító weboldalakon elérhető tartalmak hozzáféréseinek korlátozása vagy a tartalmak eltávolítása általi hatékony fellépés lehetőségének megteremtése érdekében.

A Hatóság elé kerülő adatvédelmi eljárások egy részénél a bejelentők olyan, weboldalakon megvalósuló jogsértéseket kifogásolnak, amelyeknél egyrészt az adatkezelő személye nem beazonosítható, másrészt a jogsértés komoly személyiségi jogi sérelmet jelent, mert például az érintettek – az általános adatvédelmi rendelet 9. cikke alapján – különleges adatainak számító szexuális életére, irányultságára vonatkozó adatoknak az érintettek hozzájárulása nélkül történő közlésével jár együtt, sok esetben egyéb azonosító adatok mellett. A Hatóság a gyakorlata során emellett olyan jogsértésekkel is találkozott, amelyek az általános adatvédelmi rendelet 10. cikkének sérelmét jelentik, büntetőjogi felelősség megállapítására vonatkozó határozatokra és a bűncselekményekre, illetve a

⁵ <https://www.naih.hu/adatvedelmi-jelentesek>

⁶ Infotv. 57. §: „Ha a Hatóság a vizsgálat alapján azt állapítja meg, hogy a jogsérelem, illetve annak közvetlen veszélye valamely jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz fölöttégg, nem egyértelmű vagy nem megfelelő rendelkezésére, illetve az adatkezeléssel összefüggő kérdések jogi szabályozásának hiányára vagy hiányosságára vezethető vissza, a jogsérelem, illetve annak közvetlen veszélye jövőbeni elkerülésének érdekében ajánlást tehet a jogszabályalkotásra, illetve a közjogi szervezetszabályozó eszköz kiadására jogosult szervnek, illetve a jogszabály előkészítőjének. Az ajánlásban a Hatóság javasolhatja a jogszabály, illetve a közjogi szervezetszabályozó eszköz módosítását, hatályon kívül helyezését vagy megalkotását. A megkeresett szerv az álláspontjáról, illetve az ajánlásban foglaltak szerint megtett intézkedéséről hatvan napon belül értesíti a Hatóságot.”

kapcsolódó biztonsági intézkedésekre vonatkozó személyes adatok jogellenes kezelését valósítják meg. Az általános adatvédelmi rendelet (38) preambulum-bekezdése általános jelleggel kimondja, hogy a gyermekek személyes adatai különös védelmet érdemelnek, mivel ők kevésbé lehetnek tisztában a személyes adatok kezelésével összefüggő kockázatokkal, annak következményeivel és az ahhoz kapcsolódó garanciákkal és jogosultságokkal. A korábbi jogszabályi környezet az adatkezelő személyének ismerete, illetőleg annak együttműködése hiányában a Hatóság hatékony fellépését nem tette lehetővé ezen ügyekben. Számos fenti esetben a jogsértő tartalmak Európai Unión kívüli domainek alatt, illetve Európai Unión kívül működő tárhelyszolgáltatóknál találhatóak, így az adatkezelő vagy adatfeldolgozó azonosítása, illetve törlésre kötelezése nem mindig vezet eredményre. Az Európai Unión kívüli online szolgáltatók – különösen az anonim domain szolgáltatást nyújtók – sokszor nem működnek együtt a Hatósággal, azonban velük szemben a Hatóság döntésének végrehajtása előtt számos akadály van.

A fenti okokból a Hatóság NAIH-6164-1/2021. számú ajánlásában kezdeményezte az Infotv. módosítását annak érdekében, hogy a Hatóság hatékony eszközt kapjon a fenti jogsértésekkel szembeni erőteljesebb fellépéshez. Az elektronikus hírközlő hálózat útján közzétett adat (a továbbiakban: elektronikus adat) hozzáférhetetlenné tétele egy olyan létező eszköz, amelyet a büntetőjogszabályok biztosítanak a bíróságok részére, ezen felül ágazati jogszabályok teszik lehetővé például a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és a Közlekedési Hatóság részére ennek használatát a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH) technikai közreműködésével. A fenti ajánlás alapján az Infotv. 2022. január 1-től módosult, és az új 61/A. §- 61/D. §-ok szabályozzák a Hatóság új eszközeit, az elektronikus adat ideiglenes eltávolítását és az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét.

A Hatóság az elektronikus adat ideiglenes eltávolítását adatvédelmi hatósági eljárás vagy hatósági ellenőrzés során rendelheti el. Elrendelésének feltétele, hogy ezen intézkedés hiányában a késedelem a személyes adatok védelméhez fűződő jog elháríthatatlan és súlyos sérelmével járna, és ezen felül a szóban forgó adat gyermek személyes adatának, vagy bármely érintett különleges adatának vagy bűnügyi személyes adatnak minősül. A Hatóság az elektronikus adat ideiglenes eltávolításáról szóló végzésében az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvényben meghatározott tárhelyszolgáltatót, illetve tárhelyszolgáltatást is végző közvetítő szolgáltatót kötelezheti elektronikus adat ideiglenes eltávolítására, aki ezt 1 munkanapon belül köteles teljesíteni.

Amennyiben a Hatóság elektronikus adat ideiglenes eltávolítására vonatkozó végzését az arra kötelezett szolgáltató nem hajtja végre, akkor a szolgáltató százezertől húszmillió forintig terjedő eljárási bírsággal sújtható, továbbá a Hatóság ideiglenes intézkedésként elrendelheti az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét.

Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételének elrendeléséről szóló végzést a Hatóság hirdetményi úton közli. A végzés közzétételének napja a hirdetmény kifüggesztését követő harmadik nap. A végzés közzétételére – annak a végzésben történő megjelölése nélkül – valamennyi elektronikus hírközlési szolgáltató. Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételének végrehajtását az NMHH az elektronikus hírközlésről szóló törvény alapján szervezi és ellenőrzi. A Hatóság százezertől húszmillió forintig terjedő eljárási bírsággal sújthatja azt az elektronikus hírközlési szolgáltatót, amelyik az elektronikus adat ideiglenes eltávolítására vonatkozó végzésnek nem tesz eleget.

Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét, illetve az elektronikus adat ideiglenes eltávolítását akkor is elrendelheti a Hatóság az Infotv. 61. § (7) bekezdése szerinti végrehajtási eljárás keretében, ha a Hatóság véglegessé vált, adatvédelmi hatósági eljárásban hozott döntésében foglaltak alapján bármely személyes adatnak minősülő elektronikus adat közzététele jogellenes és annak törlését a Hatóság elrendelte, de a törlést az adatkezelő a Hatóság ismételt felhívása ellenére nem hajtotta végre. Ilyen esetben a fenti szabályok megfelelően alkalmazandóak.

2. Ajánlás az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) 7. § (7) bekezdésének módosítására

Az Infotv. 38. § (4) bekezdésének a) pontjára⁷ hivatkozással a Hatóság kezdeményezte az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) 7. § (7) bekezdésének módosítását az emberi erőforrások miniszterénél.

A Hatósághoz rövid időn belül érkeztek mind magánszemélyektől, mind egészségügyi szolgáltatótól hasonló tartalmú bejelentések, amelyek az egészségügyi

⁷ Az Infotv. 38. § (4) bek. a) pontja szerint „A Hatóság a (2) és (2a) bekezdés szerinti feladatkörében különösen a) javaslatot tehet a személyes adatok kezelését, valamint a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok megismerését érintő jogszabályok megalkotására, illetve módosítására, véleményezi a feladatkörét érintő jogszabályok tervezetét; [...]”

ágazati jogszabályok és az adatvédelmi szabályok viszonyával kapcsolatos értelmezési kérdéseket vetettek fel.

A bejelentések alapján a Hatóság észlelte, hogy az Eüak., valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) bizonyos rendelkezései nem állnak összhangban a hatályos adatvédelmi jogszabályi rendelkezésekkel, ezért a Hatóság módosítási javaslattal kereste meg az emberi erőforrások miniszterét.

Az Eüak. megkeresés idején hatályos megszövegezése szerinti 7. § (7) bekezdése ugyanis kimondta, hogy *„az érintett halála esetén törvényes képviselője, közeli hozzátartozója, valamint örököse - írásos kérelme alapján - jogosult a halál okával összefüggő vagy összefüggésbe hozható, továbbá a halál bekövetkezését megelőző gyógykezeléssel kapcsolatos egészségügyi adatokat megismerni, az egészségügyi dokumentációba betekinteni, valamint azokról – saját költségére – másolatot kapni.”*

Az Eüak. 3/A.§ alapján: *„Az elhunyt személy elhalálozásának körülményeire és a halál okára vonatkozó, valamint az elhunyt személyre vonatkozó egészségügyi dokumentációban foglalt személyes adat kezelésére az egészségügyi adat és az egészségügyi dokumentációban foglalt személyes adat kezelésére vonatkozó kötelező európai uniós jogi aktusban vagy jogszabályban foglalt szabályokat kell alkalmazni.”*

A Hatóság értelmezése szerint az Eüak. 3/A. §-ára való kifejezett hivatkozás hiányában is vélelmezhető a jogalkotói szándék arra vonatkozóan, hogy az Eüak. 7. § (7) bekezdésére mögöttesen alkalmazandó az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: GDPR vagy általános adatvédelmi rendelet).

Ez esetben pedig, vagyis, ha a fenti adatkezelésre a GDPR alkalmazandó, úgy az Eüak. szerinti költségtérítési szabály – azaz, hogy a jogosulti körbe tartozó személy csak saját költségén kérhet másolatot a dokumentumról – nem összeegyeztethető a másolat első alkalommal történő ingyenes biztosítását előíró GDPR rendelkezéssel [GDPR 15. cikk (3) bekezdés: *„Az adatkezelő az adatkezelés tárgyát képező személyes adatok másolatát az érintett rendelkezésére bocsátja. Az érintett által kért további másolatokért az adatkezelő az adminisztratív költségeken alapul, észszerű mértékű díjat számíthat fel.”*]

A Hatóság álláspontja szerint ezért a rendelkezések módosítása vált szükségessé, hiszen elengedhetetlen, hogy az ágazati jogszabályi rendelkezésekből egyértelműen levezethető legyen a GDPR mögöttes alkalmazásának kötelezettsége, ideértve az első másolat ingyenességének GDPR-ból fakadó követelményét is.

A Hatóság megkeresésének eredményeként az illetékes miniszter az Eüak. 7. § (7) bekezdését, valamint az Eütv. 24. § (11) bekezdését 2021. június 29-i hatállyal módosította, ezáltal a kifogásolt rendelkezéseket – az első alkalommal történő másolat ingyenességének kimondásával – összhangba hozta az általános adatvédelmi rendelet előírásaival.

3. Ajánlás a politikai pártok és szervezetek adatkezelésével kapcsolatos egyes adatvédelmi követelményekről

A Hatóság 2021. február 19-én ajánlást bocsátott ki a politikai pártok és szervezetek adatkezelésével kapcsolatos egyes adatvédelmi követelményekről. Tekintettel arra, hogy a Hatóság 2020. évre vonatkozó beszámolójában már részletesebben is bemutatta ezt az ajánlást, ezért erre a 2021. évre vonatkozó beszámolóban nem kerül sor, azonban az ajánlás teljes szövege továbbra is folyamatosan elérhető a Hatóság honlapján⁸.

II.1.3. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája: kérdések és válaszok

Az Infotv. 25/N. § (2) bekezdése alapján 2021. december 7-én került megrendezésre az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája, melynek keretében a Hatóság munkatársai az adatvédelmi tisztviselők által előzetesen feltett kérdésekből a jelentősebbnek ítéltre adtak választ. Ezeket a kérdéseket, valamint a Hatóság részletesebb válaszát a jelen alfejezet foglalja össze.

1. „Az adatkezelő saját munkavállalóival azonos, vagy akár attól eltérő egyedi feladatokat ellátó „külsős, szerződéses” magánszemély (akár egyéni vállalkozó) partnerek adatfeldolgozóknak vagy önálló adatkezelőnek minősülnek?”

A GDPR 4. cikk 7. pontja alapján adatkezelőnek az a szervezet vagy személy minősül, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza. Ebből következően, az adatkezelői-adatfeldol-

⁸ <https://www.naih.hu/ajanlasok>

gozói minőség elhatárolásának döntő eleme az, hogy az adott személy hoz-e az adatkezelésre vonatkozó érdemi döntést, vagy nem. Példálózó felsorolással élve, az érdemi döntések alapvetően az alábbi, sarokpontnak nevezhető adatkezelési körülményekre vonatkoznak:

- az adatkezelés céljának meghatározása,
- a kezelt adatok körének meghatározása,
- az adatkezelés jogalapjáról szóló döntés;
- az adatkezelés időtartamáról való döntés,
- a személyes adatokhoz való hozzáférésről hozott döntés,
- az adattovábbításról szóló döntés,
- a személyes adatok felhasználásáról való döntéshozatal más adatkezelési célból, más tevékenység során,
- adatfeldolgozó igénybevételeiről való döntés,
- az érintetti jogok biztosítása, végrehajtása,
- alapvető adatbiztonsági intézkedések meghozatalára vonatkozó döntés.

Ezzel szemben az adatfeldolgozói minőséghez az szükséges, hogy az adatfeldolgozó az adatkezelő nevében végezze az adatkezelést, és hajtsa végre a vonatkozó adatkezelési műveleteket. Ezen túl további feltétel, hogy az adatfeldolgozó az adatkezelőtől elkülönült, önálló jogalany legyen. Emellett egy másik fontos jellegzetesség az, hogy az adatfeldolgozó az adatkezelő utasításait hajtja végre, személyes adatokat kizárólag az adatkezelő írásbeli utasításai alapján kezelheti (ez alól egyedül az tekinthető kivételnek, ha a személyes adatok kezelését jogszabály írja elő az adatfeldolgozó számára).

A kérdésre adandó válasz tehát az, hogy azok a személyek, szervezetek („külső partnerek”), amelyek nem képezik részét az adatkezelő szervezetének, az adatkezelő nevében (megbízásából) személyes adatokat kezelnek, és ennek során nem hoznak önálló, az adatkezelésre vonatkozó érdemi döntést, hanem az adatkezelő által meghatározott keretek között és utasításai szerint járnak el, adatfeldolgozónak minősülnek. Amennyiben akár egyes részkérdésekben önálló érdemi döntéshozatali kompetenciájuk van, vagy éppen a megbízásuk keretrendszerét túllépve hoznak önálló érdemi döntést, ebben a részben adatkezelőnek minősülnek, és az eset körülményeitől függően közös adatkezelőnek minősülnek, vagy önálló adatkezelőként felelnek e tevékenységükért.

A Hatóság áttekintésre javasolja az Európai Adatvédelmi Testület 07/2020 számú iránymutatását az adatkezelő és adatfeldolgozó GDPR-szerinti fogalmáról⁹

2. „Pénzügyi (és biztosítás piaci) közvetítői tevékenység megítélése: önálló, üzletszerű tevékenységi körében végzett közvetítői tevékenysége miatt lehet-e önálló adatkezelőnek tekinteni a közvetítőket (akár a Hpt. szerinti függő akár független közvetítő)?”

A biztosításközvetítői tevékenység általánosságban mindaddig adatfeldolgozói tevékenységnek minősül, ameddig a biztosítóval kötött szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében jár el, alapvetően a biztosító által adott utasítások keretei között.

Így például a biztosításközvetítő adatfeldolgozói minőségben jár el a szerződés létrehozása és állományban tartása kapcsán, valamint a biztosítási szerződéssel kapcsolatos kárigények érvényesítése kapcsán, amennyiben a biztosítóval kötött szerződés alapján ez feladata, illetve amennyiben ezekben az esetekben a biztosításközvetítő a biztosító utasításait hajtja végre, önálló adatkezelési célt nem határoz meg.

Abban az esetben azonban, ha pl. a biztosításközvetítő a saját jutalékával kapcsolatban betekint/betekinthez a biztosító ügyfeladatbázisának is minősülő portálján keresztül a személyes adatokat is tartalmazó dokumentumokba, akkor viszont már adatkezelőnek minősül, hiszen az adatfeldolgozói szerepkörétől elkülönülő adatkezelési célból kezeli a személyes adatokat.

3. „A foglalkozás-egészségügyi orvos önálló adatkezelőnek vagy adatfeldolgozónak minősül?”

Az adatkezelői minőséget elsősorban az határozza meg, hogy az adatkezelési célt és az eszközt ki határozza meg. A vonatkozó jogszabályok (Mt., Nm rendelet, EüM rendelet) a Hatóság álláspontja szerint nem célt, hanem magát az adatkezelést határozzák meg. Mint ilyen adatkezelés, tipikusan az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdésének c) pontja szerinti kötelező adatkezelés körébe tartozik, vagyis az adatkezelés jogszerűsége ahhoz kapcsolódik, hogy azt jogszabály írta elő.

⁹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2020/guidelines-072020-concepts-controller-and_hu

A hivatkozott jogszabályok a vizsgálat elvégzését teszik kötelezővé, ugyanakkor azt, hogy kire vonatkozik konkrétan a vizsgálat elvégzése, vagyis kiket alkalmaz egy adott munkáltató, és milyen munkakörülmények között, vagyis, hogy például rákkeltő munkakörnyezetben történik-e a foglalkoztatás, már mind a munkáltató döntési köre és egyben célmeghatározása. A Hatóság véleménye szerint a munkáltató adatkezelőnek minősül, mivel azt, hogy kiket alkalmaz, és arról, hogy szükség van-e ilyen típusú vizsgálatra, vagyis kiket küld el ilyen foglalkozás-egészségügyi vizsgálatokra, arról ő hoz döntést, tehát személyre szabottan a célt ő állapítja meg, és azt is ő választja ki, hogy melyik szolgáltatóval végezteti el a szükséges vizsgálatokat. Ezen felül a munkáltató kezeli a munkavállalók azonosító adatait, valamint a vizsgálatok eredménye alapján azt az információt is, hogy „alkalmas” vagy „nem alkalmas” a munkakör betöltésére.

Az egészségügyi szolgáltató ezen adatkezelési folyamatban nem adatfeldolgozó lesz, hanem szintén adatkezelő, mivel a vizsgálathoz alkalmazott eszközöket önállóan választja meg, és az egészségügyi adatokat kizárólag ő ismerheti meg, azokat ő tárolja, a munkáltató nem.

4. „Telefonos érdeklődésükre a mentőszolgálattól kaphatnak-e a hozzátartozók tájékoztatást arról, hogy rokonukat melyik intézménybe szállították?”

Az Eütv. 25. §-ban foglaltak alapján a beteg jogosult azt a személyi kört meghatározni, akiknek a betegségéről vagy annak várható kimeneteléről felvilágosítás adható, amely alól kivételt jelent az, hogy a beteg hozzájárulása hiányában is közölni kell az egészségügyi adatait, ha ezt törvény elrendeli vagy mások életének, testi épségének és egészségének a védelme miatt ez szükséges vagy a beteg egészségi állapotának károsodása megelőzése érdekében ez szükséges.

Törvényi felhatalmazás hiányában az érintett ellátott írásbeli hozzájárulását igényelné a személyes és különleges adatairól más számára történő tájékoztatás a mentőszolgálat részéről. Ugyanakkor a Hatóság elismeri az érdeklődő, aggódó rokonok, hozzátartozók méltányolható igényét, hogy szeretnék hollétéről információt szerezzenek, és sürgős ellátási esetben nem életszerű az, hogy a mentőegység a beteg ellátása közben az érintett írásbeli hozzájárulását is beszeresse az adattovábbításhoz.

Így a Hatóság álláspontja az, hogy amennyiben valószínűsíthető, hogy az érdeklődő valóban hozzátartozó – az érintett nevét, életkorát pontosan tudja – úgy a szállítás ténye és az átvéő intézmény neve közölhető a GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) és 9. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján.

A hozzátartozó további tájékoztatása a beteg állapotáról már az adott intézmény hatásköre, így a beteg állapotáról való tájékoztatás, a mentőszolgálat által biztosított ellátás részletes leírása már nem tartozik a telefonon közölhető információk körébe. Amennyiben a hozzátartozói minőség nem valószínűsíthető, úgy nem adható az átvéő intézményről sem tájékoztatás, így egyéb érdeklődők, újságírók részére sem.

Az adatvédelem és az érintettek jogainak védelme szempontjából is kielégítő megoldás az, ha a hozzátartozók a mentőszolgálatnál érdeklődve a fogadó intézmény nevéől tudomást szereznek, majd az adott intézmény az adatkezelési szabályzatában rögzítetteket követve tájékoztathatja őket, figyelembe véve, hogy az adott érdeklődő jogosult-e további információkra.

5. „A beteg állapotáról a telefonon érdeklődő hozzátartozónak milyen információkat adhat ki a kórház, ha előzetesen (a beteg szállításától kezdve) semmilyen azonosításra alkalmas személyes adatát nem rögzítették a hozzátartozónak a beteg dokumentációjában?”

A GDPR tárgyi hatálya a 2. cikk (1) bekezdésében foglaltak alapján azon adatkezelésekre terjed ki, amelyek automatizált módon történnek, vagy – akár papír alapú – nyilvántartási rendszer részét képezik. A GDPR fogalommeghatározása alapján adatkezelés a közlés is, ez azonban az adatkezelő által már – rögzített, nyilvántartásba vett – kezelt adatokra vonatkozik.

Amennyiben adatkezelés történik, annak – az egyéb feltételek, mint jogszerű cél, további alapelveknek való megfelelés stb. – a GDPR 6. cikkében foglalt jogalappal kell rendelkeznie. Egészségügyi adat kezeléséhez a jogalap mellett a 9. cikkben foglalt jogszerűségi feltételnek is meg kell felelni. A 9. cikk (1) bekezdés szerint fő szabályként egészségügyi adat kezelése tilos, kivéve a (2) bekezdésben írtak valamelyikének eleget tévő feltétel megvalósulása eseteit.

Az Eüak. 3. § d) pontjának fogalommeghatározása szerint orvosi titok a gyógykezelés során az adatkezelő tudomására jutott egészségügyi és személyazonosító adat, továbbá a szükséges vagy folyamatban lévő, illetve befejezett gyógykezelésre vonatkozó, valamint a gyógykezeléssel kapcsolatban megismert egyéb adat.

Az Eüak. 7. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az adatkezelő, továbbá az adatfeldolgozó az orvosi titkot, ezen belül a tudomására jutott egészségügyi és sze-

mélyazonosító adatokat köteles megtartani. A titoktartási kötelezettség az Eütv. 138. § (1) bekezdése értelmében nemcsak az orvosokra, hanem valamennyi egészségügyi dolgozóra vonatkozik, minden, az érintett beteget illető egészségügyi és az ahhoz kapcsolt személyazonosító adata kiterjedően.

Az Eütv. 138. § (2) bekezdése szerint a titoktartási kötelezettség nem vonatkozik arra az esetre, ha ez alól a beteg felmentést adott vagy jogszabály az adat szolgáltatásának kötelezettségét írja elő.

Az Eütv. 7. §-a alapján a betegeknek a kórházi benntartózkodásunk alatt is joguk van arról dönteni, hogy kik értesíthetők kórházi elhelyezésünkről, egészségi állapotuk alakulásáról. Ha a beteg megnevez értesítendő személyt, a kórház köteles őt tájékoztatni kórházi elhelyezéséről, illetve egészségi állapotának jelentős mértékű változásáról.

Kétségtelen, hogy a koronavírus-veszélyhelyzet az egészségügyi szolgáltatók működésére is nagyobb terhet ró, ez azonban nem mentesíti őket a titoktartási kötelezettségük és az ellátottak jogainak biztosítása alól.

6. „A szűrővizsgálaton/szakorvosi vizsgálaton való részvétel ténye mint egy konkrét egészségügyi szolgáltatás igénybevétele egészségügyi adatnak minősül-e?”

A Hatóság értelmezése szerint maga a szakorvosi kezelésen megjelenés ténye alkalmas lehet következtetések levonására az érintett egészségi állapotára vonatkozóan. A szűrővizsgálaton megjelenés ténye egy fokkal kevésbé utalhat az érintett egészségi állapotára, hiszen a szűrővizsgálat célja éppen egy betegség súlyosabb következményeinek megelőzése, de ebből a tényből is lehet akár pontos, akár pontatlan következtetést levonni.

A GDPR (35) preambulumbekkezdése a második mondatában utal a klinikai kezelésre vonatkozó adata, mint olyan adata, amely információt hordoz az érintett egészségi állapotáról. Egészségügyi adat, ha az adat az igénybe vett egészségügyi szolgáltatásra utal és egyúttal az egészségi állapotra is levonható belőle következtetés, információ (adat arról, hogy járt-e adott kezelésen, adott szolgáltatónál pl. pszichiátriai gondozy nyilvántartásba vette). A GDPR (53) preambulumbekkezdése pedig kifejezetten az egészséggel kapcsolatos célra utal.

A kérdés további elemzése a GDPR vizsgálatával tehető meg. A GDPR 5. cikkében megfogalmazott alapelv a célhoz kötöttség elve, amely szerint az adatok kezelése csak egyértelmű és jogszerű célból történhet. A GDPR kimondja, hogy az egészségügyi adatokat, mint magasabb védelmet igénylő személyes adatokat csak és kizárólag abban az esetben lehet az egészséggel kapcsolatos célokból kezelni, ha ezen célok az egyén, illetve a társadalom egészségének érdeke elérésében szükségesek ((53) preambulumbekkezdés).

A fentieket összegezve a Hatóság álláspontja szerint egészségügyi adat kezelése történik amennyiben az adatkezelő, az arra vonatkozó tényadatból, hogy az érintett valamely egészségügyi ellátáson részt vett, az érintett egészségi állapotára vonatkozó következtetést von le.

Így például, ha egy áruházi kamera rögzíti, hogy az egyik vásárló mankóval közlekedik, ettől még ezáltal nem történik egészségügyi adatkezelés, annak minden feltételével, hiszen pusztán azzal, hogy a kamera rögzít egy egészségi állapottal összefüggő adatot, az adatkezelés célja még nem az egészséggel kapcsolatos következtetés levonása volt.

Ugyanakkor, ha az áruház profilozásra, marketing célra használja fel a kamerafelvételeken feltűnő, az egészségi állapotra utaló adatokat – pl. érdemes-e gyógyászati segédeszköz boltot nyitni az üzletközpontban, mert a kamerafelvételek alapján sok mozgássérült jár ide – akkor az adat egyértelműen egészségügyi adat, és a kezelésének meg kell felelnie a 9. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak is.

7. „Elkülöníthető-e az adatkezelés, adatkezelési művelet célja azon jogviszony céljától, melyhez kapcsolódik? (Például az adás-vétel célja a tulajdon átruházása, az adásvételről kiállított számla célja az adózási kötelezettség ellenőrizhetősége)?”

Ugyanazon személyes adat kezelésének többféle célja lehet, de ebben az esetben világosan el kell különíteni egymástól az egyes adatkezelési célokat, és valamennyi adatkezelési célhoz önállóan szükséges adatkezelési jogalapot meghatározni. Adatkezelési célonként külön-külön szükséges bemutatni a GDPR 13. cikk (1)-(2) és 14. cikk (1)-(2) bekezdése szerinti feltételeket, adatkezelési tájékoztatókban a könnyebb áttekinthetőség érdekében táblázatszerű ábrázolás alkalmazása javasolt.

A GDPR lehetőséget ad az adatgyűjtés eredeti céljától eltérő célú, további adatkezelésre is, ennek részletszabályait a GDPR 6. cikk (4) bekezdése tartalmazza. Ezen eltérő célú felhasználás – úgynevezett további adatkezelés – az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés b) pontja és 6. cikk (4) bekezdése alapján csak akkor lehet jogszerű, ha az összeegyeztethető a személyes adat gyűjtését megalapozó eredeti céllal. Az adatkezelőnek tehát több szempontot figyelembe kell vennie, melyek közül az általános adatvédelmi rendelet a 6. cikk (4) bekezdése példálózó felsorolásban kiemeli azokat a körülményeket, amelyek mérlegelését a legfontosabbnak tartja.

8. „Azokra a weboldalakra nézve, amelyek magyar nyelvűek, vagy magyar nyelvű változatuk is van, és a weboldallal kapcsolatos adatkezelési tevékenységet végző szervezet tevékenységi központja az Európai Unióban van, a GDPR-on túl melyik nemzeti szabályozás az alkalmazandó? Az, ahol a tevékenységi központja van, vagy az, amilyen nyelven szolgáltatásokat nyújt? Mit lehet tenni azon cégekkel szemben, amelyek weboldalán semmilyen adatkezelési szabályzat nem található a honlapon, és adatkezelési tájékoztató sem elérhető a honlapon?”

A Hatóság előrebecsátja, hogy az adatkezelési szabályzat nem azonos, így nem keverendő össze az adatkezelésre vonatkozó tájékoztatóval. Adatkezelési szabályzat készítésére nem minden adatkezelő köteles: a GDPR 24. cikk (1)-(2) bekezdései alapján az adatkezelő az adatkezelés jellege, hatóköre, körülményei és céljai, valamint a természetes személyek jogaira és szabadságaira jelentett, változó valószínűsűgű és súlyosságú kockázat figyelembevételével megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket hajt végre annak biztosítása és bizonyítása céljából, hogy a személyes adatok kezelése e rendelettel összhangban történik. Ezeket az intézkedéseket az adatkezelő felülvizsgálja és szükség esetén naprakésszé teszi. Ezen intézkedések részeként, feltéve, hogy az az adott adatkezelési tevékenység vonatkozásában arányos, az adatkezelő megfelelő belső adatvédelmi szabályokat is alkalmaz, tehát minden esetben a konkrét adatkezelés körülményeinek értékelése alapján kell döntést hoznia az adatkezelőnek (belső) adatvédelmi szabályzat készítéséről, vagy ennek mellőzéséről.

A fentiekkel szemben, az adatkezelő köteles tájékoztatást nyújtani az általa végzett adatkezelési tevékenységről, mégpedig a GDPR 12. cikke szerinti módon, a GDPR 13-14. cikke szerinti adattartalommal. Az Európai Adatvédelmi Testületnek az átláthatóságról szóló, WP 260 rev.01 iránymutatása¹⁰ (a továbbiakban: Iránymutatás) jó gyakorlatként azt javasolja, hogy valamennyi adatke-

zelő, amely honlapot is működtet, tegye közzé az általa készített adatkezelési tájékoztatót a honlapon is. Továbbá abban az esetben, ha az adatkezelő weboldalán személyes adatok adatkezelővel történő közlésére (pl. üzenetküldés, megrendelés leadása stb.) is van lehetőség, az Európai Adatvédelmi Testület ugyanezen Iránymutatása az adatok közlésére szolgáló weboldallal azonos oldalon javasolja hozzáférhetővé tenni¹¹. Az Iránymutatás szerint az érintettek számára készített tájékoztatót valamennyi olyan nyelven el kell készíteni, amely nyelvet beszélők csoportját az adatkezelő célközönségként megszólítja, a címzeti körre például az országspecifikus beállítások vagy az elfogadott pénznem alapján is következtetni lehet¹². Ebből a Hatóság álláspontja szerint az is következik, hogy amennyiben valamely tagállamban létezik olyan nemzeti adatvédelmi jogi szabályozás, amely túlmutat a GDPR rendelkezésein, az adatkezelőnek ezeket a szabályokat is be kell tartania, amennyiben az adott tagállam lakossága számára is kínálja szolgáltatásait.

Az érintettek tájékoztatására irányuló kötelezettségüknek eleget nem tevő, vagy azt hiányosan, nem megfelelően teljesítő adatkezelőkkel szemben főszabály szerint azon tagállam felügyeleti hatósága jár el, amelynek illetékességi területén az adatkezelő tevékenységi központja található. Az ezzel kapcsolatos panasz felügyeleti hatóságnál is benyújtható, azonban a panasz a GDPR 56. cikk (1) bekezdése alapján áttételre kerül az ún. fő felügyeleti hatósághoz.

9. „A személyes adatok különleges kategóriáinak kezelése során a GDPR 6. cikk (2) bekezdésének b) pontja alkalmazható-e a Hatóság álláspontja szerint a 9. cikkben meghatározott feltétel fennállása mellett? Ugyanis az EDPB 2/2019. számú iránymutatása (8. oldal) értelmében az adatkezelőknek erre nincs lehetőségük.”

Nem alkalmazható, ugyanis a kérdésben hivatkozott iránymutatás az alábbiakat tartalmazza:

„21. A személyes adatok különleges kategóriáinak kezelése tekintetében a hozzájárulásra vonatkozó iránymutatásban a 29. cikk szerinti munkacsoport azt is megállapította, hogy:

A 9. cikk (2) bekezdése nem ismeri el a „szerződés teljesítéséhez szükséges” kitételt az adatok különleges kategóriáinak kezelésére vonatkozó általános tilalom

¹⁰ <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/622227>

¹¹ WP 260 rev.01 11. bekezdés az angol nyelvű változatban (a „példa” keretes szövegrészben).

¹² WP 260 rev.01 13. bekezdés az angol nyelvű változatban, valamint a hozzá tartozó 15. számú lábjegyzet.

alóli kivételként. Ezért az ilyen helyzettel szembesülő adatkezelőknek és tagálamoknak meg kell vizsgálniuk a 9. cikk (2) bekezdésének b)–j) pontjában foglalt konkrét kivételeket. Amennyiben a b)–j) pontban foglalt kivételek egyike sem alkalmazandó, az adatkezelés alóli lehetséges jogszerű kivétel továbbra is kizárólag az általános adatvédelmi rendelet érvényes hozzájárulás megszerzésére vonatkozó feltételei szerinti kifejezett hozzájárulás megszerzése.”

Az EDPB ezen iránymutatást követően 5/2020 számon a hozzájárulásra vonatkozóan új iránymutatást adott ki, melynek 99. bekezdésében (24. oldal) megismétli a fentieket.

10. „Adatkezelési tájékoztató kapcsán tipikus esetek, jó gyakorlatok bemutatása”

Nagyon fontos, hogy megfelelően tagolt legyen – különösen bonyolultabb adatkezelések esetében – az adatkezelési tájékoztató, az egyes adatkezelési céloknál átlátható módon fel lehet tüntetni a kezelt adatkört, az adatok forrását, az adatkezelés jogalapját, időtartamát. Segítheti az átláthatóságot ezen információk táblázatos formában való közzététele is a tájékoztatóban, akár konkrétan ilyen formában közreadva ezen adatokat, vagy plusz segítségként mellékelve táblázatos formában is.

Gyakori hiba, így nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy az adatkezelési célokat a lehető legpontosabban kell megfogalmazni. Vagyis:

- a valóságnak megfelelő célt kell megjelölni, ha az adatokat termékek ajánlása, értékesítése céljából kezelik, akkor nem megfelelő az ezen tevékenységet adott esetben elfedő egészségügyi vizsgálatok elvégzéséhez szükséges adatként megjelölni ezeket (lásd: termékbemutatók);
- kerülni kell az általános fogalmakat, mint a „marketing céljából kezeljük”, helyette konkrétan meg kell jelölni azokat a kapcsolatfelvételi módokat, amikre számítani kell az érintettnek hozzájárulása megadásakor, vagyis „reklámlevelek küldése e-mailen keresztül”, vagy „termékek ajánlása telefonos megkeresések útján”;
- a közérthetőség biztosítása érdekében mind az adatkezelés céljának megfogalmazása, mind a tájékoztató tartalmi részében kerüendő a szakzsargon használata.

A közérthetőség témakörbe tartozik az a gyakori probléma is, hogy sok adatkezelő szó szerint megismétli a GDPR szövegét a tájékoztatóban, holott ez a legtöbb esetben nem nyújt megfelelő tájékoztatást, hiszen a jogszabályi rendelkezések

kezelések többnyire rövid, tömör, sallangmentes szövegek, amely értelmezéséhez az egész jogszabály, illetve az adott jogterület alapelveinek az ismerete is szükséges, mely nincs meg a legtöbb érintett esetében.

Kiemeli a Hatóság azt a gyakori hiányosságot is, melyet kamerás adatkezelésekről való tájékoztatás kapcsán tapasztal, mégpedig az első szintű tájékoztatás elégtelenségét. Nem elegendő ugyanis pusztán egy ikon kifüggesztése a megfigyelt terület előtt, az első szintű tájékoztatáshoz a lényeges információkat megjelenítő figyelmeztető táblára is szükség van, amelyből az érintett felismerheti az adatkezelés legfontosabb körülményeit, vagyis az adatkezelő személyét, elérhetőségeit, az adatkezelés céljait, az érintettet megillető érintetti jogokat, és a részletesebb, második szintű tájékoztatás elérhetőségét (lásd: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_201903_video_devices_hu.pdf)

II.1.4. A Hatóság koronavírussal kapcsolatos tájékoztatói, valamint a koronavírussal kapcsolatos adatkezelések miatt lefolytatott eljárásai és konzultációs ügyei

A koronavírus járvány egyes hullámai kapcsán bevezetett védelmi intézkedések, a veszélyhelyzetben folyamatosan változó jogszabályi környezet az adatkezelőket is számos adatvédelmi jogi kihívás elé állította. A Hatósághoz több, mint száz, kifejezetten a személyes adatok kezeléséhez kötődő beadvány érkezett érintettektől és adatkezelőktől, a védekezésben résztvevő szervezetektől egyaránt, külön ügycsoportot alkotva a koronavírussal kapcsolatos ügyeknek. Ezek mellett tartalma alapján számos bejelentést utasított el a Hatóság feladat-, illetve hatáskörének hiányát megállapítva kifejezetten az oltásszervezéssel kapcsolatos, és a beadványozó vélt diszkriminációját érintő kérdésekben.

1. Tájékoztató a munkavállaló koronavírus elleni védettsége tényének munkáltató általi megismerhetőségéről

A Hatósághoz számos megkeresés érkezett mind a köz-, mind pedig a magánszférába tartozó szervezetektől, mint foglalkoztatóktól annak kapcsán, hogy jogosultak-e kezelni (megismerni, nyilvántartani) a foglalkoztatottak új típusú koronavírus (SARS-CoV-2 vírus, koronavírus vagy COVID-19) elleni védettségének – a koronavírus elleni védettség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) rendelkezései alapján igazolható – tényére vonatkozó adatokat.

A Hatóság ezért 2021. április 1-jén tájékoztatót (a továbbiakban: Tájékoztató) tett közzé a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá tartozó jogviszonyokban a munkavállaló koronavírus elleni védeltsége tényének munkáltató általi megismerhetőségéről a járvány harmadik hulláma idején. (NAIH-3903-1/2021)

A Tájékoztató az Mt. hatálya alá tartozó jogviszonyokra irányadó, és az abban foglaltak kizárólag az annak kiadásakor fennálló járványügyi helyzetben alkalmazandóak. Ugyanakkor a Hatóság álláspontja szerint indokolt és szükséges, hogy a jogalkotó egységesen rendezze a munkavégzésre irányuló jogviszonyok (például a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerinti megbízási, vállalkozási típusú jogviszonyok; a közszférában ágazati jogszabályok alapján történő foglalkoztatás) során a védeltség tényének igazolásával kapcsolatos követelményeket.

A Hatóság kifejtette, hogy a hatályos adatvédelmi szabályok alapján az adatkezelő, így a védeltség tényét megismerni kívánó munkáltató felelős az adatkezelés jogszerűségéért. A munkáltatónak, mint adatkezelőnek a személyes adatok kezelésének *(így a munkavállaló koronavírus elleni védeltsége tényére vonatkozó adatok kezelésének)* pontos célját és az adatkezelés jogszerűségét alátámasztó jogalapot kell elsőként meghatároznia. A jogalap kapcsán a Hatóság felhívja a figyelmet arra, hogy a védeltség ténye, azaz akár a COVID-19 betegségből történő felgyógyulás, akár az oltottság ténye a GDPR 4. cikkének 15. pontja szerint a személyes adatok különleges kategóriába tartozó egészségügyi adatnak minősül. Ezen adatok kezelésének a jogszerűségéhez tehát a GDPR 6. cikk (1) bekezdésében található jogalapok valamelyikének, valamint a GDPR 9. cikk (2) bekezdésében foglalt további feltételek – a jelen Tájékoztatóval érintett esetben a b), h), vagy i) pontok – valamelyikének az adatkezelő által igazolt fennállása szükséges, ezek hiányában ugyanis egészségügyi adatok kezelése a GDPR 9. cikk (1) bekezdése értelmében tilos.

A NAIH álláspontja szerint az Mt. 9. § (2) bek., 10. § (1) bek., 51. § (4) bek., valamint a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 54. § (7) bek. b) és h) pontjai, továbbá 60. § (3) bek. együttes értelmezése alapján munkajogi, munkavédelmi, foglalkozás-egészségügyi, valamint munkaszervezési céllal, e körben kiemelve a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető munkahelyi biológiai expozíciók felmérésére vonatkozó – objektív szempontok alapján elvégzett – kockázatelemzés alapján, egyes munkakörökben vagy foglalkoztatotti személyi kör esetében szükséges és arányos intézkedésnek minősülhet a munkavállaló koronavírus elleni védeltsége tényének munkáltató általi megismerése,

egyrészt a védett munkavállaló, másrészt a többi munkavállaló, harmadrészt a munkavállalóval potenciálisan kapcsolatba kerülő harmadik személyek (ügyfelek) élete és egészségének védelme, illetve ehhez kapcsolódóan a munkáltató kötelezettségeinek történő megfelelés szempontjából. Mindezek mellett a munkáltató ezen adatkezelése járványügyi érdeket – mint jelentős közérdeket – is szolgál.

A Tájékoztatóban a Hatóság hangsúlyozta, hogy az adatkezelés célja kizárólag az lehet, hogy a munkáltató megtehesse és meg is tegye a szükséges intézkedéseket a munkajogi, munkavédelmi, foglalkozás-egészségügyi, valamint munkaszervezési szabályoknak történő megfelelés miatt, és e cél elérése érdekében jogosult legyen megismerni a munkavállalók koronavírus elleni védeltsége tényét. E körben a Hatóság kiemelte azt is, hogy e célnak valósnak, tehát a munkáltató által alátámaszthatóan ténylegesnek kell lennie (tehát ha úgy dönt, hogy bekéri ezen adatokat, akkor azok birtokában és azok alapján köteles is intézkedéseket tenni és azokat dokumentálni), illetve fontos elvárás, hogy a kezelt adatok körének e cél elérésére alkalmasnak kell lennie.

Az adatkezelést az adatvédelmi alapelveknek – kiemelten az elszámoltathatóság elvének – történő megfelelés figyelembevételével mellett szükséges kialakítani.

A fentiek mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni az adattakarékosság elvét sem, amely előírja, hogy csak olyan adatot lehet jogszerűen kezelni, amely a cél megvalósításához elengedhetetlenül szükséges és azzal arányos.

A Hatóság álláspontja szerint tehát a munkáltató – hatályos jogszabályi keretek között – kizárólag az applikáció, valamint a védeltségi igazolvány, mint közokirat kormányrendeletben meghatározott adatait kezelheti, a koronavírus elleni védeltség igazolásának céljára semmilyen egyéb adatot nem gyűjthet és kezelhet jogszerűen.

A szükségesség kapcsán a Hatóság kiemelte, hogy a munkáltatónak a felmérést munkakörönként vagy foglalkoztatotti személyi körönként kell elvégeznie. Így például bizonyos alacsony kockázatú munkakörök esetén (például állandó jellegű távmunkavégzés) a szükségesség értelemszerűen nem állapítható meg. Ugyanakkor az adatkezelés szükségesnek tekinthető *például akkor, ha a munkáltató tevékenységi köre a kórházak COVID-19 osztályain elhelyezett orvostechnikai és egyéb eszközök javítását, karbantartását foglalja magában, és*

a munkavállalók védelme érdekében kéri be a védettség tényének igazolását azért, hogy kizárólag védett munkavállalót tudjon a munkavégzés helyszínére kiküldeni. Hasonlóképpen megállapítható a szükségesség fennállása abban az esetben is, ha a munkáltató egy szociális intézmény, amelynek bentlakói védelme érdekében szükséges annak a ténynek az ismerete (így annak az adatnak a kezelése), hogy az intézményben munkát végző munkavállaló védettséget élvez.

Az arányosság elvének való megfelelés érdekében a munkáltató kizárólag az applikáció megjelenítését, illetve a védettségi igazolvány bemutatását kérheti a munkavállalóktól, azokról másolatot nem készíthet, azokat semmilyen formában és módon nem tárolhatja, és nem is jogosult azokat harmadik személy részére továbbítani, kizárólag azt jogosult rögzíteni, hogy az érintett munkavállaló igazolta a koronavírus elleni védettségének a tényét, valamint – ha az az igazolás bemutatása során megállapítható – azt, hogy ezen védettség időtartama mely időpontig áll fenn.

Az adatkezelőknek a fentiekén túlmenően rendelkezniük kell továbbá az adatkezelés átláthatóságáról, az adatok pontosságáról és biztonságáról is.

2. A koronavírus elleni védettség tényének ellenőrzése színházakban, kollégiumi elhelyezés feltételeként, illetve fürdőkben

A Hatóságtól számos adatkezelő és érintett is állásfoglalást kért a 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendeletben meghatározott rendezvényekre, illetve egyéb rendezvényekre vonatkozó szabályok értelmezése, valamint a koronavírus elleni védettség tényének ellenőrzéséhez kötődő adatkezelés jogszerűsége vonatkozásában, különösen a színházak, illetve fürdők területére való belépés esetén.

A Hatóság a konzultációs válaszok mellett több tájékoztatót tett közzé a koronavírus elleni védettség tényének megismerhetőségéről, azonban a koronavírus elleni védekezés egyes hullámai következtében folyamatosan változó jogszabályi környezet az adatkezelőket is számos adatvédelmi jogi kihívás elé állította.

A) A Hatóság NAIH-7050-2/2021. számú állásfoglalásában a színházak látogatásának védettség tényéhez kötése kapcsán kifejtette, hogy a 2021 júliusától hatályos szövege szerint a beadvánnyal érintett „színházi előadások nem esnek a 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet szerinti „rendezvény” a jogszabályban speciálisan meghatározott fogalma alá, a színházi adatkezelőkre vonatkozóan nem található a hatályos jogszabályi környezetben előírás a védettség tényének kötelező igazolására, tehát esetükben a GDPR 9. cikk (2) bekezdésének egyik

feltétele sem valósul meg, ilyen bemutatásra jogszerűen nem hívhatják fel az érintetteket.”

Ezért a Hatóság álláspontja szerint, amennyiben valamely színház a 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet szerinti „rendezvény” fogalma alá szeretné sorolni az előadásait, és ezáltal tenné az előadásai látogatásának előfeltételévé a koronavírus elleni védettség tényének igazolását, úgy a jogalkotóhoz szükséges fordulnia jogszabály-módosítás érdekében.

B) A Hatósághoz mind adatkezelők, mind pedig érintettek részéről több beadvány érkezett a felsőoktatási intézmények által biztosított kollégiumi szálláshelyek elfoglalásának a koronavírus elleni védettség ténye igazolásától függővé tétele tárgyában, továbbá a széleskörű társadalmi érdeklődésre tekintettel a sajtó is többször foglalkozott a kérdéssel. A Hatóság 2021. szeptember 2-án közzétette a „Közlemény a felsőoktatási intézmények kollégiumaiban történő elhelyezés feltételéül szabott koronavírus elleni védettség igazolásával összefüggő adatkezelés jogszerűségéről” című állásfoglalását (a továbbiakban: Közlemény).

A Közlemény utalt arra, hogy a már 2021 nyarán közzétett, egyetemeken konzultációs megkereséseire adott és honlapján is közzétett válaszaiban (NAIH-6148/2021. és NAIH-6298/2021.) többször is egyértelművé tette, hogy a koronavírus elleni védettség ténye, illetve annak hiánya egészségügyi adatnak, így különleges adatnak minősül, így az ilyen személyes adatok jogszerű kezelésének feltételrendszerét az általános adatvédelmi rendelet, valamint az azt kiegészítő hazai jogszabályok határozzák meg.

Az egészségügyi adatok kezeléséhez szükséges, GDPR 9. cikk (2) bekezdése szerinti feltételek közül az érintettek hozzájárulására a kollégiumok esetében az adatkezelés nem alapítható, mivel az érintett nincs abban a helyzetben, hogy azt önkéntes módon adja meg, hiszen annak hiányában őt közvetlen hátrány éri. A GDPR 9. cikk (2) bekezdés h) pontja szerinti egészségügyi szakemberrel kötött szerződés esetkörét leszámítva az egészségügyi adatok kezeléséhez tagállami vagy uniós jogban meghatározott garanciális feltételek előírása szükséges. Ilyen garanciákat is tartalmazó kötelező adatkezelést uniós vagy tagállami jog kifejezett rendelkezése írhat elő, ugyanakkor a Közlemény kibocsátásakor ilyen tartalmú jogszabály a kollégiumi elszállásolás vonatkozásában nem létezett, az elhelyezés nem tekinthető rendezvénynek, így a 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendeletre történő hivatkozás sem volt elfogadható. A Hatóság álláspontja szerint tehát ilyen garanciális jogszabályi előírások hatályba lépéséig a felsőoktatási intézmények a kollégiumi elhelyezés feltételeként a koronavírus elleni védettség

tényének igazolását jogszerűen nem kérhetik, és javasolta, hogy – ha ezt indokoltak tartják – kezdeményezzenek jogalkotást a kérdésben.

C) 2021. december 22-én közleményt tett közzé a Hatóság a fürdők területére történő belépés során történő védetség-ellenőrzés kapcsán. A Hatóság akkori állapotok szerinti álláspontja értelmében a fürdők esetében, ahol más bevett, személyes adatkezeléssel nem járó védekezési mód, így például a gyakori szellőztetés, vagy a maszkviselés előírása fürdőzés közben életszerűtlen, ugyanakkor a távolságtartásra vonatkozó előírások is csak korlátozottan érvényesíthetők – a koronavírus omikron variánsának terjedésére is tekintettel –, a közlemény közzétételének időpontjában megfelelő és elfogadható, valamint szükséges és arányos intézkedés lehet az, ha a fürdő üzemeltetője a beléptetés feltételéül szabja a fürdővendég koronavírus elleni védetsége tényének igazolását.

D) Egy önkormányzat mint fenntartó azt kérdezte a Hatóságtól, hogy a fürdők-re vonatkozó közleményben foglaltak alkalmazhatóak-e analógiaként az önkormányzati fenntartású színházakra, illetve filmszínházakra is. A Hatóság álláspontja szerint a színházak esetében számos, személyesadat-kezeléssel nem járó védekezési mód is alkalmazható, „a fürdő nem azonosítható színházként, illetve filmszínházként. Színházak esetében akár online közvetítésre is lehetőség van, de kifejezetten a nézők jelenlétében megtartott előadás esetében sem hasonlítható össze egy előadóterem egy fürdővel, a maszkviselés tekintetében sem. Arra vonatkozóan sem lát jogszabályi akadályt a Hatóság, hogy valamely előadás során – amennyiben az szükséges – szünet tartásával ne a beadványában szereplő másfél órás időtartamban kelljen ugyanazon maszkot hordani, hanem annak cseréjét annál rövidebb időintervallumonként lehetővé, sőt, akár kötelezővé tegyék a színházi, illetve filmszínházi adatkezelők.” A Hatóság továbbra is azt javasolta a beadványozónak, hogy amennyiben nem ért egyet a hatályos jogszabályok által lehetővé tett értelmezéssel, úgy jogszabály módosítás érdekében forduljon a jogalkotóhoz.

3. Kormányzati hírcikkek küldése a COVID-19 elleni oltásra regisztráltak számára

2021-ben több olyan beadvány érkezett a Hatósághoz, amelyben a bejelentő azt panasolta, hogy nem csak a koronavírus járvánnyal és a védekezéssel összefüggő kormányzati tájékoztatást kap a <https://vakcinainfo.gov.hu/> oldalon történt regisztrációja során megadott e-mail címére. A beadványozókat a Hatóság arról tájékoztatta, hogy a vakcina-regisztrációhoz kapcsolódó adatkezelési tá-

jékoztató tartalmazta, hogy a „kapcsolatban kívánok maradni Magyarország Kormányával” lehetőséghez történő hozzájárulás által, illetve az oltásra történő regisztrációval két eltérő célú adatkezelés valósul meg.

A Hatóság minden esetben felhívta a panaszos figyelmét arra, hogy az online regisztráció során két különböző jelölőnégyzet megjelölésével volt lehetőség hozzájárulni az egyes célokra történő adatkezeléshez, de a további kapcsolattartás érdekében kormányzati hírcikkek Miniszterelnöki Kabinetiroda általi továbbítása érdekében megadható hozzájárulás nem volt a koronavírus elleni oltásra történő érvényes regisztráció feltétele. Amennyiben az érintett regisztrációja során bejelölte az előbbi lehetőséget is, úgy önkéntes hozzájárulását adta ahhoz, hogy további kapcsolattartás, véleménykérés, tájékoztatás, illetve elektronikus levél küldése céljából a közölt kapcsolattartási adatait Magyarország Kormánya megbízásából a Miniszterelnöki Kabinetiroda a hozzájáruló nyilatkozat visszavonásáig kezelje. Az érintett a kapcsolattartási célú adatkezeléshez adott hozzájárulása visszavonását, ezen adatkezelési célból kezelt személyes adatai törlését érintetti joggyakorlás keretében az adatkezelőnél gyakorolhatja (NAIH-3616/2021., NAIH-4485/2021., NAIH-4139/2021., NAIH-8634/2021.).

A Hatóság azonos tárgyban indult vizsgálatai nem állapították meg azt, hogy a vonatkozó adatkezelési tájékoztató szűkítő értelmezést alkalmazott volna, kizárólagosan a koronavírus tárgyában történő hírcikkek küldését jelölte volna meg a tervezett adatkezelés céljaként, mivel az valóban az általános kapcsolattartásra kérte az érintett hozzájárulását.

A Hatóság álláspontja szerint arra az esetre, ha a panaszos már nem szeretne ilyen kormányzati hírcikkeket, tájékoztatókat kapni, közvetlenül jogosult a GDPR 17. cikke szerinti törléshez való jog (elfeledtetéshez való jog) gyakorlására az adatkezelő irányában.

4. Nyugellátásra jogosultak számára rendszeresített jelentkezési lap nem a címzett kör általi felhasználása, ezen szereplő személyes adatok továbbítása

2021. februári, állásfoglalás iránti megkeresésében (NAIH-2529/2021.) a Magyar Államkincstár (a továbbiakban: MÁK) azt kérdezte a Hatóságtól, hogy amennyiben természetes személy ügyfelei informális levélben kérik a koronavírus elleni oltásra való regisztrációjukat, úgy a MÁK jogosult-e a megadott személyes adatokat továbbítani az oltási regisztrációs nyilvántartást vezető Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (a továbbiakban: NEAK) részére. Továbbá azt is kérdezte a MÁK, hogy amennyiben olyan személyek kérnek a nyugellátásra jogosultak számára rendszeresített jelentkezési lapot, amely személyek a jelent-

kezési lap jogszabályban meghatározott címzetti körén kívül esnek, úgy ezen érintetteknek is küldhet-e a MÁK jelentkezési lapot, és ha visszaküldik, azt fogadhatja-e, valamint feldolgozhatja-e a többi jelentkezési lappal egyező módon. Válaszában a Hatóság hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint az oltásra történő regisztráció csak abban az esetben fogadható el, ha az vagy az arra létesített online felületen valósul meg, vagy ha a nyugellátásra jogosult személy jelzi regisztrációs igényét a MÁK által rendszeresített formanyomtatvány postai úton történő visszaküldésével.

Az informális úton, postai levélben, illetve e-mailben beérkezett regisztrációs igényeket a MÁK-nak a vonatkozó iratkezelési szabályok, valamint saját ügyrendje szerint kezelnie kell, azonban tekintettel arra, hogy azok nem tekinthetők hivatalos regisztrációknak, nincs jogalapja az azokban szereplő, illetve feltüntetett személyes adatok NEAK részére történő továbbításának.

A Hatóság kifejtette, hogy amennyiben a jelentkezési lap jogszabályban meghatározott címzetti körén kívül eső személyek kérnek a MÁK-tól ilyen nyomtatványt, úgy e kérésnek jogszerűen nem lehet eleget tenni, mert ebben az esetben a MÁK „*sem a jelentkezési lap küldésére, sem a jogszabályban meghatározott címzetti körön kívül eső személy adatainak NEAK részére történő továbbítására nem rendelkezik jogalappal*”.

5. Kiskorú részére tévesen kiállított védettségi igazolvány

Egy kiskorú törvényes képviselője 2021 májusában a Hatóságnak küldött beadványában azt kifogásolta, hogy oltottság tényét igazoló védettségi igazolvány került kiállításra gyermeke részére, holott a gyermeke nem kapott oltást, továbbá a magyar jogszabályok akkor még nem tették lehetővé a tizenhét év alattiak oltását (NAIH-4949/2021.).

A bejelentés alapján vizsgálat indult, melynek során a Hatóság megkereste Budapest Főváros Kormányhivatalát mint a téves védettségi igazolvány kiállítóját, az Országos Kórházi Főigazgatóságot mint az elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (a továbbiakban: EESZT) működtetőjét, végezetül pedig az egészségügyi szolgáltatót, ahol a téves egészségügyi adatokat rögzítették az EESZT rendszerébe.

A vizsgálati eljárás során az egészségügyi szolgáltató arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy egy oltást felvenni kívánó személy hibás TAJ számot adott meg, melyet az egészségügyi szolgáltató elmulasztott ellenőrizni az EESZT-be

történő rögzítést megelőzően. Az egészségügyi szolgáltató a tévesen rögzített adatokat törölte az EESZT rendszeréből.

A Hatóság felhívta az egészségügyi intézmény figyelmét arra, hogy a GDPR-ban meghatározott alapelvei követelménynek, azaz a pontosság elvének megfelelően a jövőben fokozottan ügyeljen a TAJ számok ellenőrzésére.

6. A köznevelési intézményekbe történő belépés, illetve a szülői értekezleten történő részvétel koronavírus elleni védettség tényének igazolásához kötése

2021 őszén a Hatósághoz több olyan beadvány érkezett, amiben az érintettek különböző oktatási intézmények adatkezelését kifogásolták, miszerint azok a területükre történő belépést, valamint az ott lebonyolításra kerülő szülői értekezletek látogatását védettségi igazolvány bemutatásához kötik (NAIH-8454/2021., NAIH-8456-2/2021., és NAIH-8485/2021.). A Hatóság megállapította, hogy a koronavírus elleni védettség ténye egészségügyi adat, amely csak akkor kezelhető, ha a GDPR 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott valamely jogalap mellett a GDPR 9. cikk (2) bekezdése szerinti feltétel is fennáll az adatkezelésre.

Ilyen tagállami jogban meghatározott garanciális feltételt ad a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51. § (4) bekezdés a) pontja, amely értelmében veszélyhelyzetben egyedi határozatban határozhatja meg az oktatásért felelős miniszter a köznevelési intézmények működésével, működtetésével, a nevelési év, tanítási év megszervezésével kapcsolatos feladatokat, valamint az az alapján hozott, a járványügyi időszak köznevelési védelmi intézkedéseiről szóló 29/2021. (XI. 19.) EMMI határozat, amely kötelezettséggént írja elő a köznevelési intézmény számára a védettségi igazolvány (applikáció, uniós digitális Covid-igazolvány, nemzetközi oltási bizonyítvány, védettségi igazolás) ellenőrzését a köznevelési intézménybe belépni szándékozó személyek esetében.

A szülői értekezleteken és egyéb iskolai rendezvényeken történő részvétellel kapcsolatos egészségügyi adatkezelés jogalapját a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet 6/C. § (3) bekezdése teremtette meg, miszerint „*ha az egyéb rendezvényt zárt térben tartják, az egyéb rendezvényen – az ott foglalkoztatottakon kívül – kizárólag a koronavírus ellen védett személy, valamint a felügyelete alatt lévő tizenhét éves életévét be nem töltött személy vehet részt.*”

A Hatóság megállapította, hogy a fenti jogszabályok megteremtették a megfelelő jogalapot arra vonatkozóan, hogy az iskola a belépéshez, valamint a szülői értekezleten való részvételhez jogszerűen kérhesse a védettség tényének az igazolását, jogsérelem nem következett be, illetve annak közvetlen veszélye nem állt fenn és a vizsgálatot lezárta.

II.1.5. Média, sajtó és internetes nyilvánosság a Hatóság gyakorlatában

A Hatóság következetes álláspontja szerint az újságírásra mint közérdekű tevékenységre való hivatkozás nem fogadható el a személyes adatok kezelésének jogalapjaként. Ennek a speciális adatkezelésnek a szabályait a GDPR 85. cikke szabályozza, amely meglehetősen nagy szabadságot ad a tagállamoknak a személyes adatoknak e rendelet szerinti védelméhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságához, valamint a tájékozódáshoz való jogok határvonalainak meghúzásakor. A magyar jogalkotó azonban az újságírás vonatkozásában nem határozott meg kivételt vagy mentesülést az általános adatvédelmi rendeletben – így a 6. cikk (1) bekezdés f) pontjában – foglalt kötelezettségek alól. Ebből következően az újságírással kapcsolatos valamennyi adatkezelés – amely nem hozzájáruláson alapul – az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pontja szerinti jogos érdek jogalapon történhet meg. Ezen jogalap alkalmazását konkrét NAIH határozatot felülvizsgáló törvényszéki jogerős bírósági ítéletek is megerősítették,¹³ sőt a Kúria 2022. március 2-án hozott precedensítelete kifejezetten ezt a gyakorlatot és jogértelmezést fogadta el.

A Hatóság álláspontja szerint sajtótermékek által személyes adatokat tartalmazó cikk publikálása során az érdekmérlegelésnek a konkrét közlés sajátosságait is figyelembe kell vennie, azokra külön reflektálnia kell. Nem felel meg az általános adatvédelmi rendelet követelményeinek az általánosságban elvégzett, a konkrét személyes adatokat és az adatkezelés sajátosságait figyelmen kívül hagyó érdekmérlegelés.

Az adatalany hozzájárulása hiányában tehát az újságírói adatkezelés akkor jogszerű, ha az elvégzett érdekmérlegelési tesztből levonható az a következtetés, hogy a média vagy harmadik fél jogos érdeke elsőbbséget élvez az érintett személyes adatok védelméhez fűződő jogával szemben. Amennyiben közszereplőről van szó, akkor az érdekmérlegelés során ki kell térni többek között az erre való egyértelmű hivatkozásra és arra, hogy az adatkezelés mennyiben kapcsolódik egy közügy nyilvános megtárgyalásához. Ezekben az ügyekben tehát

központi kérdés a „közügy” és „közszereplő” fogalmak tényállásszerű alkalmazhatóságának körüljárása. Mivel a legtöbb esetben az érintettek magánszférájára hivatkozva adatvédelmi hatósági eljárást kezdeményeznek, az eljárás formalizált kerete erre megbízható alapot teremt.

1. Képmás, videó nyilvánosságra hozatala

A sérelmezett újságcikk a megjelenés időpontjában aktuális közéleti kérdésről, a koronavírus járvány megfékezésével kapcsolatban megvalósított vakcina- és lélegeztető gép beszerzésre fordított közpénz felhasználásáról, a beszerzésekhez kapcsolható érdekeltségi körök feltárásáról szólt. Erre tekintettel megnevezték a Kérelmező személyét és felhasználták az őt ábrázoló fotót a cikk illusztrálásaként. A Hatóság nyilvános weboldalokon található adatok, a panaszos bemutatkozása, valamint a sérelmezett cikk alapján megállapította, hogy a panaszos foglalkozása, a gyógyszeriparban folytatott tevékenysége, valamint állami pozíciói miatt a közelmúltig közszereplőnek minősült, jelenleg pedig Magyarország egyik legnagyobb médiavállalatának vezetője, így a Hatóság álláspontja szerint a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatból következően jelenleg is közszereplő. A felhasznált fotó az MTI fotóbankban korlátozás nélkül elérhető. A Hatóság döntése szerint a név adat és a panaszolt cikkben felhasznált képmás az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján közérdekből nyilvános személyes adatnak minősül, melyek egy aktuális, közpénzfelhasználással kapcsolatos újságcikkben az érintett közszereplő hozzájárulása nélkül is felhasználhatóak. (NAIH-4807/2021)

Egy másik ügyben ugyanakkor a bulvársajtó a közügyektől hivatalosan visszavonult volt közszereplőt annak kifejezett akarata ellenére magánlakásán, háztartási tevékenysége közben zaklatta, fényképezte le és hozta ezeket az adatokat nyilvánosságra úgy, hogy a megjelent cikk csak a közvélemény kíváncsiságának kielégítését szolgálta és semmilyen közügy megtárgyalásával nem lehetett kapcsolatba hozni. A Hatóság a magas összegű kiszabott bírsággal a magánszférát súlyosan sértő „paparazzo” újságírásnak kíván preventív módon korlátot szabni. (NAIH-6952/2021)

Szintén hasonló okokból marasztalt el a Hatóság egy helyi internetes újságot, mely egy volt sportcsillag autóbalesetéről tudósított név, rendszám megnevezésével. A Hatóság álláspontja szerint az, hogy egy baleset részese volt, nem kapcsolódik közügyekhez, nem a sportoló közéleti szereplésére, tehát a szakmai múltjára vagy jelenlegi, nyilvános tevékenységére vonatkozó közlés. A cikk – bár megemlíti a sportolói eredményeit, valamint szakkomentátori tevékenységét – elsődleges tartalma, fő állítása, hogy egy híresség karambolozott. A tartalom

¹³ Fővárosi Törvényszék 105.K.704.375/2021/6. és 104.K.701.309/2021/15. számú ítéletei

jelentős része a panaszos személyéről szól, elsősorban a köz „*pletykaéhségét*” hivatott kielégíteni és nem a balesetről való tájékozódást szolgálja. Önmagában az, hogy egy hírportál beszámol egy balesetről, valóban közérdeklődésre tarthat igényt, azonban az azzal kapcsolatos híradás személyes adatok közzététele nélkül is betöltheti célját. (NAIH-3119/2021)

2. Iskolai adatkezelések

Nagyon fontos állásfoglalás született a köznevelési/közüktatási intézmények gyermekek személyes adatait érintő adatkezelése tárgyában. A panaszolt esetben iskolai videó felvétel készült egy gyermekcsoport előadásáról, amely felkerült egy videó megosztó portálon létrehozott „*unlisted*” intézményi csatornára, majd a videó elérési útját valamennyi, az intézménnyel jogviszonyban álló szülőnek elektronikus úton megküldték és a link a saját intézményi honlapon is bárki számára elérhetővé vált. A Hatóság álláspontja szerint a gyermekekről videó felvétel rögzítése, valamint annak az iskolai honlapon, illetve videó megosztó portálon történő nyilvánosságra hozatala külön-külön adatkezelésnek minősülnek, ezért valamennyi adatkezelés esetében szükséges a megfelelő tájékoztatáson alapuló, külön szülői hozzájárulás. A gyermekek szereplését megőrkítő intézményi adatkezelések tekintetében a Hatóság hangsúlyozza: kiemelten fontos, hogy az adatkezelő köznevelési intézmény tudatosan átgondolja az általa az adott tanévben tervezett – adatkezeléssel együtt járó – tevékenységek, események körét, így nem csak az egyéni, hanem a közösségi, ezzel együtt valamennyi gyermek érdekét is szem előtt tudja tartani. A köznevelési és közoktatási intézmények működése során a nevelési és tanév rendjében megjelölt intézményi események – személyes adatok kezelésével szükségképpen együtt járó – megőrkítése egyre inkább áthelyeződik az internet nyilvános színterére. Kétségtelen, hogy az intézmények az általuk végzett munka eredményét a gyermekek egyedi és közösségi szereplésein keresztül tudják bemutatni, mely eseményekről gyakran készülnek kép- és videó felvételek. A Hatóság azt is érzékeli, hogy a pandémia időszakában a közvetlen kapcsolattartás nehézsége felerősítette az alternatív kommunikációs eszközök és lehetőségek alkalmazását. Jelen esetben is a karácsonyi szereplésről készült a videofelvétel, és a felvétel megosztásának az volt a célja, hogy igazodva a tradíciókhoz, az intézmény családi közösségéhez is eljusson a gyermekek produkciója, a karácsonyi köszöntő.

A Hatóság több esetben találkozik azzal a hazai köznevelésben és közoktatásban meghonosodott általános gyakorlattal, mely szerint az adatkezelő intézmények a kiskorú gyermekek törvényes képviselőitől minden év elején (általában az első szülői értekezleten) általános adatkezelési hozzájárulást kérnek. Ez a

gyakorlat azonban nem mentesíti az oktatási intézményeket azon kötelezettségük alól, hogy a tanév közben sorra kerülő, a gyermekek személyes adatai kezelésével szükségszerűen együtt járó események kapcsán előzetesen a törvényes képviselőket (szülőket) részletesen tájékoztassák az adatkezelésről, külön kitérve a hozzájárulás visszavonásának lehetőségére, melynek gyakorlását kötelesek könnyen, akadálymentes módon biztosítani. A gyermekekről készült felvételek korlátlan internetes nyilvánosság előtti megosztása esetén pedig már nem elegendő a szülők, törvényes képviselők számára egyébként is biztosított tiltakozáshoz való jog, itt már aktív döntési pozíciót kell garantálni a szülők számára a kiskorú gyermekük adatai korlátlan, bárki általi megismerhetősége miatt, ezért szükséges az ilyen adatkezeléseknél a tájékozott, írásos, előzetes hozzájárulás beszerzése. Az egy vagy több, illetve kifejezetten egy gyermekcsoport részvételét igénylő műsorról, szereplésről készítendő videó felvétel esetén a szülői szándékok előzetes felmérésével már a kezdetektől oly módon alakítható a készülő előadás, hogy a felvételhez és annak esetleges megosztásához hozzájáruló szülők gyermekeinek szereplése jogszerűen megőrkíthető legyen. A gondos tervezéssel az is biztosítható, hogy a felvétel elkészítéséhez hozzájárulásukat nem adó szülők gyermekei is megfelelő módon szerepelhessenek a műsorban, hiszen a gyermekek érdekeit egyáltalán nem szolgálja az, ha adatvédelmi okok miatt kimaradnak a közösségi szereplésekből. (NAIH-4822/2021)

3. Az elfeledtetéshez való jog

A GDPR 17. cikkében rögzített, törléshez való jog – más érintetti jogokhoz hasonlóan – nem abszolút, így azt megfelelő garanciák esetén korlátozásoknak lehet alávetni. A megalapozatlan vagy túlzó kérelem teljesítése megtagadható, illetve az uniós vagy a nemzeti jog is tartalmazhat korlátokat, valamint az általános adatvédelmi rendelet is meghatároz bizonyos esetköröket, amikor a törlési kötelezettség nem érvényesül: a további adatkezelés jogszerűnek tekinthető, amennyiben az mások alapvető jogainak és szabadságának gyakorlásához szükséges. Ezek egyike a véleménynyilvánítás szabadsága és a tájékozódáshoz való jog.

A Hatósághoz fordult egy özvegy, mivel az elhunyt férje már megszűnt vállalkozásának adatai – így a vállalkozás telefonszáma is, ami egyben a bejelentő ott-honi, saját elérhetősége – elérhetőek egy Google alkalmazásban. Az özvegy először a Google-hoz fordult, de a telefonszám törlése iránti kérelmét elutasították arra hivatkozva, hogy az adatok megjelenítését a nagyközönség számára biztosított hozzáférhetőség nyomós érdeke indokolja. A Hatóság sikeresen fel szólította az adatkezelőt, hogy távolítsa el a telefonszámot a felületeiről, hiszen

a szóban forgó vállalkozás már megszűnt, így az adatok nyilvánosságához semmilyen közérdek nem fűződik. (NAIH-7037/2021)

Egy másik ügyben a bejelentő azt kérte, hogy a Hatóság kötelezze a Google-t az általa megjelölt 7 darab link törlésére a nevére kiadott keresési találatok közül, mert a linkeken elérhető tartalmak aktualitásukat veszítették, előadóművészeti tevékenységét befejezte, az a jelenlegi hivatali munkájával összeférhetetlen és a megjelenés számára kellemetlen következményekkel jár, ráadásul a felvételek megosztásához soha nem járult hozzá. A Hatóság álláspontja szerint a megjelölt internetes források egyike sem tartalmaz sértő, a bejelentő jóhírét, munkajogviszonyát hátrányosan érintő adatokat. Azáltal, hogy az érintett nyilvánosan elérhető rendezvényeken vett részt és végzett művészeti, előadói tevékenységet, a kulturális közélet részesévé vált, számolnia kellett azzal, hogy ott kép- és hangfelvételek készülnek, melyek szélesebb körű nyilvánosságot kapnak. A bejelentő jelenlegi foglalkoztatási jogviszonya sem indokolja a tartalmak törlését, e tekintetben nincsenek összeférhetetlenségi követelmények, így a Hatóság elfogadta a Google törlési kérelmekre adott elutasító válaszát (NAIH-4647/2021)

4. Közösségi média

A természetes személyek mellett egyre több közfeladatot ellátó személy használja a közösségi média különféle platformjait véleménynyilvánításra, közfeladata ellátásával összefüggésben kialakított álláspontja széles körű megismertetésére.

A Hatóság vizsgálatot folytatott egy közös önkormányzat polgármestereit, valamint volt és jelenlegi jegyzőjét érintő ügyben, amikor széles nyilvánosság előtt az érintettek hozzájárulása nélkül olyan dokumentumok kerültek internetes közzétételre, melyekből – a panasz szerint – az érintettek hivatalával kapcsolatos sértő megjegyzések, valamint döntés-előkészítő iratok, és egyéb nem közérdekből nyilvános személyes adatok is bárki számára megismerhetővé váltak. Általánosságban leszögezhető, hogy a betöltött polgármesteri pozícióval kapcsolatos bírálatot és annak nyilvánosságra kerülését a közhatalom gyakorlója köteles tűrni. Ugyanakkor a döntés-előkészítő iratok – melyek személyes adatokat tartalmaztak – csak az érintett hozzájárulásával válnak megismerhetővé. (NAIH-5465/2021., NAIH-5466/2021)

Szintén a közösségi média felületét használta egy szülő a nem az ő felügyeletére bízott kiskorú gyermeke felkutatására. Ezekben a posztokban a gyermeke fényképe mellett a gyermekvédelmi feladatokat ellátó szakemberek személyes adatait is nyilvánosságra hozta. A közzététellel megvalósított jogsértés orvoslása érdekében az érintetti joggyakorlás keretében a kiskorú gyermek törvényes

képviselőjének kell eljárnia: először a posztoló adatkezelőt kell megkeresnie, amennyiben ez nem vezet eredményre, úgy a részére az internetes felületet biztosító közvetítő szolgáltatót. Emellett az elektronikus kereskedelmi szolgáltatók, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény 13. § (13) bekezdése ad lehetőséget a kiskorú gyermekek személyiségi jogát sértő adattartalom eltávolíttatására. (NAIH-5483/2021)

Eredményes vizsgálat lefolytatását követően egy internetes hírújság törölte a hírfolyamából az érintett eltűnt személykénti körözését, miután az eredeti cél – az eltűnt személy felkutatása – már megvalósult. (NAIH-5727/2021)

Panasz alapján vizsgált meg a Hatóság egy polgármesteri utasítást, mely a városi önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő gazdasági társaságok ügyvezetői igazgatóinak a sajtó, média előtti képviseletére, a nyilatkozatok és közlések, valamint egyéb nyilvános fórumon való nyilatkozatok szabályozására vonatkozott. Mivel a közvéleményt formáló fórumok többségét a sajtó, a közösségi média felületei alkotják, és egy-egy nyilatkozat, hozzászólás – az utasításnak megfelelő – írásban történő engedélyeztetése időigényes folyamat, ezért az érintett gazdasági társaságok nem tudják maradéktalanul megvalósítani az Infotv. 32. §-a szerinti pontos és gyors tájékoztatási kötelezettségüket, ami által sérülhet az információszabadság alapjogának érvényesülése. A Hatóság eljárását megelőzően az Alapvető Jogok Biztosa is vizsgálatot folytatott, melynek eredményeként a szabad véleménynyilvánítás alapvető joggal összefüggő visszasságot állapított meg. (NAIH-2845/2021)

Több beadvány érkezett közfeladatot ellátó szervek, személyek közösségi portálon kommunikációs célból létrehozott média felületei vonatkozásában: a panaszolt hivatalos oldalakon, nyilvános csoportokban több esetben indokolás nélkül korlátozásra kerültek a panaszosok hozzászólási, véleménynyilvánítási lehetőségei. Ezen panaszok elbírálása tekintetében a Hatóság nem rendelkezik joghatósággal. (NAIH-8722/2021)

II.2. A személyes adatok kezelése az Infotv. hatálya alatt: bűnüldözési, honvédelmi és nemzetbiztonsági célú kezelésével kapcsolatos eljárások

II.2.1. A „Pegasus” kémsoftver vizsgálata

A Hatóság az Infotv. 51/A. §(1) bekezdése alapján hivatalból vizsgálatot indított az úgynevezett „Pegasus” nevű kémprogram Magyarországon történő alkalmazásával kapcsolatban, miután a sajtóban olyan hírek jelentek meg, melyek szerint jogszerűtlenül vethették be magyar célszemélyek ellen az NSO nevű izraeli cég okostelefonok feltörésére alkalmas szoftverét. A hírek arról szóltak, hogy egy tényfeltáró újságírókból álló nemzetközi csoport az Amnesty International jogvédő szervezettel közösen hozzájutott az NSO ügyfeleinek tevékenységével kapcsolatos, 50 000 célszemély telefonszámát tartalmazó adatbázishoz, amelyben a Direkt36 oknyomozó portál cikke szerint 300 magyar állampolgár személyes adatai is megtalálhatóak voltak. A tényfeltáró cikk szerint a körülmények arra utaltak, hogy a magyar hatóságok használták a kémsoftvert a magyarországi célpontok ellen, méghozzá – megítélésük szerint – jogellenesen újságírók, jogvédők, ellenzéki politikusok, ügyvédek és üzletemberek megfigyelésére.

A Hatóság feladata annak kivizsgálása volt, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 56. §-a szerinti eszközök és módszerek alkalmazása során az igazságügyért felelős miniszter által engedélyezett titkos információgyűjtésre feljogosított szervek adatkezelése a jogszabályoknak megfelelően működik-e, valamint, hogy a nyilvánosságra került személyek esetében történt-e titkos információgyűjtés, és ha igen, az jogszerűen történt-e.

A Hatóság elsőként az Nbtv. 56. § szerinti eszközöket és módszereket szolgáltató Nemzetbiztonsági Szakszolgálattól kért statisztikai adatszolgáltatást, majd kikérte a megrendelő szervektől (adatkezelők) az eszközalkalmazásra vonatkozó összes ügy ügyirat- és engedélyszámát. A Hatóság a megrendelő szervektől kapott ügyirat- és engedélyszámokból összeállított ügyiratlistán szereplő összes iratot és dokumentációt leellenőrizte az egyes nemzetbiztonsági szerveknél (adatkezelők) tartott helyszíni vizsgálatok során. A Hatóság a nyilvánosságra került személyek listája és a mintavételezéssel leválogatott ügyszámok szerinti lista használatával összesen közel száz előterjesztés, valamint ahhoz tartozó igazságügyi miniszteri határozat megfelelését vizsgálta meg az eljárás folyamán. A Hatóság megkereste az Amnesty International Nemzetközi Titkárságát

is, és kérte, hogy küldje meg a Hatóság részére a vizsgálattal összefüggésben a sajtóban megjelent információk alapján rendelkezésre álló, vélelmezetten magyar állampolgárságú érintettek személyes adatait és telefonszámaikat tartalmazó listát.

A Hatóság vizsgálta a titkos információgyűjtésre vonatkozó törvényi feltételek fennállását. A külső engedélyezés jogszerűségének vizsgálata során megvizsgálta, hogy az előterjesztő megfelelően igazolta-e, hogy a titkos információgyűjtés nemzetbiztonsági érdekből szükséges. A Hatóság vizsgálata tehát kiterjedt a nemzetbiztonsági érdek meglétének és mibenlétének vizsgálatára is. A „nemzetbiztonsági érdek” értelmezési tartományát az Nbtv. 74. § a) pontja rögzíti, amelyet adott tényállással összevetve megállapítható vagy kizárható a nemzetbiztonsági érdek fennállása.

Mivel a Hatóság minden adatkezelés tekintetében vizsgálhatja, hogy az szükséges és arányos mértékben korlátozza-e az érintettek információs önrendelkezési jogát, ezért a nemzetbiztonsági érdekre való hivatkozás esetén is vizsgálandó, hogy a nemzetbiztonsági érdek érvényesítése adott esetben a szükséges és arányos mértékben korlátozza-e a titkos információgyűjtéssel érintettek információs önrendelkezési jogát, illetve a magánszférájuk bizalmasságához való jogot. A Hatóság azt is megvizsgálta, hogy a titkos információgyűjtés külső engedélyezésére vonatkozó előterjesztésben az előterjesztő megfelelően igazolta-e, hogy az adatkezelés célja a titkos információgyűjtés nélkül nem érhető el, valamint, hogy az általa kért eszköz és módszer alkalmazása szükséges-e. Az előterjesztőnek azt is igazolnia kell, hogy a titkos információgyűjtés az általa kért időtartamra nézve feltétlenül szükséges, a Hatóság pedig megvizsgálta, hogy az engedélyt legfeljebb kilencven napra kérték-e, vagy ha kilencven nappal meghosszabbították a titkos információgyűjtés időtartamát, az a törvényi előírás szerint újabb előterjesztéssel és indokolással történt-e.

A Hatóság feladata volt annak vizsgálata is, hogy az előterjesztésben foglaltakból okszerűen következik-e az igazságügyért felelős miniszter döntése. A miniszter az előterjesztés benyújtásától számított 72 órán belül határozatot hoz arról, hogy az előterjesztésnek helyt ad, vagy azt megalapozatlansága esetén elutasítja. A Hatóság tehát nem csak az előterjesztések formai és eljárási követelményeit ellenőrizte, hanem az egyes előterjesztésekhez tartozó – igazságügyért felelős miniszter által hozott – határozatokat is.

Minden határozat esetében fontos annak a vizsgálata, hogy az igazságügyért felelős miniszter a külső engedély megadását az adott előterjesztésben részle-

tezett tényekre és körülményekre tekintettel megindokolja-e. Az igazságügyért felelős miniszteri engedélyt olyan részletes indokolással kell ellátni, hogy a Hatóság utólagos ellenőrzése alkalmával vizsgálni lehessen a döntés során figyelembe vett tényeket és körülményeket, és a döntés tartalmi megfelelőségét.

Fontos megjegyezni, hogy az Nbtv. 58. § (2) bekezdése kifejezetten az igazságügyért felelős miniszter jogkörébe utalja az engedélyezési jogkört és nem ad felhatalmazást az engedélyezési jogkör átruházására.

Mivel az igazságügyért felelős miniszter korábban úgy nyilatkozott, hogy „*az engedélyek ki vannak szervezve, az aláírásra az államtitkár úrnak, Völner Pál államtitkár úr az, aki az engedélyeket megadja, vagy éppen megtagadja*”, a Hatóság a vizsgált igazságügyi miniszteri határozatok kapcsán megkereste dr. Völner Pált, az Igazságügyi Minisztérium államtitkárát. Az államtitkár válaszában leszögezte, hogy a Hatóság megkeresésében „*felsorolt iktatószámú engedélyek esetében a miniszter akadályoztatása miatt helyettesítési jogkörben kerültek aláírásra az engedélyek*”.

A Hatóság vizsgálatáról készült egy nyilvános összefoglaló, amely tartalmazza a Hatóság megállapításait. Mielőtt azonban sorra vennénk a megállapításokat, fontos leszögezni, hogy a hatályos magyar jog a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés alkalmazásának feltételei tekintetében nem differenciál a hivatások, szakmai tevékenységek szerint, vagyis egyetlen hivatás (pl. „újságíró, jogvédő, ellenzéki politikus, ügyvéd és üzletember”) vonatkozásában sem korlátozza a nemzetbiztonsági szolgálatoknak az Nbtv. 56. §-a keretében végzett tevékenysége végzésére való jogosultságát.

A Hatóság vizsgálata során nem merült fel arra vonatkozó információ, hogy az Nbtv. 56. §-a szerinti külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtésre felhatalmazott szervek, a gyártó által meghatározott célok (bűncselekmények és terrorcselekmények megelőzése és felderítése), valamint törvényben meghatározott feladataik ellátásán túl, egyéb célra használtak volna a kémsoftvert. A Hatóság rendelkezésére álló adatok alapján megállapítható, hogy a vizsgálat tárgyát képező eszköz alkalmazását Magyarországon a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hajtotta végre. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat törvényben meghatározott feladata a titkos információgyűjtés eszközeinek és módszereinek, illetve a leplezett eszközök alkalmazására feljogosított szervezetek munkájának támogatása speciális szolgáltatások biztosítása útján. A Hatóság az

adatkezelőknél (megrendelő szervek) a vizsgált esetekben történt adatkezelések tekintetében nem tárt fel jogellenességet.

A sajtóhírekben hivatkozott 300 telefonszámot tartalmazó listát az Amnesty International Nemzetközi Titkársága nem bocsátotta a Hatóság rendelkezésére a vizsgálat során, így annak létezéséről, az abban foglalt érintettek köréről vizsgálata során a Hatóságnak nem állt módjában megbizonyosodnia. Ebből fakadóan a Hatóság a vizsgálata során azon érintettek vonatkozásában végzett eljárási cselekményeket, akik érintettsége a szoftver alkalmazása során sajtónyilvánosságot kapott. A vizsgálat adatai alapján megállapítható, hogy a sajtóban, a „Pegasus” kémsoftver alkalmazásával érintettként azonosított személyek közül többek vonatkozásában is sor került az Nbtv. 56. §-a szerinti bírói vagy igazságügyért felelős miniszteri engedélyhez kötött titkos információgyűjtés végrehajtására.

Sajnálatos módon a vizsgálat nem vezetett eredményre abban a kérdésben, hogy a magyar személyekhez köthető telefonszámok – amelyek esetében az Amnesty International Security Lab elnevezésű egysége megállapította, hogy azok a kémsoftverrel megfertőződtek – miként kerülhettek nyilvánosságra az úgynevezett Pegasus Project nevű tényfeltáró vizsgálat során, és a Hatóság azt sem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, illetve kizárni, hogy adatvédelmi incidens történt-e az általa vizsgált adatkezelőknél. Mivel azonban nem zárható ki, hogy bűncselekmény történt, a Hatóság az Infotv. 70. § (1) bekezdése alapján büntetőeljárás megindítását kezdeményezte a nyomozó hatóságnál. (NAIH-6583/2021.)

II.2.2. Nemzetbiztonsági szolgálat hozzáféréshez való jog gyakorlására irányuló kérelmekkel kapcsolatos eljárása

A Hatóság kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárás keretében vizsgálta az egyik nemzetbiztonsági szolgálat (a továbbiakban: adatkezelő) hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló megkereséssel kapcsolatos eljárási gyakorlatának jogszerűségét.

A kérelmező az Infotv. 14. § b) pontja, valamint a 17. § (1)-(2) bekezdései alapján Adatkezelő tájékoztatását kérte arról, hogy személyes adatait maga az adatkezelő vagy a megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó kezeli-e, valamint az adatok kezelésével összefüggő információk rendelkezésre bocsátását kérelmezte. Az adatkezelő válaszlevelében a személyes adatok ke-

zelésével összefüggésben kizárólag azt közölte a kérelmezővel, hogy jogellenes adatkezelést nem végez.

Az adatkezelő a Hatóságnak küldött válaszlevelében kiemelte, hogy álláspontja szerint már a kérelem teljesítésének Infotv. szerinti megtagadása is azon többetinformációról nyújt tájékoztatást, hogy az adatkezelő a kérelmezővel kapcsolatban adatot kezel. Továbbá értelmezése szerint csak az Infotv. 17. § (2) bekezdésében részletezett adatkezelői kötelezettség maradéktalan teljesítése esetén adott válasz tekinthető kizárólagosan jogszerű tájékoztatásnak, azaz az adatkezelő az adatkezelés ténye mellett az egyéb, kapcsolódó információkra kiterjedően is köteles tájékoztatást adni a kérelmező részére. Az adatkezelő jelen esetben a körülmények mérlegelését követően úgy döntött, hogy az adatkezelés tényéről sem kívánja tájékoztatni kérelmezőt, ezért nem az Infotv. vonatkozó rendelkezéseire történő hivatkozással tagadta meg a kérelem teljesítését.

A Hatóság az adatkezelő tájékoztatási gyakorlatával és válaszlevelében kifejtett indokolásával nem értett egyet. A hivatkozott jogszabályok értelmében valóban az adatkezelő jogában áll a hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló kérelmek teljesítését nemzetbiztonsági érdek biztosítása céljából – a törvényi feltételek fennállása esetén – korlátozni vagy megtagadni. Az Infotv. 17. § (4) bekezdése értelmében pedig a hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló kérelem korlátozása vagy megtagadása esetén ezen érdekek, köztük a nemzetbiztonsági érdek biztosítása céljából, az adatkezelő a megtagadás jogi és ténybeli indokait tartalmazó tájékoztatástól is eltekinthet.

Azonban a hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló kérelmek teljesítésének nemzetbiztonsági érdek biztosítása céljából történő megtagadása során is tekintettel kell lenni az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdésére, azaz az érintett hozzáférési joga csak a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján bármilyen jogszabálynak, amely személyes adat kezeléséről rendelkezik, garanciákat kell tartalmaznia arra nézve, hogy az érintett személy az adat útját a feldolgozás során követni, és jogait érvényesíteni tudja. Az erre szolgáló jogintézményeknek tehát biztosítaniuk kell az érintett beleegyezését az adatkezelésbe, illetve pontos garanciákat kell tartalmazniuk azokra a kivételes esetekre nézve, amikor az adatkezelés az érintett beleegyezése, esetleg tudta nélkül történhet. E garanciális jogintézményeknek – az ellenőrizhetőség érdekében is – korlátok közé kell szorítaniuk az adat útját.¹⁴

Mivel a nemzetbiztonsági szolgálatok adatkezelése jellemzően az érintett beleegyezése, tudta nélkül történik, ezért különös jelentőséggel bírnak a személyes adatok védelmét biztosító garanciális jogintézmények. Ilyen garanciális jogintézményt képeznek az Infotv. 17. §-ának rendelkezései is, melyek meghatározzák a hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló kérelmek teljesítésének, korlátozásának vagy megtagadásának szabályait.

A Hatóság álláspontja szerint az Infotv. rendelkezései értelmében az adatkezelőnek az Infotv.-ben biztosított joga – a törvényi feltételek fennállása esetén – nemcsak a kezelt személyes adatokról történő tájékoztatás megtagadására terjed ki, hanem joga van arra is, hogy az Infotv. 17. § (2) bekezdésében részletesen meghatározott válasz tartalmát – amennyiben az elengedhetetlenül szükséges az Infotv. 16. § (3) bekezdés a)-f) pontjában meghatározott valamely érdek biztosításához – szűkítve, annak csak bizonyos elemeire vonatkozóan teljesítse az érintett kérelmét, akár ilyen módon korlátozva ezzel az érintett hozzáférési jogának érvényesítését. Tehát nemcsak az Infotv. 17. § (2) bekezdésében részletezett adatkezelői kötelezettség maradéktalan teljesítése esetén adott válasz tekinthető kizárólagosan jogszerű tájékoztatásnak.

Az Infotv. hatálya a nemzetbiztonsági célú adatkezelésekre is kiterjed, így az adatkezelőnek a hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló kérelmek megválaszolója során alkalmazni kell az Infotv. vonatkozó rendelkezéseit. A hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló kérelem teljesítésének korlátozása vagy megtagadása a személyes adatok védelméhez való jog mint alapjog lényeges tartalmát korlátozza. Az adatkezelő által alkalmazott tájékoztatási gyakorlat az Infotv. személyes adatok védelmét biztosító garanciális jogintézményeit figyelmen kívül hagyta, ezzel az alapvető jog lényeges tartalmát nem tartotta tiszteletben.

A Hatóság megállapította, hogy az adatkezelő a kérelmező hozzáféréshez való jogának érvényesítésére irányuló kérelmére adott válasza nem felel meg a kérelmező számára nyújtandó tájékoztatásra vagy az annak korlátozására, illetve megtagadására vonatkozó, Infotv. 17. §-ában meghatározott törvényi előírásoknak, melyeknek a személyes adatok védelmét biztosító garanciális jogintézményként kell funkcionálniuk.

Az eljárás során megállapítást nyert, hogy az adatkezelő megsértette a kérelmező Infotv. 14. § b) pontja szerinti hozzáféréshez való jogát és az Infotv. 17. §-át, mivel a kérelmező hozzáférési jog érvényesítésére irányuló kérelmét nem az Infotv. előírásainak megfelelően válaszolta meg. Ezért a Hatóság kötelezte

14 2/2014. (I.21.) AB határozat

az adatkezelőt a kérelmező hozzáférési kérelmének az Infotv. 17. §-a szerinti teljesítésére, avagy a kérelem teljesítésének korlátozásáról vagy megtagadásáról történő – az Infotv. szerinti – tájékoztatására. Az adatkezelő a határozatban foglaltakat tudomásul vette és végrehajtotta. (NAIH-433-2021)

II.2.3. Arcfelismerő technológiával ellátott kamerarendszer alkalmazása közterület megfigyelése érdekében

A Hatóság sajtóhírekből arról értesült, hogy Siófok Város Önkormányzata arcfelismerésre képes mesterséges intelligenciával bővített, 39 kamerából álló kamerarendszert kíván kiépíteni a siófoki Petőfi sétányon a közterület megfigyelése érdekében. Mivel az arcfelismerésre képes rendszerek működtetése számos adatvédelmi aggályt vet fel, a Hatóság az ügyben vizsgálatot indított.

A vizsgálat során feltárt tényállás szerint Siófokon 2014. óta működik közterületi kamerarendszer, amelyet 2020-ban fejleszteni kezdtek. 2021. június 15-től újonnan beszerzett, arcdetektáló funkcióval is felszerelt kamerákat szereltek fel, és ezek működését tesztelték is, bár a teszt üzemmód nem terjedt ki az arcfelismerésre.

A mesterséges intelligencia alkalmazását Siófok Város Önkormányzata azzal indokolta, hogy a nyári időszakban, és különösen hétvégenként, az esti órákban rengeteg – több ezer – ember fordul meg a Petőfi sétányon lévő szórakozóhelyeken. Mindezzel együtt jár a bűncselekmények, illetve szabálysértések számának drasztikus emelkedése. A mesterséges intelligenciával ellátott kamerarendszer használatával eredményesebbé válna a bűncselekmények, illetve szabálysértések megelőzése és a bűncselekmények felderítése. Érvelésük szerint rendszeresen gondot okoz a nyomozó hatóságnak, hogy az elkövető a tömegben eltűnik, mindez az új technológia alkalmazásával kiküszöbölhetővé válna. A kamerafelvétel visszanezése rengeteg időt vesz igénybe, míg a mesterséges intelligencia használatával ez az idő rövidülhetne.

A Hatóság megítélése szerint a vizsgálat tárgyát képező ügy vizsgálati eljárás keretében nem volt tisztázható, ezért a vizsgálati eljárást lezárta és hivatalból hatósági eljárást indított Siófok Város Önkormányzatával szemben. 2021. augusztus 26-án a Hatóság munkatársai helyszíni szemlét tartottak Siófok Város Önkormányzata székhelyén, továbbá a Városőrség és a Siófoki Rendőrkapitányság kameratermében. Az adatvédelmi hatósági eljárás keretében beszerzett adatok alapján kétséget kizáróan megállapíthatóvá vált, hogy Siófok Város Önkormányzata nem minősül adatkezelőnek, közös adat-

kezelőnek és adatfeldolgozónak sem. A fentiekre tekintettel a Siófok Város Önkormányzata mint ügyfél érintettségével folyt adatvédelmi hatósági eljárást a Hatóság megszüntette, és a Siófoki Közös Önkormányzati Hivatallal és a Siófoki Rendőrkapitánysággal szemben adatvédelmi hatósági eljárást indított, melyben a megelőző eljárás iratait felhasználta. A hatósági eljárásban beszerzett adatok és nyilatkozatok alapján megállapítható volt, hogy a Techno-Tel Távközlési és Informatikai, Kivitelező és Szolgáltató Kft. is részt vesz adatfeldolgozóként az adatkezelési műveletekben, ezért a Hatóság ügyfélként az eljárásba bevonta.

A Hatóság eljárása során – az ügyfelek nyilatkozata és a helyszíni szemlén a kamerarendszerről a szemle időpontjában kinyert adatok alapján – arra a megállapításra jutott, hogy az arcfelismerésre képes mesterséges intelligencia alkalmazására a helyszíni szemle időpontjáig nem került sor az ügyfelek részéről. A Hatóság felhívta ugyanakkor az ügyfelek figyelmét, hogy a hatályos jogszabályok nem teszik lehetővé biometrikus adatokat kezelő közterületi térfigyelő rendszer működtetését Magyarországon.

A Hatóság megállapította, hogy Siófok Közös Önkormányzati Hivatal és a Siófoki Rendőrkapitányság közös adatkezelőnek minősül. A Rendőrkapitányság egyfelől részt vett a kamerarendszer bővítésére irányuló döntés meghozatalában oly módon, hogy közreműködött a rendszer bővítése során beszerzendő eszközök kiválasztásában, vagyis az adatkezelés eszközeire vonatkozó döntésben. Másfelől konkrét adatkezelési műveleteket végez a képfelvétel saját székhelyén működtetett kamerahelyiségben történő megfigyelése révén. Ennek ellenére nem jött létre a felek között olyan megállapodás, amely az adatkezelői kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos feladatokat és felelősséget – így az üzemeltetés, az adatbiztonság, érintetti jogok teljesítésének, nyilvántartások vezetésének, és az incidensek kezelésének kérdéseit – rendezné.

A Hatóság megállapította, hogy az Infotv. 25/F. § (4) bekezdésében foglalt kötelezettség, miszerint az adatkezelői és az adatfeldolgozói nyilvántartásban, valamint az elektronikus naplóban rögzített adatokat a kezelt adat törlését követő tíz évig kell megőrizni, nem teljesült, mivel a felhasználók tevékenysége csak 30 napig tekinthető meg. E törvénytörtő gyakorlat – az elszámoltathatóság elvének sérelmével – az adatkezelés Hatóság általi ellenőrzésének ellehetetlenülését eredményezte abban a tekintetben, hogy az ügyfelek tevékenysége nem dokumentált, így sem az, sem pedig az ügyfelek nyilatkozataiban foglaltak nem ellenőrizhetőek a jogszabálynak megfelelően.

A Hatóság az eljárás során megállapította, hogy az adatfeldolgozó munkavállalója megsértette az Infotv. azon rendelkezését, amely szerint az adatfeldolgozó tevékenysége során kizárólag az adatkezelő írásbeli utasítása alapján jár el, azaz, hogy adatkezelők tudta és utasítása nélkül szerepkörök módosítását, törlését és létrehozását végezte el a Siófok Közös Önkormányzati Hivatal székhelyén végzett hatósági helyszíni szemle befejezése és a Siófoki Rendőrkapitányság székhelyén végzett helyszíni szemléjének megkezdése közötti időszakban. A Hatóság az eset összes körülményére figyelemmel, a személyes adatok jövőbeni védelme érdekében az adatfeldolgozó vonatkozásában bírság kiszabása mellett döntött, ezért az adatfeldolgozót az adatkezelő rendszerben jogellenesen végzett tevékenysége miatt 500. 000.-Ft, adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. (NAIH-6212/2021.)

II.2.4. Érintetti joggyakorlásra irányuló kérelem megválaszolásának gyakorlata

Kérelmező az Infotv. 14. § a) és b) pontjai alapján érintetti joggyakorlással kapcsolatos kérelmet terjesztett elő a rendőrkapitányságon (a továbbiakban: adatkezelő). A Hatóságnál előterjesztett beadványában azt kifogásolta, hogy az adatkezelő először arról tájékoztatta, hogy a Belügyminisztérium Személyi Nyilvántartási és Igazgatási Főosztály Operatív Szolgáltatási Osztálya jogosult a kérelmének megválaszolására, illetve azt is sérelmezte, hogy az adatkezelő által kezelt személyes adatokról, illetve az azokkal kapcsolatos információkról szóló tájékoztatás nem történt meg az Infotv. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerinti határidőn belül.

A Belügyminisztérium Személyi Nyilvántartási és Igazgatási Főosztály Operatív Szolgáltatási Osztálya a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 31. §-a alapján vezetett adatszolgáltatási nyilvántartásból – mint a különböző nyilvántartások kezelője - kérelemre felvilágosítást nyújthat az állampolgárnak, hogy milyen adatszolgáltatások alanya volt. Azonban az adattovábbítási nyilvántartásból történő tájékoztatás nem feltétlenül esik egybe az adatkezelő által kezelt személyes adatokkal, illetve tartalmát tekintve nem meríti ki az adatkezelő által az érintettől kezelt személyes adatok körét, valamint az azok kezelésével összefüggő információkat. A rendőrkapitányságot mint Adatkezelőt nem mentesíti a tájékoztatási kötelezettség alól az, hogy a Belügyminisztérium Személyi Nyilvántartási és Igazgatási Főosztály Operatív Szolgáltatási Osztályától is kérhető tájékoztatás bizonyos személyes adatok vonatkozásában.

A Hatóság az eljárás során megállapította, hogy az adatkezelő először téves, félrevezető tájékoztatást adott a kérelmezőnek, amikor azt közölte, hogy a kérelmező személyes adatai kezeléséről a Belügyminisztérium Személyi Nyilvántartási és Igazgatási Főosztály Operatív Szolgáltatási Osztálya jogosult felvilágosítást adni. Adatkezelő csak később – Kérelmező válasza alapján – ismerte fel, hogy a kérelem csak az adatkezelő kezelésében lévő adatokkal kapcsolatos érintetti joggyakorlásra vonatkozik.

A Hatóság megvizsgálta az adatkezelőnek a kérelmező részére adott személyes adatok kezeléséről nyújtott tájékoztatását és megállapította, hogy az adatkezelő az általa kezelt adatokról nem teljes körűen tájékoztatta a kérelmezőt, mert válaszában nem szerepel azon személyes adatokra általános jelleggel történő utalás, amelyeket az adatkezelő a konkrét szabálysértési ügygel összefüggésben kezel.

Az adatkezelő álláspontja szerint a törvényben meghatározott időn belül teljesítette a kérelmező érintetti joggyakorlásra vonatkozó kérelmét, mivel a kérelem teljesítésre nyitva álló határidő a kérelem kiegészítésére vonatkozó felhívás teljesítésével kezdődik. Az Infotv. 15. § (1) bekezdés b) pontja alapján az adatkezelőnek a kérelmet annak benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, de legfeljebb huszonöt napon belül el kell bírálnia. Azaz a kérelem elbírálására törvény szerint rendelkezésre álló idő számításánál nem a kérelem kiegészítésére vonatkozó felhívás teljesítésének napja, hanem a kérelem benyújtásának napja az irányadó.

A Hatóság megállapította az Infotv. 15. § (1) bekezdés b) pontjában és a 17. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezések megsértését, mivel az adatkezelő a kérelmező érintetti joggyakorlás érvényesítésére vonatkozó kérelmét a törvényben meghatározott határidőn belül nem teljesítette, valamint az adatkezelő által a kérelmező részére adott tájékoztatás nem volt teljes körű, a kezelt személyes adatok körében nem történt utalás az adott szabálysértéssel összefüggésben kezelt személyes adatokra.

A Hatóság az Infotv. 61. § (1) bekezdés bf) pontja alapján elrendelte a kérelmező tájékoztatásának kiegészítését a kezelt adatok körében az adott szabálysértéssel összefüggésben kezelt személyes adatokra történő utalással. Az adatkezelő a határozatban foglaltak szerint a tájékoztatás kiegészítését végrehajtotta. (NAIH-1014/2021)

II.2.5. Előzetes tájékoztatási kötelezettség teljesítésének gyakorlata a közterület-felügyelői intézkedések során

A kérelmező beadványában előadta, hogy gépjárművével közlekedett, amikor a közterület-felügyelet (a továbbiakban: adatkezelő) munkatársai megállították és szabálytalan balra kanyarodás miatt intézkedést kezdeményeztek vele szemben. Az intézkedés során képfelvétel is készült, melyet túlzónak talált, továbbá sérelmezte, hogy a fénykép készítéséről nem tájékoztatták, így érintetti jogait nem állt módjában gyakorolni. Ezenkívül aggályosnak tartotta az adatkezelőnél irányadó adatbiztonsági intézkedések betartását is, továbbá az adatkezelő adatvédelmi szabályzatával kapcsolatban több kérdése merült fel az adatkezelés részleteit érintően, amelyekre beadványa előterjesztéséig nem kapott kielégítő választ.

Az intézkedés során 2 db fényképfelvétel készült, amelyeket az adatkezelő az illetékes Rendőrkapitányságnak továbbított szabálysértési eljárás lefolytatása érdekében. A megküldött fényképfelvételeken a kérelmező nem ismerhető fel, azonban a szabályszegéssel érintett gépjárműve egyértelműen azonosítható, amely a vele szembeni intézkedéssel összefüggésben az érintettre vonatkozó információ fogalmának megfelel, vagyis az Infotv. 3.§ 2. pont szerint személyes adatnak minősül. A fényképfelvételek alkalmasak arra, hogy tanúsítsák a közterület-felügyelők intézkedésének körülményeit, bizonyos mértékig a szóban forgó helyszínt, illetve az elkövetés eszközeként a gépjárművet. Fényképfelvétel készítésére a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Kftv.) 7.§ (2) bekezdése külön törvényi felhatalmazást ad az adatkezelőnek.

A Hatóság megállapította, hogy a közterület-felügyelők jogszerűen jártak el, amikor az intézkedés szempontjából lényeges környezetről, körülményről, tárgyról fényképfelvételeket készítettek. Azonban a „Tájékoztató közigazgatási bírság kiszabásáról” megnevezésű dokumentumon elmaradt a fényképfelvételekről való tájékoztatás, ugyanis a tényállást megalapozó bizonyítékot rögzítő technikai eszközre vonatkozó rész, annak megnevezése és azonosító adata nem került kitöltésre. Hiányzott továbbá az Infotv. 16. §-ában felsoroltakról történő felvilágosítás is, vagyis az Adatkezelő eljárása nem felelt meg az Infotv. 16. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak.

A Hatóság a vizsgálat során megállapította, hogy az Adatkezelő az Infotv. 16. § szerinti előzetes tájékoztatási kötelezettségét az érintett felé nem megfelelően teljesítette, valamint az adatkezelési tájékoztatójában nem megfelelő törvényi hivatkozások szerepelnek.

A Hatóság megvizsgálta az adatkezelőnél hatályos adatbiztonsági rendelkezéseket is. Az adatkezelő válaszaiból a Hatóság megállapította, hogy a közterület-felügyelői intézkedéseket igazoló felvételek egy külön technikai eszközzel kerülnek kimentésre, melyet a szolgálat végeztével töltenek fel az adatkezelő szerverére. A technikai eszköz folyamatosan a felügyelők felügyelete alatt áll, így ahhoz idegen személyek nem férhetnek hozzá. A mentést követően a technikai eszközön nem marad felvétel, mivel minden adat a szerverre kerül áthelyezésre. A szerveren tárolt adatokhoz csak korlátozott személyi kör, az intézményvezető, a helyettese és az ügyfélszolgálatot ellátó felügyelő férhet hozzá. A hozzáférésük jelszóval védett. Az eljárás tárgyát képező személyes adatok fizikai biztonsága is biztosított. A Hatóság megállapította, hogy az adatkezelő által alkalmazott adatbiztonsági intézkedések az Infotv. 25/I. § (1) bekezdése és a Kftv. 7/A.§ (1) bekezdésében foglaltak szempontjából megfelelőek.

A Hatóság az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján felszólította az adatkezelőt, hogy a közterület-felügyelet általi intézkedések során kezelt személyes adatokról, illetve a személyes adatokat tartalmazó felvételekről a jövőben nyújtson tájékoztatást az intézkedéssel érintett(ek) számára, javítsa a közrendvédelmi célú adatkezeléseit érintő dokumentumokban az adatkezelés jogalapjaként hivatkozott jogszabályt Infotv.-re, valamint az érintettet megillető jogok felsorolása közül törölje az érintett tiltakozási jogát.

Az adatkezelő arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a felszólításban foglaltakkal egyetért és megtette a szükséges intézkedéseket. A javított dokumentumokat (Adatvédelmi és adatbiztonsági tájékoztató a testkamerák alkalmazásáról, Adatvédelmi és adatbiztonsági tájékoztató a személyes adatok kezeléséről) megküldte a Hatóság részére, valamint a dokumentumok honlapon való közzétételéről és a jövőben az érintettek megfelelő előzetes tájékoztatásáról is intézkedik.

A Hatóság megállapította, hogy a felszólításban foglaltak maradéktalanul teljesültek és a vizsgálat folytatására okot adó körülmény nem merült fel, ezért a Hatóság a vizsgálatot az Infotv. 53. § (5) bekezdés b) pontja alapján megszüntette. (NAIH-89/2021)

II.2.6. Sáránd Község Önkormányzata által működtetett térfigyelő kamerák

A Hatóság bejelentés alapján vizsgálatot indított Sárándon a Petőfi Parkban felszerelt térfigyelő kamerák tárgyában. A bejelentésben foglaltak szerint a térfigyelő kamerák működtetéséről szóló szabályzatot a kamerák felszerelése után néhány héttel fogadták el és a szabályzat tartalmát nem tették közzé, így azt az érintettek nem ismerhették meg, a kamera képét pedig egy a polgármesteri irodában, egy szekrényben elhelyezett képernyőn lehetett követni. A bejelentő szerint továbbá a kamera elhelyezkedésénél fogva alkalmas lehetett arra is, hogy a 2019. október 13-i önkormányzati választás szavazóit megfigyeljék vele.

A vizsgálat során a Hatóság megállapította, hogy Sáránd Község Önkormányzata által működtetett térfigyelő kamerák működtetésével az Infotv.-ben meghatározott jogok gyakorlásával kapcsolatban valóban jogsérelem következett be. 2019. szeptember 21. és november 5. között a képviselő-testület döntése nélkül, tehát jogszerűtlenül működtek a térfigyelő kamerák, amelyeknek az élőképe a polgármesteri irodából folyamatosan követhető volt. A Hatóság ugyanakkor megállapította, hogy ez a jogellenes helyzet a vizsgálat idején már nem állt fent és semmi nem utalt arra, hogy az önkormányzati választás szavazóit megfigyelték volna. Az Önkormányzat a vizsgálat ideje alatt tette közzé honlapján a képfelvévők helyéről és az általuk megfigyelt területről a Kftv. 7. § (4) bekezdése által előírt tájékoztatást. Ezen kívül a Hatóság megállapította, hogy Sáránd Község Önkormányzatának Facebook oldalán közzétett bejegyzéshez egy olyan képet csatoltak, amely térfigyelő kamera képe, és így a képfelvételhez való hozzáférésnek és ezen kívül a közösségi oldalon való közzétételének mint adatkezelésnek jogszerű adatkezelési célja nem volt. Az adatkezelési szabályzatot illetően megállapítható volt, hogy az nem felelt meg mindenben a Kftv.-ben előírtaknak, sőt azzal kifejezetten ellentétes rendelkezéseket tartalmazott.

Mindezek alapján a Hatóság felszólította Sáránd község jegyzőjét, hogy a 2020. március 20-án, a Facebookon közzétett bejegyzéshez csatolt képfelvételt távolítsa el az oldalról és módosítsa az adatkezelési Szabályzatot a Kftv.-ben előírtak szerint. Miután ennek a jegyző eleget tett, a Hatóság a vizsgálatot megszüntette. (NAIH-5296/2021.)

II.2.7. Közterületi kamerázás az önkormányzat gépjárművéből Tatabányán

Bejelentés érkezett a Hatósághoz, mely szerint egy önkormányzat egy parkoló gépjárműből folyamatosan kamerafelvételeket készít, feltehetően egy korábban megrongált közlekedési tábla védelme érdekében. A bejelentő szerint a gépjármű szélvédője mögött látható ugyan egy „kamerával megfigyelt terület” feliratú papír, mely azonban csak az autóhoz közel lépve látható. Az adatkezelésre vonatkozó legfontosabb információkról pedig – mint például a megfigyelés célja, jogalapja, a felvétel megőrzésének ideje – nem készített tájékoztatót az adatkezelő.

A Hatóság vizsgálata során megállapítást nyert, hogy a Kftv. rendelkezései alapján végzi az önkormányzat közterület-felügyelete az adatkezelést. A Kftv. 7. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás – a felügyelet közterületen, közbiztonsági, illetve bűnmegelőzési célból, bárki számára nyilvánvalóan észlelhető módon képfelvévőt helyezhet el, és felvételt készíthet; a képfelvévő elhelyezéséről, valamint a képfelvévővel megfigyelt közterület kijelöléséről a felügyelet előterjesztésére a képviselő-testület dönt – nem zárja ki annak lehetőségét, hogy gépjárműből történjen a kamerás megfigyelés, azonban a honlapon erről tájékoztatást kell nyújtani.

A kamerázásra mint az adatkezelés tényére való figyelemfelhívó jelzés az előzetes tájékozódáshoz fűződő jog érvényesülésének része, melyhez szorosan kell kapcsolódnia a honlapon elérhető adatkezelési tájékoztatónak. Mindezek együtt biztosítják az érintetti jogok érvényesülését, mivel a figyelemfelhívó jelzés segít az érintett tudomására hozni, hogy az adott területen adatkezelés folyik, amelynek részleteiről a honlapon tájékozódhat.

A Hatóság felszólította az adatkezelőt, hogy a gépjárművet olyan egyértelmű, jól látható és a gépjármű minden oldalán feltüntetett jelzésekkel (pl. piktogramok) és tájékoztatásokkal (pl. adatkezelési tájékoztató elérése) lássa el – megtartva a jelenleg is használt, a gépjárműben elhelyezett tájékoztatót –, amelyek az érintettek számára biztosítják a tájékozódáshoz való jogot. A vizsgálat során a Hatóság rámutatott, hogy az adatkezelési tájékoztató helytelenül tartalmazta azt, hogy az előzetes tájékoztatás kérelemre történik, hiszen ezen érintetti jog így nem érvényesülhetne. A Hatóság felszólította továbbá az adatkezelőt, hogy tüntesse fel az adatkezelési tájékoztatóban – az előzetes tájékoztatás részét képező tartalmi elemként – az adatvédelmi tisztviselő nevét és elérhetőségét is.

Az adatkezelő a Hatóság felszólításának megfelelően eljárva a szükséges intézkedéseket megtette, melyet dokumentumokkal igazolt. (NAIH-486/2021.)

II.2.8. Feljelentő személyének, valamint büntetőeljárás során keletkezett adatoknak jogosulatlan személy számára történő hozzáférhetővé válása

Bejelentés érkezett a Hatósághoz az egyik rendőrkapitányság által folytatott büntetőeljárásokkal kapcsolatban, amely bejelentés szerint a nyomozás során keletkezett okiratok, így az abban szereplő személyes adatok hozzáférhetővé váltak arra jogosulatlan személyek számára.

A bejelentés – a Hatóság hatáskörét érintően – azt tartalmazta, hogy a rendőrkapitányság (a továbbiakban: adatkezelő) előtt indult büntetőeljárás nyomozati iratait illetéktelen személyek jogosulatlanul megismerték. A bejelentés mindenek alátámasztására tartalmazott egy elektronikus levelet, melyet a sértettek kaptak egy másik személytől. A levél tartalmazott arra való utalást, hogy kinek a feljelentésére indult meg a nyomozás, azonban e bünygyi személyes adatot az elektronikus levélíró nem ismerhette meg jogszerűen. A Hatóság a vizsgálata során beszerzett adatok mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy az adatgyűjtést végző rendőrök tájékoztatták a helyszínen tartózkodó személyt arról, hogy ki tett feljelentést.

A bejelentés szerint továbbá egy másik büntetőeljárás keretében az ügy előadója a tanúvallomásokat jogellenesen hozta a sértettek tudomására, a sértett beadványának tartalmát pedig a tanúk tudomására, személyes adatokat jogosulatlanul osztva meg. A Hatóság azonban nem észlelt adatvédelmi jogszabálysértést e vonatkozásban, hiszen a büntetőeljárás szereplői a rájuk vonatkozó büntetőeljárási jogosultságok alapján ismertek meg személyes adatokat.

Az adatkezelő belső vizsgálatot folytatott le és megállapította, hogy a nyomozás során keletkezett, illetve felhasznált iratok illetéktelen személyek részére nem váltak hozzáférhetővé. A Hatóság bekérte és ellenőrizte a rendőrségi ügyviteli rendszer elektronikus naplóadatait, amely igazolta mindezt. A bejelentő hivatkozott az adatkezelő másolatkészítési szabályzatára a tekintetben, hogy abban a büntetőeljárás szempontjából ellenérdekű fél is szerepel mint – általánosságban – másolat készítésére jogosult személy, azonban önmagában e tényből nem volt levonható semminemű olyan következtetés, amely arra utalt volna, hogy ténylegesen megismerte volna a nyomozati iratokat. A Hatóság nyilatkoztatta azon személyt is, aki a bejelentőnek elektronikus levélben bizonyos részleteket közölt a büntetőeljárásról. E személy magyarázatot adott arra vonatkozóan, hogy mi-

képpen ismerte meg az adatokat, amely nyilatkozatot a Hatóság az adatkezelő megkeresésével ellenőrizte.

Az ügyben ügyészégi nyomozás is indult. A Hatóság annyit tudott a rendelkezésre álló eszközökkel megállapítani, hogy az adatkezelő állományába tartozó, intézkedő rendőrök az adott büntetőeljárásban a feljelentő személyének megnevezésével, az eljárási cselekménynél jelen lévő, jogosulatlan személlyel ismerettek meg bünygyi személyes adatot.

A Hatóság felszólította az adatkezelőt, hogy tegyen intézkedést annak érdekében, hogy az állományába tartozó rendőrök intézkedésük során ne nyújtsanak tájékoztatást bünygyi személyes adatokról arra jogosulatlanok számára. Az adatkezelő oktatás tárgyává tette a hivatásos állomány számára a rendőri intézkedés során adható tájékoztatás mértékét, hogy a későbbiekben elkerülhető legyen az indokolatlanul vagy szükségtelenül nyújtott tájékoztatás bünygyi személyes adatokról az arra jogosulatlanok számára. (NAIH-130/2021.)

II.2.9. A büntetés-végrehajtás során keletkező személyes adatok kezelése

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a Hatósághoz fordult a büntetés-végrehajtási szervezet által kezelt személyes adatokra vonatkozó megfelelő jogértelmezés érdekében és a Hatóság állásfoglalását kérte. Az állásfoglalásban a Hatóság elsősorban azt vizsgálta, hogy a büntetés-végrehajtás szervezetei által végzett adatkezelések során mikor kell az általános adatvédelmi rendelet, és mikor a bünygyi adatvédelmi irányelvet átültető Infotv. rendelkezéseit alkalmazni.

Ahhoz, hogy egy adatkezelés a bünygyi adatvédelmi irányelv hatálya alá essen, kettős feltételnek kell megfelelnie:

- az adatkezelés célja a következő lehet: bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása, így többek között a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelem és e veszélyek megelőzése
- az adatkezelő az irányelvben meghatározott illetékes hatóság.

Az irányelv preambulának (11) bekezdése, valamint 9. cikk (1) és (2) bekezdése értelmében, ha az illetékes hatóságok az irányelv céljaitól eltérő célból kezelnek személyes adatokat, akkor az általános adatvédelmi rendeletet kell alkalmazni. Lehetséges tehát olyan adatkezelés, amikor az illetékes hatóság az

adatkezelő, az adatkezelés mégsem az irányelv, hanem az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozik, arra tekintettel, hogy az adatkezelési cél nem egyezik az irányelv céljaival.

A büntetés-végrehajtási intézet feladatánál és közhatalmánál fogva megfelel az irányelv szerinti illetékes hatóság fogalmának. Mivel pedig feladata a büntetőjogi szankciók végrehajtása, az ezen alapfeladata körében végzett adatkezelések az irányelv és az irányelvet a nemzeti jogba átültető Infotv. hatálya alá tartoznak. A büntetés-végrehajtási intézetek is végeznek olyan adatkezelést, amely az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozik, azonban ilyen adatkezelés nem a fogvatartottakkal kapcsolatban, hanem munkáltatói vagy más szerepkörben, nem az alapfeladat ellátása során képzelhető el.

A büntetés-végrehajtásban keletkezett egészségügyi adatok esetében az Infotv. és az irányelv mellett az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (Eüak.) előírásai szabályozzák az adatkezelést. Amikor a fogvatartott egészségügyi ellátást kap a börtönben, az ellátás része a büntetés végrehajtásának, az ennek során keletkezett adatok is az irányelv hatálya alá esnek. Az egészségügyi adatok kezelésénél azonban mindig szem előtt kell tartani az Eüak.-ban foglaltakat, továbbá az, hogy az irányelv hatálya alá tartozó adatkezelésről van szó, semmiképpen nem vezethet az érintettnek az érintetti jogainak gyakorlása körében való korlátozáshoz, ami az egészségügyi adatait illeti.

Ha a fogvatartottat kórházban kezelik, vagyis olyan egészségügyi ellátásra van szüksége, amelyet a büntetés-végrehajtási intézet nem tud neki megadni, és ezért egy egészségügyi intézmény szolgáltatásait veszik igénybe, az az egészségügyi ellátás is része marad a büntetés-végrehajtásnak. Az így keletkezett adatok, amelyeket tehát nem a büntetés-végrehajtási intézet, hanem a kórház kezel, viszont nem az irányelv hatálya alá tartoznak annak okán, hogy az egészségügyi szolgáltató nem felel meg az illetékes hatóság fogalmának. Így erre az adatkezelésre az általános adatvédelmi irányelv szabályai irányadóak. (NAIH-5728/2021.)

II.2.10. Az e-Papír űrlapot felváltó InNOVA űrlap bevezetése az Országos Rendőr-főkapitányságnál

A Hatósághoz panasszal fordult egy védőügyvéd (a továbbiakban: bejelentő), a panaszában az egyik rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) büntetőeljárásban történő személyes adatkezelését kifogásolta. A Hatóság az Infotv. 53. § (5) bekezdés b) pontjára hivatkozással a vizsgálatot megszüntette a Rendőrkapitánysággal szemben, valamint tájékoztatta a bejelentőt, hogy megkereste az Igazságügyi Minisztérium jogszabály-előkészítés összehangolásáért és közjogi jogalkotásért felelős államtitkárát (a továbbiakban: helyettes államtitkár).

A megkeresésben a Hatóság az Infotv. 38. § (4) bekezdés a) pontja alapján javasolta a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) következő módosításánál a zárt adatkezelésre vonatkozó rendelkezésének kiegészítését annak érdekében, hogy az az információs alapjog-korlátozás jogi szabályozási követelményeivel összhangban szabályozza a védő ügyvéd üggyel össze nem függő személyes adatainak védelmét a büntetőeljárásban történő iratbetekintési jog gyakorlása során úgy, hogy azok ne legyenek megismerhetőek az eljárásban az egyéb érdekelt, az iratbetekintésre jogosult résztvevő számára. A Hatóság levelében kérte a helyettes államtitkárt, hogy az Igazságügyi Minisztérium fentiekkel kapcsolatos álláspontjáról tájékoztassa a Hatóságot.

A helyettes államtitkár válaszlevelében arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a Hatóság által javasolt Be. módosítását nem tartja indokoltnak, mert az e-Papír alkalmazás automatikusan egy olyan beadványt és ügynevezett „előlapot” generál, amely nem szerkeszthető formában tartalmazza a védő személyes adatait is. A személyes adatok megjelenése így az informatikai fejlesztés sajátosságának eredménye, azaz arra nem az érintett közreműködése, vagy a jogszabályi előírások miatt kerül sor. A helyettes államtitkár továbbá arról is tájékoztatta a Hatóságot, hogy az e-ügyintézés szabályozás vizsgálata okán áttette a Belügyminisztériumhoz a Hatóság megkeresését.

A Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára levelében arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság új technikai megoldásként olyan saját fejlesztésű InNOVA űrlapot vezetett be 2020. július 31-ei hatállyal, amelyen a kitöltött űrlap alapján generált dokumentumokon természetes személyazonosító adatok nem szerepelnek. A büntetőeljárás során nyomozást végez még a NAV is. Miután a NAV a Robotzsarut használja, az Országos

Rendőrfőkapitányság által jelzett fejlesztés a problémát e szervezetnél is megoldja.

A Hatóság megkereste az országos rendőrfőkapitányt és tájékoztatását kérte arra vonatkozólag, hogy a bemutatott adatvédelmi szempontok alapján az InNOVA űrlap bevezetése eredményesnek bizonyult-e.

Az országos rendőrfőkapitány válaszelevelében arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a <https://ugyintezes.police.hu> címen található Rendőrség Ügyintézési Portálon (a továbbiakban: Portál) Új ügy indítását követően vagy az Ügyintézés lehetőséget választva 13 témacsoportban érhetők el a Rendőrség feladat és hatáskörébe tartozó, elektronikusan intézhető ügyek. A *Bűnügyi szakterület* alatt található a bűnügyi ügyintézési cselekmények elektronikus űrlapjai, így a védők által korábban használt e-Papír űrlapot kiváltó IN-100016 azonosítójú, *Bűncselekményekkel kapcsolatos beadványok (feljelentés, indítvány, panasz, bejelentés, beadvány)* megnevezésű inNova űrlap, amelyhez magyar és angol nyelvű ügyfél tájékoztató is rendelkezésre áll.

A Portálon a bejelentkezést a Központi Azonosítási Ügynök (a továbbiakban: KAÜ) központi elektronikus ügyintézési szolgáltatás biztosítja. A belépés során a KAÜ rendelkezésre bocsátja a bejelentkezett természetes személy 4T adatait (név, születési hely, születési idő, anyja neve), amelyeket az interoperabilitás elvét követve beajánl az inNova űrlapokra. Amennyiben egy űrlap benyújtása nem természetes személy nevében, hanem cégkapu tárhelyről történik, úgy a bejelentő személy nem alanya az ügyintézésnek, hiszen ebben az esetben a gazdálkodó szervezet tekintendő ügyfélnek. Ezen ellentmondás kezelése érdekében az űrlapok működésének része egy logikai vizsgálat, amelynek eredményeképpen amennyiben a bejelentő cégkapu tárhelyről kívánja benyújtani az űrlapot, akkor megtörténik a bejelentő személy 4T adatainak eltüntetése mind a felületen, mind az űrlapból előállított .pdf iraton. A hatóság (rendőrség, NAV) által alkalmazott szakrendszer részére átadott, az űrlapból generált .pdf iraton tájékoztató jelleggel csak az űrlapot benyújtó személy neve szerepel.

Az űrlaphoz tartozó metaadatok között .xml formátumban továbbra is rendelkezésre állnak a bejelentő személy 4T adatai, amelyeket felhasználva az űrlapbeküldés során jogosultság ellenőrzés történik annak megállapítása érdekében, hogy az űrlapot megadott gazdálkodó szervezet cégkapu tárhelyéről valóban az arra jogosult természetes személy képviselő nyújtja-e be a beadványt. A sikeres benyújtást követően a szakrendszer metaadat szinten – az ügy személyei között

– eltárolja a bejelentő képviselő adatait, így az a későbbiek során utólag is visszaellenőrizhető.

Az országos rendőrfőkapitány arról is tájékoztatta a Hatóságot, hogy az Országos Rendőrfőkapitányság az e-Papír szolgáltatás útján biztosított űrlapjainak kivezetéséről és azzal párhuzamosan az új inNova űrlapok 2020. február 1-jei bevezetéséről 2019. december 5-én, 29000/31688-1/2019.ált. számon tájékoztatta a Magyar Ügyvédi Kamarát, kitérve az inNOVA űrlapokat érintően tervezett fejlesztésre. A korábbi e-Papír szolgáltatást a Rendőrség az előzetes terveknek megfelelően kivezette, jelenleg a védők számára a fenti logikai folyamat alapján működő, a személyes adatok célhoz kötött kezelése szempontjából magasabb szintű védelmet biztosító űrlap áll rendelkezésre.

Végezetül az országos rendőrfőkapitány felhívta a figyelmet az emberi tényezőre, ugyanis a fentiekben ismertetett informatikai megoldás önmagában, az űrlap tudatos megválasztása és kitöltése nélkül nem éri el a kívánt célját. A megfelelő űrlap igénybevétele és kiválasztása ugyanis az ügyfél – jelen esetben a védő – döntésén múlik, akinek arra is figyelmet kell fordítania, hogy az űrlapot megfelelően töltsse ki és azt ne az ügyfélkapujáról, hanem cégkapu igénybevételeivel nyújtsa be. (NAIH-1192/2021.)

II.3. Az adatvédelmi incidensek bejelentése

A Hatóság 2021-ben is kiemelt figyelmet szentelt a GDPR 33-34. cikkének a betartására, ennek keretében az adatvédelmi incidensek Hatóság felé történő bejelentésének az ellenőrzésére, illetve az érintetteknek az adatvédelmi incidensekről történő tájékoztatására.

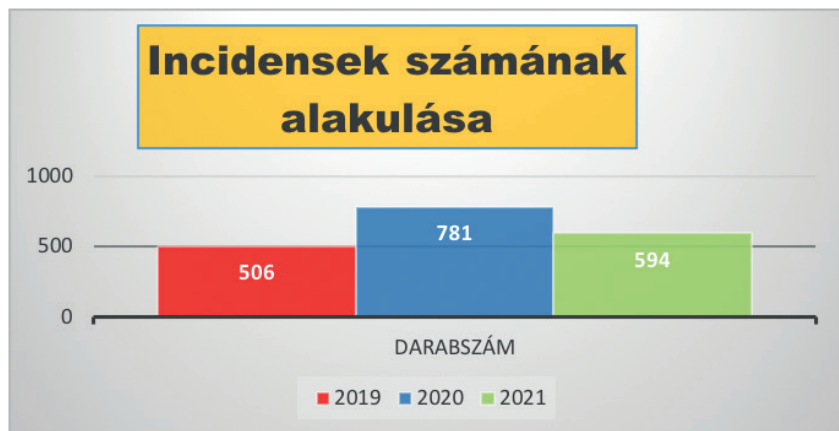
Az adatvédelmi incidensekhez kapcsolódó eljárások során egyre gyakrabban merül fel a GDPR-ban lefektetett adatbiztonsági követelmények, azaz a 32. cikk megsértése is.

Az adatvédelmi incidensek magukban is adatvédelmi jogsértést jelenthetnek, de fontos kiemelni, hogy egyben tünetei, jelei lehetnek sérülékenységeknek, elavult vagy rosszul fejlesztett rendszereknek.

Az adatkezelőknek ennek megfelelően az adatvédelmi incidenshez vezető okokat is fel kell térképezniük és megfelelő intézkedéseket kell hozniuk, hogy az in-

cidenst okozó sérülékenység megszűnjön, illetve ha szükséges a rendszert az elvárható adatbiztonsági intézkedésekkel védjük.

A Hatósághoz 2021-ben összesen 594 adatvédelmi incidens-bejelentés érkezett, amely az előző év bejelentéseinek számát tekintve csökkent.

Az adatvédelmi incidensek eredményezhetik az integritás, a bizalmas jelleg, valamint a rendelkezésre állás elvének sérelmét. 2021-ben az incidensek jelentős része (74,5%) a bizalmas jelleg sérülését eredményezte, ehhez képest lényegesen kevesebb incidens (14,8%) járt a rendelkezésre állás elvének megsértésével, míg a bejelentett incidenseknek csak kb. 10%-a (10,7%) vezetett az integritás elvének sérelméhez.

II.3.1. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek

1. A Hatósághoz egy magánszemély e-mail címéről közérdekű bejelentés érkezett, amelyhez a bejelentő egy neki továbbított e-mail üzenetet és annak mellékleteként egy Excel táblázatot csatolt. Az e-mail üzenethez mellékelte Excel táblázat 1153 sorban tartalmazza betegek személyes adatait (név, születési adatok, lakcím, elérhetőségek), panaszait, vizsgálati eredményüket, így többek között Covid-19 gyorsteszt eredményeiket. A táblázatot az e-mail szerint eredetileg egy fővárosi kormányhivatal (a továbbiakban: Hivatal) küldte meg Budapest három kerületének valamennyi felnőtt háziorvosa és házi gyermekorvosa részére. A feladó felhívta az eredetileg címzett háziorvosok figyelmét az adatok bizalmas kezelésére, ugyanakkor az Excel fájl hozzáférés-védelemmel (pl. jelszó) nem volt ellátva.

Az adatvédelmi incidenssel kapcsolatban hivatalból megindított adatvédelmi hatósági eljárásban a Hatóság 2021. március 24-én kelt határozatában megállapította, hogy a Hivatal megsértette a GDPR 32. cikk (1) bekezdés a)-b) pontjait és (2) bekezdését, amikor nem alkalmazott az egészségügyi adatok továbbításának kockázataival arányos adatbiztonsági intézkedéseket: a Covid-19 gyorsteszthez kapcsolódóan kezelt, rendkívül részletes és pontos egészségügyi adatokat és elérhetőségeket is tartalmazó adatbázist egy Excel-fájlban, körzetenkénti leválogatás nélkül, továbbá azok bizalmasságát garantáló hozzáférés-védelem vagy titkosítás alkalmazása nélkül egyszerű e-mailben továbbította a címzett körzeti orvosoknak. A Hivatal megsértette továbbá a GDPR 33. cikk (1) bekezdését, amikor a bekövetkezett magas kockázatú adatvédelmi incidensnek a Hatóság felé történő bejelentését nem tartotta szükségesnek, végül megsértette a GDPR 34. cikk (1) bekezdését, amikor a bekövetkezett magas kockázatú adatvédelmi incidensről nem kívánta tájékoztatni az érintetteket.

A Hatóság határozatával a fenti jogsértések miatt az Ügyfelet 10.000.000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. (NAIH-2894/2021)

2. Egy panaszos fordult a Hatósághoz és panaszában kifogásolt egy weboldalt, ahol a TAJ szám és a születési dátum megadása után a rendszer egyszerűen kiírta az állampolgár nevét, mobiltelefonszámát, és állandó lakcímét. A rendszer a panasz szerint nyilvánosan elérhető, ügyfélkapus vagy egyéb autentikáció/autorizáció nélkül. Az oldalon nincs robotellenőrzés, és többszöri hibás adatmegadás után sem tiltja le a felhasználó további próbálkozását, így akár minimális programozási ismeretek birtokában is, e célra fejlesztett alkalmazással lehetsé-

gessé válna az összes kombináció (összes TAJ szám * összes születési dátum) automatizált lekérdezése.

A Hatóság a panaszban foglaltakat először vizsgálati eljárás, majd hivatalból indított hatósági eljárás keretében vizsgálta ki.

Az adatkezelőként azonosított minisztérium tájékoztatta a Hatóságot, hogy a hatósági megkeresés hatására a honlap esetében elvégeztette a bejelentkezés módosítását, kiegészítve egy új mezővel (édesanyja vezetéknéve) a bejelentkezéshez szükséges azonosítást. A portál ügyintézési felületére való bejelentkezéshez mindhárom személyes adat helyes megadására van szükség.

A Hatóság IT szakértője szerint mivel a web applikáció nem rendelkezik regisztrációs lehetőséggel, és nincs jelszavas belépés sem, így egyéb biztonsági intézkedés, illetve további felhasználó hitelesítési megoldás megtétele javasolt annak érdekében, hogy az igen gyakori ún. nyers erő, (*brute force*) *támadási technika* kihasználásával illetéktelenek ne tudjanak hozzáférni a rendszerhez.

Az adatkezelés biztonságára vonatkozóan az általános adatvédelmi rendelet 32. cikke határoz meg általános követelményeket. Ez alapján az adatkezelőnek megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket kell végrehajtania annak érdekében, hogy a kockázat mértékének megfelelő adatbiztonságot garantáljon, ideértve, többek között, a személyes adatok kezelésére használt rendszerek és szolgáltatások folyamatos bizalmas jellegének biztosítását, integritását, rendelkezésre állását és ellenálló képességét. Egy konkrét adatkezelésre vonatkozóan tehát az adatkezelő feladata – figyelembe véve a tudomány és technológia állását, a megvalósítás költségeit, illetve az adatkezelés jellegét, hatókörét, körülményeit és céljait, valamint a természetes személyek jogaira és szabadságaira jelentett kockázatot – meghatározni, hogy milyen intézkedések szükségesek az adatok biztonságának garantálásához. Ez következik a rendelet 5. cikk (1) bekezdés f) pontjában rögzített elvből is, mely előírja, hogy az adatkezelést olyan módon kell végezni, hogy biztosítva legyen a személyes adatok megfelelő biztonsága, ideértve az adatok jogosulatlan vagy jogellenes kezelésével, véletlen elvesztésével, megsemmisítésével vagy károsodásával szembeni védelmet is.

A Hatóság megítélése alapján a weboldal adatbiztonsági kialakítása, különös tekintettel a személyes adatok kezelésére használt rendszerek és szolgáltatások ellenálló képességére, az eljárást megelőzően nem érte el az adatkezeléssel jelentett kockázatokkal arányos adatbiztonsági szintet. A megfelelő védelem alkalmazása nélkül nem lehet azt a tudomány és technológia állása szempontjából is

elégleges szinten garantálni, hogy a kezelt személyes adatokhoz ne lehessen jogosulatlanul hozzáférni.

Az adatkezelő már legelső válaszában elismerte a portál alapvető adatvédelmi hiányosságait és ezek orvoslására tett későbbi intézkedései - „*captcha*” ellenőrzés bevezetése, „édesanyja leánykori vezetéknéve” mező kitöltésének szükségessége, a felhasználó letiltása 5 sikertelen bejelentkezési kísérlet után legalább 2 órára - pedig egybevág a Hatóság IT biztonsági szakvéleményében a probléma megoldására felvázolt intézkedési lehetőségekkel. A weboldalon az Adatkezelő által jelzett módosítások megtörténtét a Hatóság ellenőrizte.

A Hatóság álláspontja szerint a panaszban említett információbiztonsági hiányosságok („*az oldalon nincs robot ellenőrzés, és többszöri hibás adatmegadás után sem dob ki, így akár minimális programozással végig lehetne pörgetni az összes kombinációt*”) valósak, az ezek által okozott adatbiztonsági kockázatok (adatbázis felépítésének lehetősége) pedig jelentősek voltak. Adatkezelő a hatósági eljárás során tett intézkedéseivel a Hatóság megítélése szerint megtette azokat a minimálisan elvárható lépéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a weboldal adatbiztonsági szempontból elfogadhatónak minősüljön, bár válasza szerint az adatkezelő is tisztában van azzal, hogy a weboldal kialakítása még jelen formájában sem alkalmas hosszú távon a probléma megoldására.

A fentiek alapján a Hatóság határozatban állapította meg, hogy Adatkezelő a weboldalon a személyes adatok vonatkozásában biztosított informatikai adatbiztonsági megoldásaival nem tett eleget az általános adatvédelmi rendelet 32. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti kötelezettségének, ezért Adatkezelőt 2.000.000 Ft, azaz kétfőmillió forint adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. Továbbá a Hatóság Adatkezelőt utasította arra, hogy a határozat véglegessé válásától számított 30 napon belül tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy egy KAÜ-s bejelentkezést lehetővé tevő új rendszer fejlesztése kezdetét vegye, és az új rendszer fejlesztésének állapotáról tájékoztassa a Hatóságot. (NAIH-2414/2021)

3. Egy kereskedelemmel foglalkozó cég munkavállalói e-mail fiókok és munkaeszközök használatával és azok ellenőrzésével összefüggő adatkezelésével kapcsolatban szabott ki adatvédelmi bírságot a Hatóság. A cég egyik munkavállalója munkaviszonyának megszűnését követően, munkavégzéshez használt számítógépének ellenőrzése során, magánhasználatú e-mail fiókjába a munkáltató betekintett és ott személyes adatokat ismert meg.

A Hatóság határozatában megállapította, hogy a cég a munkavállalója által munkavégzéshez használt számítógép ellenőrzését a tisztességes adatkezelés elvébe ütköző módon valósította meg, a munkavégzéshez használt e-mail fiókjának tartalmát a munkaviszony megszűnését követően megfelelő előzetes tájékoztatás nélkül kezelte, és az ellenőrzésről sem nyújtott a munkavállaló részére előzetes tájékoztatást.

A cég nem rendelkezett az e-mail fiókok, illetve munkaeszközök használatára vonatkozó külön szabállyal, ezért a Hatóság megállapította, hogy az általános adatvédelmi rendelet 25. cikk (1) bekezdésében foglalt beépített adatvédelem követelményét megsértve, nem tett megfelelő technikai, szervezési intézkedéseket annak érdekében, hogy az általa a munkavállalók számára biztosított e-mail fiókok és számítástechnikai eszközök használatával összefüggésben, valamint azok ellenőrzése során biztosítsa a személyes adatok védelmét és az adatkezelési elvek érvényesülését, és az ellenőrzéssel összefüggő adatkezelés tekintetében nem gondoskodott munkavállalói megfelelő tájékoztatásáról. A Hatóság a céget 2. 000. 000,- Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. (NAIH-3644/2021)

4. Egy polgármesteri hivatal 2021. március 12-én arról értesült, hogy az egyik önkormányzati képviselő egy másik képviselőnek a mobiltelefonján önkormányzati munkatársak bérére vonatkozó adatokat oszt meg. Az adatokat a Magyar Államkincstár (MÁK) adatbázisából töltötték le és azokat a megismerésükre nem jogosult személyek részére továbbították. Az adatkezelő az incidenst 2021. április 29-én jelentette be a Hatóságnak, amelyet követően a Hatóság hivatalból hatósági ellenőrzést indított.

A hatósági ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a MÁK adatbázisához való hozzáférés egységesen a jegyző jelszavával történik, amelyről a munkatársaknak tudomása van, és amelyet a jegyzőn kívül 6 további munkatárs jogosult használni, kizárólag munkaidőben. Összesen 4 db jogellenes letöltést sikerült azonosítani, mindegyik munkaidőn túli volt. A jelszavas védelem „gyengének” minősült, mivel az a jelszó a település nevéből és irányítószámából állt össze. Az incidens összesen 88 főnek a személyazonosságához kapcsolódó adatait, elérhetőségi adatait, illetve gazdasági és pénzügyi adatait érintette. Az adatkezelő egyik munkatársa sem ismerte el azt, hogy a jelszót illetékteleneknek kiadta volna.

Az eljárás során megállapítást nyert, hogy az adatkezelő rendelkezik informatikai biztonsági szabállyal, ezt azonban állítása szerint nem kell alkalmazni a MÁK elektronikus rendszerére. Az adatkezelő az incidensek kezelésére belső szabállyal nem rendelkezett, azonban utólagos intézkedésként erősebb jelszót állított be, valamint büntető feljelentést is tett.

A Hatóság a feltételezett jogsértés további vizsgálata érdekében hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást kezdeményezett. Az adatvédelmi hatósági eljárás során a Hatóság megállapította, hogy az adatkezelő késedelmesen tette meg incidens-bejelentését, mivel arról 2021. március 12-én értesült, azonban bejelentését csak 2021. április 29-én tette meg, ezzel megsértette az általános adatvédelmi rendelet 33. cikk (1) bekezdését.

A Hatóság megállapította továbbá, hogy az adatkezelő megsértette az általános adatvédelmi rendelet 34. cikk (1) bekezdését is, mert az érintetteket nem tájékoztatta az incidensről. Az adatkezelő döntését azzal indokolta, hogy az érintettek jórészt közfoglalkoztatottak, így esetükben alacsony iskolázottságuk miatt félreértésre adhat okot a tájékoztatás, különös tekintettel arra, hogy az érintetteknek megrendülne a munkáltatóba vetett bizalma.

A Hatóság ezt a hivatkozást nem fogadta el, ugyanis az adatkezelő feladata éppen az, hogy a tájékoztatást olyan módon fogalmazza meg, hogy azt az érintettek megértsék. Ehhez kapcsolódóan az általános adatvédelmi rendelet 34. cikk (2) bekezdése előírja a világos és közérthető tájékoztatás kötelezettségét. Ezen okból az adatkezelő a tájékoztatást jogszerűen nem mellőzhette volna. Ehhez nem elegendő ok az sem, hogy a munkavállalók bizalma megrendülne, hiszen az érintetteknek joguk van tudni azt, hogy adataik adatvédelmi incidens által érintettek, így az adatvédelmi incidens körülményeivel tisztában lehetnek. Mindezek okán a Hatóság kötelezte az Adatkezelőt, hogy utólag tegyen eleget a tájékoztatási kötelezettségének az érintettek felé.

A Hatóság megállapította továbbá, hogy az adatkezelő megsértette az általános adatvédelmi rendelet adatkezelési biztonságára vonatkozó 32. cikk (1) bekezdését is, mert nem alkalmazott megfelelő erősségű jelszót, illetve nem osztott ki hozzáférési jogosultságot.

A fenti jogsértések miatt a Hatóság az adatkezelőt 100.000.-Ft. adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. (NAIH/4616-2/2021)

5. A Hatósághoz közérdekű bejelentés érkezett egy magánszemélytől, amelyben egy neki, a magán e-mail címére küldött üzenetre hívta fel a Hatóság figyelmét. Az e-mail feladója egy kormányhivatal járási hivatala volt és abban mellékletként összesen öt darab határozat volt csatolva .pdf formátumban, amelyek a COVID-19 járvánnyal kapcsolatos járványügyi elkülönítést és járványügyi megfigyelést elrendelő határozatok voltak, bennük összesen öt érintett személy (két felnőtt és három gyermek) azonosító és egészségügyi adataival.

A közérdekű bejelentő elmondása szerint az e-mail feltehetően nem neki szült, azt tévesen kézbesítette részére a járási hivatal eljáró ügyintézője, mivel ezen adatkezelővel korábban semmilyen kapcsolata nem volt, az érintetteket nem ismeri.

Az ügyben a Hatóság hatósági ellenőrzést, majd adatvédelmi hatósági eljárást indított, amely során az alábbiakat állapította meg.

Az egészségügyi adatokat tartalmazó határozatok téves e-mail címre történő kiküldése arra vezethető vissza, hogy járványügyi adatlapon az e-mail címet a járási hivatal ügyfélszolgálati munkatársa az érintettől telefonon kérte el, amely során véletlenül azt elírta és így tévesen rögzítette. Ezek után a határozaton a hibás e-mail címet újra tévesen rögzítették, mivel a határozatot fogalmazó ügyintéző .hu végződés helyett .com-ot írt az e-mail cím végére. Az érintett és a téves címzett párhuzamos telefonos érdeklődései ellenére a határozatokat egyszer sem küldték meg a helyes e-mail címre, az érintett így e-mailben egyszer sem kapta meg a határozatokat, azok tartalmáról csupán szóban, későbbi telefonos érdeklődésre értesült.

Az adatkezelő járási hivatal az esetet nem minősítette adatvédelmi incidensnek és nem is ekként kezelte, holott arról vezetői szinten is tudomással bírt mind az érintett, mind a közérdekű bejelentő telefonos jelzései alapján. Az adatkezelő így megsértette az általános adatvédelmi 33. cikk (1) bekezdését, mivel az esetet a tudomására jutástól függetlenül nem minősítette adatvédelmi incidensnek, így bejelentési kötelezettségének sem tudott eleget tenni. Ezen felül megsértette a rendelet 34. cikk (1) bekezdését, mivel arról az érintetteket sem tájékoztatta megfelelő és visszaellenőrizhető tartalommal.

A Hatóság határozatában megállapította továbbá, hogy az egészségügyi adatokat tartalmazó határozatokat azok elküldése előtt a küldőnek a hozzáférést korlátozó technika intézkedéssel kellett volna ellátnia (pl. jelszavas védelem), így biztosítva azt, hogy az érintett csak a saját magát érintő dokumentumok tartalmához férhessen hozzá és minimalizálva az esetleges félreküldésből eredő kockázatokat. Az adatbiztonsági intézkedések hiányában elvégzett adattovábbítással a járási hivatal így megsértette az általános adatvédelmi rendelet 32. cikk (1) bekezdését és annak a)-b) pontjait, továbbá ezen cikk (2) bekezdését.

A Hatóság a fenti jogsértések miatt 1.000.000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte a járási hivatalt. (NAIH-3647/2021)

II.3.2. Az Infotv. hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek

1. Adatvédelmi incidens kezelése, magas kockázat megállapításának feltételei

Az incidens-bejelentésben foglaltak szerint az adatkezelő hivatásos állománya tagjának felhasználónevével és jelszavával ismeretlen személy az adatkezelő kezelésében lévő objektum területén elhelyezkedő számítógépről az Integrált Portál-alapú Lekérdező rendszeren keresztül belépett a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásba, és ott egy ingatlan címét megjelölve személyes adatokat kért le. Megtekintette az incidenssel érintett személy születési helyét, születési idejét, anyja nevét. Az incidensről az adatkezelő utólag értesült az érintett Belügyminisztériumnál előterjesztett hozzáféréshez való jog érvényesítésére irányuló kérelme megválaszolása során.

Az adatkezelő parancsnoki kivizsgálás keretében azt állapította meg, hogy a jogosult belépési azonosítóját ismeretlen személy, a parancsnoki kivizsgálás keretei között fel nem tárható módon megszerezte, és egy utóbb nem azonosítható munkaadósról bejelentkezve, azzal jogellenes lekérdezést hajtott végre. Az adatkezelő parancsnoka a kivizsgálás eredményére tekintettel 2020. november 16-án ismeretlen tettes ellen feljelentést tett.

Az adatkezelő az adatvédelmi incidens kezelése során az érintettet nem tájékoztatta az incidensről. Az incidenst nem ítélte magas kockázatúnak, alapvető jog érvényesülését lényegesen befolyásoló következményt nem azonosított, illetve az érintett tájékoztatásának késleltetését tartotta indokoltnak az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 16. § (3) bekezdés b) pontja szerinti érdek védelme érdekében.

A Hatóság álláspontja szerint – annak ismeretében, hogy az elkövetés pontos körülményeinek és a tényállásnak a megállapítása a folyamatban lévő büntetőeljárás feladata – az Infotv. 25/K. § (1) bekezdésében foglalt feltételek megállapíthatók, így a magas kockázat fennáll. A magas kockázat esetén az Infotv. 25/K. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az adatkezelő az érintettet haladéktalanul tájékoztatni köteles.

A magas kockázat megállapításának feltétele, hogy az incidens az érintettet megillető valamely alapvető jog érvényesülését lényegesen befolyásoló következményekkel járhat. A kockázat felmérésekor mérlegelendő tényezők között a kockázat valószínűségét és súlyosságát egyaránt vizsgálni kell, és a kockázatot objektív értékelés szerint kell felmérni. A hivatkozott esetben az incidens körülményeit megvizsgálva megállapítható, hogy az incidens egy szervezetben belüli, rosszhiszemű cselekmény eredménye, amely az érintett számára kellemetlen következményekkel járhat, hiszen lakcíme és személyes adatai a lekérdező számára közvetlenül ismertté váltak. E személyazonosító adatok az érintett egyértelmű mindenki számára ugyanazon módon történő azonosítását teszik lehetővé, a személyes adatok feletti rendelkezés elvesztésével, valamint a lakcímadatok megismerése révén nem csak a személyes adatok védelméhez való jog, hanem a magán- és családi élet, valamint az otthon védelméhez fűződő alapvető jog sérelmének lehetősége is felmerül. Az egyént érintő következmények súlyossága tekintetében nem hagyhatóak figyelmen kívül az esetleges személyazonosság-lopáshoz, becsület csorbításához kapcsolódó hátrányos következmények sem, amelyek most még nem ismertek, azonban azok lehetőségét egyértelműen kizárni nem lehet. Továbbá maga az ügyfél tett büntetőfeljelentést személyes adattal visszaélés és információs rendszer vagy adat megsértése bűncselekmények miatt. A személyes adattal visszaélés bűncselekményének tényállási eleme a jelentős érdeksérelem okozása, vagy a jogtalan haszonszerzési célzattal történő elkövetés. Mindezekre tekintettel a Hatóság az incidenst magas kockázatúnak minősítette.

A Hatóság megvizsgálta az ügyfél Infotv. 16. § (3) bekezdés b) pontjára történő hivatkozását is, amely szerint az érintettek felé fennálló tájékoztatási kötelezettség teljesítése a bűncselekmények hatékony és eredményes megelőzéséhez, felderítéséhez fűződő közérdek miatt késleltethető, korlátozható vagy mellőzhető. Az Ügyfél konkrét, folyamatban lévő ügyet nem tudott azonosítani. Továbbá magas kockázatú adatvédelmi incidens esetén az érintett incidensről történő tájékoztatásának kötelezettsége alóli mentesüléshez nem elegendő önmagában az Infotv. 16. § (3) bekezdésében meghatározott valamely okra hivatkozni a tájékoztatás késleltetésének indokaként, ugyanis az Infotv. 25/K. § (2) bekezdés

d) pontja és a 25/K. § (6) bekezdése alapján az adatkezelő akkor mentesül az érintett tájékoztatási kötelezettsége alól, ha törvény írja elő az Infotv. 16. § (3) bekezdésben foglalt feltételekkel és okokból az érintett tájékoztatásának kizárását, korlátozását vagy a tájékoztatás késleltetett teljesítését. Ügyfél ilyen törvényi rendelkezésre válaszában nem hivatkozott. A hivatkozott esetben a Hatóság az Infotv. 25/K. § (2) bekezdésében meghatározott valamely körülmény fennállását nem állapította meg, így az ügyfél az érintett tájékoztatási kötelezettsége alól nem mentesült.

A leírtakra tekintettel a Hatóság megállapította az Infotv. 61. § (1) bekezdés b) pontja szerint a személyes adatok jogellenes kezelésének tényét az ügyfél adatkezelése során bekövetkezett adatvédelmi incidens kezelésének jogellenes volta miatt és felhívta az ügyfél figyelmét az Infotv. 25/K. § (4) bekezdésére, mely alapján az ügyfél köteles haladéktalanul tájékoztatni az érintetteket az incidensről, az Infotv. 25/K. § (3) bekezdésében meghatározott tartalommal. (NAIH-8076/2021)

2. Büntetőügy iratainak kézbesítése arra nem jogosult (másik eljárás terheltje) részére

A bejelentőt az ügyészségen gyanúsítottként hallgatták ki, melyet követően elektronikus adathordozón átvette a büntetőeljárás teljes nyomozati iratát. A részére átadott adathordozó azonban a bejelentőhöz semmilyen módon nem kapcsolódó egyéb – külföldi hatóság jogsegélykérelme alapján indult – bűnügy iratait is tartalmazta, így előtte megismerhetővé váltak annak bizonyos adatai (tanúk vallomása és személyes adatai, hatóságok közötti levelezés, stb.). A bejelentő védője ugyancsak megkapta ezen egyéb bűnügy nyomozati iratát is.

Az eljáró ügyészség (a továbbiakban: adatkezelő) a Hatóság megkeresésére küldött válasza szerint a nyomozati iratok digitalizálása során vétett hibából eredően került az egyéb bűnügy iratainak elektronikus másolata a bejelentő és védője részére átadott iratok közé. Az adatkezelő tájékoztatása szerint ismételtlen továbbították bejelentő és védője részére a nyomozás teljes iratanyagát helyesen tartalmazó elektronikus file-t, valamint kérték nevezetteket, hogy a tévesen kiküldött elektronikus adathordozót juttassák vissza vagy semmisítsék meg. A bekövetkezett adatvédelmi incidenst azért nem jelentette az adatkezelő, mivel álláspontja szerint az Infotv. 25/J. § (2) bekezdésében foglaltak – az adatvédelmi incidenst nem kell bejelenteni, ha valószínűsíthető, hogy az nem jár kockázattal az érintettek jogainak érvényesülésére – *állapíthatóak meg*. Álláspontját arra alapította, hogy az érintett személyes adatok kizárólag két személy részére

kerültek jogosulatlanul továbbításra, valamint a haladéktalanul megtett intézkedésekre figyelemmel az incidens nem jár kockázattal az érintettek jogainak érvényesülésére.

A Hatóság álláspontja szerint azonban az incidens az érintettek jogainak érvényesülésére kockázattal járt. Megállapítható volt, hogy arra nem jogosultak ismerték meg az érintettek személyes, illetőleg bűnügyi személyes adatait. Továbbá az egyik személy, aki hozzáfért az érintettek (büntetőeljárásban szereplő tanúk) személyes adatahoz és elérhetőségéhez, meg is kereste őket az incidensre történő figyelemfelhívásuk végett.

Az adatkezelő előadta, hogy az Infotv. 25/J. § (7) bekezdése szerinti, a másik EGT tagállam igazságügyi hatósága mint adatkezelő irányában fennálló tájékoztatási kötelezettségét azért nem teljesítette, mivel az adatvédelmi incidens során nem volt olyan bűnügyi személyes adat, amelyet a lett hatóság mint adatkezelő továbbított a magyar hatóságok részére, másrészt az adatvédelmi incidens a magyar hatóságok adatkezelését érintette. Álláspontja szerint a jogsegélyt kérő külföldi ügyészség felé továbbított adatok kezelésére, védelmére, felhasználhatóságára az incidens nem volt hatással.

A Hatóság megállapította a jogellenes adatkezelést, mert az adatvédelmi incidensről az adatkezelő az Infotv. 25/J. § (7) bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére nem tájékoztatta azon EGT-állam adatkezelőjét, amely adatkezelő részére az incidenssel érintett adatokat továbbította; továbbá az adatvédelmi incidenst késve vette nyilvántartásba; valamint tévesen azonosította, hogy az adatvédelmi incidens nem jár kockázattal az érintettek jogaira nézve. A Hatóság döntésének indoka, hogy az érintett EGT tagállam adatkezelőjét nemcsak akkor kell az Infotv. szerint tájékoztatni, ha olyan adat érintett az incidenssel, melyet a másik EGT tagállam továbbított az incidenssel érintett magyar adatkezelőnek, hanem akkor is, ha olyan adat érintett az incidenssel, melyet a magyar adatkezelő továbbított az érintett államnak. A törvény továbbá nem enged az adatkezelő számára mérlegelést a szerint, hogy az incidens milyen befolyással lehetett a továbbított adatok EGT állambeli kezelésére, védelmére.

A Hatóság az eset összes körülményét figyelembe véve nem állapította meg azt, hogy az incidens magas kockázatú lett volna. Ennek indoka, hogy a személyes adatokhoz – a Hatóság rendelkezésére álló információk szerint – igen szűk kör, mindösszesen 2 személy fért hozzá. Egyik személy egy büntetőeljárás terheltje volt, aki az incidenst okozó adattovábbítást észlelve a bejelentést tette a Hatóságnál; a másik személy pedig a terhelt védője volt, akit hivatásá-

nál fogva titoktartás kötelez. A Hatóságnak nem jutott tudomására olyan tény vagy körülmény, amely szerint az adatokkal visszaéltek volna vagy azokat – az érintettek figyelmének incidensre történt felhívásán kívül – egyéb célból felhasználták volna. Tekintettel arra, hogy a magas kockázatot nem állapította meg a Hatóság az érintettek tájékoztatására adatkezelőt jelen esetben nem kötelezte. Megjegyzendő, hogy az adatvédelmi incidens tényéről a bejelentőtől tudomást szereztek az érintettek. További információk közlésének kötelezettsége azonban a leírtakra tekintettel az adatkezelőt nem terhelte. (NAIH-5188/2021.)

II.4. Adatvédelmi engedélyezési eljárások

A GDPR 41. cikke értelmében a jóváhagyott magatartási kódexeknek való megfelelés ellenőrzését - az illetékes felügyeleti hatóság feladat- és hatásköreinek sérelme nélkül - olyan szervezet végezheti, amely a kódex tárgya tekintetében megfelelő szakértelemmel rendelkezik, és amelyet az illetékes felügyeleti hatóság erre akkreditál. Az egységességi mechanizmusnak megfelelően a Hatóság az ilyen szervezetek akkreditációjával kapcsolatos szempontjainak tervezetét a Testülettel véleményeztette, a dokumentum közzétételére várhatóan 2022 elején sor kerül.

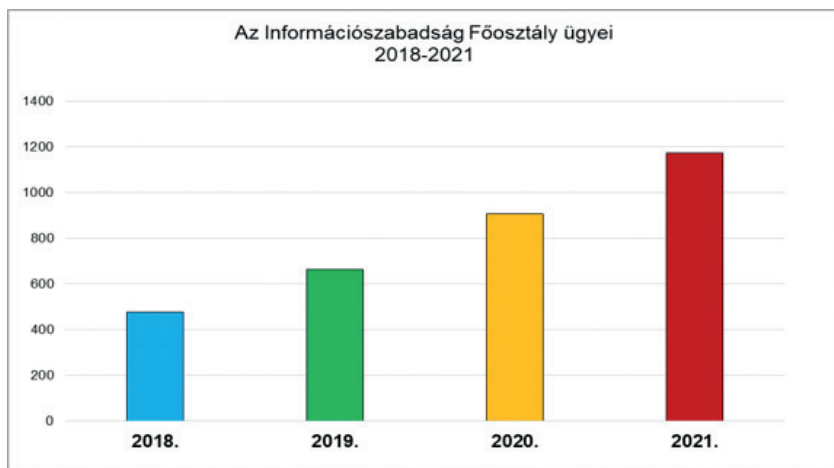
A GDPR 43. cikke szerint az illetékes felügyeleti hatóság 57. és 58. cikk alapján fennálló feladat- és hatásköreinek sérelme nélkül a tanúsítvány kiállítását és megújítását – a felügyeleti hatóság a célból való tájékoztatását követően, hogy az szükség esetén gyakorolhassa az 58. cikk (2) bekezdésének h) pontja szerinti hatáskörét – olyan tanúsító szervezet végzi, amely az adatvédelem terén megfelelő szakértelemmel rendelkezik. Ezzel kapcsolatban itt érdemel említést, hogy a rendelet által a 43. cikk (1) bekezdésében felkínált opciók közül a magyar megoldás a b) pontban foglaltakat valósítja meg, vagyis az akkreditációt az EN-ISO/IEC 17065/2012 szabványnak megfelelően, a 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel, *valamint a Hatóság által megállapított kiegészítő követelményekkel összhangban* a Nemzeti Akkreditáló Hatóság (NAH) fogja végezni. A Hatóság által készített, az említett kiegészítő követelményeket tartalmazó dokumentum a dokumentum közzétételére várhatóan 2022 elején sor kerül.

2021-ben a Hatóság jelentős részben lefolytatta a GDPR alkalmazandóvá válása óta benyújtott első, kötelező erejű vállalati szabályok (*Binding Corporate Rules – BCR*) jóváhagyására irányuló eljárását, a WP 263. számú munkacsoporti dokumentumban foglalt eljárásrendet követve. A Testület BCR-ra vonatkozó véleményének kiadása, valamint ezt követően a BCR elfogadása 2022 első felében várhatóan megtörténik.

III. Információszabadság

III.1. Bevezetés

Az Információszabadság főosztály éves ügyszáma ismét emelkedett: 2021-ben közel 1200 ügyben jártunk el (nem számítva az ún. elutasított kérelmekre vonatkozó bejelentéseket).¹⁵

Az adatigénylések nagy százalékban a pandémia témakörére vonatkoztak, de az adatigénylők továbbra is élénken érdeklődnek olyan régi „slágertémák”, mint például az állami vezetők utazásának költsége, módja vagy közpénzből megrendezésre kerülő kiállítások és más rendezvények költségei iránt.

Sajnos, sokszor előfordul, hogy valóban közérdeklődésre számot tartó ügyekben az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv azonosítása is nehézségekbe ütközik.¹⁶ Erről tanúskodik egy NAIH jelentés is, amely alapjául szolgáló ügyben a

¹⁵ Az Infotv. 30. § (3) bekezdés második fordulója értelmében az elutasított kérelmekről, valamint az elutasítások indokairól az adatkezelő nyilvántartást vezet, és az abban foglaltakról minden évben január 31-éig tájékoztatja a Hatóságot.

¹⁶ Arra a kérdésre, hogy ki és mi alapján dönt a pótlólagos korrekciós kiegészítő nyugdíjmelésről, melynek mértékét kormányrendelet határozza meg, a panaszos négy kormányzati szervtől is azt a választ kapta, hogy nem illetékesek, a NAIH megkeresésére pedig a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága is csak arról tudott tájékoztatást adni, hogy ők csupán végrehajtok. Az általános fogyasztói árnövekedésre és a nyugdíjas fogyasztói árnövekedésre vonatkozó tárgyév első nyolc havi tényadatokat a KSH tárgyév szeptember havi közleménye tartalmazza, az ezen tényadatok alapján várható éves általános és nyugdíjas fogyasztói árnövekedés mértéke a

megkeresett szervezet a Hatóság részére sem továbbította a kért adatokat, arra hivatkozással, hogy a NAIH azt nem jogosult megismerni.¹⁷

A felügyeleti szerv és a főosztály életében 2021-ben (és 2022-ben is) a legnagyobb horderejű „vállalás” az információszabadság projekt megindítása és levezénylése. A KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosítószámú, „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt uniós támogatású projekt kedvezményezettjeként 2021 januárjában végre megkezdődhetett a tényleges kutatói munka.

A Projekt megvalósításában részt vevő vállalkozók egy kb. 60 fős szakértői csapatot mozgósítva tevékenykednek a NAIH szakmai irányítása mellett. A kutatás módszertana és eszközei: honlap elemzés, próba-adatigénylés, online kérdőív, mélyinterjúk, *desk research* és egyéb háttérelmzések (például szervezetelemzés, nemzetközi benchmarkok stb.). A helyzetfelmérés 2021-ben mindegyik kutatási területen megtörtént, ezek eredményeire épülnek a kutatási tervek és eredmények. A négy nevesített kutatási terület a következő:

A. önkormányzati nyilvánosság

Sor kerül a Magyarországon működő, mintegy 3200 helyi (települési és területi) önkormányzat, valamint a 13 országos nemzetiségi önkormányzat információszabadsággal összefüggő gyakorlatának teljes körű felmérésére, emellett a 61 területi és 2197 települési szintű nemzetiségi önkormányzat esetében összegző megállapítások tehetők.

B. központi közigazgatás nyilvánossága

A NAIH elvárásának megfelelően a központi kormányzati igazgatási szervek, ezen belül is a minisztériumok a legfontosabb kutatási alanyok, de külön vizsgálandók még a kórházak, a szakképzési centrumok, valamint az igazságszolgáltatás egyéb szervei és a külképviseletek is. Ágazat-specifikus fókuszterületek is kijelölésre kerültek, így többek között a közpénzfelhasználás és a pályázatok nyilvánossága, a jogalkotás nyilvánossága, az egészségügy átláthatósága, a jel-

Pénzügyminisztérium által megadott prognózisban szerepel. Mindezen adatok a Miniszterelnökség családokért felelős tárca nélküli miniszter, illetve a jogelőd Emberi Erőforrások Minisztérium által a tárgyév őszére előkészített kormány-előterjesztésben megtalálhatóak. A NAIH végül is a családokért felelős tárca nélküli miniszterhez irányította az adatigénylőt. (NAIH-1017/2021)

¹⁷ https://naih.hu/files/Infoszab_jelentes_NAIH-5567-8-2021.pdf

lemző foglalkoztatási jogviszonyokkal és a közneveléssel kapcsolatos különös közzétételi kötelezettségek érvényesülése.

C. közigazgatáson kívüli, de közpénzekkel gazdálkodó és/vagy közfeladatot ellátó szervezetek nyilvánosságra tartozó tevékenysége

A kutatási terv megcélozza kb. 1000 szervezet honlapjának áttekintését, a célcsoportnak egységes tartalommal próba-adatigénylések és online kérdőívek kiküldését, valamint minimum 50 mélyinterjú elkészítését. Emellett adatigénylésekben jártas állampolgárok, civil szervezetek és a sajtó képviselőinek bevonásával fókuszcsoportos interjúk készülnek és egy részletes esettanulmány, mely több konkrét ügy gyakorlatából von le mélyebb következtetéseket, külön kitérve az üzleti titok és a szerzői jog kérdéskörére és az adatszolgáltatási kötelezettség alá tartozó érintettek körének lehatárolására.

D. valamint azok a jogi eszközök és mechanizmusok, melyekkel elősegíthető (kikényszeríthető) a közérdekű és közérdekből nyilvános adatokhoz való teljes körű hozzáférés.

A kutatás főbb témakörei közé tartozik az általános tájékoztatás; a felek együttműködési kötelezettsége; a közfeladatot ellátó szervek önreflexiója; a sajtó, a civil szervezetek, a képviselők szerepe; közzétételi kötelezettség; az adatigénylés magánjogi elemei; az adatigénylés tartalma; az adatkezelő válasza; a teljesítés megtagadása; az adatigénylő neve, személye; az adatkiadás teljesítése és határidők kérdése; az adatszolgáltatás módja; költségtérítés; a megtagadási okok; a NAIH szervezete, szerepe és hatáskörei, a bizonyítás és a per kimenetele a bírósági eljárásban, a jogorvoslati fórumok és azok jellege (polgári vagy közigazgatási per); a bírósági végrehajtás; az Alkotmánybíróság szerepe, jogértelmezése; a jogi szabályozás rendszerszintű problémái; a nemzetközi jogharmonizáció; a környezeti információkra vonatkozó külön szabályozás.

A kutatás nagy hangsúlyt fektet az ún. rendeltetésszerű joggyakorlás vizsgálatára. Ahogy az Infotv. 30. § (7) bekezdése alapján a közfeladatot ellátó szerv gazdálkodásának átfogó, számlaszintű ellenőrzése a közérdekű adatigénylés korlátját jelenti, úgy annak analógiájaként egy közfeladatot ellátó szerv rendszerszintű átvilágítását célzó vagy a napi munkavégzés ellehetetlenülését eredményező, sorozatos adatigénylések sem összeegyeztethetőek a közérdekű adatigénylés alkotmányos céljával, hiszen ezt a feladatot és hatáskört a törvényességi felügyeletet ellátó szervhez telepítette a jogalkotó. Nemzetközi egyez-

mények – így az Aarhusi, illetve a Tromsø-i Egyezmény is – egy általános ún. ésszerűtlenségi szabályt alkalmaz ilyen esetekre.

III.2. A modellváltó egyetemek közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelezettségeiről

Számos magyar egyetem 2021. augusztus 1-jével költségvetési szervi jogállásból alapítványi fenntartású intézménnyé alakult át. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 4. § (1) bekezdés d) pontja alapján felsőoktatási intézményt önállóan vagy más jogosulttal együttesen Magyarországon nyilvántartásba vett alapítvány, vagyonkezelő alapítvány, közalapítvány vagy vallási egyesület alapíthat. Az átalakult szervezet a továbbiakban már nem állami egyetem, hanem alapítványi fenntartású magán felsőoktatási intézmény, amelynek fenntartója és tulajdonosa az alapítvány. Az Nftv. 5. § (1) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény, valamint a felsőoktatási intézmény 94. § (2c) bekezdésben meghatározott szervezeti egysége jogi személy. Az Nftv. 94. § (2c) bekezdése értelmében: „a magán felsőoktatási intézmény szervezeti egységét – ide nem értve a 14. § (3) bekezdés szerinti, törvény alapján jogi személyiségű szervezeti egységként működtetett köznevelési intézményt, szakképző intézményt – a magán felsőoktatási intézmény alapító okirata jogi személlyé nyilváníthatja. A szervezeti egység jogi személyiségét az alapító okirat, illetve annak módosításának az oktatási hivatal általi bejegyzése révén szerzi meg”.

A fenntartói átalakulás egyik további következménye, hogy az egyetem a továbbiakban már nem tartozik közvetlenül az államháztartás központi alrendszerébe. Az Nftv. 95. § (3) bekezdése azt is rögzíti, hogy: „a magán felsőoktatási intézmény a rendelkezésére bocsátott vagyonnal – az alapító okiratában meghatározottak szerint, illetve ha állami vagyonnal rendelkezik, az államháztartásra vonatkozó előírások megtartásával – költségvetésének keretei között önállóan gazdálkodik”. A gazdálkodás átalakulása számos gyakorlati változással is együtt jár (ideértve akár azt is, ha az érintett egyetem számlavezető pénzügyi intézményként működött). Az információs szabadság elsődleges rendeltetése az állami működés és a közpénzek felhasználásának átláthatósága. Az Infotv. 3. § 5. pontja leszögezi, hogy az állami feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy gazdálkodására vonatkozó adat is közérdekű adatnak minősül. Az Infotv. 26. § (1) bekezdés alapján a közfeladatot ellátó szervnek

lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot – az e törvényben meghatározott kivételekkel – erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.

Az Nftv. 2. § (2) bekezdése értelmében (2) a felsőoktatás rendszerének működtetése az állam, a felsőoktatási intézmény működtetése a fenntartó feladata.

A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény (a továbbiakban: KEKVA tv.) céljai és alapelvei között szerepel, hogy:

„1. § (1) Az állam elismeri a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok társadalmi értékteremtő szerepét, és támogatja a közfeladat ellátásukat és céljaik megvalósítását.

(2) Az állam az (1) bekezdésben foglaltak érvényre juttatása érdekében védi a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok, mint sajátos magánjogi jogalanyok jogintézményét és magánjogi autonómiáját, és biztosítja a működésükhöz szükséges jogszabályi környezet, ideértve azok szervezeti, vagyoni és működési függetlenségét.

(3) Közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány létrehozása során az alapító, illetve a csatlakozó biztosítja a közfeladat ellátásához szükséges vagyonelemeket és finanszírozási eszközöket.

(4) Magyarország mindenkori költségvetésének tervezésekor előresorolt tényező a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok vagyonkezelés útján történő, illetve a közfeladat ellátásához közvetlenül szükséges finanszírozási feltételeinek a biztosítása.”

Az egyes felsőoktatási intézmények és egyes közfeladatot ellátó közérdekű alapítványok működéséhez szükséges feltételek és forrás biztosításáról szóló 2021. június 30-tól hatályos 1413/2021. (VI.30.) Korm. határozat a vagyonjuttatásról szóló 2021. évi XIII. törvény 1. §-ában, valamint a 2006. évi LXV. törvény 1. § (1a) bekezdésében biztosított jogkörében, a KEKVA tv. 3. §-a alapján a különböző egyetemekhez rendeltén létrehozta az azokhoz tartozó alapítványokat.

A KEKVA tv. 5. § (1) bekezdése alapján az e törvény hatálya alá tartozó alapítvány csak közérdekű célra alapítható. Minden alapítvány esetében önálló jogszabály rendezi a további részleteket, de az egyes jogszabályok 1. § (1) bekezdésében megtalálható, hogy *„az Országgyűlés felhívja – a KEKVA tv. alapján – a Kormányt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket az egyetemhez tartozó saját alapítvány létrehozására.*

(2) Az Alapítvány alapítása során az állam képviselőjében a felsőoktatással összefüggő feladat- és hatáskörök tekintetében oktatásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) jár el.”

A KEKVA tv. 4. § (1) bekezdése szerint az alapítvány létesítéséhez az alapítvány javára legalább 600 millió forintnak megfelelő vagyont kell rendelni (tőkeminimum).

Az ismertetett jogszabályhelyek alapján megállapítható, hogy a modellváltó egyetemek egyrészt közpénzből alapított és fenntartott, másrészt a továbbiakban is egyértelműen közfeladatot ellátó szervnek minősülnek. Fenntartóik a Magyar Állam által – a KEKVA tv. felhatalmazása szerint – alapított közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok. Az alapítvány is közpénzből alapított, közpénzzel gazdálkodó és közfeladatot is ellátó, így az Infotv. hatálya alá tartozó szervezet.

Ebből következően mind az általános tájékoztatás, mind az elektronikus közzétételi kötelezettség, mind a közérdekű adatigénylések megválaszolására törvényi kötelezettség áll fenn.

Figyelemmel a közfeladat törvényi megállapítására, nincs jelentősége annak a ténynek, hogy az egyetemen évente mennyi hallgató folytatja tanulmányait önköltséges formában. Amennyiben az alapítványi fenntartású egyetemhez közérdekű adatigénylés érkezik és az igényléssel érintett adatokat kezeli, úgy az egyetemnek teljesítenie kell a megkeresésben foglaltakat. Abban az esetben, ha olyan adatokról van szó, amelyek csak az alapítvány mint fenntartó kezelésében fellelhetők, úgy az igénylő erről történő tájékoztatása várható el az egyetemről. A fenti megállapításokat a NAIH a Magyarország jogállamisági kérdéseivel foglalkozó nemzetközi vizsgálatok során is konzekvensen hangsúlyozta.

III.3. Fontos alkotmánybíróági döntések

4/2021. (I. 22.) AB határozat: országgyűlési képviselők a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartásával kapcsolatos beruházásról, valamint ezzel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi VII. törvény (Projekt törvény) 5. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérték, mely rendelkezés a beruházással kapcsolatos azon üzleti és műszaki adatok, valamint ezekkel összefüggő döntések megalkotását szolgáló adatok megismerhetőségét korlátozza 30 évig, amelyek megismerése nemzetbiztonsági érdeket, szellemi tulajdonhoz való jogot sértené. Az Alkotmánybíróság az indítványt nem találta megalapozottnak. Az információszabadság korlátozására vonatkozó döntést még a legszükségesebb esetekben is az adatkezelő végzi el, az nem a törvény erejénél fogva áll be; ugyanakkor a diszkrecionális nyilvánosságkorlátozás *ab ovo* alaptörvény-elle-

nes. A Projekt törvény által elérni kívánt nyilvánosságkorlátozás nemzetközi kötelezettség, valamint a beruházás jellege miatt igazolható, legitim célt szolgál. A Projekt törvény által a nemzetbiztonsági érdekek és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok védelmét szolgáló információszabadság-korlátozás az üzleti és műszaki adatok védelme érdekében indokolt és szükséges. Nem tekinthető aránytalan korlátozásnak az adatok harminc éves zártságát előíró rendelkezés sem, mivel ez nem *ex lege* korlátozás, csupán törvényi vélelem. Mivel a Projekt törvény az Infotv.-vel összhangban értelmezendő, az adatkezelőnek el kell végeznie a „közérdek-tesztet”, így a korlátozás akkor alkalmazható, ha ahhoz nagyobb társadalmi érdek fűződik.

15/2021. (V. 13.) AB határozat: Az indítványozó országgyűlési képviselő a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet (Kormányrendelet) 1. §-ának alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A támadott rendelkezés alapján az adatigénylésnek az Infotv.-ben megállapított 15 napos határidő helyett 45, illetve hosszabbítás esetén 45+45 napon belül köteles eleget tenni a közfeladatot ellátó szerv, amennyiben a 15 napon belüli teljesítés a veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatainak ellátását veszélyeztetné. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a támadott rendelkezés megfelel az alapjog-korlátozás feltételeinek: a koronavírus-járvány leküzdése, az egészségügyi, társadalmi, gazdasági hatásainak csökkentése és a károk enyhítése olyan célok, melyek alkotmányosan igazolják az alapjog korlátozását, és így arányban vannak azzal a hátránnyal, hogy az adatigénylő csak 45, illetve 90 napon belül jut a kért információkhoz. Ugyanakkor alkotmányos követelmény, hogy a Kormányrendelet alkalmazása során az adatkezelőnek rögzítenie kell azokat az okokat, amelyek valószínűsítik, hogy az adatigénylésnek az Infotv.-ben rögzített határidőn belüli teljesítése a veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatainak ellátását veszélyeztette volna. Ennek megfelelően a határidő meghosszabbításakor nem lehet általánosan hivatkozni a járványra, hanem az esetlegesen ellátatlanul maradó közfeladatot ténylegesen nevesíteni kell.

3293/2021. (VII. 22.) AB határozat: Az indítványozó a Főváros Ítéltábla 8.Pkf.25.611/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az alapügyben az indítványozó a Miniszterelnöki Kabinetirodához nyújtott be közérdekű adatigénylést, ahonnan a 15 napos határidőt túllépve elutasító válasz érkezett. A benyújtott keresetre reagálva a bíróság az eljárást hivatalból megszüntette arra való hivatkozással, hogy a keresetlel elkésett, mert az indítványozó számára a bírósághoz fordulásra nyitva álló határidő akkor kezdődik, amikor az adatkezelő az adatigénylés teljesítésével

késedelembe esik. A válasz elmaradása – az irányadó bírói gyakorlat szerint – a perindításra nyitva álló határidő kezdőnapja, a későbbi elutasító válasz nem eredményezi a határidő újbóli megnyílását. Az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította, mert nem vizsgálhatta, hogy az Infotv. bírósági értelmezése helyes volt-e; az alkotmányossági vizsgálat eredményeképp azonban megállapította, hogy az indítványozó bírósághoz forduláshoz való joga nem sérül azáltal, ha a bíróság a határidőt a válaszadás elmaradásától számítja.

III.4. Fontos bírósági döntések

Pfv.IV. 20.419/2021/6.: A felperes keresetében az alperes korábbi ellenőrzéséhez rendelkezésre bocsátott saját iratainak kiadását kérte. A Kúria úgy ítélte meg, hogy ez az igény nem felel meg a közérdekű adat megismerésével szemben támasztott követelménynek, nem minősíthető közérdekű adat megismerése iránti igénynek, mivel a felperes saját magára vonatkozó „iratok” kiadása iránti igénye nem szolgálja és nem is szolgálhatja a közügyek átláthatóságát. Önmagával szemben, az általa ismert adatokon keresztül ugyanis az Infotv. szerinti cél nem értelmezhető, hiszen már nyilvánvalóan ismert előtte, hogyan használta fel a működéséhez biztosított közpénzt és más támogatást. A perben érvényesített igény így a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alapjog társadalmi rendeltetésével nem egyeztethető össze.

Pf.20.053/2021/6.: Az előterjesztett adatigénylésre a 15 napos válaszadási határidőt túllépve a Pénzügyminisztérium a kérelem pontosítására hívta fel az adatigénylőt. A határidő túllépése miatt az adatigénylő azonban a felhívásra nem reagált, ugyanakkor az elsőfokú bíróságon határidőben keresetet nyújtott be, melyben kérte a Pénzügyminisztérium kötelezését az adatok kiadására. A Fővárosi Ítéltábla által helybenhagyott elsőfokú bírósági ítélet szerint az adatigénylés hiánytalansága miatt a pontosításra való felhívás alaptalan volt, továbbá határidőn túli is, ezért az adatkérelem szerinti adatok kiadására kötelezte a Pénzügyminisztériumot.

Pf.20.397/2021/4.: Az adatkezelő a költségtérítést a 15 napos válaszadási határidőn túl számította fel, így az elkésettnek minősül, ezért az adatokat költségfizetés nélkül köteles kiadni az adatigénylőnek, hiszen az Infotv. 29. § (1) bekezdése szerinti 15 napos válaszadási határidő elmulasztása jogvesztést eredményez a költségtérítés felszámítása tekintetében. Továbbá mivel az adatkezelő az Infotv. 29. § (2) bekezdése szerinti határidő hosszabbítással nem élt, ebből alappal lehet arra következtetni, hogy az adatkezelői álláspont szerint az adatigénylés tel-

jesítése nem jár a közfeladatot ellátó szerv alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével, erre hivatkozással tehát költségigénnyel sem élhet. A Fővárosi Ítélőtábla helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

Pf.20.056/2021/7.: Az Infotv. 29. § (2a) bekezdése értelmében, ha az igénylés olyan adatra vonatkozik, amelyet az Európai Unió valamely intézménye vagy tagállama állított elő, az adatkezelő haladéktalanul megkeresi az Európai Unió érintett intézményét vagy tagállamát és erről az igénylőt tájékoztatja. A Fővárosi Ítélőtábla kimondta, hogy a megkeresés elmulasztása önmagában még nem eredményezheti az adatkiadásra történő kötelezést.

Pf.420.2021/5.: A Fővárosi Ítélőtábla szerint az adatkiadásnak nem lehet akadálya, hogy az adatkezelő működése során a kezelésében lévő adatokat folyamatosan felülvizsgálja, módosítja. Ha az adatok kiadását akadályozó körülmények utóbb elhárulnak, a bíróság olyan közérdekű adatok kiadását is elrendelheti, melyeknek a kiadását az alperes korábban alappal tagadta meg.

Pf.50.050/2021/3.: A Győri Ítélőtábla véleménye szerint nem minősül közfeladatnak az az alperesi tevékenység, ami csupán valamely közfeladat infrastrukturális háttérének vállalkozási szerződés keretei közötti műszaki-, építészeti kivitelezésére irányul, így ezen adatok kiadása nem követelhető a vállalkozótól.

Pf.20.234/2021/5.: Az Infotv. 29. § (1a) bekezdése az egy éven belül benyújtott, azonos adatkörre irányuló adatigénylés elutasíthatóságáról rendelkezik, de a Fővárosi Ítélőtábla rámutatott, hogy mivel egy közérdekű adatnak több adatkezelője is lehet, nem minősül rendeltetésellenes joggyakorlásnak, ha azonos személy azonos tartalmú kérelemmel – akár egyidejűleg – több adatkezelőhöz is fordul.

Pf.20.147/2021/6.: Az az információ, hogy ki készítette a kérdéses minisztériumi tájékoztatót, lehetőséget ad arra, hogy megítélhető legyen egy adott személy munkája. A perben nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy a kiadni kért személyes adatok külön jelentőséggel bírnának az érintett személyek köztevékenységét, annak megítélését illetően, melynek okán a nyilvánosság iránti közérdek erősebb lenne az érintettek magánszférájának védelméhez fűződő egyéni érdekénél, ezért a Fővárosi Ítélőtábla nem kötelezte az adatkezelőt az adatigény teljesítésére.

Pf. 20.057/2021/7.: Amikor az alperes adatkezelő az Infotv. 27. § (5) és (6) bekezdésében szabályozott, döntés megalapozását szolgáló adatra hivatkozva tagadja meg az adatigénylés teljesítését, azt megfelelően indokolni köteles. A meghirdetett és elbírált bírói álláspályázatok során a pályázók által megszerzett összpontszámok, illetve a kinevezett bírók által megszerzett és bontott pontszámok az érintett pályázókra vonatkozó információk, amelyek személyes adatnak minősülnek. Az az érvelés, hogy a pontszám a szakmai alkalmasságot értéke-li, emiatt a közfeladat ellátásával közvetlenül összefügg és így közérdekből nyilvános adat, a Fővárosi Ítélőtábla ügydöntő határozata alapján nem támasztható alá. A bíró pályázat során kapott pontszám és a jogalkalmazó tevékenység ellátása között nincs olyan szoros kapcsolat, ami alapján a pontszám közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adatnak lenne tekinthető, így közérdekből nyilvános adat lenne.

Pf.20.351/2021/5.: Az Infotv. 28. § (1) bekezdésének helyes értelmezése szerint a közérdekű adatok kiadása iránti kérelem csak a kérelem adatkezelő általi kézhezvételekor már létező adatok kiadására irányulhat, az ezt követően keletkező adatokra fogalmilag kizárt, hogy kiterjedjen. Ez jelen per esetében is fennáll, an-nál is inkább, mert a felperes nem egy adott ügyszámon keletkezett iratok kiadását kérte, hanem bármely, az állami számvevőszéki jelentéssel kapcsolatban az alperesnél keletkezett, vagy hozzá beérkezett iratét, s ezen kérelem csak a már létező és az alperes kezelésében álló adatokat hordozó iratok kiadásával teljesíthető. A fentiek mellett a Fővárosi Ítélőtábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy bár valóban a felperes feladata annak bizonyítása, hogy a kért adatok léteznek és azok az alperes kezelésében állnak, azonban az adatigénylő rendszerint nem képes ennek kétséget kizáró bizonyítására tekintettel arra, hogy nyilvánvalóan nincs az információk birtokában, és rálátással sem rendelkezik az adatkezelő belső ügyintézési gyakorlatára illetve iratkezelésére, ellenkező esetben nem élne adatigénnyel. Ezért a bíróságok az Infotv. 1. §-ában foglalt cél érdekében a közérdekű adat létezésének meggyőző valószínűsítését elegendőnek tartják az adatkiadás elrendeléséhez.

Pf.20.390/2021/4.: A Fővárosi Ítélőtábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a közérdekű adatok megismerésének korlátozására csak az Infotv.-ben szereplő okból kerülhet sor a konkrét adatok és korlátozási ok figyelembevételével, a nyilvánosság-korlátozási okra történő általános, formális hivatkozás alaptalan.

Pf.20.009/2021/4.: A Fővárosi Ítélőtábla helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét, mely kimondta, hogy az üzleti titokra történő hivatkozás minden konkrét

tum nélkül nem elfogadható. A tényállás szerint a felperes azon szerződések kiadását kérte közérdekű adatigénylés útján, melyeket alperes két külsős céggel kötött „*Friss fagyasztott plazma transzfúziológiai célra nem szükséges mennyiségének tovább feldolgozás céljából való átadása*” tárgyában. Az alperes nem vitatta, hogy közfeladatot ellátó szerv és elismerte, hogy a kért adatok közérdekű adatok, melyek tekintetében ő az adatkezelő, ugyanakkor a perben nem támasztotta alá, hogy a kiadni kért szerződésekben, illetve azok mellékleteiben (pontos szerződési pont és kikötés megjelölésével) mi az a védett ismeret, üzleti stratégia, amelynek nyilvánosságra hozatala piaci érdekét sértené, vagy veszélyeztetné, csupán „*nem szokványos, az általánosnál szigorúbb szerződési feltételekre*” hivatkozott. A bírói gyakorlat szerint valamely adatkiadás megtagadását lehetővé tévő okra hivatkozás – például üzleti titok, döntés-előkészítő jelleg – esetén az erre hivatkozónak lehetővé kell tennie, hogy a bíróság ezen ok fennállását érdemi vizsgálat tárgyává tegye.

Pf.20.188/2021/9.: Önmagában az a tény, hogy a kiadni kért közérdekű adatot büntetőeljárásban is felhasználják, nem teszi jogszerűvé az adat kiadásának megtagadását. A nyomozó hatóság állásfoglalásával lehet bizonyítani, hogy a kért adatoknak a büntetőeljárás során olyan jelentősége van, ami megalapozza az adat kiadásának korlátozását.

2.Pf.20.641/2021/4/II.: A bíróság arra kötelezte az adatkezelőt, hogy Excel-táblázatos formában szolgáltatson részletes járványügyi statisztikai adatokat adott tárgynap viszonylatában (pl. összesen hány megerősített SARS-CoV-2-eset volt Magyarországon és mekkora volt a változás a megelőző naphoz képest; a megelőző 7 napban hány járásból/kerületből jelentettek új esetet, tünetmentes fertőzöttek száma; enyhe tünetes betegek száma; súlyos tünetes betegek száma; lélegeztető gépen lévő betegek száma; intenzív ellátásban részesülő betegek száma; a COVID-19 betegség kezelésére fenntartott összes kórházi ágy száma; ebből intenzív; a szabad és a használatban lévő foglalt ágyak száma; ebből intenzív stb.). Az alperes nem vitatta, hogy közfeladatot ellátó szerv, és azt sem, hogy a felperes által kiadni kért adatok közérdekű adatok és azok „*ömlesztett formában*” a kezelésében állnak, ugyanakkor alaptalanul hivatkozott arra, hogy kifejezetten nagy munkaterhet rótt volna a felperesi adatkiadási kérelem teljesítése az alkalmazottaira, tekintettel arra, hogy ez az Infotv. rendelkezései értelmében nem minősül megtagadási oknak. A perbeli esetben a meglévő adathalmazból egyszerű matematikai műveletekkel, avagy szisztematikus csoportosítással kell összeállítani a kiadandó adatokat, ami nem jelenti minőségileg új adatok előállítását. Az pedig, hogy ez hosszabb időt vesz igénybe, nem jelenti azt, hogy a rendszerezett adatok minőségileg új, vagy más adatok lennének.

Nincs olyan internetes nyilvános forrás, ahol a felperes által kiadni kért adatok napi bontásban hozzáférhetők lennének. Az, hogy a perbeli közérdekű adatok egy részét a felperes akár a megyei kormányhivataloktól is kérhette volna, szintén nem ad alapot az adatkiadás megtagadására, tekintettel arra, hogy az alperesnél, mint közfeladatot ellátó szervnél is rendelkezésre állnak ezek az adatok.

III.5. A koronavírus járvánnyal kapcsolatos adatok nyilvánossága

A Hatóság rendszeresen frissített tájékoztatójával minden esetben reagál a közérdekű adatigénylésekre vonatkozó, a veszélyhelyzet miatt bekövetkező jogszabályi változásokra.¹⁸ Jelenleg tehát továbbra is az 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet szabályai alkalmazhatók az egyes közérdekű adatigénylésekre [mely jogszabályt az Alkotmánybíróság a már ismertetett 15/2021. (V. 13.) AB határozatában megvizsgált]. Fontosabb tudnivalók:

1. Szóban közérdekű adat megismerése iránti igényt nem lehet benyújtani, illetve az olyan formában teljesíthető, amely nem jár az adatigénylő személyes megjelenésével.
2. Ha valószínűsíthető, hogy az igény 15 napon belül történő teljesítése a közfeladatot ellátó szerv veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatai ellátását veszélyeztetné, akkor az adatigénylés teljesítési határideje 45 nappal meghosszabbítható, erről az igénylőt az igény beérkezését követő 15 napon belül tájékoztatni kell.
3. A 45 napos határidő egy alkalommal további 45 nappal meghosszabbítható, ha az igénynek a 45 napon belüli teljesítése továbbra is veszélyeztetné a közfeladatot ellátó szerv veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatainak ellátását. Erről az igénylőt az első 45 nap leteltét megelőzően kell tájékoztatni.
4. A költségtérítés megállapítása és megfizetése esetén az adatigénylést 45 napon belül kell teljesíteni akkor, ha egyúttal valószínűsíthető, hogy az igénynek a 15 napon belül való teljesítése a szerv veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatai ellátását veszélyeztetné. Ebben az esetben 45 napon belül kell a tájékoztatást megadni az alábbiakról:
 - az adatigénylés teljesítése a közfeladatot ellátó szerv alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár, illetve
 - a másolatként igényelt dokumentum vagy dokumentumrész jelentős terjedelmű, továbbá

¹⁸ <https://naih.hu/dontesek-informacioszabadsag-tajekoztatok-kozlemlenyek?download=473:tajekoztato-a-kozerdeku-adatigenylesek-teljesitesere-iranyado-rendelkezesek-jarvanyugyi-veszelyhelyzet-miatti-valtozasarol-2021-12-20-tol>

– a költségterítés mértékéről, illetve a másolatkészítést nem igénylő módon történő teljesítés lehetőségéről.

5. Az említett esetekben az Infotv. 31. § (1) bekezdésében szereplő bírói jogorvoslat benyújtásának határideje is módosul (45+45 nap).

6. A fentiekben ismertetett rendelkezéseket a Korm. rendelet hatálybalépésekor már folyamatban lévő közérdekű adat megismerésére vonatkozó igényekre is alkalmazni kellett.

A 45 napos határidővel kapcsolatos panaszügyekben a Hatóság minden esetben felszólította a közfeladatot ellátó szervet az indokolási kötelezettség teljesítésére, illetve többször előfordult, hogy a Hatóság nem tartotta megalapozottnak az erre vonatkozó hivatkozást, mert az érintett szervnek nem volt közvetlen járványügyi feladata, mely indokolta volna a hosszabbítást.

2020 tavasza óta a Hatóság több, mint 200 esetben foglalkozott a járvánnyal összefüggő kérdéssel vizsgálat, konzultáció, adatigénylés vagy hatósági eljárás formájában. Az információs szabadság-panaszügyek tanúsága szerint legnagyobb arányban a fertőzöttek, oltottak, gyógyultak, elhunytak, karanténban lévők, kórházi ellátásra, intenzív terápiára, lélegeztető gépi ellátásra szoruló, lélegeztető gépről lekerülő számát, megoszlását, szerették volna megismerni az adatigénylők sok esetben oltottság-oltatlanság szerinti, valamint vakcina típus és az oltások száma szerinti bontásban.

A NAIH közleményt is kiadott a települések koronavírus fertőzöttségi adatainak nyilvánossága tárgyában, mely hangsúlyozza, hogy a települési fertőzöttségi adatok megismeréséhez fűződő közérdek jelentős, a számok ismerete szükséges mind a polgármestereknek, mind pedig a lakosságnak ahhoz, hogy a járvány elleni védekezésüket illetően megalapozott döntéseket tudjanak hozni. A polgármesterek fontos szereplői a járvány elleni védekezésnek, így az illetékes kormányhivatal kötelezettsége, hogy erre vonatkozó statisztikai adatot szolgáltatasson számukra.

Gyakori tapasztalatunk, hogy az adatigénylők a NAIH-tól szerették volna megtudni a járvánnyal és annak kezelésével, alakulásával kapcsolatos konkrét információkat. Ezekben az esetekben a Hatóság tájékoztatta az adatigénylőket, hogy mely közfeladatot ellátó szervekhez fordulhatnak (így a Nemzeti Népegészségügyi Központ, az Országos Kórházi Főigazgatósághoz vagy különböző minisztériumokhoz).

Számos ügyben a panaszosok azt kifogásolták, hogy nem kaptak orvosi magyarázatot az őket foglalkoztató egészségügyi szakmai kérdésekre. Mivel a közérdekű adat fogalmi eleme a rögzítettség, és az, hogy az adott szerv kezeljen ilyen adatot, ezekben az ügyekben a közfeladatot ellátó szervek jogszerűen utasították el az adatigényléseket, mert döntéseik szakmai indoklására, szakmai véleményük kifejtésére közérdekű adatigénylés keretében nem kötelezhetők.

Nagy volt az érdeklődés a vakcina szerződésekkel kapcsolatban is. A Külgazdasági és Külügyminisztérium nyilatkozata szerint az adott szerződést a Nemzeti Népegészségügyi Központ kötötte, maga a szerződés nincs a birtokukban, ugyanakkor nem látják okát a szerződés nyilvánossága korlátozásának. A Miniszterelnökséget vezető miniszter végül nyilvánosságra is hozta (Facebook-oldalán¹⁹) a keleti forrásból származó oltóanyagra vonatkozó adásvételi szerződéseket. (NAIH-2963/2021)

Megjegyzendő, hogy az uniós oltóanyag beszerzésre vonatkozó szerződések nyilvánosságának kérdése is kritika tárgya volt 2021-ben. A vakcinák beszerzéséről szóló tárgyalásokat a tagállamok által jóváhagyott tárgyalási irányelvek alapján az Európai Bizottság vezeti, mely végül is számos szerződést nyilvánosságra hozott az érintett cégek egyetértésével, bár a vállalatok ragaszkodtak egyes bizalmas üzleti adatok kitakarásához.²⁰

Egy másik beadványozó többek között azt szerette volna megtudni az Emberi Erőforrások Minisztériumától (a továbbiakban: EMMI), hogy ki képviselte a magyar kormányt az oltóanyag-beszerzéseket felügyelő irányítóbizottságban, emelt-e kifogást a magyar kormány képviselője az eljárás során bármikor az uniós keretszerződés tartalmával, bármilyen részletével kapcsolatban. A Hatóság felszólította az EMMI-t a kért adatok kiadására, hiszen a közfeladatot ellátó személy neve nem minősülhet döntést megalapozó adatnak. Az előzetes keret-megállapodás elfogadására vonatkozó adat pedig közérdekű adat, ki kell adni a kért megállapodásokat azon üzleti titoknak minősülő információk kitakarása mellett, amelyek megismerése aránytalan sérelmet jelentene a szerződő fél üzleti tevékenysége végzése szempontjából. A Minisztérium az adatigénylést azóta sem teljesítette, az ügyben a Hatóság jelentést bocsátott ki²¹.

Egészségügyi különleges személyes adatok internetes közösségi oldalon történő közzétételére is akadt kifogásolható példa. Egy polgármester az óvoda zárt

19 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2853863864870374&id=1443632629226845

20 https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/public-health/eu-vaccines-strategy_en#transparency-and-authorisation-mechanism-for-exports-of-vaccines

21 https://naih.hu/files/Infoszab_jelentes_NAIH-694-1-2022.pdf

szülői Facebook-csoportjában közzétette a bejelentő teljes nevét és Covid-19 tesztjének pozitív eredményét. A Hatóság felszólította a polgármestert, hogy töröljön a Facebook-csoportból minden olyan személyes adatot, amely alapján a csoportban megosztott bejegyzésekkel érintett személy – közvetve vagy közvetlenül – azonosítható lehet. (NAIH-3418/2021).

Egy adatigénylő a köztársasági elnöknek beadott védőoltásról kiállított igazolás másolatának kiadását kérte a név megjelölése mellett, de „*egyéb személyes adatok kitakarásával*”. Adatigénylésében kifejezetten hivatkozott arra, hogy közszereplőről van szó, aki korábban „*az MTI útján nyilvánosságra hozta, hogy beoltották a kínai vakcinával*”. Az Infotv-ben megjelölt, a „*közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adat*” a köztársasági elnök alkotmányos feladatainak teljesítésével szorosan összefüggő adatkörre vonatkozhat csak, és ebbe határozottan nem tartozik bele az oltási igazolás tartalma. Amíg az érintett önkéntes és szabad elhatározásból nem hoz más döntést, oltási igazolásának megismerése közérdekű adatigénylés keretében jogszerűen elutasítható. (NAIH-3356/2021)

III.6. Ákr. kontra Infotv.

A 2018-as beszámolóban²² már nyilvánosság elé tártuk azt a jogértelmezési problémát, melynek fő kérdése, hogy közigazgatósági hatósági eljárások iratanyagának megismerhetőségére, nyilvánosságára alkalmazható-e az Infotv. 27. § (2) bekezdésének g) pontjában szereplő korlátozás („*a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot törvény bírósági vagy közigazgatási eljárásra tekintettel korlátozhatja*”), vagyis *lex specialis*-ként az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) és a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) irányadó-e.

A NAIH álláspontja szerint ez a korlátozás a már lezárt közigazgatási hatósági eljárásokra nem vonatkozik, annál is inkább, mivel mind az Ákr., mind pedig az Mttv. csak a személyes és minősített adatok esetén ír elő korlátozást, a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok anonimizálását pedig egyetlen jogszabály sem rendelte el.

2021-ben végre jogerősen befejeződtek a polgári perek, melyek többek között arra is – a NAIH állásponttal megegyező – választ adtak, hogy a médiaszolgáltatási jogosultsággal összefüggő eljárásokban keletkezett hatósági iratokat az ügyfeleken kívüli harmadik személyek milyen eljárásrendben, mely jogszabályi előírás alapján ismerhetik meg. A közérdekű adat kiadása iránt indított perben az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 28.P.20.997/2019/8. számú ítéletben arra kötelezte az adatkezelőt, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a kért médiahatósági döntéseinek teljes szövegét, a keresetet ezt meghaladóan elutasította. Az Ákr. 33. §-a és az Infotv. vizsgálata eredményeként a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Infotv. rendelkezéseihez képest az Ákr. 33. §-a szűkíti a megismerhető adatok körét, a hatósági eljárásban keletkezett iratokat az iratbetekintési jog keretében csak az arra jogosult személy, ügyfél tekintheti meg, de az Ákr. 33. § (5) bekezdése szerint a határozatot bárki, korlátozás nélkül megismerheti. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy határozat kikérése esetén a személyazonosítás szükségtelen, az adatkérő személye közömbös, így az alperes még az Ákr. általa hivatkozott rendelkezései alapján sem tagadhatja meg a határozat megismerését. A perben másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.108/2018/8. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és arra is kötelezte az adatkezelőt, hogy az említett határozataihoz tartozó döntéseit megalapozó előterjesztéseket is adja ki, hiszen a perben a közérdekű adat kiadására irányuló igényt kizárólag az Infotv. rendelkezései szerint kell elbírálni. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Pfv.IV.20.656/2020/4. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte – perjogi okok miatt – az előterjesztések kiadásának vonatkozásában, de az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

III.7. A NAIH-hoz benyújtott közérdekű adatigénylésekről

A Hatósághoz 2021-ben 44 igénylő 58 db közérdekű adatigénylés(ek)e)t tartalmazó beadványt nyújtott be, amely összesen 139 db (2020-ban a 43 adatigénylőtől származó 72 db kérelem összesen 187 db) adatigényt tartalmazott. A 2015. évtől megfigyelhető tendenciához hasonlóan tehát előfordul, hogy egyes személyek beadványukban több kérdést is feltesznek.

Statisztikánk szerint az adatigénylések a következő eredménnyel zárultak:

- teljesített 100 db,
- részben teljesített 9 db,
- elutasított 28 db,
- az adatigénylőre visszavezethető ok miatt nem teljesített 2 db.

²² 118-119.o.

A leggyakoribb elutasítási okok az alábbiak voltak:

- a megismerni kívánt adat nem közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat,
- nem áll a Hatóság rendelkezésére az igényelt adat,
- az igényelt adat döntés megalapozását szolgálja.

Az adatigények leggyakoribb tárgykörei között említhetjük a Hatóság koronavírus járvánnyal összefüggő tevékenységét érintő adatigényeket (vonatkozó állásfoglalások, vizsgálatok stb. száma, tartalma). Az elmúlt évhez hasonlóan az adatvédelmi hatósági eljárásokkal, incidens-bejelentésekkel, kiszabott bírságokkal összefüggő adatok igénylése is jellemző volt. A kérelmezők számos kérdést nyújtottak be ezek mellett a Hatóság belső szabályzatai, a bírságolási gyakorlat, a GDPR alkalmazásának adatai megismerése céljából.

III.8. Költségtérítés

Az információszabadság megfelelő érvényesülése megköveteli a költségtérítés megállapításával kapcsolatos eljárások átláthatóságát (emellett hozzátesszük, hogy a Magyarországgal szemben folytatott jogállamisági vizsgálatoknál rendre felmerül a közérdekű adatigénylések teljesítésért kiszabható költségtérítéssel szembeni kritika). Ez évi statisztikánk szerint 27 db ilyen üggyel foglalkoztunk, amelybe a panaszok mellett a konzultációs kérdések, valamint a 2020-as évről átnyúló ügyek (összesen 6 db) egyaránt beletartoznak. A vizsgált adatkezelők között megtalálhatóak önkormányzatok, kormányhivatalok, polgármesteri hivatalok, egy-egy szociális intézmény, minisztérium, rendőrkapitányság és alapítvány is.

A vonatkozó ügyek száma tehát továbbra is viszonylag alacsony (2018: 39, 2019: 32, 2020: 23, 2021: 27) és az érintett közfeladatot ellátó szervek a NAIH közbenjárásának hatására a legtöbb esetben ingyen kiadták a kért adatokat, ugyanakkor az egyes magas összegek okán a korábbi évek pozitív tendenciája megakadt. 2021-ben a legmagasabb költségtérítés összege 500.000.- Ft volt (ebben az esetben az önkormányzati szociális intézménynél nyilvántartott, több, mint 11 000 akta manuális átvizsgálására lett volna szükség meghatározott szempontok szerint), de jellemzőbbek voltak a 100.000.- Ft alatti összegben megállapított költségtérítések.

Két esetben fordult elő, hogy a NAIH – az eset összes körülményére tekintettel – elfogadott jelentős költségmérséklést is. Az egyik ügyben az adatok részben elektronikus formában, részben pedig papír alapon álltak rendelkezésre,

így az elektronikus rendszerben szereplő adatokat (iktatószám, jelentés) egyeztetni kell a papír alapú dokumentumokkal a helyes adatok kinyerése céljából. Erre hivatkozással elfogadhatónak tartottuk a 317.209.- forintról 158.000.- forintra csökkentett kalkulációt. (NAIH-2651/2021)

Egy 2020-ban kezdődött ügy sikeresen zárult, amikor a NAIH felszólítását követően a kormányhivatal ingyenesen kiadta a megismeréssel érintett adatokat. Az igénylő beadványában a területileg a kormányhivatalhoz tartozó gyámhatóságokkal kapcsolatban kért adatszolgáltatást és azt a tájékoztatást kapta, hogy az adatigénylés teljesítésének összeállítása 22 óra, a munkaórára eső munkaköltség pedig 2.202.- Ft, azaz összesen 48.444.- Ft. Ezt követően az igénylő kérte, hogy a kormányhivatal részletezze a költségtérítés tartalmát, amely azonban elmaradt. A NAIH álláspontja értelmében a kalkulált összeg az adatigénylés teljesítéséért túlzónak tekinthető és szintén életszerűtlen, hogy a dokumentumokat a kormányhivatal nem tárolja elektronikusan. (NAIH-734/2021)

Egy jegyző abban kérte a NAIH állásfoglalását, hogy amennyiben egy adatigénylőtől napi rendszerességgel érkeznek igénylések a hivatalhoz azonos témakörben, úgy – a költségtérítésre tekintettel – azok összesíthetőek-e a munkaórák számának vonatkozásában. A NAIH jogértelmezése szerint kivételesen, amennyiben a 15 napon belül benyújtott adatigénylések esetén az adatigénylő személye, illetve az adatigénylés tárgya azonos, esetlegesen csak minimális eltérések vannak a tárgyban, úgy elképzelhető az a jogos érdek, amely alapján az adatkezelő összevonja az igényléseket azok adminisztratív hatékonyságának növelése érdekében. A NAIH hangsúlyozta, hogy a feltételek együttes fennállásának hiányában a hatályos jogszabályok értelmében nincs mód az igénylések összevonására. (NAIH-2450/2021)

Részben az imént ismertetett esethez kapcsolható egy vidéki önkormányzat azon jogellenes gyakorlata, amely alapján az adatigénylések teljesítéséhez automatikusan költségtérítés kiszabását társították. Nagyon fontos felhívni a figyelmet arra, hogy ez a gyakorlat ellentétes az alapjog szellemével és szabályozásával. A költségtérítés alkalmazhatóságának gyakorlati problémáira reagálva a NAIH honlapján közzétett egy részletes tájékoztató²³, amely a költségtérítés megállapításának mérlegelése során támpontul szolgálhat a közfeladatot ellátó szervek számára. Szó esik a határidő számításról, a fontosabb költségelemek megjelölése és felszámításuk alkalmazhatóságáról, a tájékoztatási és anonimizálási köte-

23 <https://naih.hu/dontesek-informacioszabadsag-tajekoztatok-kozlemenyek?download=392:tajekoztato-a-kozerdeku-adatigenyles-koltsegterteserol>

lezettségéről is. Emellett mindenképpen fontos az együttműködési kötelezettség mind az igénylő, mind pedig a közfeladatot ellátó szerv részéről. A megfelelő kommunikáció mindkét irányból egyszerűsíti, megkönnyíti az adatigénylések teljesíthetőségét és az igény tárgyának pontos megjelölése nagyban csökkentheti az esetlegesen felmerülő költségeket.

A Környezeti információk nyilvánossága alfejezetben további költségterítést érintő ügyek ismertetésére is sor kerül.

III.9. Önkormányzati nyilvánosság

A Hatóság joggyakorlata szerint az információszabadság biztosítása szempontjából a képviselő-testület szervei egységet alkotnak, azaz közérdekű adatigénylés benyújtása esetén a jegyző nem hivatkozhat alappal arra, hogy az önkormányzatot érintő adatigénylést nem hozzá nyújtotta be az igénylő. Az adatigénylőt nem érheti hátrány, és az adat hiányára való hivatkozással nem utasítható el, amiért nem a képviselő-testület megfelelő szervéhez került a kérelme. Amennyiben az adatigénylés teljesítésének rendjéről belső szabályzat rendelkezik, úgy a beérkező adatigényt az annak elbírálására és teljesítésére köteles és jogosult személyhez rövid úton továbbítani kell, vagyis erre a helyzetre is megoldást kínál az információszabadság ügyek vitelével megbízott információs jogokkal foglalkozó szakértő kinevezése.

Az önkormányzati vagyon értékbecslése mint döntést megalapozó adat témakörében lefolytatott vizsgálat alapja az volt, hogy egy ingatlan lehetséges megvásárlása céljával értékbecslést készített az önkormányzat közgyűlése, de a szóban forgó ingatlan adásvétele tekintetében az önkormányzatnál az előkészítő munka nem jutott el a döntéstervezet elkészítéséig. Az ingatlanok értékesítésre kerültek, azonban a közgyűlés nem hozott döntést az ingatlan megvásárlásáról, nem nyújtott be vételi ajánlatot. A Hatóság álláspontja szerint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog érvényesülése érdekében nem tekinthető az Alaptörvénnyel összhangban állónak az olyan korlátozás, amely egy már lezárt jogügylet esetében adatokat zár el a nyilvánosság elől arra hivatkozással, hogy egy meghatározhatatlan időpontban esetleg az adat felhasználásra kerül. (NAIH-5801/2021)

Az önkormányzat vagyonkezelésével foglalkozó bizottság üléséhez kapcsolódóan, az önkormányzati ingatlanok hasznosítása körében az önkormányzati képviselő közérdekű adatigénylés keretében vállalkozói szerződések, ellenőrzési

jegyzőkönyvek, értékbecslői vélemények megismerését kérte. A vizsgálat rávilágított arra az önkormányzati testületek által követett „rossz” gyakorlatra, mely szerint a napirendi pontok nyilvános vagy zárt ülésen való tárgyalásáról, azok tartalmától függetlenül ún. generál-szavazást tartanak. A Hatóság felszólításában a vállalkozói adatok, valamint az üzleti titkot érintő kérdésben hangsúlyozta, hogy az önkormányzati vagyonnal összefüggő döntések meghozatalával kapcsolatos adatok közérdekből nyilvánosak, ezen adatok üzleti titokká csak szűk körben, kivételes esetben minősíthetők. (NAIH-1170/2021)

Az elmúlt évben több olyan bejelentés érkezett a Hatósághoz, mely – minden ártó szándék nélkül, de – a személyes adatok védelméhez való jog sérelméről szólt. Egy ügyben a helyi méhészt méhállománya vonatkozó helyi zárlatot elrendelő határozatot a helyi önkormányzati hivatal alkalmazottja a privát közösségi oldalán, a méhészt személyes adatait megismerhető módon tette közzé, kárt okozva ezzel neki. A vizsgálat eredményeként az önkormányzat létrehozott egy hivatalos közösségi oldalt, melynek szerkesztését és az ott nyilvánosságot kapó tartalmak ellenőrzését a kirendeltség vezetője látja el, aki emellett a hivatal köztisztviselői részére adatvédelmi képzés elvégzését is előírta. (NAIH-7586/2021)

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 29/A. § (3) bekezdése előírja, hogy az előzetes javaslatokat a partnerségi egyeztetés keretében az önkormányzat honlapján közzé kell tenni, azonban ez nem jelenti a partnerségi javaslatok nyilvántartásának közzétételét. Az előzetes javaslatokban szereplő véleményezőnek neve és lakcíme pedig személyes adatok, az önkormányzati honlapon történő közzétételük személyesadat-kezelésnek minősül.

Az Infotv. 37. § (5) bekezdése előírja a közfeladatot ellátó szervek számára a Hatóság véleményének kikérését, amennyiben a testületi szervként működő közzétételre jogosult szerv (tipikusan ilyenek a helyi önkormányzatok képviselő-testületei) a kezelésükben lévő közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatokhoz proaktív módon széles körű hozzáférést kívánnak biztosítani. Egyedi közzétételi listában nyilvánosságra hozandó adatkörökként határozták meg az önkormányzatok az önkormányzati testületek (képviseelő-testület és bizottságai) tagjai által tett vagyonyilatkozatok, az 5 millió forintot el nem érő szerződések, valamint az 5 millió forintot el nem érő értékű pályázatok nyilvántartására vonatkozó adatokat. Évről évre visszatérő konzultációs kérdésként merül fel az önkormányzati képviselők vagyonyilatkozataiban szereplő adatok – különösen a képviselő foglalkozására, munkahelyére, a foglalkozásából származó havi

adóköteles jövedelmére vonatkozó – nyilvánosságának kérdése. E tekintetben a Hatóság következetesen azt az álláspontot képviseli, hogy a jövedelemnyilatkozatra vonatkozó részben szereplő adatok kötelezően megadandó adatok, ezért a vagyonnyilatkozat harmadik személy általi megismerése során ezeket az adatokat nem lehet felismerhetetlenné tenni.

Szeretnénk felhívni arra is az önkormányzatok figyelmét, hogy a *@mail.lgov.hu* e-mail címen nyújtott szolgáltatás célja, hogy a kormányzat egy egységes, külön csatornán keresztül tudjon kommunikálni a települési önkormányzatok jegyzőivel és polgármestereivel, így ez a cím nem jelölhető meg az állampolgárokkal való kapcsolattartási formaként. (NAIH-2650/2021)

III.9.1. Az közfeladat ellátásával összefüggő közérdekből nyilvános személyes adatok

Az elmúlt évben több vizsgálatot folytatott a Hatóság olyan ügyekben, melyekben a közérdekű adatigénylés tárgya önkormányzat intézményével, illetve köztestülettel foglalkoztatási viszonyban álló vezető *munkaköri leírásának* megismerésére irányult. Miután a foglalkoztatási jogviszonyt meghatározó jogszabály nem tartalmaz konkrét rendelkezéseket, ezért az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján erről az adatkezelő közfeladatot ellátó szerv egyedi mérlegelés útján dönt. Az általános definíció szerint a munkakör a munkavállaló munkafolyamatait, tevékenységeit, feladatait, funkcióit és kapcsolatrendszerét írja le, beleértve a célokat, a főbb felelősségi területeket és azokat a feltételeket is, amelyek között az alkalmazott a munkáját végzi. A munkaköri leírás valójában a munkakör részletezése. A munkáltató ebben a dokumentumban sorolja fel az ellátandó feladatokat, mely feladatok ellátásáért felelős a munkavállaló. Ezek között szerepelnek a munkavállaló által gyakorolható hatáskörök, jogkörök, melyek kizárólag az általa ellátott közfeladathoz kapcsolódnak, így a Hatóság álláspontja szerint ezek közérdekből nyilvános adatok. (NAIH-1147/2021)

Egy másik vizsgálattal érintett ügyben egy köztestületi formában működő közfeladatot ellátó szerv titkárnak munkaköri leírása és javadalmazási adata volt az adatigénylés tárgya. A Hatóság állásfoglalása értelmében, annak ellenére, hogy a titkár munkaviszonya a Munka Törvénykönyvében alapul, és javadalmazása nem közpénzből, hanem a köztestület egyéb bevételeiből történik, vezető tisztségviselőként fő feladata a köztestület törvényben megállapított közfeladatainak minél magasabb szintű biztosítása, ezért a javadalmazására vonatkozó adat a közfeladata ellátásával összefüggő egyéb személyes adatnak minősül, mely közérdekű adatigénylés útján bárki számára megismerhető. (NAIH-3655/2021)

A Hatóság álláspontja szerint a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) 179. §-a alapján az abban felsorolt közérdekből nyilvános adatok mellett az illetményre vonatkozó adatok körét – figyelemmel a Kttv. 13. §-ában megfogalmazott egyenlő bánásmód követelményére – tágan kell értelmezni, melybe beletartoznak a közszolgálati jogviszonyra tekintettel, illetve azzal összefüggésben szerzett egyéb járandóságok, juttatások is. Ezekre figyelemmel a jubileumi jutalom a közszolgálati jogviszonyhoz kötődő juttatás, amely nem a Kttv. 152. § (1) bekezdése alapján az ott felsorolt, magánszférához köthető eseményre, élethelyzetre tekintettel kerül közpénzből megállapításra. (NAIH-4045/2021, NAIH-5224/2021)

Egy adatigénylő 13 évre visszamenőleg kérte a jegyző kinevezése, javadalmazása, jutalmazása tekintetében keletkezett dokumentumok megismerésének biztosítását. Az adatok 2008-ig történő visszamenőleges kiadása tekintetében – hivatkozással a Legfelsőbb Bíróság BH.2007/1/14. szám alatt közzétett határozatára – a Hatóság jogértelmezése szerint az Infotv. nem rendelkezik visszamenőleges hatállyal. Emellett indokolt a jegyzői javadalmazásra vonatkozó időszaknak is egy ésszerű keretet adni (így például az adott önkormányzati ciklus időtartama). Ezen ügy kapcsán a Hatóság az információszabadság érvényesülése tekintetében az eredeti jogalkotói céllal ellentétes tendencia kialakulására hívta fel a figyelmet, mivel az egy személy 13 évre visszamenőleg megismerni kívánt illetmény- és egyéb juttatásokra vonatkozó adatainak kikérése felveti az érintett személy közérdekből nyilvános személyes adatainak tételes, listázási lehetőségét, új minőségű adat – adatbázis – létrehozását. (NAIH-3344/2021)

A polgármesteri tanácsadó, kabinetfőnök, protokollfőnök neve, munkaszerződése (a védett személyes adatok kitakarása mellett) közérdekből nyilvános adat a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban kifejtett érvelésre alapítva. Azon személyek, akiknek feladatellátása az önkormányzat mint közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatásköréhez kapcsolódik, így a tevékenységükkel képesek hatást gyakorolni a vezetői – kiemelten a polgármesteri – döntésekre és ezáltal befolyással bírnak a helyi közélet alakulására, közérdekű adatigénylés útján megismerhetőek. A Hatóság konzultációs megkeresésre adott állásfoglalása szerint a polgármesteri hivatal nem jogosult az érintettek egyedi beazonosíthatóságát lehetővé tévő módon megismerni az önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság személyi állományáról a gazdasági társaság által kezelt, a munkavállalóira vonatkozó személyi jellegű kifizetések adatait, dokumentumait. Miután a gazdasági társaság vagyonával és az alkalmazásában lévő humán erőforrással a jogszabályok, illetve az alapszabálya keretei között önállóan gazdálkodik, az általa kezelt adatok tekintetében önálló adatkezelőnek minősül, ezért a két szerv adat-

kezelő-adatfeldolgozó viszonya nem értelmezhető. Emellett a gazdálkodási jogszabályok sem adnak megfelelő jogalapot a perszonalizált (személyhez kötött) adatok jogszerű továbbítására. (NAIH-3136/2021)

III.9.2. A nemzetiségi önkormányzatok működésének átláthatósága

Az elmúlt évben több bejelentés is érkezett, ezért a Hatóság a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelytessel közösen, a nemzetiségi önkormányzatok működési transzparenciájának helyzetértékelése, szükség szerinti fejlesztése érdekében vizsgálatot indított, melynek eredménye 2022-ben várható.

A Miniszterelnökség területi közigazgatásért felelős államtitkárának tájékoztatása szerint a 2014. évi őszi választásoktól 2021. július 20-ig terjedő időszakban kirívóan súlyos törvénysértések nem történtek. Az információszabadság körében a testületi ülésekkel kapcsolatos gyakori probléma a zárt ülés kérdésének helytelen megítélése.

A transzparencia egyik fontos eszköze az Infotv. szerinti kötelező közzététel. Ennek kapcsán a tájékoztatás kitért arra, hogy valamennyi országos nemzeti önkormányzat rendelkezik saját honlappal, azonban ez nem mondható el a területi és a települési nemzetiségi önkormányzatokról. Jellemzően a helyi önkormányzatok vagy az országos önkormányzatok által fenntartott webfelületen teszik közzé a nemzetiségi önkormányzatok a közérdekű és közérdekből nyilvános adatokat, melyek köre tipikusan minimális, többnyire csak a képviselők és az önkormányzat alapadataira terjed ki, néhány esetben még egyéb adatok is – mint például a jegyzőkönyvek, szervezeti és működési szabályzat – elérhetőek, azonban ezek az adatok ritkán kerülnek aktualizálásra. (NAIH-3383/2021)

III.9.3. Online közmeghallgatás során személyes adat nyilvánosságra hozatala

Sok önkormányzat a veszélyhelyzet ideje alatt is biztosította az állampolgárok számára a helyi közösség részvételét a helyi ügyek, döntések kialakításában, ezért online módon, a közösségi média élő videó funkcióján keresztül online közmeghallgatást tartott.

Hasonlóan a jelenléttel járó közmeghallgatáshoz, annak előkészítése során az érdeklődők a kérdéseiket, javaslattevéseiket a polgármesteri hivatalhoz írásban is – sorszám megkérésével egyidejűleg – benyújtották. A panaszos is eszerint járt el, de azzal nem számolt, hogy az online közmeghallgatás során a beadványa felolvasása és megtárgyalása során neve, lakcíme folyamatosan látható lesz a képernyőn. A panaszos törlési kérelmét a rögzített videóból és a jegyzőkönyvből

az önkormányzat azzal az indokkal utasította el, miszerint a közmeghallgatás egy nyilvános képviselő-testületi ülés, az ott megjelent, előzetesen bejelentkezett választópolgárok – nevük közlése mellett – személyesen mondják el a helyi közügy fogalmába tartozó észrevételeiket, megjelölve szűkebb lakókörnyezetüket, esetenként lakcímüket. A közmeghallgatás során kezelt személyes adatok jogszerűségét a GDPR 6. cikk (1) bekezdésének e) pontja biztosítja. Az ülésről nyilvános jegyzőkönyv készül. A Hatóság álláspontja szerint az a körülmény, hogy valamely személyes adat nyilvános képviselő-testületi ülésen hangzik el, még nem eredményezi azt, hogy a személyes adat e körülményből fakadóan közérdekből nyilvánossá válna.

Az Adatvédelmi Biztos ABI-1332/A/2006-5. számon kiadott állásfoglalásában korábban kifejtette, hogy a testületi ülésen megjelenő érdeklődő érintettek személyes adatainak felvételét és nyilvánosságra hozatalát nem alapozza meg a (formálisan) megadott hozzájárulásuk sem, mivel az adatok kezelése nem felel meg a célhoz kötöttség elvének.

Ugyanakkor az érintett hozzászólónak – amennyiben szót kap – jogában áll eldönteni, hogy a hozzászólását névvel vagy név nélkül kívánja-e elmondani, illetve előzetesen tájékoztatni kell arról, hogy a hozzászólása a jegyzőkönyvben rögzítésre kerül. Amennyiben írásban küldik el a felszólalására elkészített választ, nem célszerű a nyilvánosságra hozott jegyzőkönyvben felvenni és tárolni az érintett nevét és lakcímét. A Hatóság álláspontja szerint a közmeghallgatás nyilvánossága a nyilvános képviselő-testületi üléssel azonos megítélés alá esik. Erre figyelemmel – a magánszféra, a magántitok és a személyiségi jogok védelmének figyelembevételével és maradéktalan biztosításával – nincs akadálya annak, hogy a képviselő-testületi ülés e speciális formáját ne lehetne élőben közvetíteni akár az önkormányzat hivatalos honlapján, akár a közösségi oldalon. A Hatóság osztotta az önkormányzati véleményt, mely szerint a hagyományos, jelenléttel járó, és az online közmeghallgatás adatkezelése alapjaiban nem tér el egymástól. Azonban a Hatóság hangsúlyozta: a jelenléttel megvalósuló közmeghallgatáson részt vevő állampolgár személyesen a hozzájárulását tudja adni, vagy tiltakozni tud a személyes adatai jegyzőkönyvben való megjelenítése és azok közzététele tekintetében, míg a résztvevők az online térben nem vagy nehezebben tudják érvényesíteni információs önrendelkezési jogukat. Az online közmeghallgatás adatkezelése tekintetében a Hatóság határozott véleménye az, hogy az információs önrendelkezési jog érvényesülése tekintetében az adatkezelőnek körültekintőbben kell eljárnia, mivel az állampolgárok személyes adataik kezelését tekintve az online térben sokkal kiszolgáltatottabb helyzetben vannak, mint a hagyományos közmeghallgatás esetében, ebből adódóan fontosabb és

nagyobb jelentősége van az adatkezeléssel kapcsolatos adatkezelői tájékoztatásnak és az ún. érintetti jogok garantálásának. (NAIH-4447/2021)

III.9.4. Elektronikus közzététel

2021-ben a Hatósághoz információszabadság ügyben tett bejelentések kb. 30 %-a vonatkozott a közfeladatot ellátó szerv nem megfelelő elektronikus közzétételére és leginkább a települési önkormányzatok, illetve az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok honlapjai voltak érintettek: továbbra is túlnyomó többségében a szerv tevékenységére, működésére, illetve gazdálkodására vonatkozó adatok (képviselő-testületi dokumentumok, önkormányzati rendeletek, szerződések, közbeszerzések, pályázatok stb.) közzététele problémás. A Hatóság vizsgálatai során minden esetben megkeresi az érintett szervet, amennyiben szükséges, felszólítja, hogy a megállapított jogsérelmet haladéktalanul orvosolja és ez előbb-utóbb általában meg is történik. Meg kell említeni azonban, hogy a vírus okozta veszélyhelyzetre tekintettel 2021-ben a legtöbb településen hónapokig nem ülésezett a képviselő-testület. Az önkormányzatok ilyen esetekben tájékoztatták a Hatóságot, hogy a megjelölt időszakban nem került sor képviselő-testületi ülésre, ehelyett a veszélyhelyzet ideje alatt hozott polgármesteri döntések²⁴ érhetőek el a honlapokon.

III.10. Büntetőeljárás során lefoglalt iratok megismerése

Egy panaszos azt kifogásolta, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) nem teljesítette közérdekű adatigénylését, melyben egy önkormányzat gazdasági működésével kapcsolatban lefoglalt iratokat szeretett volna megismerni. A Hatóság megkeresésére a NAV előadta, hogy az adatigénylő által kért iratok, adatok tekintetében az adatkezelő az önkormányzat, míg a NAV az ügyben a nyomozást folytató hatóság, amely a büntetőeljárásról szóló 2017. évi CX. törvény (a továbbiakban: Be.) szabályai szerint az iratokat bizonyítékként lefoglalt iratként tartja a birtokában. A Be. 110. § (1) bekezdése szerint tájékoztatás annak adható, akinek az eljárás lefolytatásához vagy annak eredményéhez jogi érdeke fűződik, álláspontjuk szerint az adatigénylő közérdekű adatigénylése nem tekinthető jogi érdeknek. A Be. 110. § (2) bekezdése szerint a vádemelés

előtt az ügyészség vezetője, azután az eljáró bíróság elnöke – az ehhez fűződő jogi érdek igazolása után – engedélyezi az ügyiratok megismerését vagy a kért tájékoztatás megadását. Erre figyelemmel még abban az esetben is, ha az adatigénylő igazolná a jogi érdekét, a NAV az iratok kiadására nem lenne jogosult, arról kizárólag az ügyészség vezetője dönthetne. A NAV kitért arra is, hogy a büntetőeljárás során lefoglalt iratok teljes, illetve részleges megtekintésére, másolat készítésére – feladatai ellátásához szükséges ideig és mértékben – a Be. 313. § (3) bekezdése alapján jogosult a lefoglalást szenvedő önkormányzat. Erre figyelemmel lehetőség van arra, hogy az önkormányzat közérdekű adat kiadása iránti kötelezettsége teljesítése érdekében – amennyiben az eljárás tárgyát képező dokumentumok papír alapú vagy elektronikus másolata nincs a birtokában – a nyomozó hatósághoz iratbetekintés, másolat készítése iránti kérelemmel forduljon. Az iratokban szereplő közérdekű adatok, közérdekből nyilvános adatok kiadására tehát az adatkezelő önkormányzat jogosult, de az önkormányzatnak meg kell keresnie a nyomozó hatóságot azzal kapcsolatban, hogy a kért adatok kiadása sérti-e a büntetőeljárás eredményes lefolytatásához fűződő közérdeket. Az adott ügyben a nyomozó hatóság azt a tájékoztatást adta, hogy az adatok bizonyos részére vonatkozóan az Infotv. és a Be. 109. § (1) bekezdés e) pontja alapján a folyamatban lévő nyomozás érdekei jelentősen sérülnének, ha az ezzel összefüggő adatokról a nyilvánosság korábban értesülne, mint a büntetőeljárással érintett személyek. Azonban az adatok másik része (az önkormányzat által megkötött szerződésekről van szó) tekintetében a büntetőeljárás eredményes lefolytatásához fűződő közérdek nem sérülne a közérdekű adatok megismerésével.

Az irányadó bírósági joggyakorlat szerint (Pfv. IV. 20.455/2015/4., 2.Pf.20.559/2011) a büntető eljárás során kezelt közérdekű adatokkal kapcsolatban önmagában az a körülmény, hogy a kiadni kért, és nem vitatottan a közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatot tartalmazó vizsgálati jelentést a nyomozó hatóság bekérte és ezáltal az a büntető iratok részévé is vált, nem jelentheti automatikusan a nyilvánosság korlátozását és a közérdekű adatigénylés elutasítását. A közérdekű adatigénylés keretében kiadni kért dokumentumok nyilvánvalóan nem a büntetőeljárás során keletkeztek, hanem azok alapul szolgáltak a feljelentés megtételéhez. Az adatkezelő kezelésében levő, önálló adat-minőséget nem befolyásolhatja az, hogy egy eljárásban felhasználásra kerülnek. Ugyanakkor nincs olyan egyediségük sem, ami a büntetőeljárásban való felhasználás miatt kizárná ezen adatokkal való rendelkezést. Az adatkezelő nem hivatkozhat közérdekű információkat tartalmazó dokumentumokkal kapcsolatosan harmadik személy által folytatott eljárás érdekeire, mert jogszabály nem tilalmazza az adott eljárásban ugyan felhasznált, de nem az ebben az eljárásban

²⁴ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése szerint „veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi, megyei közgyűlésnek feladat- és hatáskörét a polgármester, illetve a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke gyakorolja. Ennek keretében nem foglalhat állást önkormányzati intézmény átszervezéséről, megszüntetéséről, ellátási, szolgáltatási körzeteiről, ha a szolgáltatás a települést is érinti.”

keletkezett iratok, eredeti adatkezelő által történő, közérdekű adatkérés keretében való kiadását. Tehát önmagában attól, hogy a kiadni kért közérdekű adatot büntetőeljárásban lefoglalták és felhasználják, az adat még nem veszti el a közérdekű jellegét, így az erre való automatikus hivatkozással nincs mód az adatok nyilvánosságának korlátozására és az adatigénylés elutasítására.

Mivel a NAV nyilatkozata szerint a közérdekű adatigénylésben kért szerződések megismerésével a büntetőeljárás eredményes lefolytatásához fűződő közérdek nem sérülne, ezen adatok a nyilvánosság számára megismerhetők, illetve a lefoglalt iratokról az önkormányzat a nyomozó hatóságtól másolatot kérhet, a Hatóság felszólította az érintett önkormányzatot, hogy az igényelt adatokat – amennyiben egyéb, a nyilvánosságot jogszerűen korlátozó tényező nem áll fenn –, bocsássa az adatigénylő rendelkezésére. Az önkormányzat a közérdekű adatigénylésben kért dokumentumok másolatát – a nyomozó hatóságtól történő kikérése után – megküldte az adatigénylőnek. (NAIH-4003/2021)

III.11. A környezeti információk nyilvánossága

A környezeti adatoknál igen gyakori nyilvánosság-korlátozási hivatkozás az üzleti titok védelme. Egy környezetvédő egyesület a megyei kormányhivataltól igényelte a helyi óriás üzem Zajtérkép és Zajcsökkentési Intézkedési Terv elnevezésű dokumentumokat. Az adatigénylés teljesítését az üzleti titok védelmére hivatkozva elutasították (a Zajtérkép fedőlapján szerepel, hogy „A dokumentáció üzleti titoknak minősülő információkat tartalmaz” és minden oldalán a fejlécben fel van tüntetve, hogy „Csak hatósági felhasználásra”), ugyanakkor azt senki sem vitatta, hogy a Zajtérkép közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatokat tartalmaz. Az Infotv. 30. § (1) bekezdésében lefektetett adatelv, valamint a Hatóság és bíróságok következetes gyakorlata szerint nem elfogadható teljes dokumentumok automatikus üzleti titokká nyilvánítása, ehelyett a dokumentumot meg kell vizsgálni és megállapítani, hogy pontosan melyek az üzleti titoknak számító adatok. Az Aarhusi Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. törvény 2. §-ával kihirdetett Aarhusi Egyezmény 4. cikk 4. pontja alapján a környezeti információra vonatkozó kérés elutasítható, amennyiben az információ feltárása hátrányosan érintené a kereskedelmi és ipari információ bizalmas jellegét, ahol ez a bizalmas jelleg méltányolható gazdasági érdekekre figyelemmel a jog által védett, e körben azonban a környezetvédelem szempontjából releváns kibocsátási adatok nyilvánosak kell, hogy legyenek, illetve egy harmadik fél érdekeit, aki a kért információt úgy biztosította, hogy az nem volt kötelessége, nem is volt rá jogilag kötelezhető, és nem adta jóváhagyását az anyagok kiadására.

Ezek az okok azonban szűken értelmezendők, figyelembe véve a nyilvánossághoz fűződő közérdeket, valamint azt, hogy a kért információ mennyiben vonatkozik a környezetbe történő kibocsátásokra. A kormányhivatalnak tehát mérlegelnie kell a nyilvánosság és a magánérdekek védelme közötti kollíziót. Az Infotv. 30. § (5) bekezdése erre az esetre kimondja, hogy a megtagadás alapját szűken kell értelmezni és a közérdekű adat megismerésére irányuló igény teljesítése kizárólag abban az esetben tagadható meg, ha a megtagadás alapjául szolgáló közérdek nagyobb súlyú a közérdekű adat megismerésére irányuló igény teljesítéséhez fűződő közérdeknél (nyomós közérdek teszt). A kormányhivatal tehát megsértette a bejelentő közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogát, amikor nem teljesítette az Intézkedési Tervre vonatkozó adatigénylését, továbbá a teljes Zajtérképet automatikusan üzleti titoknak minősítette, annak részletes vizsgálata nélkül, és ezáltal nem is végezhetette el az Infotv. 30. § (5) bekezdésében előírt – üzleti titoknak minősülő – adatonkénti mérlegelést, ezért a Hatóság felszólította, hogy a bejelentő részére haladéktalanul küldje meg az Intézkedési Tervet, valamint állapítsa meg – amennyiben szükséges, az érintett vállalat nyilatkozatának kikérése után –, hogy a Zajtérképnek pontosan mely adatai minősülnek üzleti titoknak és ezen adatok tekintetében végezze el az Infotv. 30. § (5) bekezdésében előírt mérlegelést, valamint teljesítse azon adatok tekintetében az adatigénylést, amelyekre vonatkozóan az előbbi mérlegelés eredményeként megállapítja, hogy nyilvánosságuk nem korlátozható. A kormányhivatal eleget tett a Hatóság felszólításában foglaltaknak és kiadta a bejelentő részére az Intézkedési Tervet, valamint a Zajtérkép nyilvános változatát, amely szinte azonos az eredeti változattal. (NAIH-4011/2021)

A Hatóság két olyan ügyben is sikerrel járt el, ahol környezetvédelmi civil szervezetek sérelmezték az adatigénylésük teljesítéséért megállapított költségtérítést. Az első ügyben fontos szerepe volt annak, hogy az adatigénylő környezeti információkat kért az illetékes kormányhivataltól. A megállapított 185.321,- Ft költségtérítést több okból is megalapozatlannak találta a Hatóság. Az igényelt dokumentumok túlnyomó részben környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információt tartalmaztak, amelyek megismerését a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 12. § (5) bekezdése szerint nem lehet arra hivatkozva megtagadni, hogy az üzleti titok. Továbbá az adatigénylő által kért dokumentumok meg nem ismerhető adatainak kiszűrésére megállapított 47 munkaóra azért volt indokolatlan, mert a kért dokumentumok valójában nagyon kevés olyan oldalt tartalmaztak, ahol egyáltalán személyes adatok előfordulhatnak (főleg táblázat, mérési adat, jegyzőkönyv szerepelt bennük és az ilyen oldalak vizsgálata semmiképp sem vehetett kb. 4 percet igénybe oda-

lanként). Végül, még a megállapított 47 órnyi munkaerő-ráfordítás esetén sem valósulna meg a kormányhivatal alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevétele, tekintettel a kormányhivatal nagy létszámára. A Hatóság a felszólításában kifejtette, hogy ha egy szervezeti egység számára aránytalan nehézséget jelent a teljesítendő adatigénylések megválaszolása mellett az alaptevékenység ellátása, akkor először – amennyiben erre lehetőség van, különösen nagyobb szervezeteknél – a szervezeten belüli át-szervezésekkel kell megoldani azt, hogy mind az alaptevékenység ellátása, mind pedig az adatigénylések ingyenes teljesítése megvalósuljon. (NAIH-5797/2021)

Az előzőleg ismertetett ügyben és egy másik környezetvédelmi civil szervezet bejelentése alapján indult ügyben is – többek között – az a helytelen jogértelmezés vezetett a költségtérítés jogsértő megállapításához, amely szerint „ha egy közérdekű adatigénylés teljesítése meghaladja a 4 munkaórát, az már aránytalanul tekinthető”. A Hatóság vizsgálataiban következetesen hangsúlyozza, hogy nem attól minősül aránytalanul a munkaerőforrás-ráfordítás időtartama, ha az meghaladja a 4 munkaórát, emellett szükséges az is, hogy az alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrást vegyék igénybe az adatigénylés teljesítéséhez, és az aránytalan mértékben történjen. Aránytalan a munkaerőforrás igénybevétele, ha az jelentősen megnehezíti vagy ellehetetleníti a közfeladatot ellátó szerv alaptevékenységének ellátását. (NAIH-4508/2021)

III.12. Pályázatok nyilvánossága

2021-ben nagy számban fordultak elő turisztikai célú beruházások, támogatások nyilvánosságával kapcsolatos panaszok. A pályázatok nyilvánossága korlátozásának a Hatóság gyakorlatában visszatérően megjelenő indokai az üzleti titokra vagy a döntés megalapozására való hivatkozás.

III.12.1. Üzleti titok

Egy újságíró a Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt.-től a támogatási kötelezettségvállalási listáján szereplő, 1 milliárd forint feletti támogatást elnyert projektek és a nagy kapacitású meglévő szállodák fejlesztése és új szállodák létesítése döntési listáján szereplő nyertes pályázatok teljes pályázati jelentkezési dokumentációját igényelte. A Zrt. nem adta ki az adatokat, üzleti titoknak minősítette azokat. A Zrt. a *Kisfaludy Szálláshelyfejlesztési Konstrukció - Nagy kapacitású meglévő szállodák fejlesztése és új szállodák létesítése döntési listáján nem szereplő, nem nyertes pályázatok listáját (a pályázó nevét, a projekt*

azonosítását és az igényelt összeget) sem adta ki a bejelentő részére, mivel véleménye szerint az Infotv. 1. melléklete III.4. pontja szerinti kötelezettségvállalás nem történt.

A Hatóság és a bíróságok következetes gyakorlata alapján az igényelt pályázati anyagokat külön-külön meg kell vizsgálni és megállapítani, hogy pontosan melyek azok az üzleti titoknak számító adatok, amelyek nyilvánosságra hozatala aránytalan érdeksérelmet okozna. A közvéleményt is élénken foglalkoztató, jelentős közpénz felhasználásával járó szállodafejlesztési és szállodalétesítési pályázatok és a pályázati eljárás átláthatóságához jelentős közérdek fűződik, így a közvéleménynek jogos igénye, hogy ismerje legalább alapjaiban, mire fordítják az adófizetők pénzét és a benyújtott pályázatok eleget tesznek-e a pályázati felhívásban közzétett elvárásoknak. A nem nyertes pályázatokról kért adatok is vagy közérdekű vagy a Knyt. 3. §-a alapján közérdekből nyilvános adatok.

Felhívásunkra a Zrt. végül is tájékoztatást kért a kedvezményezettektől arról, hogy pályázati anyagaik mely adatait minősítik üzleti titoknak. Általánosságban megállapítható volt, hogy a pályázati adatlapokat, az üzleti terv vezetői összefoglalóját, a helyzetértékelést, a célkitűzést, elvárt eredményt, a projekt bemutatására vonatkozó részből a jelenlegi státuszra vonatkozó szakaszt, a projekt költségvetésének főbb számain, a projekt időbeli ütemezését a kedvezményezettek igen nagy számban tartják megismerhetőnek. Vagyis a kedvezményezettek által kiadhatónak értékelt adatok köre jóval szélesebb volt, mint a Zrt. által eredetileg nyilvánosnak értékelt adatok köre – ez szembeesett volt például az üzleti terv vonatkozásában.

A jövőbeli adatigénylések teljesítésére vonatkozóan a Zrt.-nek mindenképp le kell vonnia azt a következtetést, hogy teljes pályázati anyagok nyilvánosságának kizárása helyett a pályázati anyagok adatainak részletes vizsgálatát követően, a kedvezményezettek nyilatkozatának kikérése mellett lehetséges csak megalapozottan kijelenteni, hogy a pályázati anyagok mely üzleti titoknak minősülő adatainak nyilvánossága eredményezné az üzleti tevékenységek aránytalan sérelmét, mindezt pedig részletes indoklással kell az adatigénylők felé alátámasztani. A Zrt. végül eleget tett a Hatóság felszólításaiban foglaltaknak, az adatok azonban nem jutottak el az adatigénylőhöz, akinek időközben megváltozott az e-mail címe. Az új e-mail címre a Zrt. már nem küldte meg az adatokat, ezért a Hatóság az adatigénylés ismételt benyújtását javasolta az adatigénylőnek. (NAIH-653/2021)

Szintén egy újságíró nyújtott be közérdekű adatigénylést meghatározott vállalatoknak a Baross-19-NMG/2 pályázati felhívására érkezett kérelmei-

re és azok részletes dokumentációjára vonatkozóan a CED Közép-európai Gazdaságfejlesztési Hálózat Nonprofit Kft.-hez. A Kft. itt is az összes kért pályázati dokumentációról kijelentette, hogy azok „*semmilyen részük tekintetében nem nyilvánosak*”. A Hatóság felszólításában hangsúlyozta, hogy azon felül, hogy az igényelt pályázati anyagok mely adatai és miért minősülnek üzleti titoknak, arról is számot kell adni, hogy ezen üzleti titoknak számító adatok közül melyek azok, amelyek nyilvánosságra hozatala aránytalan sérelmet okozna a titok jogosultjának. (NAIH-6850/2021)

III.12.2. Döntés megalapozására szolgáló adatok

A pályázatok elbírálásával kapcsolatos adatok nyilvánosságát is gyakran korlátozzák a közfeladatot ellátó szervek az Infotv. 27. § (5)-(6) bekezdéseire hivatkozva úgy, hogy nem fűznek megfelelő részletességű indoklást az adatigény elutasításához.

Egy vidéki nagyváros polgármesteri hivatala a pályázati dokumentációkra, valamint a projektekben személyi juttatásban részesülők számára, a juttatás összegére vonatkozó adatigénylést elutasító válaszában az indoklás a jogszabályhelyre történő hivatkozásban merült ki. A Hatóság felszólítása ellenére az adatigénylőnek utólag megküldött dokumentumokban kitakart adatok nyilvánosságának korlátozását is csak azzal indokolták, hogy a kitakart adatok „*nem relevánsak a projekt szempontjából*”. (NAIH-1338/2021)

A Hatóság az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (a továbbiakban: EET) figyelmét hívta fel arra, hogy az adatigénylő részére az igény teljesítésének megtagadásával összefüggésben nyújtott tájékoztatásnak tartalmaznia kell az azt alátámasztó ténybeli és jogi indokokat. Ezen indokoknak a korábban elvégzett formai és tartalmi vizsgálatok eredménye feleltethető meg. A megfelelő indokokkal alátámasztott elutasítás ugyanis nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az igénylő valóban tisztában legyen vele, és megértse azt, hogy miért nem teljesítették az igényét. Emellett a tájékoztatás alapján képes lesz a megfelelő döntést meghozni az esetleges jogorvoslati lehetőséggel kapcsolatban is. A Hatóság megállapította, hogy az EET nem járt el megfelelően az adatigénylő közérdekű adatigénylésének elutasításakor, amikor az elutasítás részletes indoklására nem tért ki. (NAIH-272/2021)

Ugyanerre hívta fel a Hatóság az Innovációs és Technológiai Minisztérium (a továbbiakban: ITM) figyelmét is abban az ügyben, amikor a bejelentő azt kifogásol-

ta, hogy az ITM nem teljeskörűen teljesítette a 2020. évben benyújtott és elbírált OTKA pályázatokkal kapcsolatos adatigénylését. Az adatkérés arra a javasolt sorrendet tükröző pályázati cím-listára vonatkozott, amelyet az OTKA főkuratóriuma az ITM elé terjesztett, továbbá a bejelentő kérte azokat a leveleket, jegyzéseket és értekezleti jegyzőkönyveket, amelyek szerepet játszottak abban, hogy az ITM döntését tükröző pályázati címlista nem egyezik meg az OTKA főkuratóriuma által az ITM elé terjesztett pályázati címlistával. Az ITM a nyilvánosság korlátozását – már a vizsgálat során – azzal indokolta, hogy a szakértői csoportok kollektív szakmai véleményéről kialakuló nyilvános diskusszió a jövőbeni eljárások tisztaságát, továbbá a napi operatív munkával járó belső levelezések megismerése az ITM jövőbeni törvényes feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, és ezzel együtt az ott dolgozóknak a döntések előkészítése során történő szabad véleménykifejtését, valamint a munka hatékonyságát veszélyeztetné.

A Hatóság felszólításának az ITM nem tett eleget, ezért az ügyben NAIH jelentés közzétételére került sor²⁵, mely hangsúlyozza: a döntések megalapozására szolgáló adatok nyilvánossága jól megindokolt esetekben korlátozható, azonban jelen esetben a kért adatok nyilvánosságához azért is fűződik jelentős közérdek, mert az OTKA főkuratóriuma által javasolt sorrend – ezáltal a szokásos eljárásrend – megváltoztatása a közvéleményt és a tudományos közösséget is élénken foglalkoztatta, és a kért adatok az eljárás átláthatóságának nélkülözhetetlen forrásai jelen pályázati eljárásban, különös tekintettel az értekezletek jegyzőkönyveire. A döntés megalapozására szolgáló dokumentumokból csak a pályázatok elbírálásának módszerére, az elbírálás szempontjaira, valamint a nyertes pályázatok értékelésére vonatkozó adatokat kell kiadni, és azok közül is csak azokat, amelyek az OTKA főkuratóriuma által javasolt sorrendtől való eltéréseket magyarázzák. A közfeladatot ellátó szervek feladat- és hatáskörében eljáró munkatársai okkal számíthatnak arra, hiszen az Alaptörvényben lefektetett alapelv, hogy a közpénzből finanszírozott pályázatok elbírálásának módszerére, az elbírálás szempontjaira, valamint a nyertes pályázatok értékelésére vonatkozó adatok nyilvánosak lehetnek az általuk készített dokumentumokban, különösen akkor, ha azok a kért információk kizárólagos forrásai. (NAIH-2329/2021)

III.12.3. A pályázatokra vonatkozó adatok közzététele

Egy megyei önkormányzat közzétett egy európai uniós pályázati eljáráshoz kapcsolódó támogatási szerződést, melyben az aláíró személy neve, beosztása,

²⁵ https://naih.hu/files/Infoszab_jelentes_NAIH-2329-2021.pdf

aláírása, szignója, valamint a kapcsolattartó neve, munkahelyi telefonszáma, e-mail címe nyilvánosságra került. Az önkormányzat konzultációs beadványában arról kérte a Hatóság állásfoglalását, hogy a fenti adatok kitakarását kérheti-e a szerződést aláíró érintett, egyébként a közfeladatot ellátó szerv vezető beosztású munkavállalója.

A szerződést aláíró, közfeladatot ellátó szervet képviselő személy a szerződés aláírásakor közfeladatot látott el, így e személy neve, beosztása, aláírása, szignója közérdekből nyilvános személyes adatnak minősül.

Az önkormányzat képviseletében eljáró kapcsolattartó neve, munkahelyi telefonszáma, e-mail címe akkor tekinthető közérdekből nyilvános adatnak, amennyiben közszolgálati jogviszonyban áll.

A közérdekből nyilvános személyes adatokat tartalmazó szerződés honlapon történő közzététele az Infotv. előírása szerint történt, amelynek következtében az érintett ezen adatok kitakarását nem kérheti. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Kgttv.) meghatározza, hogy a Széchenyi Programiroda Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft.-nek mely adatokat kell közzétennie. A Kgttv. 2. § (1) bekezdése alapján a Kft. vezetőinek neve, tisztsége, aláírása ugyancsak közérdekből nyilvános adat, a Kft. kapcsolattartójának adatait pedig abban az esetben szükséges közzétenni, ha azok a közfeladat ellátásával kapcsolatban keletkeztek, mint például jelen ügyben, a szerződéskötés során. A Kft. kapcsolattartójának elérhetőségét a Hatóság nem tartja szükségesnek megjeleníteni a honlapon. (NAIH-6645/2021)

Egy önkormányzat elektronikus formában a város honlapján egyedi közzététel formájában kívánta az 5 millió Ft-ot el nem érő szerződések és pályázatok nyilvántartását közzétenni, ennek jogszerűségéről kérte a Hatóság álláspontját. A Hatóság kifejtette, hogy messzemenően támogatja az Önkormányzat döntését, azt a közérdekű adatok megismeréséhez való alapvető jog érvényesülése szempontjából példaértékűnek és követendőnek tartja más önkormányzatok számára is. Felhívta ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a közzétételnél a közérdekből nyilvános adatnak nem minősülő személyes adatokat, minősített adatokat, az üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény szerinti adatokat, valamint egyéb megismerési korlátozás alá eső adatokat felismerhetetlenné kell tennie. A Hatóság javasolta, hogy a döntést rendeleti formában hozza az Önkormányzat, akár az Infotv. 30. § (6) bekezdés szerint kötelezően megalkotandó szabállyal azonos keretek között. (NAIH-5630-2/2021)

Egy másik vizsgálatban a panaszos azt sérelmezte, hogy a támogatott projekt kereső funkcióban a www.palyazat.gov.hu honlapon, a Széchenyi 2020 projektekre vonatkozó adatok csak korlátozottan, 300 soros találati számra, és nem a teljes adatbázisra vonatkozóan tölthetők le, ezért az összes Széchenyi 2020 projekt meghatározott adatait (operatív program, alintézkedés, pályázó neve, projekt neve, projekt megnevezése, település, támogatási döntés dátuma, projekt rövid összefoglaló, megítélt támogatás, forrás, ország, beavatkozási kategória, uniós társfinanszírozási ráta, projekt összköltség, megvalósítás kezdete, megvalósítás befejezése) kérte .csv formátumban megküldeni.

A Miniszterelnökség elzárkózott a kérés teljesítésétől, mivel álláspontja szerint az adatigénylésre a 13/2019. (IV.8) AB határozat azon megállapítása irányadó, amely szerint meghatározott szempont vagy szempontok szerint szűrt, új adatsor létrehozására az adatkezelő nem köteles, az adatigénylő pedig nem formálhat jogot arra, hogy helyette más végezze el a hozzáférhető adatok leválogatását. A Hatóság álláspontja szerint azonban az Infotv. 33. § (1) bekezdése kimondja, hogy a kötelezően közzéteendő közérdekű adatokat internetes honlapon, digitális formában, bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, kinyomtatható és részleteiben is adatvesztés és -torzulás nélkül kimásolható módon, a betekintés, a letöltés, a nyomtatás, a kimásolás és a hálózati adatátvitel szempontjából is díjmentesen kell hozzáférhetővé tenni. (NAIH-4539-13/2021)

Egy európai parlamenti képviselő adatigénylést nyújtott be a Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt.-hez arra vonatkozóan, hogy a szálláshely-szolgáltatók megíűsuló foglaltságaiból eredő bevételekiesés részleges megtérítéséről szóló 523/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet alapján biztosított támogatásból mely szálláshelyek részesültek és mekkora mértékben.

Az adatok nyilvános forrását megjelölte a Zrt., amely egy olyan kedvezményezett listát, ahol más pályázatok kedvezményezettjei is szerepelnek. A leválogatás szempontjait a következőképp adta meg a Zrt. az adatigénylő részére: „A Kisfaludy 2030 Turisztikai Fejlesztő Zrt. által nyűűtött egyéb támogatások igénylői körére, céljára és összegére vonatkozó, a hivatkozott honlapon szintén közzétett pályázati felhívásokból kiolvasható adatok figyelembevételével a listából kiválogathatóak a kérelmező által kért adatok”.

A Hatóság felszólításában hangsúlyozta, hogy nem az adatigénylő kötelezettsége, hogy felkutassa azt a dokumentumot, amelyben megtalálhatja azon

szempontokat, amelyek alapján kiválogathatja a kért adatokat. Amennyiben az adatigénylőt egy nyilvános adathalmazhoz irányítják, egy egyértelmű kiválasztási szempontot is meg kell adni számára, amellyel mérlegelés nélkül, egyszerűen és egyértelműen ki tudja választani az adathalmazból a kért adatokat. A Hatóság továbbá kiemelte, hogy az arra vonatkozó információ nyilvánossága, hogy ki és mennyi közpénzt kap, a közpénzköltésre vonatkozó „alapadat”, nyilvánossága vitán felül áll. A Zrt. végül a Hatóság felszólításaiban foglaltaknak megfelelően kiadta a kért adatokat az adatigénylő részére. (NAIH-2361/2021)

III.13. Jogszabály-előkészítés

2021-ben a NAIH-hoz csoportos bejelentés érkezett egy panaszostól, aki egyrészt tíz minisztérium adatigénylés-teljesítési gyakorlatát, másrészt a járvány idején alkalmazható 45 napos határidőben való teljesítéshez kapcsolódó tájékoztatást kifogásolta. A bejelentő eredetileg a 2014-2018. évi kormányzati ciklust érintően a jogszabályokra vonatkozó hatásvizsgálati beszámolókat, valamint további hatásvizsgálati dokumentumok kiadását kérte a minisztériumoktól. Az előzetes és utólagos hatásvizsgálatról szóló 2/2016. (IV. 29.) MvM rendelet alapján a hatásvizsgálat olyan információgyűjtő-elemző folyamat, amelynek elsődleges célja a szabályozás hatékonyságának növelése, mely magában foglalja a szabályozás várható következményeinek a szabályozás feltételezett hatásaihoz igazodó részletességben és releváns időtávon történő megvizsgálását, majd az eredményeknek a megalapozott döntéshozatal elősegítése érdekében történő összegzését.

A minisztériumok a kért iratokat nem tették megismerhetővé. A Hatóság megkeresésére adott válaszaikból megállapíthatóan az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Igazságügyi Minisztérium, a Miniszterelnöki Kabinetiroda, valamint a *Külgazdasági és Külügyminisztérium* – a hatásvizsgálati beszámolók összeállításának hiányában – nem rendelkezett a bejelentő által kért közérdekű adatokkal.

A Belügyminisztérium érvelése szerint az adat megismeréséhez, illetve a megismerhetőség kizárásához fűződő közérdek mérlegelése alapján a hatásvizsgálati beszámolók tartalma az érintett jogalkotó, a miniszter, illetve a Kormány döntéshozatali folyamatait is befolyásolja, és a folyamatok nem tekinthetők lezártak egy-egy év végével, mert ilyen esetekben csak több évnyi adat, és a tapasztalatok összehasonlítása révén lehet megalapozott döntést hozni, ezért az adatok még számszaki vonatkozásokban sem kerülhetnek nyilvánosságra. A NAIH nem

fogadta el ezt az indokolást, mivel a hatásvizsgálati beszámolók kizárólag az adott évre vonatkozó összesített statisztikát, a hatásvizsgálatok elkészítésére, felhasználására, hasznosulására vonatkozó gyakorlati tapasztalatokat, valamint a hatásvizsgálati tevékenység fejlesztésére vonatkozó javaslatokat tartalmaznak. Ezért nem tekinthetők egy vagy több kormányzati döntés megalapozását szolgáló adatnak, különös tekintettel arra, hogy a statisztikák alapján döntéshozatal, jogalkotás nem történik.

A Miniszterelnökség arra hivatkozva utasította el a hatásvizsgálati beszámolók kiadását, hogy a hatásvizsgálati beszámolókból foglalt adatok a hatásvizsgálati rendszer működtetéséhez, továbbfejlesztéséhez kapcsolódó döntések megalapozását szolgáló adatoknak minősülnek.

Az ügyben – különös tekintettel arra, hogy a megkeresett minisztériumoknak a tárgyalt ügy kapcsán megismert gyakorlata jelentős eltérést mutatott egymástól –, a Hatóság az Infotv. 59. §-ának (1) bekezdése alapján jelentést bocsátott ki.²⁶

26 https://naih.hu/files/Infoszab_jelentes_NAIH_1227_7_2021.pdf

IV. Titokfelügyelet, a minősített, illetve korlátozott nyilvánosságú közérdekű adatok

A titokfelügyeleti hatósági eljárás során a tényállás megállapítása a nemzeti minősített adat minősítése jogszerűségének ellenőrzésére irányul. A minősítés alatt nemcsak a minősítő döntése értendő, hanem a teljes minősítési eljárás. A nemzeti minősített adat minősítésének jogszerűsége magában foglalja továbbá azt is, hogy a minősítési eljárást követően a nemzeti minősített adat kezelése a minősítés érvényességi ideje alatt megfelel a vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Ezen kívül a minősítési eljárást követően további tények és körülmények is befolyásolhatják az adat minősítésének jogszerűségét, például a minősítés minősítő általi felülvizsgálata vagy annak elmaradása, illetve az adat esetleges nyilvánosságra kerülése.

A minősítés jogszerű, ha megfelel a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) és a Mavtv. végrehajtási rendeleteiben meghatározott formai és eljárási szabályoknak, a Mavtv. alapelveinek (Mavtv. 2. §), a minősítés szabályainak (Mavtv. 5. § és 6. §), továbbá – amint arra az Alkotmánybíróság 29/2014. (IX. 30.) AB határozatának 1. pontja rámutatott – tartalmi szempontból követelmény, hogy a minősítő a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat minősítése felőli döntés során a minősítéshez fűződő közérdek mellett a minősítendő adat nyilvánosságához fűződő közérdeket is vegye figyelembe, és csak akkor döntsön az adat minősítéséről, ha a minősítéssel elérni kívánt cél arányban áll a minősített adat nyilvánosságához fűződő érdekekkel.

IV.1. A nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályokban meghatározott minősítési jelölés hiánya, jogutódlás a minősítő személyében, a minősített adatok felülvizsgálata

A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) előtt folyamatban lévő perben a felperes kereseti kérelmet terjesztett elő a Miniszterelnökség mint alperes ellen közérdekű adat megismerése iránt. A közérdekű adatokra vonatkozó felperesi adatigényt a Miniszterelnökség minősített adataira hivatkozással tagadta meg.

A Törvényszék a tárgyalás felfüggesztése mellett döntött és a Hatóságnak küldött végzésében az Infotv. 31. § (6a) bekezdése alapján titokfelügyeleti hatósági

eljárást kezdeményezett a Törvényszék előtt közérdekű adat kiadása iránt folyamatban lévő perrel összefüggésben.

A Hatóság a bíróság kezdeményezésére titokfelügyeleti eljárást indított a nemzeti minősített adat minősítése jogszerűségének vizsgálata céljából.

A Mavtv. 3. § 1. a) pontja értelmében az adat akkor tekinthető nemzeti minősített adatnak, ha tartalmazza a Mavtv.-ben, valamint a Mavtv. végrehajtási rendeletében meghatározott formai követelményeknek megfelelően a minősítési jelölést. A Mavtv. 6. § (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a nemzeti minősített adat a minősítő által történő minősítéssel jön létre. A nemzeti minősített adat létrejöttéhez a minősítési jelölés formai követelményeit is be kell tartani.

A Mavtv. 3. § 1. a) pontja és a Mavtv. 6. § (7) bekezdése alapján a Hatóság megállapította a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályok megsértését, mivel az ügy tárgyát képező egyik irat a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályokban meghatározott minősítési jelölést nem tartalmazta. Erre tekintettel a Hatóság felhívta a minősítő figyelmét, hogy a vizsgált adathordozón található adatokat ne kezelje minősített adatokként, hiszen azok esetében a minősítés formai hiba miatt nem jött létre.

A Hatóság az eljárás tárgyát képező további minősített adatokat tartalmazó adathordozók tekintetében megállapította, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján a minősítő a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályok formai és eljárási követelményeinek megfelelően járt el, amikor az adatok keletkezésekor minősítési eljárást folytatott le az érintett adatok tekintetében.

A titokfelügyeleti hatósági eljárás tárgyát képező minősített adatok minősítőjének személyében jogutódlásra került sor időközben. A Mavtv. 8. § (1)-(2) bekezdései alapján a minősítő – ha törvény rövidebb határidőt nem állapít meg – köteles legkésőbb 5 évenként felülvizsgálni az általa, a jogelődje vagy más minősítő által készített és a felülvizsgálat időpontjában feladat- és hatáskörébe tartozó nemzeti minősített adatot.

A minősítő a felülvizsgálatba szakértőt vonhat be. A felülvizsgálat eredményeként a minősítő, illetve jogutódja a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzeti minősített adat

- a) minősítését fenntartja, ha annak minősítési feltételei továbbra is fennállnak;
- b) minősítési szintjét csökkenti, illetve a minősítés érvényességi idejét módosítja, ha a minősítés feltételeiben változás történt;

c) minősítését megszünteti, ha minősítésének feltételei a továbbiakban nem állnak fenn.

A minősítő elvégezte a minősített adatok Mavtv. 8. § (1) bekezdése szerinti felülvizsgálatát, és „Bizalmas!” szintre csökkentette az adatok minősítési szintjét, valamint ennek megfelelően módosította a minősítés érvényességi idejét. A minősítő a Mavtv. 6. § (8) bekezdése szerint részletesen megindokolta az adatok minősítését. A minősítést szükségessé tevő közérdekek – a Mavtv. 5. § (1) bekezdés d) e) és f) pontjai szerinti – Magyarország központi pénzügyi és gazdasági tevékenysége, külügyi és nemzetközi kapcsolatai, valamint állami szervekkel szemben befolyástól mentes zavartalan működésének biztosítása. A minősítő indokolása szerint a „Bizalmas!” minősítési szint Mavtv. 1. számú mellékletének 3. pontja alapján került meghatározásra, tekintettel arra, hogy „a jogviszony minősítéssel védett adatainak nyilvánosságra kerülése Magyarország nemzetközi, és a jogviszony vonatkozásában érintett államok, valamint globálisan a külügyi kapcsolatok, illetve az ország gazdasági tevékenysége vonatkozásában kárt okozó következményekkel járna, illetve az állam legitim feladatellátását elnehezítené.” A minősítés felülvizsgálata során a minősítő a súlyosság-valószínűség tesztet alkalmazva arra jutott, hogy a jogviszonnyal kapcsolatos adatok adatgazda körén túli megismerhetősége károsítaná a minősítéssel védhető közérdeket. A Hatóság elfogadta a minősítő álláspontját, és megállapította, hogy a minősítő helyesen jutott arra a döntésre, hogy az adatok minősítésére továbbra is szükség van, azonban a védelem szintje „Bizalmas!” minősítési szintre csökkenthető, mivel az adatok titokban tartásához fűződő érdekek e minősítési szinttel is biztosíthatóak.

IV.2. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. által kezelt adatok minősítésének vizsgálata a Fővárosi Törvényszék által kezdeményezett titokfelületesi hatósági eljárásban

A Hatósághoz 2016. április 25-én érkezett átiratában a Fővárosi Törvényszék titokfelületesi hatósági eljárást kezdeményezett a Törvényszék előtt közérdekű adat megismerése iránti folyamatban lévő perrel összefüggésben. A Törvényszék előtt folyamatban lévő per tárgya a következő volt: a felperes kereseti kérelmet terjesztett elő a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. alperes ellen közérdekű adat megismerése iránt, amelyben előadta, hogy közérdekű adatigénnyel fordult az alpereshez, aki azonban arról tájékoztatta, hogy az általa kért adatok nemzeti minősített adatok, ezért azok kiadását az elutasítja.

A felperes kérte a Törvényszéket, hogy kötelezze alperest az általa kért adatok kiadására, nevezetesen:

- Van-e vagy volt-e valaha az MNV közvetett vagy közvetlen tulajdonában XS0867086042 ISIN-kódú kötvény?
- Ha igen, mekkora értékben?
- Kitől vették és mennyiért?
- Miért szerezték meg?
- Ha továbbadták, kinek adták tovább és mit kaptak érte?

Az alperes a kereseti ellenkérelmében a következők szerint érvelt az adatigénnyel szembeni megtagadásának okáról: Mavtv. 3. § (1) bekezdése szerinti nemzeti minősített adatként köteles kezelni azokat az adatokat, amelyből az adatigénnyel szemben megválaszolható, teljesíthető lenne. Az adatigénnyel szembeni megválaszoláshoz szükséges adatokat két, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által kiadott ún. részvényesi joggyakorló (a továbbiakban: RJGY) határozat tartalmazza.

A Hatóság az ügyben a Törvényszék kezdeményezésének megfelelően titokfelületesi hatósági eljárást indított. A Hatóság titokfelületesi hatósági eljárásának tárgya a nemzeti minősített adat minősítése jogszerűségének ellenőrzése volt. Az eljárás a Törvényszék előtt folyamatban lévő per tárgyát képező adatok közül azokra vonatkozott, amelyekről az MNV azt állította, hogy azok nemzeti minősített adatot képeznek.

A Hatóság az ügyben igazságügyi szakértőt rendelt ki, és döntését az igazságügyi szakértő véleménye és a minősítő, mint ügyfél nyilatkozata alapján hozta meg. Az eljárásban ügyfélként először dr. Czepek Gábor, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium közigazgatási államtitkára járt el, majd később az eljárás során Bártfai-Mager Andrea, a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter mint a minősítő jogkörében eljáró személy.

A Hatóság az eljárás során azt állapította meg, hogy a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által hivatkozott RJGY határozatok „Korlátozott terjesztésű!” nemzeti minősített adatot tartalmaznak és a hivatkozott számú RJGY határozatok minősítése során a minősítő a nemzeti minősített adatok minősítésére vonatkozó jogszabályoknak megfelelően járt el. Minderről a Hatóság „Korlátozott terjesztésű!” minősítéssel ellátott határozatban rendelkezett, amely a döntés indokolását és az ügy további részleteit tartalmazza. A Hatóság határozatát a minősítővel közölte, aki azt az Infotv.-ben biztosított 60 napos határidőn belül nem támadta meg. (NAIH-2262/2021.)

IV.3. A Magyar Honvédség haditechnikai eszközeinek beszerzését érintő adatok minősítésének vizsgálata a Fővárosi Törvényszék által kezdeményezett titokfelügyeleti hatósági eljárásokban

A Fővárosi Törvényszék közérdekű adat kiadása tárgyában folyamatban lévő per során, a per felfüggesztése mellett a Hatóság titokfelügyeleti hatósági eljárását kezdeményezte, megküldve a peres eljárás iratait.

A per tárgyát a Magyar Honvédség Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderő fejlesztési Program keretében történő képességfejlesztését érintő, haditechnikai eszköz beszerzésére vonatkozó adatok képezték, melyek öt külön minősítési eljárás eredményeként váltak minősített adatokká, ezért a Hatóságnak öt külön titokfelügyeleti hatósági eljárásban kellett vizsgálni a különböző adatok minősítésének jogszerűségét.

A Törvényszék által megküldött peres iratokban ezúttal már a per során, iktatószám szerint megjelölésre kerültek az alperes által azon iratok, melyek az egyes minősített adatokat tartalmazták. A Hatóságnak elsőként a különböző minősítési eljárásokat lefolytató minősítők személyét kellett pontosan felderítenie, hiszen a titokfelügyeleti hatósági eljárás ügyfele a minősítő.

A per tárgyát képező adatok közül az egyik minősítési eljárást a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára, kettőt a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal főigazgatója, egy másikat a Honvédelmi Minisztérium Hadfelszerelési Fejlesztési Főosztály főosztályvezető-helyettese, valamint egyet a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat egyik főosztályvezetője folytatott le.

Az öt közül három titokfelügyeleti eljárás folyamán a minősítői jogkört gyakorló személye és ennél fogva a hatósági eljárás ügyfele a beosztást betöltő személy változásánál fogva megváltozott. A minősítői jogkör ugyanis mindig az adott közfeladat ellátásához kapcsolódik, így a beosztás mindenkor betöltőjének személyéhez, vagy azon beosztást betöltő mindenkor személyéhez kötődik, akire a minősítő e jogkörét, a jogszabályban foglaltak szerint átruházta.

Egy másik eljárás esetében a minősítői jogkört gyakorló személy, így az eljárás ügyfele ugyanaz a személy maradt, mert az adott közfeladat ellátása továbbra is hozzá tartozik, azonban a honvédségi szervezet átalakítás folytán a Magyar Honvédség másik szervezeti egységénél betöltött beosztása alapján.

Az Infotv. 63. § (1) bekezdése szerint a titokfelügyeleti hatósági eljárásban hozott határozatában a Hatóság az alábbi két döntést hozhatja:

a) a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályok megsértésének megállapítása esetén a minősítőt a nemzeti minősített adat minősítési szintjének, illetve érvényességi idejének a jogszabályoknak megfelelő megváltoztatására vagy a minősítés megszüntetésére hívja fel, vagy

b) megállapítja, hogy a minősítő a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályoknak megfelelően járt el.

A Hatóság a tárgybeli öt titokfelügyeleti hatósági eljárásában azt állapította meg, hogy a minősítő a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályoknak megfelelően járt el.

Az említett eljárásokkal kapcsolatban a következő sajátosságok emelendők ki:

Az öt titokfelügyeleti eljárás közül csak az egyik minősítő – a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a továbbiakban: KNBSZ) főosztályvezetője – küldte meg a Hatóság eljárásának tárgyát jelentő adatokat tartalmazó iratmásolatokat oly módon, hogy abban az érintett eredeti iratokban található teljes adattartalom szerepelt.

A KNBSZ főosztályvezetője a keletkeztetett dokumentumban szereplő védendő adatokat, az általa lefolytatott minősítési eljárás eredményeként a legalacsonyabb, vagyis „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szintre minősítette, e minősítési szinthez tartozó érvényességi idő maximális tartamát el nem érő érvényességi idővel. A minősítő megküldte az adatok minősítésének a Hatóság végzésében meghatározott szempontokra vonatkozó részletes indokolását és mellékelte az iratok másolati példányát is.

A minősítés részletes indokolása szerint a minősítéssel a Magyar Honvédség hosszú távú fejlesztésére vonatkozó, Magyarország jövőbeli biztonsági helyzetét befolyásoló, a képesség fejlesztést megalapozó helyzetet bemutató adatok védendők. A minősítést szükségessé tevő közérdekként a minősítő a Mavtv. 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján Magyarország honvédelmi, nemzetbiztonsági tevékenységét jelölte meg.

A tekintetben, hogy a minősített adatok érvényességi időn belüli nyilvánosságra hozatala vagy illetéktelen személyek általi megismerése miatt és hogyan befo-

lyásolná hátrányosan a minősítéssel védendő közérdeket a minősítő az alábbiakra hivatkozott:

„Magyarország biztonságát, katonai védelmi képességét meghatározó módon befolyásoló körülmények megkövetelik a katonai képességek fejlesztését, amelyhez elengedhetetlen a meglévő képességek felmérése. A minősítéssel védett adatok érvényességi időn belüli nyilvánosságra hozatala vagy illetéktelenek általi megismerése megzavarná a Magyar Honvédség működését, valamint hátrányosan érintené annak fejlesztését, ennek következtében hátrányosan érintené Magyarország biztonságát.”

A minősítési szint meghatározásának részletes indokolásaként előadta, hogy „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szint alkalmazása indokolt, mert az adatok érvényességi időn belüli nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele hátrányosan érintené a honvédelmi érdeket. A képességfejlesztés szükségessége, illetve katonai szakmai megítélésének nyilvánosságra, vagy ellenérdekű felek tudomásra kerülése a Magyar Honvédség tevékenységének lényegi hátráltatását, akadályozását tenné lehetővé, csökkentve a honvédelmi tevékenység hatékonyságát.

A minősítés érvényességi idejének részletes indokolásában arra hivatkozott, hogy az általa megállapított érvényességi ideig a minősítés fenntartása azért indokolt, mert a konkrét fejlesztés hátterére, illetve az azt alátámasztó eljárásrendre vonatkozó adatok, abból levonható következtetések a folyamatban lévő fejlesztés alatt negatívan befolyásolhatják Magyarország honvédelmi érdekét.

Az öt titokfelügyeleti eljárás által érintett adatok közül e minősítéssel érintett adatok a haditechnikai eszközök beszerzésének hátterében lévő képességfejlesztést szükségessé tevő, azt megalapozó helyzetnek tulajdonképpen egy rövid, nem túl részletező bemutatását szolgálták. A Hatóság értékelése szerint ez is alátámasztotta azt, hogy szemben e képességfejlesztés részleteire vonatkozó további adatoknak a másik négy eljárásban történő minősítésével, ez esetben elegendő volt a legalacsonyabb minősítési szint alkalmazása a maximálisnál rövidebb érvényességi idő meghatározásával.

Annak indokolásaként, hogy miért jelentősebb súlyú a minősítést megalapozó közérdek az adatok megismeréséhez fűződő közérdeknél, a minősítő arra hivatkozott, hogy a Magyar Honvédség képességeinek fejlesztésére vonatkozó, azt alátámasztó adat arra nem jogosult fél általi, az érvényességi idő lejártá előtti megismerése biztonsági kockázatot eredményez. A honvédelmi érdek arány-

talannal nagyobb sérelmének veszélye miatt az adatokhoz közérdekből történő hozzáférés minősítéssel való kizárása indokolt. Hivatkozott arra, hogy ezzel szemben az adatok megismeréséhez fűződő közérdek csak kése delmet szenved, megfelelő korlátozásokkal a minősítés érvényességi ideje alatt az iratba tekintés az arra jogosultak számára biztosítható.

A KNBSZ főosztályvezetője által minősített adatok tekintetében a Hatóság közvetlenül meggyőződhetett róla, hogy a minősítő a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályok formai és eljárási követelményeit betartotta a minősítési eljárás során. A Hatóság a megküldött iratmásolatot megtekintve megállapította, hogy az valóban csak a részletes indokolásban megjelölt tárgyú adatfajta t tartalmazza, abban egyéb megismételt minősítési jelölésű adat nem szerepel.

A további négy eljárásban a minősítők a kért iratmásolatokat azok jelentős adattartalmának kitakarásával küldték meg a Hatóság részére. Ennek indokaként arra hivatkoztak, hogy azok az Infotv. 71. § (3) bekezdésének hatálya alá tartozó adatot tartalmaznak, mivel az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbtv.) 23. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Magyarország védelmét szolgáló, honvédelmi szempontból kiemelkedő fontosságú védelmi beruházásra, valamint a védelmi képesség fejlesztésére vonatkozó olyan iratról van szó, amelyből a beruházás, valamint a fejlesztés lényege megismerhető. Erre tekintettel az Infotv. 71. § (3c) bekezdése alapján az iratmásolatok megküldését a Hatóság által meg nem ismerhető adatok felismerhetetlenné tételével teljesítették.

Mivel ebben a négy eljárásban az ügyfelek az iratok tartalmának terjedelmes és lényegi részét csak kitakarással tették hozzáférhetővé a Hatóság számára, ezért a vizsgálandó minősített adatokat megismerni, azokból a minősítés jogszerűségére vonatkozó következtetéseket levonni, megállapításokat tenni a Hatóságnak közvetlen megtekintés, észlelés útján nem állt módjában. A Hatóság a hatályos szabályozás szerint a titokfelügyeleti hatósági eljárásában az ilyen iratok megvizsgálására, az Infotv. 71. § (3) bekezdése és az Ajbtv. 23. § (7) bekezdése értelmében a feladatkörrel rendelkező minisztert kérheti fel, ezért a hivatkozott négy eljárásban a Hatóság felhívta a minisztert az iratokban található, a Hatóság számára meg nem ismerhető adattartalom részletes vizsgálatára.

Ezen eljárásokban a Hatóság következtetései, megállapításai a legtöbb kérdés vonatkozásában az irat tartalmának a honvédelmi miniszter általi vizsgálatán és az annak eredményéről szóló, Hatóságnak megküldött tájékoztatásán ala-

pulnak. A Hatóságnak abban a kérdésben is a miniszter nyilatkozatára kellett hagyatkoznia, hogy a kitakart iratrészek olyan, és csak olyan adatokat tartalmaznak, amelyek Hatóság általi közvetlen megismerését a törvény nem teszi lehetővé.

A Hatóság e négy titokfelügyeleti hatósági eljárás során is arra a megállapításra jutott, hogy a minősítő a minősítésére vonatkozó jogszabályok formai és eljárási követelményeinek megfelelően járt el a minősítési eljárás során.

A kitakart iratok adattartalmának és minősítésének vizsgálata során alapvető jelentőségű volt annak megítélése is, hogy a vizsgált iratokban szereplő adattartalom valamennyi része minősített adat-e, továbbá annak megállapítása, hogy az iratban szereplő adatok között szerepelnek-e más minősített adatok. Amennyiben más minősített adatok is szerepelnek az iratban, akkor azok azonosítását, elkülöníthetőségét és a megismételt minősítési jelölés alkalmazását is vizsgálnia kell a Hatóságnak.

Ennek vizsgálata azért is kiemelkedően fontos, mert a fent hivatkozott per tárgyát képező további iratokban szereplő, más minősítők által minősített adatok egymással szoros összefüggésben vannak, esetenként azonos jellegűek és tárgyúak. Ennek ellenére több irat esetében az abban foglalt adatok vonatkozásában eltérő minősítési szint („Titkos!”, „Bizalmas!” vagy éppen „Korlátozott terjesztésű!”), és eltérő tartamú érvényességi idő került megállapításra.

A Hatóság a jelentős mértékű kitakart adattartalom miatt, közvetlenül nem tudta megállapítani, hogy a különböző minősítésű adatokat tartalmazó iratokban (melyek tekintetében külön titokfelügyeleti hatósági eljárások indultak), azonos adatok szerepelnek-e, ám a különböző minősítők által, a Hatóság felhívására megküldött részletes indokolásaiából arra következtethetett, hogy a különböző iratokban szereplő minősített adatok egy része akár meg is egyezhet.

E kérdés azért lényeges a minősítés jogszerűségének megítélése szempontjából, mert ha az állapítható meg, hogy egyazon adatra több minősítő párhuzamosan folytatott le minősítési eljárásokat úgy, hogy ezen eljárások eredményeként különböző minősítési szintet, illetve érvényességi időt állapítottak meg, úgy ez arra utalna, hogy a párhuzamos minősítések közül legalább az egyik nincs összhangban a minősítés Mavtv.-ben meghatározott feltételeivel.

Annak érdekében, hogy a Hatóság által meg nem ismerhető adattartalom miniszteri vizsgálata helytálló, megalapozott döntés meghozatalát tegye lehetővé,

a miniszter vizsgálatra történő felhívása során a Hatóság az elvégzendő vizsgálat szempontjait igyekezett minél részletesebben, mindent figyelembe vevő módon meghatározni a miniszter számára.

Mind a négy olyan eljárásában, melyben a miniszter vizsgálatát kellett kérnie, a Hatóság végzéseiben utalt a honvédelmi miniszter számára a per tárgyát képező, más minősítők által minősített adatokat tartalmazó további iratokra, tájékoztatva a minisztert azok fellelhetőségéről.

A Hatóság kérésének megfelelően a honvédelmi miniszter vizsgálata kiterjedt tehát arra is, hogy szerepel-e az iratban másik minősítési eljárás során minősített adat, amennyiben igen biztosított-e a megismételt minősített adat azonosíthatósága, elkülöníthetősége. Továbbá a hatóság felhívásának megfelelően arra, hogy az adattartalomra tekintettel egy esetleges titoksértés által okozott kár, valóban elérné-e a minősítéshez tartozó, a Mavtv. 2. számú melléklete szerinti kármértéket.

A miniszter vizsgálatának eredményére vonatkozóan mind a négy esetben azt nyilatkozta, hogy az általa vizsgált iratok nem tartalmaznak más minősítő által korábban készített minősített adatot. Az esetleges titoksértés által okozott kár eléri az adott minősítési szinthez tartozó kármértéket, az egyes minősítések esetében megállapított érvényességi idő fenntartása pedig feltétlenül szükséges a minősítéssel érintett adatok védelméhez fűződő, a minősítők által a Hatóság számára megküldött részletes indokolásokban megjelölt közérdek védelméhez. Az Alkotmánybíróság 29/2014. (IX. 30.) AB határozatának 1. pontja szerint az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdéséből, az információszabadság jogából eredő alkotmányos követelmény, hogy a minősítő a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat minősítése felőli döntés során a minősítéshez fűződő közérdek mellett a minősítendő adat nyilvánosságához fűződő közérdeket is vegye figyelembe, és csak akkor döntsön az adat minősítéséről, ha a minősítéssel elérni kívánt cél arányban áll a minősített adat nyilvánosságához fűződő közérdekkel. A minősítésnél tehát mérlegelni kell a minősítést megalapozó érdek és az adatok megismerhetőségéhez fűződő közérdek súlyát.

Az Alaptörvény 39. cikke a közpénzekre vonatkozik. A 39. cikk (2) bekezdés szerint a közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok. Az Alaptörvény a költségvetési bevételek célszerű felhasználásának követelményét

alaptörvényi szinten is részletezi azzal, hogy kizárja azt, hogy a költségvetésből ingyenesen vagy ellenszolgáltatás fejében olyan szervezet kaphasson támogatást, amelynek szervezeti vagy működési struktúrája nem teszi lehetővé azt, hogy a közpénzek törvényes és indokolt felhasználása ellenőrizhető, a költségvetésből származó forrás útja nyomon követhető legyen.

Az Alaptörvény mind a nemzeti vagyonra, mind a közpénzekre kiterjedően rögzíti az átlátható gazdálkodás követelményét, biztosítva a nyilvánosság általi megismerhetőséget azzal is, hogy az ezekre vonatkozó adatokat közérdekű adatoknak minősíti.

A minősítés során figyelembe vett másik közérdek kapcsán kiemelendő, hogy az Alaptörvény 45. cikke pozicionálja a Magyar Honvédséget az állami szervezetrendszerben. A feladatköri, funkcionális meghatározás szerint a Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, a nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése. Az utóbbi évtizedek sajnálatos környezeti és elemi csapásaira tekintettel a Magyar Honvédség feladatává teszi a katasztrófák megelőzésében, továbbá a katasztrófák következményeinek elhárításában és felszámolásában való közreműködést.

A minősítők a részletes indokolásaikban kifejtették, hogy mely tekintetben, milyen károkat okozhatna az adatok nyilvánosságra kerülése vagy illetéktelen személyek általi megismerése. Az ott leírtak a Mavtv. 1. számú mellékletének az adott minősítési szinthez tartozó megfelelő pontja szerinti kármértéket megalapozó lehetséges következményekre hivatkoztak.

Így például arra, hogy:

„Ellehetetleníti vagy lényegesen akadályozza a Magyar Honvédség rendeltetésszerű működését, közvetlenül Magyarország törvényben meghatározott érdekeit sérti, az állampolgárok biztonságának komoly sérelmével jár, jelentősen hátráltatja a honvédelmi tevékenység hatékonyságát, feszültséget okoz Magyarország más országokkal fennálló kapcsolataiban, a szövetséges tagállamokkal közös biztonsági érdekeiben.”

„[k]özvetlenül Magyarország törvényben meghatározott érdekeit sérti, az állampolgárok biztonságának komoly sérelmével jár, jelentősen hátráltatja a honvédelmi tevékenység hatékonyságát, mivel a Magyar Honvédség - Magyarország

szuverenitását, valamint állampolgárai biztonságát megalapozó – rendeltetésszerű működése megköveteli a katonai képességek fenyegetettség és az abból levezetett képességigény alapú, katonai szempontok szerinti, külső befolyásoló tényezőktől mentes kialakítását. A képességfejlesztés szükségessége, illetve katona szakmai megítélésének nyilvánosságra, vagy ellenérdekű felek tudomására kerülése is olyan sérülékenységre mutatna rá, mely a Magyar Honvédség tevékenységének lényegi hátráltatását, akadályozását tenné lehetővé, csökkentve a honvédelmi tevékenység hatékonyságát, komolyan sértve az állampolgárok biztonságát.”

A minősítési szint alkalmazásának szükségességével kapcsolatban – a Hatóság a konkrét adatok ismeretének hiányában – szintén a miniszter vizsgálatának megállapításaira támaszkodva elfogadta, hogy a minősítések részletes indoklásában foglaltak e tekintetben is helytállóak és az iratban szereplő (Hatóság által meg nem ismerhető) konkrét adatokkal összefüggő titoksértés által okozott kár valóban elérné a minősítési szinthez tartozó, Mavtv. 1. számú mellékletének megfelelő pontjában meghatározott kármértéket.

A Hatóság minden egyes, a miniszteri vizsgálatot igénylő eljárásában utalt a honvédelmi miniszter számára az egyes minősítésekre vonatkozó részletes indokolások ellentmondásosnak tűnő elemeire is. Erre figyelemmel sem állapított meg a miniszter az egyes minősített adatok vizsgálata során az adatok minősítési szintjével vagy érvényességi idejével kapcsolatban jogszerűtlenséget.

A Hatóságnak a kitakart adattartalomra vonatkozóan csak a miniszteri vizsgálatok eredményeként tett nyilatkozatok, illetőleg a minősítők minősítésre vonatkozó részletes indokolásai álltak rendelkezésére. A hatályos törvényi keretek között a Hatóságnak nincs módja arra, hogy azokat más bizonyítékokkal összevetve értékelje. Ebből következően a miniszternek – a Hatóság által megadott szempontok alapján – vizsgált adatokra vonatkozó nyilatkozatait mint bizonyítékot elfogadta. Ez alapján a Hatóság megállapította, hogy a minősítési eljárások jogszerűek voltak.

A Hatóság számára meg nem ismerhető adattartalomra tekintettel, a jelenlegi szabályozás folytán a miniszteri vizsgálat megállapításain alapuló hatósági döntésre vonatkozó általános észrevételek:

Magyarország Alaptörvényének VI. cikk (3) bekezdése szerint mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése értelmében a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog

érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi. E független hatóság a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság. Míg az Alaptörvény a személyes adatot védi, addig a közérdekű adatok esetében a hozzáférést és terjesztést kívánja biztosítani, amely a közügyekben, közéletben történő részvétel előfeltétele. Mindezt az Alkotmánybíróság is megerősítette, amikor kimondta, hogy a közérdekű információkhoz való szabad hozzáférés lehetővé teszi a választott népképviselői testületek, a végrehajtó hatalom, a közigazgatás jogszerűségének és hatékonyságának ellenőrzését, serkenti azok demokratikus működését. A közügyek bonyolultsága miatt a közhatalmi döntéshozatalra, az ügyek intézésére gyakorolt állampolgári ellenőrzés és befolyás csak akkor lehet hatékony, ha az illetékes szervek felfedik a szükséges információkat. [32/1992. (V. 29.) AB határozat]

A titokfelügyeleti hatósági eljárással összefüggésben az is aláhúzza a Hatóság független ellenőrző szerepkörének fontosságát, hogy a fentiekben ismertetett titokfelügyeleti hatósági eljárásokban olyan szabályok alapján került sor a Hatóság eljárásának megindítására (I. az Infotv. 31. § (6a) bekezdését és a 62. § (1a) bekezdését), amelyekkel azért egészítették ki az Infotv.-t, mert korábban az Alkotmánybíróság a 4/2015. (II. 13.) AB határozatának 1. pontjában megállapította azt, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség állt fenn annak következtében, hogy a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adat minősítése esetén a jogalkotó nem biztosította, hogy e nyilvánosságkorlátozással szemben a közérdekű adatok megismeréséhez való alapvető jogot [Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés] közvetlenül, az adatminősítés tartalmi felülvizsgálatát jelentő eljárás útján érvényesíteni lehessen.

A fentiekben ismertetett alkotmányos elvárásokkal szemben a hatályos Infotv. 71. § (3) – (3c) bekezdései az ott meghatározottak szerint elzárják a Hatóság elől egyes adatok megismerésének lehetőségét. E szabályok a megismerési korlátozás alá eső adatkör tekintetében kizárják azt, hogy a Hatóság független külső ellenőrző szervként közvetlen tapasztalás, megismerés révén tisztázza a tényállást a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülésével összefüggésben. Ehelyett a feladatkörrel rendelkező miniszter által elvégzett vizsgálat eredményére kell alapoznia a tényállás tisztázása során felmerülő kérdésekre adandó válaszok jelentős részét. A feladatkörrel rendelkező miniszter a pozíciójából adódóan nem tekinthető független külső ellenőrző szervnek, hiszen jelen ügyekben olyan minősítő által végzett minősítés jogszerűségét illetően kellett vizsgálnia, aki az ő átruházott minősítői jogkörében jár el. (Az Infotv. 71. § (3) – (3c) bekezdéseinek alkalmazása során ad absurdum akár olyan helyzet is kialakulhat, hogy a feladatkörrel rendelkező mi-

niszternek a saját ügyében, vagyis egy korábban ő általa végzett minősítés jogszerűségét illetően kellene a Hatóság által megkívánt vizsgálatot elvégeznie és a Hatóságnak erre alapozva kellene véleményt alkotnia az adatkezelés jogszerűségét illetően.)

A Hatóságnak ugyanakkor

r jogalkalmazó szervként a hatályos jogszabályoknak megfelelően kell eljárnia, ezért a miniszteri vizsgálatra támaszkodva hozhatja meg ilyen esetekben a döntéseit. (NAIH-3532/2021; NAIH-4558/2021; NAIH-7913/2021; NAIH-7914/2021; NAIH-7915/2021.)

V. A Hatóság peres ügyei

2021-ben a Hatóságnak a Fővárosi Törvényszéken, illetve a Kúrián mindösszesen 39 lezárt közigazgatási peres ügye volt.

Ebből a Hatóság 26 perben 100%-os pernyertes lett, 5 perben a bíróság már a keresetlevelet visszautasította, 2 peres eljárást a bíróság megszüntetett, 3 perben pedig a Hatóság részleges (túlnyomórészt) pernyertes, és mindösszesen 3 perben lett peresztes.

A Hatóság peres tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy a peres eljárások hangsúlya eltolódott a kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárásokat követő közigazgatási perek felé. Az is megállapítható, hogy az adatvédelmi hatósági eljárásokat követően egyre komplexebb és szélesebb körű adatvédelmi jogkérdések megválaszolása kerül a közigazgatási bíraskodás elé.

A közigazgatási pereskedésben is megtalálható a COVID-19 világjárvány által indukált adatvédelmi határozatok megtámadása, amelyek jellemzően adatvédelmi incidensek folytán születnek, és egészségügyi adatkezelést érintenek. Ilyen határozatok megtámadása folytán jelenleg is több per van még folyamatban 2021-ből a Fővárosi Törvényszék előtt.

A közigazgatási perek emelkedő számával együtt tendenciaként megfigyelhető mind a hazai, mind az uniós adatvédelmi peres gyakorlatban az általános adatvédelmi rendelettel kapcsolatban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárások számának emelkedése. 2021-ben a Fővárosi Törvényszék is a magyar bíróságok részéről – az alább ismertetettek szerint – 2 ügyben élt ezzel a jogkörével. Az Európai Unió Bírósága előtt ezek az ügyek még folyamatban vannak.

Az alábbiakban az érdekesebb, az érintettek szélesebb körét alapvetően érintő esetek közül emelünk ki néhányat.

V.1. „Csatlakozzunk az Európai Ügyészséghez!” kezdeményezés

Az országgyűlési képviselő felperes a „Csatlakozzunk az Európai Ügyészséghez!” elnevezésű kezdeményezés (a továbbiakban: kezdeményezés) során a kezdeményezés támogatására szolgáló íven az érintettek nevét, címét, e-mail elérhetőségét, telefonszámát és aláírását (a továbbiakban együtt: személyes adatok) gyűjtötte, az ív hátoldalán megjelenített adatvédelmi tájékoztató (a továbbiak-

ban: adatvédelmi tájékoztató) szerint annak érdekében, hogy a felperes tájékoztatást nyújtson az országgyűlési tevékenységével összefüggésben.

Az ív első oldalán az adatkezelés elsődleges céljáról volt olvasható tájékoztatás, az egyes adatoknál külön jelzés nem volt arról, hogy a kezdeményezés támogatásához az adat megadása kötelező vagy opcionális. Az adatok kitöltésére szolgáló táblázat alatt az „Aláírással támogatom Magyarország csatlakozását az Európai Ügyészség intézményéhez” szöveg, az ív visszajuttatásnak módjára vonatkozó tájékoztatás, valamint a következő szöveg olvasható: „Adatkezelési tájékoztató – A tájékoztatót aláírással elfogadom [...] Adatkezelési tájékoztató a [...] stábja és munkatársai által kezelt személyes adatokról.” Az ív hátoldalán található tájékoztatóban szerepelt, hogy „[A]z adatkezelés jogalapja az Ön jelen tájékoztató megismerését követően kifejezett hozzájárulása.”

A tájékoztató szerint a felperes az íveket legkésőbb 2019. május 31-én átnyújtja a közjegyzőnek az összegyűjtött aláírások számától függetlenül. A tájékoztatóban nem volt információ arról, hogy a közjegyzőnek történő benyújtást követően, vagy nem elegendő számú aláírás esetén mi történik az ívekkel és az adatokkal.

Az aláírásgyűjtés időtartama alatt lehetőség volt a kitöltött ívek online feltöltésére is, aminek során, illetve annak sikeres megtörténtéhez kötelezően meg kellett adni a nevet, e-mail címet, megyét, települést, telefont, valamint el kellett fogadni az adatvédelmi tájékoztatót, amely szerint az adatkezelés célja az Európai Ügyészséget támogatókkal való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, valamint az érintetteknek az Európai Ügyészséget támogató tevékenységekről, rendezvényekről, megmozdulásokról és aláírásgyűjtésekről szóló értesítése.

Az online feltöltés során az adatok kezeléséhez az érintettek a hozzájárulásukat azzal adták meg, hogy a kötelezően kitöltendő mezőkben megadták személyes adataikat és bejelölték az adatkezelési tájékoztató melletti jelölőnégyzetet. Enélkül az ívek feltöltésére nem volt lehetőség. Az ív online feltöltésére bárkinek lehetősége volt. Az online feltöltés esetében a kötelezően kitöltendő űrlapon nem volt külön lehetőség hírlevélre feliratkozni és az online feltöltött adatok kezelésének időtartamáról sem volt tájékoztatás.

A Hatóság a hivatalból indított vizsgálati eljárás során a személyes adatok törlésére adott ismételt felszólítás eredménytelensége miatt hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított.

A Hatóság a 2020. július 9-én kelt, NAIH/2020/974/4. számú határozatában

- megállapította, hogy az adatkezelő azáltal, hogy a „Csatlakozzunk az Európai Ügyészséghez!” elnevezésű kezdeményezéssel összefüggésben 2018. július 19. és 2019. május 30. között jogalap nélkül gyűjtötte kapcsolattartási célból az érintettek személyes adatait, megsértette a GDPR 6. cikk (1) bekezdését és 9. cikk (1) bekezdését;
- megállapította, hogy az adatkezelő azáltal, hogy nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az adatkezelés valamennyi lényeges körülményéről, megsértette a GDPR 5. cikk (1) bekezdés a) pontját, 5. cikk (2) bekezdését és 13. cikkét;
- utasította az Adatkezelőt, hogy a határozat véglegessé válásától számított 30 napon belül törölje a „Csatlakozzunk az Európai Ügyészséghez!” elnevezésű kezdeményezéssel összefüggésben 2018. július 19. és 2019. május 30. között az érintettektől kapcsolattartási célból gyűjtött valamennyi személyes adatot;
- az Adatkezelőt 1 000 000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.

A felperes a határozat jogszerűségének vizsgálatát kérte a Fővárosi Törvényszéktől. Álláspontja szerint a különleges személyes adatkénti minősítés kizárt a kapcsolattartási adatok tekintetében, így ezen adatok kezeléséhez kifejezett hozzájárulásra nincs szükség. A tájékozott beleegyezést érintően kifejtette, hogy annak megvalósulásához elég az adatkezelő személyét és az adatkezelő célját megadni, a jogalapot a tájékoztatás más hiányosságai nem érintik. Állította, hogy a tájékoztatás a GDPR 13. cikk (2) bekezdés a) pontjába foglaltaknak megfelelt.

A határozat törlést elrendelő részére kapcsán kifejtette, hogy a Hatóság kizárólag a GDPR 16., 17. és 18. cikkében foglaltaknak megfelelően rendelheti el személyes adatok helyesbítését, törlését vagy az adatkezelés korlátozását, és a 17. cikk szerinti korrekciós hatáskör akkor alkalmazható, ha az érintett e cikk szerinti jogával élve kéri személyes adatai törlését, ebből fakadóan a Hatóság hatáskörét túllépve írt elő törlési kötelezettséget a határozatában.

A Fővárosi Törvényszék ítéletében a NAIH/2020/974/4. számú határozatnak a személyes adatok törlésére vonatkozó utasítást tartalmazó pontját megsemmisítette, ezt meghaladóan a felperes keresetét teljes egészében elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a felperes országgyűlési képviselőként kifejtett közéleti tevékenységéről való tájékoztatás céljából kezelt személyes adatok, a politikai tevékenységről való tájékoztatási, illetve a politikussal való kapcsolattartási igény alapján következtetéssel beazonosítható politikai nézet útján – figyelem-

be véve a kezdeményezés célját, illetve az annak támogatása mellett a felperes politikai tevékenységéről történő informálásra való igényt – politikai véleményre vonatkozó adatnak minősülnek. A személyes adatok ennél fogva különleges személyes adatok, melyek kezeléséhez a GDPR 9. cikk (2) bekezdés a) pontja szerint a GDPR 6. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti hozzájárulásnál több, kifejezett érintetti hozzájárulás kellett. A kifejezett hozzájárulás hiányát támasztotta alá az a körülmény, hogy az érintett aláírása nem az adatkezelésre, hanem arra vonatkozott, hogy támogatja a kezdeményezést, illetve hogy a Tájékoztatót az aláírásával elfogadja. Önmagában a kért adatok íven megadása és a tájékoztató aláírással történő elfogadása nem jelenti a különleges személyes adatok felhasználásához való hozzájárulásra irányuló megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedetet.

A Fővárosi Törvényszék a Hatósággal egyezően emelte ki, hogy az érintetti hozzájárulást nem lehet kiterjeszteni további, az eredeti, hozzájárulással érintett adatkezelési célhoz képest eltérő adatkezelési célokra. Az aláírásgyűjtés nem csak a kezdeményezést támogató aláírások összegyűjtése céljából történt, mert ebből a célból csak a név, lakcím, és aláírásra vonatkozó adatokat gyűjtötte a felperes. A telefonszám és/vagy e-mail cím megadása esetén azonban valamennyi adat egy további, politikai kapcsolattartási célú adatkezelések is tárgya lett.

A bíróság álláspontja szerint a Hatóság jogszerűen alkalmazott a felperessel szemben adatvédelmi bírságot. E körben kifejtette, hogy a Hatóság a bírság kiszabása során az ügy releváns tényeit megfelelően értékelte, a megállapított bírság összege a felperes országgyűlési képviselői javadalmának összegéhez képest nem eltűzött.

A személyes adatok törlésére vonatkozó rész megsemmisítését elrendelő rendelkezése indokolása szerint a személyes adatok törlése elrendelésének csak az érintett kérelme alapján van helye, a Hatóság - hatáskörének megsértésével hozott döntésével - nem volt jogosult arra, hogy a megállapított jogsértés jogkövetkezményeként a személyes adatok törlésére utasítsa a felperest (*Fővárosi Törvényszék 105.K.706.125/2020/12.*).

A Hatóság ebben a körben felülvizsgálati eljárást indított a Kúria előtt, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet befogadta. A Kúria a Fővárosi Törvényszék 105.K.706.125/2020/12. számú ítéletét hatályában fenntartotta (*Kúria Kfv. II.37.001/2021/6.*).

Az ügyben a Hatóság alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő, melyet az Alkotmánybíróság Hivatala 2021. június 23. napján kelt tájékoztatása szerint befogadott.

Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy a Kúria és a Fővárosi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (4) bekezdése alapján az indítványozó sarkalatos törvénnyel létrehozott olyan független hatóság, amelynek feladata az Alaptörvény értelmében a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése. A támadott bírói döntésekben foglalt jogértelmezés pedig az indítványozó hatásköre gyakorlásával összefüggésben a működését érinti, figyelemmel az Alaptörvény, az Európai Unió tagállamaiban közvetlenül alkalmazandó GDPR, valamint az Abtv. és az Infotv. szabályozására.

Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy a bíróságok döntéseik és mérlegelésük során a személyes adatok védelméhez való joggal összefüggésben – amely az önálló alapvető jogok közé tartozik – nem ismerték fel, hogy a széleskörű adatvédelmi felügyeleti hatósági kontroll az Alaptörvény, az uniós jog, valamint a nemzetközi jogból fakadó kötelezettségek alapján a GDPR előtt is biztosított volt. A Hatóság alaptörvényi feladata a személyes adatok védelmét biztosító alapjog érvényesülésének az ellenőrzése. Ezt az ellenőrzést (alkotmányos feladatot) a sarkalatos törvényben foglalt hatáskörein keresztül látja el. Az ellenőrzés azt célozza, hogy a személyes adatok védelme az egyes adatkezelések során biztosított legyen. Ha a Hatóság az ellenőrzés során megállapítja, hogy a személyes adatok kezelése az adatkezelőnél jogellenes, akkor a hatékony alapjogvédelem biztosításából, ami a Hatóság kiemelt feladata, nemcsak az következik, hogy ellenőrizheti és feltárhhatja a jogellenes személyes adatkezelést, hanem az is, hogy hivatalból – harmadik személyek alapjogai védelmében – elrendelheti az ilyen adatok törlését. Ellenkező esetben, hatékony alapjogvédelem hiányában, korlátozott a hatáskör és az alaptörvényi feladatellátás is.

A személyes adatok védelme egy „védelmi típusú alapjog”, ami megköveteli a tényleges hatósági jogvédelmet. Az Alaptörvény E cikk (2) és (3) bekezdése, valamint a VI. cikk (4) bekezdése, illetve a GDPR mint az adatvédelem és az információszabadság egységes alkalmazását biztosító uniós jogszabály alapján a Hatóság jogosult hivatalból a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését erre irányuló kérelem hiányában is elrendelni.

V.2. Járványügyi határozatok feltöltése harmadik fél cégkapu tárhelyére

A Hatóság a perben nem álló betéti társaság (a továbbiakban: Bt.) bejelentéséből arról értesült, hogy az adatkezelő 60 olyan személy járványügyi határozatát töltötte fel a Bt. ügyfélkapujának tárhelyére, akik nem a munkavállalói, vele nem állnak kapcsolatban. A határozatok tartalma szerint az érintett személyek karanténba kerültek, illetve a részükre elrendelt karantén megszüntetésre került. A Bt. az adatkezelőt tájékoztatta a történetekről, ugyanakkor a járványügyi határozatok a tárhelyen továbbra is elérhetőek voltak. A bejelentés alapján a Hatóság hivatalból hatósági ellenőrzést indított a GDPR 33-34. cikkben foglalt kötelezettségek betartásának ellenőrzése céljából. Arra tekintettel, hogy a feltárt információk alapján az adatkezelő valószínűsíthetően megsértette a GDPR rendelkezéseit, az alperes az Infotv. 60. § (1) bekezdése alapján adatvédelmi hatósági eljárást indított.

Az adatkezelő a nyilatkozattételi felhívásra előadta, hogy a Bt.-vel szemben eljárást folytatott, amelynek lezárásaként határozatot hozott, és azt a Poszeidón rendszeren keresztül küldte meg a Bt.-nek, amelynek elérhetősége benne maradt a címzett listában, ezért került sor a negyven járványügyi határozat részére történő megküldésére. Mivel a Poszeidón rendszerben nincs mód a küldés felfüggesztésére, leállítására, illetve visszavonására, kérte a Bt.-t, hogy tárhelyéről törölje a határozatokat. A le nem töltött határozatokkal összefüggésben a küldést követő 8. napon a Bt. második értesítést kapott, ezekből 2020. december 1-én két határozatot letöltött. Ekkor ismételten jelezte a Bt. az adatkezelőnek a téves iratküldést.

Az eljárás során a Hatóság tanúvallomás tételére hívta fel a Nemzeti Infokommunikációs és Szolgáltató Zrt. (a továbbiakban: NISZ Zrt.) munkatársát, akinek nyilatkozata szerint a Cégkapu szolgáltatás keretein belül nincs olyan funkció, amely lehetővé tenné a levelek, dokumentumok és csatolmányok visszahívását.

A Hatóság megállapította, hogy a kézbesített határozatok közül négy járványügyi elkülönítés elrendelése céljából kiadott határozat, amelyből a Bt. egyet, tíz kontakt határozatból négyet, valamint huszonhat járványügyi elkülönítés megszüntetéséről szóló határozatból ötöt töltött le. Feltárta, hogy az adatkezelő a telefonos próbálkozásokon kívül egyéb módon nem kísérelte meg felvenni a kapcsolatot a Bt.-vel; és a NISZ Zrt. felé a küldés visszavonása, illetve a második értesítés mellőzése kérdésében megkereséssel nem élt. Az adatkezelő sem az

első, sem a második megküldéssel összefüggésben nem állapította meg adatvédelmi incidens megtörténtét, kizárólag a Bt.-t hívta fel a határozatok törlésére. Az adatkezelőnek van adatvédelmi tisztviselője, akit azonban az esetről nem tájékoztatott, az ügyintézésbe nem vonta be. Az adatkezelő a munkatársak figyelmét csak szóban hívta fel arra, hogy ellenőrizzék a címzettek listáját.

A Hatóság határozata

A Hatóság határozatában megállapította, hogy az adatkezelő a személyes adatokat tartalmazó 40 darab járványügyi határozat jogosulatlan személy részére történő kézbesítése által megvalósult adatvédelmi incidenssel összefüggésben nem tett eleget

- a GDPR 33. cikk (1) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettségének,
- a GDPR 33. cikk (5) bekezdése alapján fennálló nyilvántartásba vételi kötelezettségének a bekövetkezett adatvédelmi incidenssel kapcsolatban,
- a GDPR 38. cikk (1) bekezdése szerinti kötelezettségének, amikor „annak ellenére, hogy köteles adatvédelmi tisztviselő kijelölésére” nem vonta be az adatvédelmi tisztviselőt az adatvédelmi incidens elintézésébe.

A Hatóság utasította az adatkezelőt, hogy a határozat véglegessé válásától 30 napon belül az adatvédelmi incidenst vezesse fel az incidens-nyilvántartásába, továbbá tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy egy esetleges jövőbeli adatvédelmi incidens bejelentése a GDPR 33. cikk (1) bekezdésben előírt határidőben megvalósuljon, a megtett intézkedésekről 10 napon belül tájékoztassa a Hatóságot.

A Hatóság a megállapított jogsértések miatt 1.500.000 forint adatvédelmi bírságot szabott ki az adatkezelővel szemben.

A kereset

A felperes adatkezelő a határozat ellen benyújtott keresetében elsődlegesen annak oly módon történő megváltoztatását kérte, hogy a bírság helyett figyelmeztetés szankció kerüljön megállapításra. Másodlagosan a kiszabott bírságösszeg mérséklését, harmadlagosan a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

A GDPR 57. cikk (1) bekezdés 22. pont és 58. § (2) bekezdés rendelkezéseire hivatkozva hangsúlyozta, hogy a bírságkiszabás során az alperes nem a kellő körültekintéssel járt el, amikor a tényállás tisztázását követően a rendelkezésre

álló tények és információk mérlegelése során helytelenül arra a következtetésre jutott, hogy adatvédelmi bírság kiszabása szükséges, ahelyett, hogy figyelmeztetést alkalmazott volna. Rögzítette, hogy a bírság kiszabásánál mérlegelendő szempontokat a GDPR 83. cikk (2) bekezdése tartalmazza, a bírságalkalmazás feltételének értelmezését a 29. cikk szerinti adatvédelmi munkacsoport 2016/679. rendelet szerinti közigazgatási bírság alkalmazásáról és megállapításáról szóló iránymutatása²⁷ (a továbbiakban: iránymutatás) adja. Álláspontja szerint az alperes a bírságolási hatáskörét az arányosság és fokozatosság elvének megsértésével gyakorolta, különös tekintettel az Infotv. 75/A § szerinti figyelmeztetési jogkörre. Kiemelte, hogy az alperes is kevésbé súlyosnak minősítette a jogsértést, hozzátéve, hogy a GDPR 2018. május 25-i hatálybalépését követően adatvédelmi incidensre adatvédelmi hatósági eljárásra nem került sor, az alperes nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően tett eleget a mérlegelési kötelezettségének, nem értékelt minden, GDPR 83. cikk (2) bekezdése szerinti szempontot.

Kifogásolta emellett, hogy az együttműködő magatartását „kifejezetten enyhítő körülményként nem értékelték”, pedig az egész hatósági eljárás során együttműködött, a kért tájékoztatást határidőben megadta.

A Fővárosi Törvényszék ítélete

A bíróságnak a fentiek alapján abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a felperesi jogsértés miatt az alperes jogszerűen alkalmazott-e adatvédelmi bírság szankciót, és azt a figyelembe veendő körülmények megfelelő mérlegelésével jogszerű mértékben határozta-e meg.

A felperes a keresetében mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy az első alkalommal elkövetett jogszabálysértés miatt az alperesnek – az adatvédelmi bírság kiszabása helyett – figyelmeztetést kellett volna alkalmaznia. A bíróság e körben rámutatott arra, hogy az Infotv. 61. § (1) bekezdés a) pontja a bírságkiszabást mint szankciót egyértelműen lehetővé teszi, valamint az Infotv. 75/A. § keresetben idézett rendelkezése szerint „elsősorban” alkalmazandó szankció. A jogszabályi megfogalmazásból is kiviláglik, hogy az alperes az első alkalommal megállapított felperesi jogsértés esetén is jogszerűen alkalmazta a bírságkiszabást. Ezen jogkövetkezmény megfelelő indokát adta azzal a határozatban, hogy a figyelmeztetést a jogsértésre tekintettel nem tartotta arányos, illetve visszatartó erejű szankciónak.

²⁷ https://www.naih.hu/files/wp253_HU_koezigazgatasi_birsag.pdf

Azt a felperes sem vitatta, és az alperes is helyesen értékelte a bírság kiszabása során, hogy a GDPR 83. cikk (2) bekezdés g) pontja alapján az egészségügyi adatok az érintett személyes adatok különleges kategóriájába tartoznak. Az alperes a bírságszankciót a határozata I. pontjában megállapított jogsértésekkel összefüggésben szabta ki, így a GDPR 33. cikk (1), (5) bekezdés, valamint a 38. cikk (1) bekezdés – felperes által sem vitatott – sérelmét állapította meg. Mindez azt jelenti, hogy a felperes a már megvalósult adatvédelmi incidenssel összefüggő bejelentési, nyilvántartásba vételi kötelezettségét, valamint az adatvédelmi tisztviselő adatvédelmi incidens elintézésébe való bevonásának kötelezettségét sértette meg. Az alperes tehát a már bekövetkezett adatvédelmi incidens utáni felperesi magatartást szankcionálta. Mindezek miatt nem foghatott helyt a felperes azon kereseti hivatkozása, amely arra irányult, hogy a megvalósult incidenssel összefüggésben a kiküldött határozatok visszahívására nincsen lehetősége. Ügyszintén emiatt nem bírt relevanciával a felperes által megtartott utólagos adatvédelmi oktatás sem, és a koronavírusos helyzetre való felperesi utalás ugyancsak súlytalan.

A bírói gyakorlat abban is kiforrott, és arra az alperes is megalapozottan hivatkozott, hogy a felperesi együttműködés önmagában enyhítő körülménynek nem tekinthető, ezzel ellentétben az együttműködés hiánya lett volna a felperes terhére értékelendő súlyosító körülmény.

A Poszeidón rendszerben a dokumentum-csatolások visszahívása lehetőségének hiányára vonatkozó felperesi kifogás nem bír jelentőséggel a bírságkiszabás során, mivel mindez ugyancsak nincsen összefüggésben az alperes által megállapított jogsértő felperesi magatartásokkal. A felperes ezen hiányosság mellett is megtehetette volna azon lépéseket (bejelentés, értesítés), amelyek a jogsértés megállapítását kizárták volna.

Az alperes értékelte az elkövetett jogsértéssel összefüggésben, hogy azt a felperes nem szándékosan, hanem gondatlan módon (a határozati megállapítás szerint súlyosan gondatlan módon) követte el, így a felperesi tudattartalom az alperes határozatában ugyancsak megfelelőképpen értékelésre került. Az alperes azt is jogszerűen vette figyelembe, hogy a GDPR 83. cikk (4) bekezdés a) pontja alapján a felperes által elkövetett jogsértés az alacsonyabb bírsággal sújtandó szankciók körébe tartozik, így az a felperesi érvelés sem foghatott helyt, miszerint a GDPR nem tesz különbséget alacsonyabb és magasabb összegű bírság-kategória között.

A bíróság összességében megállapította, hogy az alperes az első ízben adatvédelmi jogsértést elkövető felperessel szemben jogszerűen alkalmazta az adatvédelmi bírság szankciót, amelynek kiszabásának körülményei a határozatból megállapíthatók voltak. Az alperes a GDPR 83. cikk (2) bekezdésben felsorolt körülményeket megfelelően értékelte súlyosító, enyhítő vagy egyéb körülményként, a relevánsnak nem tartott rendelkezéseket is jogszerűen hagyta figyelmen kívül.

Mindezek miatt a bíróság megállapította, hogy az alperes határozata a keresetben foglalt érvelés mentén nem jogsértő, ezért a keresetet a Kp. 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján, mint alaptalant elutasította (*Fővárosi Törvényszék 105.K.703.956/2021/8.*)

V.3. A DIGI-ügy az Európai Unió Bírósága előtt

A DIGI-ügyben²⁸, amelyben a Hatóság a határozatában 100 millió forint bírságot szabott ki az adatkezelővel szemben, a Fővárosi Törvényszék 2 kérdést intézett az Európai Unió Bíróságához. Egyrészt azt, hogy úgy kell-e értelmezni a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott „célhoz kötöttséget”, hogy annak továbbra is megfelel az, ha az adatkezelő az egyébként jogszerű módon, célhoz kötötten gyűjtött és tárolt személyes adatokat párhuzamosan egy másik adatbázisban is tárolja, avagy a párhuzamos adatbázis tekintetében az adatgyűjtés jogszerű módon való célhoz kötöttsége már nem áll fenn. Másrészt a bíróság azt kívánja megtudni, hogy amennyiben az 1) kérdésre a válasz az, hogy maga a párhuzamos adattárolás nem összeegyeztethető a „célhoz kötöttség” elvével, akkor összeegyeztethető-e a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott „korlátozott tárolhatóság” elvével, ha az adatkezelő az egyébként jogszerű módon, célhoz kötötten gyűjtött és tárolt személyes adatokat párhuzamosan tárolja egy másik adatbázisban.

Az előzetes döntéshozatali eljárásban a Hatóság maga is képviselteti magát. Az Európai Unió Bírósága előtt 2022. január 17-én került sor tárgyalásra, a főtanácsnoki indítvány ismertetésére 2022. március 31-én kerül sor.

28 NAIH/2020/1160

V.4. A Budapesti Elektromos Művek Zrt.-ügy az Európai Unió Bírósága előtt

Ebben az ügyben – bár a Fővárosi Törvényszék alapvetően egy eljárási kérdésben fordult a luxemburgi bírósághoz – a válasz alapvetően határozhatja meg a jövőben a közigazgatási és a polgári bíraskodás, valamint a bíróságok és a Hatóság viszonyát, valamint alapvetően hathat ki az adatvédelmi jogban a jogegységre, ennek tartósságára.

A Fővárosi Törvényszék az alábbi kérdésekkel fordult az Európai Unió Bíróságához:

Az általános adatvédelmi rendelet 77. cikkének (1) bekezdését és 79. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a 77. cikkben foglalt közigazgatási jogorvoslat a közjogi jogérvényesítés, míg a 79. cikkben foglalt bírósági jogorvoslat a magánjogi jogérvényesítés eszköze?

Amennyiben igen, ebből következik-e, hogy a közigazgatási jogorvoslatra hatáskörrel rendelkező felügyeleti hatóság a jogsértés tényének megállapítására elsődleges hatáskörrel rendelkezik?

Amennyiben az érintett – akinek megítélése szerint a rá vonatkozó személyes adatok kezelése megsértette az általános adatvédelmi rendeletet – mind az általános adatvédelmi rendelet 77. cikkének (1) bekezdése szerinti panasztétel jogával, mind a 79. cikkének (1) bekezdése szerinti bírósági jogorvoslat jogával egyszerre él, melyik értelmezés áll az Alapjogi Charta 47. cikkével összhangban: a.) a felügyeleti hatóság és a bíróság egymástól függetlenül köteles a jogsértés tényét vizsgálni, és ezáltal akár eltérő eredményre juthatnak; vagy b.) a felügyeleti hatóság döntése – a jogsértés elkövetésének ténye megítélésében – elsőbbséget élvez az általános adatvédelmi rendelet 51. cikkének (1) bekezdésében foglalt felhatalmazásra és 58. cikke (2) bekezdésének b) és d) pontjaiban biztosított hatáskörökre tekintettel?

Továbbá azt is kérdezte a bíróság, hogy az általános adatvédelmi rendelet 51. cikkének (1) bekezdése és 52. cikkének (1) bekezdése által a felügyeleti hatóság számára biztosított független jogállást úgy kell-e értelmezni, hogy a felügyeleti hatóság a 77. cikk szerinti panasz elbírálása iránti eljárásában és döntésében független a 79. cikk szerinti hatáskörrel rendelkező bíróság jogerős ítéletében foglaltaktól, és ezáltal az ugyanazon vélt jogsértés vonatkozásában akár eltérő döntésre juthat?

A Hatóság ebben az ügyben a saját nevében is fellép az Európai Unió Bírósága előtt. Tárgyalás tartására még nem került sor.

VI. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége

VI.1. A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek statisztikai adatai

A Hatóság jogi szabályozással kapcsolatos állásfoglalásainak száma jogforrási szint szerinti bontásban

Jogforrás/év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Törvény	85	49	86	33	79	85	82	72	61	73	77
Kormányrendelet	75	60	89	63	133	98	89	47	49	52	74
Miniszeri rendelet	104	70	92	85	126	83	94	55	41	27	15
Kormányhatározat	26	12	28	21	61	29	33	40	34	22	14
Egyéb (Ögy. határozat, utasítás, stb.)	10	16	15	7	27	20	23	17	29	10	16
Összesen	300	207	310	209	426	315	321	231	214	184	196

A jogszabály-véleményezésekben tett érdemi észrevételek statisztikája

Észrevételek jellege	Észrevételek száma							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Adatvédelem	145	298	461	461	487	323	436	488
Információ-szabadság	21	53	28	28	22	39	80	89
Egyéb	53	137	92	92	79	78	37	9
Összesen	219	488	581	581	588	440	553	586

A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény 8. § (2) bekezdése szerint az erre kijelölt honlapon (www.kormany.hu) a jogszabály előkészítéséért felelős miniszternek közzé kell tennie és társadalmi egyeztetésre kell bocsátania a törvény, kormányrendelet, miniszeri rendelet tervezetét, koncepcióját, az előzetes hatásvizsgálat összefoglalóját, valamint a társadalmi egyeztetésre nem bocsátott tervezeteket, és a közzétételtől számított egy évig nem is lehet azokat onnan eltávolítani. A honlapon megadott elektronikus levélcímen keresztül bárki véleményt nyilváníthat a társadalmi egyeztetésre bocsátás céljából közzétett tervezetről, koncepcióról.

Sajnálatos módon – immár évek óta rendszeresen – a Hatóság azt tapasztalja, hogy a jogszabály-tervezeteket előkészítő minisztériumok nem tesznek eleget a közzétételre vonatkozó törvényi kötelezettségüknek. A Hatóság erre visszatérően felhívja az előkészítő tárca figyelmét, a helyzet mégis évek óta változatlan.

VI.2. Pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló T/16365. számú törvényjavaslat

A Hatóság folyamatosan figyelemmel kíséri, monitorozza az Országgyűléshez benyújtott és a parlament.hu honlapra feltöltött törvényjavaslatokat, és áttekinti azokat adatvédelmi szempontból. Ha a benyújtás után merül fel egy tisztázatlan adatvédelmi kérdés vagy egy nyilvánvalóan helytelen szabályozási megoldás, a Hatóság elsősorban az Országgyűlés kijelölt bizottságához vagy a Törvényalkotási Bizottsághoz fordulhat a probléma orvoslása érdekében.

A pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló T/16365. számú törvényjavaslat előkészítése során a Hatóság részére nem biztosítottak véleményezési lehetőséget, először az Országgyűléshez való benyújtás után szembesült a javaslattal a Hatóság.

A Hatóság ezután az Igazságügyi Bizottsághoz fordult, és először levélben hívta fel a bizottság elnökének és tagjainak figyelmét több olyan kérdésre, amely a személyes adatok védelme szempontjából erősen kifogásolható volt, majd a bizottság ülésén személyesen is ismertette a Hatóság a kifogásait. A Hatóság a javaslat mögött álló jogpolitikai célt – a gyermekek jogainak védelmét, a sérelmükre elkövetett bűncselekmények megelőzését – támogatandónak és a jogalkotás eszközeivel is elősegítendőnek tartotta, akár a javaslattal célzott azon módon is, amely a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával jár együtt, azonban a törvényjavaslatban foglalt garanciális szabályok a személyes adatok védelme tekintetében nem voltak elégségesek. A javaslat nem csökkentette megfelelő mértékben annak kockázatát, hogy nagy mennyiségű bűnügyi személyes, valamint különleges adatot a javaslatban meghatározott céltól eltérően – tehát jogellenesen – használjanak fel.

A Hatóság ezután közvetlen egyeztetést folytatott a törvényjavaslat benyújtójával a Belügyminisztérium és az Igazságügyi Minisztérium bevonásával, és ennek eredményeként sikerült megállapodni elsősorban a bűnügyi nyilvántartásról

szóló szabályozásnak és a Munka Törvénykönyvének módosítására vonatkozó szövegjavaslatban, amely eleget tesz a személyes adatok védelmére vonatkozó elvárásoknak is. A 2021. évi LXXIX. törvény kihirdetett normaszövege szerint a lekérdezőnek nyilatkoznia kell arról, hogy az adatkezelés szükséges és arányos, a lekérdezéseket a rendszer naplózza, ami lehetővé teszi az utólagos ellenőrzését annak, hogy jogszerű volt-e a lekérdezés. Többes találat esetén a rendszer nem jeleníti meg minden találat minden releváns személyes adatát, hanem csak a tárolt arcképmást és a lakcímből a település nevét, a főváros esetében a kirendelttel együtt, majd ezen adatok alapján választható ki az a személy, akire a lekérdezés vonatkozott, és csak az ő személyes adatai jelennek meg a képernyőn.

A Velencei Bizottságnak a törvényt érintő vizsgálata idején a Bizottság a Hatósággal is párbeszédet folytatott a törvényről, és ennek eredményeként a törvény adatkezelési kérdéseit illetően nem fogalmazott meg kedvezőtlen véleményt.

VI.3. Biometrikus aláírás a kormányhivatalban

A fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról szóló 2010. évi CXXVI. törvény módosítása 2021. szeptember 1-től bevezette a kormányhivataloknál a biometrikus aláírást lehetővé tevő aláírópad használatának jogi lehetőségét. Az aláírópad olyan eszköz, amely képes az elektronikus dokumentumok ügyfél általi hitelesítésére az aláírás képi, dinamikai és íráserősségi adatainak elektronikus összevetésével. A kormányhivatali aláírásminta-nyilvántartásba a korlátozottan cselekvőképes kiskorúak és a cselekvőképességükben részlegesen korlátozott személyek mintája is felvehető a megfelelő törvényi feltételek megléte esetén.

VI.4. 2021. évi XXXI. törvény a közbiztonság erősítése érdekében egyes rendészeti igazgatási törvények módosításáról

A közbiztonság erősítése érdekében egyes rendészeti igazgatási törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXI. törvény több adatvédelmi tárgyú elemet is tartalmaz.

A törvény az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló 2015. évi CLXXXVIII. törvény módosításával beemelte az arckép-profil

nyilvántartásába a bünygyi nyilvántartó szerv által a bünygyi nyilvántartási rendszerben kezelt, szemből készített arcképmásokat is, így bővítve az arckép-profil nyilvántartás forrásnyilvántartását. Ennek következtében egyrészt arról a természetes személyről, akinek adatai már az arckép-profil nyilvántartásban szerepelnek, újabb és valószínűleg jobb minőségű kép szerepel majd az arckép-profil nyilvántartásban, figyelembe véve azt, hogy az ember arca a kor előrehaladtával életvitelében és életkörülményeiben bekövetkező hatások, továbbá szerzett betegségből vagy balesetből fakadóan megváltozhat. Másrészt olyan külföldi állampolgárságú személyek arcképmásával bővül az arckép-profil nyilvántartás, akik eddig nem szerepeltek abban, mivel nincs arcképmásuk az arckép-profil nyilvántartás részére adatközlésre kötelezett szervek nyilvántartásaiban.

Mivel nagy mennyiségű adat kezeléséről van szó, és nagyságrendileg is megnövekedik az arcképelemzési nyilvántartásban tárolt képek mennyisége, (az első feltöltés alkalmával kb. 900.000-1.000.000 kép átadásáról van szó, és tartósan is kb. ennyivel nő az arcképelemzési nyilvántartás) a hatóság előzetes adatvédelmi hatásvizsgálat elkészítését javasolta az előterjesztő számára.

A törvénycsomag másik adatvédelmi vonatkozása, hogy az uniós polgárok személyazonosító igazolványai és a szabad mozgás jogával élő uniós polgárok és azok családtagjai részére kiállított tartózkodási okmányok biztonságának megerősítéséről szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1157 európai parlamenti és tanácsi rendelettel való összhang biztosítása érdekében az EGT-állampolgár harmadik országbeli állampolgár családtagjának kiállítandó tartózkodási kártya új formát kap 2021. augusztus 1-jétől: a tartózkodási engedéllyel azonos formátumú biometrikus okmány kerül kiállításra. Ehhez kapcsolódóan szükséges a harmadik országbeli állampolgár családtag arcképmásának és ujjnyomatának rögzítése.

VI.5. Adatváltozás-kezelési Szolgáltatás

Miután a Kormány az 1795/2020. (XI.13.) Korm. határozatban döntött az Adatváltozás-kezelési Szolgáltatás (AVSZ) bevezetéséről, 2021 szeptemberében a hatóságnak alkalma volt véleményt alkotni az AVSZ-projekt első lépcsőjének megvalósításához szükséges törvénymódosítási csomagról. Az AVSZ célja, hogy a természetes személyek állami nyilvántartásokban kezelt név-, cím-, okmányazonosító és kapcsolattartási adatainak változásáról az érintett hozzájárulásával a vele szerződésben álló közművek, telekommunikációs szolgáltatók hiteles elektronikus formában értesítést kapjanak. Az állam a közmű-átírási fo-

lyamathoz ingyenes, egyablakos ügyintézési szolgáltatást biztosít, amely a szolgáltatók és az érintett természetes személyek részéről is önkéntesen vehető igénybe.

2022. január 1-től a projekt első fázisához elektronikus hírközlési szolgáltatók, távhőszolgáltatók, villamosenergia-kereskedők, földgázkereskedők, víziközmű-szolgáltatók csatlakozhatnak. Az ügyfélként való csatlakozáshoz biztonságos kézbesítési szolgáltatáshoz kapcsolódó tárhely (KÜNY-tárhely) szükséges. Az így elérhető két alapvető szolgáltatás az adatváltozás-bejelentési szolgáltatás és a felhasználó-változás bejelentési szolgáltatás. Adatváltozás-kezelési szolgáltatóként a Kormány határozatban a Pest Megyei Kormányhivatalt jelölte ki.

VI.6. Folyamiutas-adatok nyilvántartása

A terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és a vádeljárás lefolytatása érdekében történő felhasználásáról szóló 2016. április 27-i 2016/681/EU irányelv (PNR irányelv) előírja, hogy a tagállamok vezessenek nyilvántartást a légiutas-adatokról meghatározott bűncselekmények megelőzésének, felderítésének, nyomozásának és üldözésének elősegítése érdekében. Az adatkezelés célja a terrorizmussal összefüggésbe hozható személyek beazonosítása, azok felhasználásával a terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények jelentette fenyegetés kockázatának csökkentése. Az utas-információs egység feladatait hazánkban a Terrorelhárítási Információs és Bünygyi Elemző Központ 2015 szeptembere óta látja el. Ez a feladat 2021. december 30-i hatállyal kiegészült a folyamiutas-adatok nyilvántartásával. A PNR irányelv nem írja elő, de nem is zárja ki, hogy a légi forgalmon kívül más közlekedési úton érkező és távozó határátlépő utasok adatait is rögzítsék a tagállamok. A folyami hajózásban részt vevő fuvarozók részére a folyamiutas-adatok biztonsági célú kockázatelemzésének lehetővé tételéhez szükséges módosítás nem keletkeztetett új adatszolgáltatási kötelezettséget.

VI.7. Veszélyhelyzeti kormányrendeletek

A Kormány által a 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletben 2020. november 3-án kihirdetett veszélyhelyzet bevezetése óta a Hatóság folyamatosan részt vett – ahogy a 2020. márc. 11. és jún. 18. között fennálló veszélyhelyzet ideje alatt is

– a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggő jogszabálytervezetek véleményezésében.

Az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése szerint a Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. Ilyen jogszabály a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 521/2020. (XI.25.) Korm.rendelet is, amelynek rendelkezéseit az Információs szabadság fejezetben már ismertettük.

2021-ben a Hatóság számos olyan kormányrendelet-tervezetről alkotott véleményt, amely az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében biztosított jogalkotói hatáskör alapján készült és személyes adatok kezelésére vonatkozott. Ezek a tervezetek sok esetben rendelkeztek különleges (egészségügyi) adatok nagy mennyiségben történő átadásáról, pl. a védőoltás beadásának ellenőrzése érdekében. A járványügyi védekezés többféle élethelyzetben szükségessé teszi egészségügyi adatok kezelését. Ilyen adat, hogy valaki átesett-e már a fertőzésen, kapott-e védőoltást, ha igen, hányszor, milyen típusút, mikor. Ezeknek a személyes adatoknak nem csak a személyenként, hanem meghatározott csoportosítási szempontok szerinti (pl. ugyanannál a foglalkoztatónál dolgozókra, ugyanabban az iskolában tanulóknak vonatkozóan) kezelése elengedhetetlen a hatékony járványügyi védekezés megszervezéséhez. Ezek esetében a Hatóság kiemelt figyelmet fordít arra a véleményezés során, hogy a tervezett adatkezelés célját a kormányrendelet megfelelő alapossággal rögzítse, és az adatkezelés egésze megfeleljen a szükségesség és arányosság alapelveinek, az adatkezelés megvalósulásával elérhető előny figyelembevételével. A Hatóság álláspontja szerint nem kellően írja körül az adatkezelés célját az a meghatározás, amely szerint a cél pl. a koronavírus elleni védekezés segítése, vagy a Kormány járványügyi feladatainak ellátása. A megfelelően konkrét célmeghatározásnak az adott kifejezett adatkezelésre kell vonatkoznia, és önmagában legalábbis beláthatóvá kell tennie, hogy az adatkezelés a cél eléréséhez szükséges, mert ahhoz más eszköz nem nyújt elégséges megoldást.

VI.8. Az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás

Az Európai Bizottság kifejezett célja 2016. óta, hogy javítsa az uniós adatkezelés keretét a határ- és biztonsági ellenőrzés területén. Az EU információs rendszerei közötti átjárhatósági keret létrehozása érdekében született két új interoperabilitási rendelet:

- a) az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás kereteinek megállapításáról a határok és a vízumügy területén, továbbá a 767/2008/EK, az (EU) 2016/399, az (EU) 2017/2226, az (EU) 2018/1240, az (EU) 2018/1726 és az (EU) 2018/1861 európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint a 2004/512/EK és a 2008/633/IB tanácsi határozat módosításáról szóló, 2019. május 20-i (EU) 2019/817 európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint
- b) az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás kereteinek megállapításáról a rendőrségi és igazságügyi együttműködés, a menekültügy és a migráció területén, valamint az (EU) 2018/1726, az (EU) 2018/1862 és az (EU) 2019/816 rendelet módosításáról szóló, 2019. május 20-i (EU) 2019/818 európai parlamenti és tanácsi rendelet.

Az interoperabilitási rendeletek keretet hoztak létre, biztosítva ezáltal

- a) az Európai Határregisztrációs Rendszer (EES),
- b) a Vízuminformációs Rendszer (VIS),
- c) az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS),
- d) az Eurodac,
- e) a Schengeni Információs Rendszer (SIS) és
- f) a harmadik országok állampolgáira vonatkozó Európai Bűnügyi Nyilvántartási Információs Rendszer (ECRIS-TCN) közötti átjárhatóságot.

Az interoperabilitási rendeletek által bevezetendő új funkciók:

- Európai Keresőportál (European Search Portal, ESP)
- Közös biometrikus megfeleltetési szolgáltatás (Shared Biometric Matching Service, BMS) A többszörös személyazonosság észlelése érdekében az érintett információs rendszerekben tárolt biometrikus adatok összevetését segíti elő.
- Közös Személyazonosítóadat-tár (Common Identity Repository, CIR)

Az interoperabilitási rendeletek megengedik, hogy a CIR-hez személyazonosítás céljából történő hozzáférést a tagállam úgy szabályozza, hogy a rendőri szerv felhatalmazást kapjon arra, hogy személyazonosítás céljából lekérdezést

hajtson végre a CIR-ben az azonosítandó személytől vett biometrikus adatokkal (az ujjnyomatadatok és az arcképmás), az ellenőrzött személy jelenlétében. Emellett felhatalmazás adható a rendőri szervnek arra is, hogy természeti katasztrófa, baleset vagy terrortámadás esetén a személyazonosságukat igazolni nem tudó ismeretlen személyek vagy az azonosítatlan emberi maradványok azonosítása céljából e személyek biometrikus adataival lekérdezzék a CIR-t. Ennek megfelelően módosult a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.), valamint felhatalmazást kapott a rendőrség határrendészeti szerve, hogy az EES-sel kapcsolatos feladatai miatt ellenőrizze a határátlépők biometrikus adatait.

- Többszörös-személyazonosság észlelő rendszer (Multiple-Identity Detector, MID)

VII. Együttműködés az Európai Unió társhatóságaival és nemzetközi ügyek

VII.1. Együttműködés az Európai Unió társhatóságaival – együttműködési és egységességi eljárások

VII.1.1. Bevezetés

Az Európai Unió általános adatvédelmi rendelete, a GDPR alkalmazása feladatokat határoz meg a tagállami adatvédelmi hatóságok számára. A kötelezettségek végrehajtása során a hatóságok egymással együttműködnek, bizonyos esetekben önkéntes, más esetekben pedig kötelező jelleggel.

Az uniós jogalkotó azt várja el, hogy a GDPR-t hatékonyan és egységesen érvényesítsék valamennyi tagállamban. Az egységes jogalkalmazás elvárása világos, azonban annak napi gyakorlata korántsem magától értetődő: az Európai Gazdasági Térség valamennyi tagállamában működő felügyeleti hatóság köteles tekintettel lenni a többi hatóság álláspontjára, jogértelmezésére, hogy a GDPR értelmezése tekintetében valóban egységesen járjanak el. Ez sok munkát, odafigyelést, jogértelmezési kérdések aprólékos megvitatását igényli az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) különböző szakértői alcsoportjaiban. Mindez előfeltétele annak, hogy a GDPR betöltse azt a szerepét, amit az uniós jogalkotó szánt neki, és amelyre hivatott: egységes, magas szintű és hatékony adatvédelmet nyújtani az Európai Gazdasági Térség minden polgárának.

A Hatóság létrejötte óta különös figyelmet szentel a nemzetközi, és ezen belül az uniós együttműködésnek. Ahogyan arról az előző években beszámoltunk, az Európai Adatvédelmi Testület valamennyi szakértői alcsoportjában képviselteti magát a magyar hatóság, ezen túl pedig az együttműködési ügyekkel foglalkozó formáció, a Cooperation szakértői alcsoport magyar vezetés mellett működik. Ez utóbbira a térségünkben – sajnos – nincs hasonló példa. Elmondhatjuk tehát, hogy a Hatóság minden lehetséges együttműködési lehetőséget megragad, hogy a közös munkában részt vegyen, és mindazokat a szempontokat beemelve az uniós szintű munkába, amely a magyar környezetben sajátosan felmerül.

Az alábbiakban csupán azokat az ügyeket és eseményeket emeljük ki, amelyek 2021-ben a legjelentősebbnek bizonyultak, illetve a legnagyobb figyelmet érdemlik.

VII.1.2. Giovanni Buttarelli tárgyaló ünnepélyes átadása

A nemzetközi és uniós együttműködés keretében a Hatóság fontosnak tartja, hogy Magyarországon is kialakuljon egy olyan adatvédelmi kultúra, mely a személyes adatok magas szintű, hatékony és eredményes védelmét biztosítja. Ehhez pedig nagymértékben hozzájárul a helyes minták, gyakorlatok és kiemelkedő szaktekintélyek elismerése.

Giovanni Buttarelli olasz jogász, adatvédelmi szakértő és volt európai adatvédelmi biztos minden tekintetben egy ilyen személy volt, aki munkásságával jelentősen hozzájárult az európai adatvédelem fejlődéséhez. Az ő emléke előtti tisztelgés jegyében az uniós együttműködésért felelős Elnökhelyettesi Kabinet utána nevezte el tárgyalótermét a Hatóság új épületében, amelyet Magyarország olasz nagykövete, Manuel Jacoangeli nagykövet úr, személyesen adott át 2021 októberében.

VII.1.3. Áttekintés a GDPR alapján folytatott együttműködési eljárásokról

A GDPR 2018-ban kezdődő alkalmazása óta a Hatóság aktívan részt vesz az EGT tagállamaival folytatott, 60. cikk szerinti együttműködési eljárásokban. Az egyablakos ügyintézés²⁹ a határon átnyúló adatkezelésekkel kapcsolatos panasz alapján vagy hivatalból indított ügyek kivizsgálását szolgálja.

Az együttműködési eljárásokhoz kapcsolódó, hatóságok közötti kommunikáció a Belső Piaci Információs Rendszer (továbbiakban: IMI rendszer) speciálisan ezen eljárásaihoz átalakított felületén folyik.

Az együttműködési eljárásokat megelőzően a tagállami hatóság, amelyhez a határon átnyúló adatkezelést folytató adatkezelővel szemben a panasz beérkezett (továbbiakban: kezdeményező hatóság) egy 56. cikk szerinti eljárást indít az IMI rendszerben, melynek célja a fő felügyeleti hatóság és az érintett felügyeleti hatóságok azonosítása.

A kezdeményező hatóság az adatkezelő/adatfeldolgozó tevékenységi központja vagy egyetlen tevékenységi helye³⁰ alapján vélelmezheti a fő felügyeleti hatóságot, amely hatóság elfogadhatja vagy megfelelő indoklás mellett elutasíthatja a szerepet.³¹ Emellett, azon tagállamok, amelyekben az adatkezelő/adatfeldolgozó nem rendelkezik tevékenységi központtal vagy tevékenységi hellyel, érintett hatóságnak jelölhetik magukat, amennyiben a vizsgált adatkezelés valószínűsíthetően nagy számban érinti az országban lakóhellyel rendelkező érintetteket.

A Hatósághoz 2021-ben 553 ilyen ügy érkezett más tagállami hatóságoktól az IMI rendszeren keresztül, amelyeknek körülbelül negyedében találta magát érintett hatóságnak. A Hatóság négy eljárásban szerepelt fő felügyeleti hatósággént és 18 saját 56. cikk szerinti eljárást indított ugyanebben az időszakban.

A fő felügyeleti hatóságok a saját eljárásjogi szabályaik alapján kivizsgálják a panaszt és az ügyben egy döntéstervezetet készítenek. A döntéstervezetet minden érintett hatóságnak lehetősége van négy héten belül véleményezni megjegyzések vagy releváns és megalapozott kifogások formájában. Ha egy döntés-

²⁹ GDPR 60. cikk

³⁰ A GDPR 27. cikke alapján az Unióban tevékenységi hellyel nem rendelkező adatkezelők vagy adatfeldolgozók esetében.

³¹ GDPR 56. cikk (3) bekezdés

tervezettel szemben nem érkezik kifogás, a fő felügyeleti hatóság végleges döntésként megküldi az utolsó verziót az összes tagállami hatóságnak.

Amennyiben a döntéstervezettel szemben megalapozott és releváns kifogást vagy módosítási javaslatot nyújt be egy érintett hatóság, a fő felügyeleti hatóság a javaslatok alapján felülvizsgált döntéstervezetet készíthet, melyet a korábbi változathoz hasonlóan ismét négy hetes véleményezési periódus alatt véleményezhetnek az érintett hatóságok. A fő felügyeleti hatóság mindaddig módosíthatja a döntéstervezetét, ameddig minden érintett hatóság el nem fogadja azt, amelyet követően minden tagállami hatóság számára megköszönhetőek jogerős döntés formájában.

A Hatósághoz 2021-ben 76 vizsgálendő döntéstervezet, 17 felülvizsgált döntéstervezet és 337 végleges döntés érkezett be. Ezen felül a Hatóság 101, a 60. cikk szerinti együttműködést segítő informális konzultációt is fogadott. A Hatóság ugyanebben az időszakban öt döntéstervezetet, egy felülvizsgált döntéstervezetet és három végleges döntést küldött el a többi hatóságnak az együttműködési eljárások keretein belül.

Abban az esetben, ha a fő felügyeleti hatóság nem ért egyet az érintett hatóságok releváns és megalapozott kifogásában foglaltakkal, kérheti a 65. cikk szerinti vitarendezési eljárásban, hogy a Testület oldja fel a konfliktust, és döntsön a vitás kérdésekben.

2021-ben egy ilyen eljárás indult, az ír hatóság WhatsApp Ireland Limited adatkezelőt érintő döntéstervezetével szemben. Az eljárást a Testület 65. cikk szerinti kötelező erejű döntésével³² zárta le 2021 júliusában. A Hatóság egy döntéstervezetével szemben sem indult még vitarendezési eljárás.

Az együttműködési eljárások közé tartoznak továbbá a 61. cikk szerinti kölcsönös segítségnyújtási eljárások és önkéntes kölcsönös segítségnyújtási eljárások is. Míg az előbbi szigorú formai előírashoz kötött és határidőn belüli teljesítési kötelezettséget kívánó, általában két tagállam között folyó eljárás, addig az utóbbi egy formára és tartalomra tekintettel megengedőbb eljárás, amelyet a tagállami hatóságok többek között tájékoztatásra, információgyűjtésre, vizsgálati eljárásokkal kapcsolatos érdeklődésre, illetve általános konzultálásra használnak.

32 Binding decision 1/2021 on the dispute arisen on the draft decision of the Irish Supervisory Authority regarding WhatsApp Ireland under Article 65 (1)(a) GDPR Adopted on 28 July 2021

A Hatósághoz 2021-ben 1 kölcsönös (kötelező) segítségnyújtási eljárás és 140 önkéntes kölcsönös segítségnyújtási kérelem érkezett. A Hatóság 9 kölcsönös segítségnyújtási eljárást és 10 önkéntes kölcsönös segítségnyújtási eljárás kezdeményezett ugyanebben az időszakban.

Habár a 60. cikk szerinti eljáráshoz szorosan nem kapcsolódnak, megemlítenedőek továbbá a Testület 64. cikk szerinti véleményei, amelyekből 33 érkezett a Hatósághoz 2021-ben, ezekből kettő a Testület 64. cikk szerinti döntése volt.

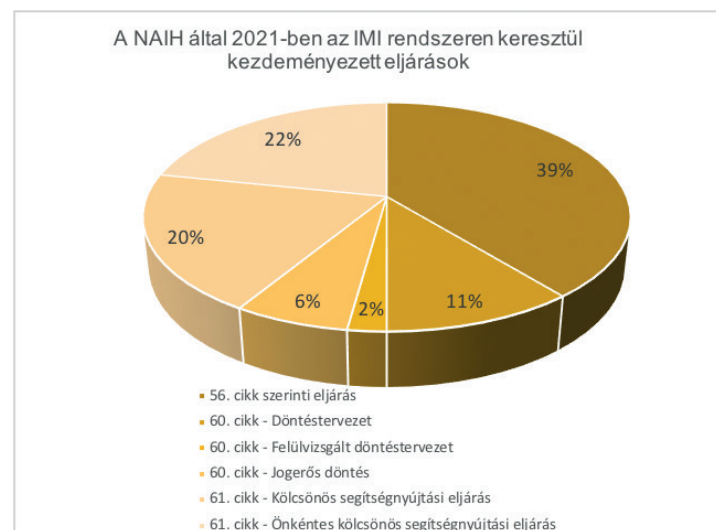
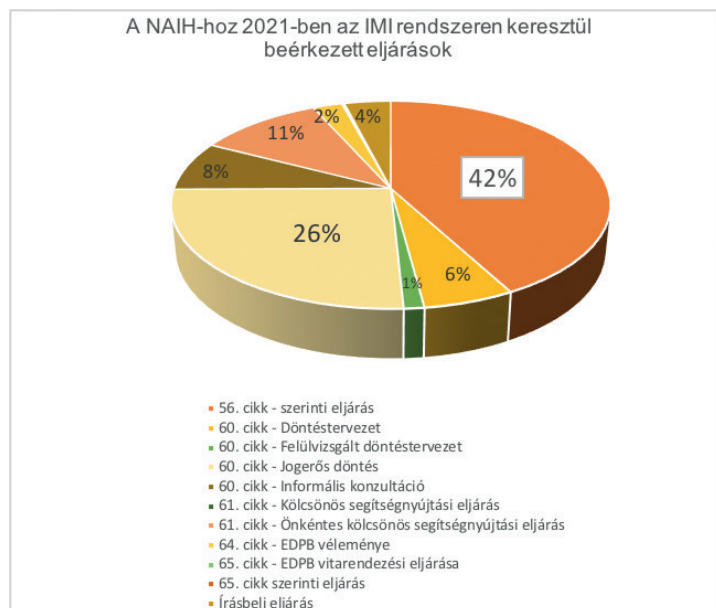
2021-ben indult az első 66. cikk szerinti sürgősségi eljárás. Ezen eljárások célja, hogy egy adott tagállam az érintettek jogainak és szabadságainak védelme érdekében, az együttműködési eljárások szabályait mellőzve, három hónapra joghatást kiváltó ideiglenes intézkedést foganatosíthat saját tagállama területén belül. Az eljárást a német (hamburgi) adatvédelmi hatóság indította, mivel a WhatsApp Ireland Ltd. új felhasználási feltételei lehetővé tette volna, hogy – többek között – a Facebook számára felhasználói személyes adatokat továbbítsanak, holott ehhez nem rendelkeztek joggalappal. A Testület 2021.07.12-én hozott jogerős döntésével³³ zárta le az eljárást, és nem tett intézkedést európai uniós szinten.

Kiemelendő továbbá a tagállami hatóságok közötti együttműködéssel kapcsolatban a Hatóság által 2021-ben kezelt 52 írásbeli eljárás, amelyek a Testület plenáris ülésének napirendjét egyszerűsíteni hivatott IMI rendszerben történő szavazások.

A GDPR alkalmazandóvá válásától, 2018 májusától vezetett statisztikák alapján kijelenthető, hogy a tagállami hatóságok közötti eljárások során a hangsúly a főfelügyeleti hatóságok beazonosításáról az együttműködés és kommunikáció irányába tolódott.

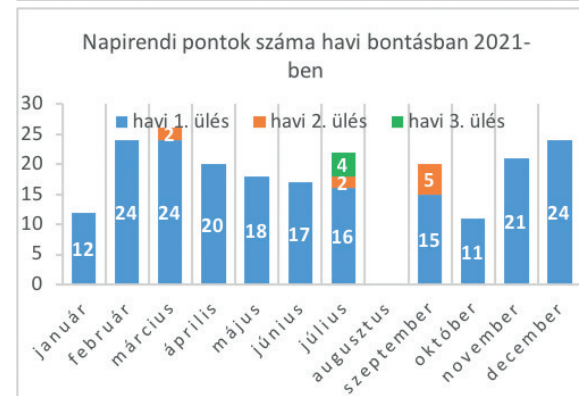
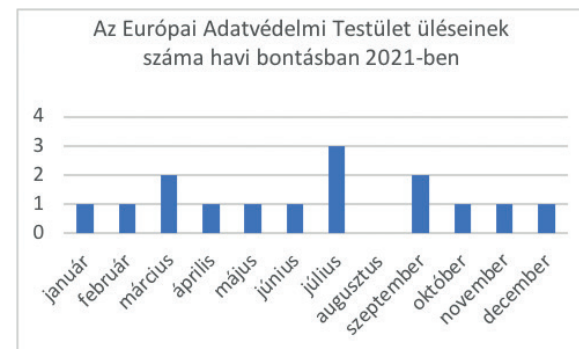
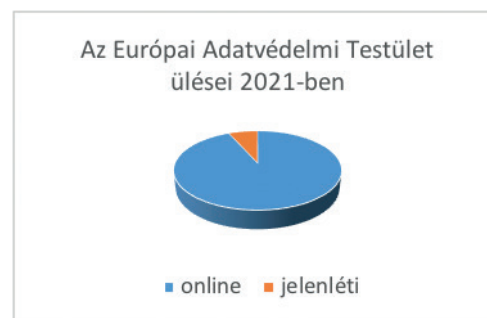
33 Urgent Binding Decision 01/2021 on the request under Article 66(2) GDPR from the Hamburg (German) Supervisory Authority for ordering the adoption of final measures regarding Facebook Ireland Limited

VII.1.4. A 2021-es ügyforgalom

VII.1.5. A Hatóság részvétele az Európai Adatvédelmi Testület tevékenységében – statisztika

A koronavírus okozta világjárvány még 2021-ben is közvetlen hatással volt a Testület működésére. A 2021. évben összesen 15 plenáris ülésre került sor. A megtartott 15 ülésből csupán egyetlen történt személyes találkozással Brüsszelben, 14 pedig videokonferencia útján került megrendezésre. Az online ülésekre továbbra is szükség volt, hogy a pandémiás viszonyok között, az EGT-tagállamok adatvédelmi hatóságai rendszeresen tudják álláspontjaikat egyeztetni. Az Európai Adatvédelmi Testület az összesen megtartott 15 plenáris ülésen 215 napirendi pontot tárgyalt, mely átlagban a tavalyinál több, 14,33 napirendi pont/ülés megvitatását jelenti.

VII.1.6. Az Európai Adatvédelmi Testület iránymutatásai, véleményei, a szakértői alcsoportok munkája

1. Testületi vélemény az 58. cikk (2) bekezdés g) pontjával kapcsolatosan – a hatóságok jogellenesen kezelt adatok törlésével kapcsolatos hatásköréről

A magyar hatóság kezdeményezte a Testületnél annak vizsgálatát, hogy az általános adatvédelmi rendelet 58. cikk (2) bekezdés g) pontja szolgálhat-e jogalapként arra, hogy egy felügyeleti hatóság hivatalból rendelje el a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését abban az esetben, amikor az érintett nem nyújtott be ilyen jellegű kérelmet.

A véleményt először 2021 szeptemberében tárgyalta az erre kijelölt Enforcement szakértői alcsoport, és azt a tagok részletesen megvitatták és kidolgozták a tervezetet. A Testület 2021. december 14. napján tartott plenáris ülésen fogadta el a dokumentumot.

A vélemény kizárólag azt a kérdést tisztázza, hogy az általános adatvédelmi rendelet 58. cikk (2) bekezdés g) pontja szolgálhat-e jogalapként arra, hogy a felügyeleti hatóság hivatalból elrendelje a jogellenesen kezelt személyes adatok törlését olyan helyzetben, amikor az érintett nem nyújtott be ilyen kérelmet, és nem tér ki más, 58. cikk (2) bekezdésében foglalt korrekciós hatáskörré, illetve azok egymással való kölcsönhatására. A vélemény nem zárja ki más, 58. cikk (2) bekezdésében foglalt jogalapra történő hivatkozást a felügyeleti hatóság által elrendelt törlés esetén.

A vélemény szerint a személyes adatok törlése egyrészt az érintett joga, valamint az adatkezelő kötelezettsége, amennyiben az általános adatvédelmi rendelet 17. cikkben foglalt valamelyik eset fennáll. Ugyanakkor a vélemény kiemeli, hogy az általános adatvédelmi rendelet 58. cikk (2) bekezdés g) pontja érvényes jogalapot adhat a felügyeleti hatóság számára is a személyes adatok törlésére az általános adatvédelmi rendelet megfelelő alkalmazásának biztosítása érdekében, többek között azokban a helyzetekben, amikor az érintettek nem kaptak tájékoztatást, vagy nem tudtak az adatkezelésről. A vélemény szerint az általános adatvédelmi rendelet hatékony alkalmazása érdekében fontos, hogy a felügyeleti hatóságok megfelelő eszközökkel rendelkezzenek a jogsértésekkel szembeni hatékony fellépéshez. Egy olyan lehetőség pedig, amely az érintett előzetes törlési kérelmét írja elő ahhoz, hogy egy felügyeleti hatóság az adatkezelőt a személyes adatok törlésére kötelezhesse, korlátozná a felügyeleti hatóság

gok hatáskörét. A Testület által elfogadott vélemény a beszámoló benyújtásának időpontjában egyelőre csak angol nyelven érhető el a Testület honlapján.³⁴

2. A második vitarendezési eljárás a Testület előtt – a WhatsApp-ügy

2021-ben sor került az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása történetének második vitarendezési eljárására. A Testület kötelező erejű döntésének szövegezését az Enforcement szakértői alcsoport végezte. A vitarendezési eljárásra azért volt szükség, mert több felügyeleti hatóság kifogást emelt az ír fő felügyeleti hatóság által kiadott Whatsapp Ireland Ltd.-re (a továbbiakban: Whatsapp IE) vonatkozó döntéstervezettel szemben. Az ügy tárgya a Whatsapp IE által folytatott adatkezelésnek az általános adatvédelmi rendelet 12-14. cikkben foglalt követelményeknek való megfelelése volt az adatkezelési szabályzat és az általános szerződési feltételek alapján.

A kifogást tevő hatóságok – köztük a magyar hatóság is – azt az álláspontot képviselték, hogy a Whatsapp IE adatkezelési gyakorlatával megsértett egyes, az általános adatvédelmi rendeletben foglalt alapelveket, továbbá vitatták a bírság mértékét és az adatvédelmi rendeletnek való megfelelésre szabott határidőt is. Mindemellett a kifogást tevő felügyeleti hatóságok többsége úgy vélte, hogy az adatkezelő tévesen állította azt, hogy a „nem felhasználók” (azaz azon személyek, akik a WhatsApp alkalmazást nem töltötték le, de akiknek – mint a felhasználók kontaktlistájában szereplő személyekhez – a Whatsapp IE hozzáfér egyes adataihoz) telefonszámai az adatkezelő által alkalmazott eljárást követően elveszítik személyes adat jellegüket.

A Testület a releváns és megalapozott kifogásról szóló 09/2020-as iránymutatásban foglaltak szerint értékelte a beérkezett kifogásokat. A kifogások és az iránymutatás alapján a Testület megállapította, hogy a Whatsapp IE megsértette az átláthatóság elvét és az általános adatvédelmi rendelet 13. cikk (1) bekezdés d) pontjában foglalt követelményt azzal, hogy nem tájékoztatta megfelelően a felhasználókat a jogos érdekről, és erre tekintettel kötelezte az ír hatóságot a jogsértés megállapítására a döntéstervezetben.

A Testület a nem felhasználók telefonszámaival végzett eljárással kapcsolatosan megállapította, hogy az eljárást követő adatok nem veszítik el személyes adat jellegüket, ennek megfelelően a döntéstervezet módosítására utasította az ír fő felügyeleti hatóságot.

³⁴ https://edpb.europa.eu/system/files/2022-01/edpb_opinion_202139_article_582g_gdpr_en.pdf

A jogkövetkezményeket tekintve a Testület az írásbeli határozatot arra utasította, hogy az adatkezelési műveleteinek az általános adatvédelmi rendelettel való összhangba hozatalára szabott határidőt az átláthatósági kötelezettségnek megfelelően módosítsa három hónapra. Emellett a Testület a bírság összegének mértékét és kiszámítását is értékelte. A Testület a bírság összegével kapcsolatosan megállapította, hogy a vállalkozás világgpiaci forgalma nem kizárólag az általános adatvédelmi rendelet 83. cikk (4)-(6) bekezdésében foglalt esetekben vehető figyelembe, hanem magánál a bírság összegének megállapítása során is, továbbá az általános adatvédelmi rendelet 83. cikk (3) bekezdésével kapcsolatosan kimondta, hogy egyazon, vagy egymáshoz kapcsolódó adatkezelési műveletek tekintetében az általános adatvédelmi rendelet több rendelkezésének megsértése esetén a bírság összegének kiszámításakor valamennyi jogsértést figyelembe kell venni.

Az írásbeli határozat a Testület döntésének megfelelően módosította a döntéstervezetét. Az ügy egyik jelentősége abban áll, hogy ez volt az első olyan vitarendezési eljárás, amelynek tárgya kifejezetten az általános adatvédelmi rendeletnek való megfelelés volt, melynek során a Testület érdemben vitatta meg a rendelet egyes rendelkezéseinek adott ügyben való alkalmazását, értelmezését. A Testület kötelező erejű döntése angol nyelven elérhető a Testület honlapján.³⁵

3. Iránymutatás az adatvédelmi incidensekről

2021. január 19-én fogadta el a Testület a 01/2021. számú iránymutatást az adatvédelmi incidensek példatáráról (Guidelines 01/2021 on Examples regarding Personal Data Breach Notification). A Testület korábban már elfogadott az adatvédelmi incidensekhez kapcsolódó általános iránymutatást, de a tagállami hatóságok tapasztalatai alapján igény mutatkozott az adatvédelmi incidensekről szóló gyakorlatorientált iránymutatásra is. Ennek megfelelően az elmúlt években a Technológiai ügyekkel foglalkozó szakértői alcsoport megszervezett egy dokumentumot, amely gyakorlati jogeset-leírásokon keresztül mutatja be az adatvédelmi incidensek kockázatelemzését.

A Testület kiemeli, hogy az adatvédelmi incidensek általában adatbiztonsági sérülékenységek tünete, így az incidens kezelése és kockázatelemzése mellett az adatkezelőknek mindig nagy hangsúlyt kell fektetni az incidens okainak felderítésére és megszüntetésére. Az iránymutatás több esetcsoporton (pl.: zsalóvírus támadás, elveszett eszköz okozta incidens, hacker támadás, emberi

mulasztás, félrepostázás, stb.) keresztül ismerteti a kockázatelemzés folyamatát. Minden esetcsoportot bemutató fejezet vége egy jó gyakorlat listát tartalmaz azokról a technikai és szervezési intézkedésekről, amelyek megelőzték volna az incidenst, vagy csökkentették volna annak hatását. Valamennyi esetcsoporton belül több fiktív jogeseten keresztül szemlélteti a dokumentum, hogy az egyes incidensfajtáknál milyen speciális körülmények befolyásolják a kockázatelemzést. Az iránymutatás egyedüli jelentéstevője, raportőre a magyar hatóság volt. Az iránymutatás társadalmi konzultációt követő végleges szövegét a Testület 2021. december 14-i ülésén fogadta el.³⁶

4. Iránymutatás az adatkezelőről és az adatfeldolgozóról

2021. július 7-én, a nyilvános konzultációt követően, a Testület elfogadta a 07/2020. számú iránymutatását az adatkezelő és az adatfeldolgozó GDPR szerinti fogalmáról.³⁷

Az iránymutatás alapvető fogalmakat vizsgál meg, így az egységes jogalkalmazás szempontjából alapről van szó. Az iránymutatás értelmében adatkezelő az, aki a teljes, korlátozatlan adatvédelmi jogi felelősséget viseli az általa végzett adatkezelésért. Az adatkezelő szervezetét egységként kell kezelni, abból adatvédelmi jogi felelősség terén nem lehet szervezeti egységet leválasztani, továbbá az egyik szervezeti egység sem válhat a másik egység adatfeldolgozójává. A dokumentum kiemelkedő jelentőségét a gyakorlati példák adják, ezzel is tisztázva bizonyos adatkezelési konstrukciókhoz kapcsolódó szerepeket.

Az iránymutatás a közös adatkezelés koncepciójával is foglalkozik, amelynek megállapításához kulcsfontosságú a közös, egymást kiegészítő tevékenység, egymás érdekeinek közelsége, a közös haszon lehetősége. A közös adatkezelés során mindkét adatkezelő közreműködésére szükség van, azok egymástól elválaszthatatlan adatkezelési műveleteket végeznek. Fontos szempont azonban, hogy nem kell az adatokhoz hozzáférnie mindkét félnek ahhoz, hogy közös adatkezelésnek minősüljön tevékenységük.

Az iránymutatás az adatkezelőt és az adatfeldolgozót funkciójában különbözteti meg, amelynek messzemenő jogi következményei vannak. Kimondja továbbá, hogy az adatfeldolgozó kiválasztása az adatkezelő feladata és felelőssége.

³⁵ https://edpb.europa.eu/system/files/2021-09/edpb_bindingdecision_202101_ie_sa_whatsapp_redacted_en.pdf

³⁶ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-012021-examples-regarding-personal-data-breach_en

³⁷ https://edpb.europa.eu/system/files/2022-02/eppb_guidelines_202007_controllerprocessor_final_hu.pdf

Csak olyan adatfeldolgozó választható, amely igazolni tudja a jogszabályoknak megfelelő működését.

Adatfeldolgozó igénybevételekor figyelni kell a szakértelem, a megbízhatóság és a megfelelő erőforrás rendelkezésre állására is. Az adatkezelő és adatfeldolgozó közötti megállapodást írásba kell foglalni, amely mind a két fél érdekét szolgálja. A kötelező megállapodás részleteit a felek maguk állapítják meg, de használhatnak általános szerződési feltételeket is a GDPR 28. cikke alapján.

5. A GDPR 3. cikke és V. fejezete kapcsolatáról szóló Európai Adatvédelmi Testületi iránymutatás

Az Európai Adatvédelmi Testület a GDPR 3. cikke és V. fejezete közötti összefüggéseket tárgyaló iránymutatás tervezetének kidolgozásával bízta meg nemzetközi adattovábbításokkal foglalkozó szakértői csoportját 2019 áprilisában. Az iránymutatás a GDPR extraterritoriális hatályára és a külföldi adattovábbításra vonatkozó szabályainak kapcsolatáról szól. Az iránymutatás tervezete már korábban (2019-ben) elkészült, azonban annak átdolgozásával bízta meg 2021-ben a Testület a szakértői csoportot.

A tervezet szövegének átdolgozása különösen az adattovábbítás fogalmának meghatározását érinti. A véleménnyel kapcsolatban az adattovábbítás fogalmának elemzése napirenden volt a nemzetközi adattovábbításokkal foglalkozó szakértői csoport több ülésén 2021-ben. Ezek során az alcsoport az alábbi három együttes feltételt határozta meg a fogalommal kapcsolatban:

1. Az adatkezelő vagy adatfeldolgozó az adott adatkezelés szempontjából a GDPR hatálya alá tartozik.
2. Az adatkezelő vagy adatfeldolgozó („adattovábbító”) átküldi vagy rendelkezésre bocsátja ezen adatkezelés keretein belül a személyes adatokat egy elkülönült adatkezelőnek, adatfeldolgozónak vagy közös adatkezelőknek („címzett”).
3. Az adatok címzettje harmadik országban található vagy nemzetközi szervezet, amely a továbbítás eredményeként adatokon végrehajtott adatkezelés vonatkozásában nem tartozik a 3. cikk alapján a GDPR hatálya alá.

Az EDPB 2021. szeptemberi plenáris ülésén került bemutatásra az új iránymutatás-tervezet. A delegációk képviselőinek javaslatai szerint két példa kikerült a

végleges, elfogadandó tervezetből. A végleges, a Testület által elfogadott iránymutatás 2021. november 18-án került publikálásra annak honlapján. Az iránymutatás egyelőre csupán angol nyelven érhető el.³⁸

A fentiekén túl fontos adalék a témához, hogy az Európai Bizottság 2021. június 4-én kibocsátotta a GDPR 46. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján azon általános adatvédelmi kikötéseket (standard contractual clauses), amelyek megfelelő garanciát jelentenek a harmadik országba történő adattovábbításra. A kikötések nem alkalmazhatóak olyan adattovábbításokra, amelyet az adatkezelő vagy adatfeldolgozó olyan címzett részére eszközöl, amely a GDPR hatálya alá tartozik a 3. cikk (2) bekezdése alapján (extraterritoriális hatály).

A fentiek miatt a Testület szerint fontos, hogy olyan általános adatvédelmi kikötések is publikálásra kerüljenek, amelyek a GDPR 3. cikk (2) bekezdése szerinti extraterritoriális hatály alá tartozó adattovábbításokra alkalmazhatóak.

6. Az Európai Bizottság Mesterséges Intelligencia rendelettervezete és az azzal kapcsolatban az Európai Adatvédelmi Testület és az Európai Adatvédelmi Biztos közös véleménye

Az Európai Bizottság által 2021 tavaszán nyilvánosságra hozott rendelettervezet valamennyi EU-s tagállamban egységesen végrehajtandó jogszabályként szabályozná a mesterséges intelligencia (MI) fejlesztését. A tervezet célja a Bizottság sajtóközleménye szerint, hogy Európa a megbízható MI globális központjává váljon.³⁹

A tervezet az MI-ként való besorolásra három feltétel együttes teljesülését írja elő. Először is az MI-nek meghatározott technológiákat kell alkalmaznia, másodsor az ember által kijelölt célokat önállóan kell tudnia követni, majd végül olyan kimeneteket kell tudnia produkálni, amelyekkel „befolyásolja” a környezetet. Az új rendelet tervezete egyébként a gépi tanuláson alapuló rendszereken kívül még két másik technológiasoportot is megjelöl, amelyekre kiterjed a hatálya. Ezek a tudásreprezentáción alapuló és a statisztikai rendszerek.

A kódex kockázatalapú megközelítést alkalmaz az MI-k besorolása szempontjából, amely összesen négy nagy kategóriába igyekszik felosztani a rendszereket. Az első kockázati kategória, az elfogadhatatlanul magas kockázatúként

38 https://edpb.europa.eu/system/files/2021-11/edpb_guidelinesinterplaychapterv_article3_adopted_en.pdf

39 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_21_1682

besorolt rendszereket tartalmazza. Ezek alatt olyan MI-ket ért, amelyek egyértelműen veszélyeztetik az emberek biztonságát, megélhetését és jogait. A második, azaz a magas kockázati kategóriába sorolja be a kódextervezet azon MI-technológiákat, amelyeket olyan területen és/vagy célból alkalmaznak, amelyek magas kockázatot jelentenek az emberek egyes alapvető jogaira nézve. Ilyen területek például: kritikus infrastruktúrák, oktatás vagy szakképzés, egyes termékek biztonsági berendezései (pl. robotsebészet), bűnüldözés, menekültügy és határellenőrzés, igazságszolgáltatás és demokratikus folyamatok. A fenti kategóriákba besorolható MI-rendszereknek forgalomba hozataluk előtt szigorú kötelezettségeknek kell megfelelniük, fejlesztésük során szigorú kockázatértékelési és csökkentési folyamatokon kell keresztülmenniük. A tervezet korlátozott kockázatú MI-nek sorolja be az olyan rendszereket, amelyek használata során a felhasználóknak tisztában kell lenniük azzal, hogy nem emberrel, hanem egy géppel kommunikálnak (pl. csevegőrobotok). Végül a tervezet minimális kockázati kategóriába sorolja be az MI-k legnagyobb részét kitevő olyan rendszereket, amelyek használata a felhasználók jogaira és biztonságára nézve szinte alig hordoz kockázatokat (pl. számítógépes játékok).

A rendelettervezet kapcsán az Európai Adatvédelmi Testület és az Európai Adatvédelmi Biztos (EDPS) is kifejtette közös véleményét, amely általánosságban szintén üdvözlí a tervezetet, a Testület néhány területen – így például a távoli biometrikus azonosítás terén – azonban szigorítaná a szabályokat. A közös vélemény fő szabály szerint megtiltana például az olyan távoli biometrikus azonosító rendszerek használatát, amelyek alkalmasak arra, hogy az érintetteket tulajdonságaik alapján kategóriákba sorolja származás, nem, szexuális orientáció alapján, mivel ez könnyen vezethet hátrányos megkülönböztetéshez.⁴⁰

VII.2. Részvétel az adatvédelmi hatóságok közös felügyeleti tevékenységében

VII.2.1. A Schengeni Információs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (SIS II Supervision Coordination Group)

A Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló, 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján működő koordinációs ellenőrző csoport a

korábbi évekhez hasonlóan 2021-ben is két ülést tartott, amelyekre – a világjárványra való tekintettel – videokonferencia útján került sor.

A munkacsoport a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló, 2007/533/IB HATÁROZAT 36. cikke szerinti jelzések⁴¹ tagállami szinten történő kezelésének ellenőrzését tűzte ki célul a 2022-es évre, amelyhez az Európai Unió Nagyméretű IT-rendszereinek Üzemeltetési Igazgatását Végző Európai Ügynökség (eu-LISA) küld adatokat a tagállami hatóságoknak.

A SIS II munkacsoport várhatóan 2022 júniusában tartja utolsó ülését, és azt követően a feladatait a 2019-ben alakult Coordinated Supervision Committee (CSC) kereteiben fogja ellátni.

2021-ben a Hatósághoz a SIS II-ben kezelt adatokkal kapcsolatban érkezett beadványok száma az előző évekhez képest jelentősen megnőtt. 2021-ben 73 alkalommal fordultak a Hatósághoz az érintettek a SIS II-ben tárolt személyes adataik kezelésével kapcsolatban. Ezen megkeresések többsége az érintetti jogok gyakorlásával kapcsolatos kérdés volt (tájékoztatás kérés, adatok helyesbítése, törlés), amely esetekben a Hatóság általános tájékoztatást nyújtott a beadványozónak a SIRENE Irodához fordulás jogáról és menetéről, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről.

VII.2.2. Magyarország 2019-ben végrehajtott adatvédelmi tárgyú Schengeni ellenőrzéséhez készített cselekvési terv

A Magyarországon 2019. október 6. és 11. között végrehajtott adatvédelemmel összefüggő feladatokkal kapcsolatban tett helyszíni értékelő látogatásról készült jelentés alapján megfogalmazott bizottsági ajánlások végrehajtásához egy cselekvési tervet kellett készítenie a Hatóságnak az 1053/2013/EU rendelet 16. cikkének megfelelően. A cselekvési terv összeállítása folyamán a Hatóság megkereste a Schengeni értékelési és monitoring mechanizmussal érintett, 2019-ben ellenőrzött szerveket, hogy az egyes ajánlásokra vonatkozóan nyilatkozzanak arról, hogy milyen tevékenységgel (és határidővel) tudnak eleget tenni az Európai Bizottság ajánlásában foglaltaknak. A Hatóság a SIRENE Irodától, a Külgazdasági és Külügyminisztériumtól, az Országos Idegenrendészeti

⁴⁰ https://edpb.europa.eu/system/files/2021-06/edpb-edps_joint_opinion_ai_regulation_en.pdf

⁴¹ Személyekre és tárgyakra vonatkozóan rejtett ellenőrzés vagy célzott ellenőrzés céljából kiadott figyelmeztető jelzések

Főigazgatóságtól, valamint a Belügyminisztérium NYHÁT N. SIS Hivataltól kapott válaszok alapján összeállította az adatvédelmi tárgyú Schengeni ellenőrzésre tett ajánlásokhoz a cselekvési tervét, amelyet a Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztálya továbbított az Európai Bizottság felé. A Hatóság feladatkörébe tartozó ellenőrzési tevékenységekre vonatkozó négy ajánlásra a Hatóság a következő tervezett tevékenységeket emelte ki a cselekvési tervben;

1. A Hatóság beépíti a Schengeni Információs Rendszer ellenőrzésére vonatkozó eljárásrendjébe a SIS II-ben elhelyezett figyelmeztető jelzések rendszeres ellenőrzését.
2. A Hatóság az üzletmenet-folytonosság érdekében nyomon követi a korábbi auditok megállapításait és az ajánlásokat, valamint beépíti azok megvalósulásának ellenőrzését a soron következő ellenőrzési tervébe.
3. A Hatóság a Vízüminformációs Rendszerre (VIS) vonatkozó felügyeleti tevékenysége keretében ellenőrzi az ajánlások gyakorlatba való átültetését a Külgazdasági és Külügyminisztériumnál, valamint az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságnál.
4. A Hatóság a Vízüminformációs Rendszerre vonatkozó felügyeleti tevékenysége során ellenőrzi a külső szolgáltatók által végzett adatkezelést is.

A cselekvési tervben megjelölt tevékenységek elvégzésének határidejére vonatkozóan a Hatóság a 2022. év végét tűzte ki célul.

VII.2.3. A Vízüminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (VIS Supervision Coordination Group)

A Vízüminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (VIS Supervision Coordination Group) 2021-ben két alkalommal tartott videokonferenciás ülést. A Vízüminformációs Rendszer célja, hogy elősegítse a közös vízümpolitika végrehajtását, a konzuli együttműködést és a központi vízümhatalóságok közötti konzultációt az olyan személyek hatékony beazonosítása útján, akik nem teljesítik a tagállamok területére történő beutazás, az ott tartózkodás vagy a letelepedés feltételeit.

2021-ben a munkacsoport egy közös vizsgálati terv kialakításán dolgozott, amely tartalmazza a Vízüminformációs Rendszer adatbiztonságával kapcsolatos vizsgálati kérdéssort (Data Security Modul), és amelyet minden tagállam – a

SIS II közös vizsgálati tervhez hasonlóan – használni tud a saját ellenőrzési tevékenységei során. A munkacsoport a korábbi évek tapasztalataiból kiindulva egy olyan vizsgálati tervet is kidolgoz, amellyel az úgynevezett külső szolgáltatók adatkezelését is ellenőrizni tudják a tagállami hatóságok.

A VIS-t érintően a NAIH 2021-es ellenőrzési tervében egyetlen konzulátus helyszíni ellenőrzése sem szerepelt a vírushelyzetre való tekintettel. A helyszíni ellenőrzések elvégzésére remélhetőleg 2022-től ismét sor kerülhet.

A Hatósághoz 2021-ben 6 alkalommal érkezett megkeresés a Vízüminformációs Rendszerrel kapcsolatban, több esetben a vízumeljárás menetéről érdeklődtek az érintettek. A beadványok jellemzően általános tájékoztatás keretein belül kerültek megválaszolásra, a konkrét eseteket érintő beadványokat a Hatóság megküldte az illetékes szervnek.

VII.2.4. Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Eurodac Supervision Coordination Group)

Az Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Eurodac Supervision Coordination Group) szintén két alkalommal ülésezett 2021-ben. A munkacsoport a 2021-es évben is az Eurodac rendszer korszerűsítésére vonatkozó kérdésekkel foglalkozott.

A továbbfejlesztett Eurodac adatbázis egy integrált migrációs és határigazgatási rendszer részeként teljes mértékben interoperábilis lenne a határigazgatási adatbázisokkal, így segítené a jogellenes migráció kezelését, beleértve a visszafordított személyek hatékony nyomon követését is.

Az Európai Bizottság arról tájékoztatta a munkacsoportot, hogy nem folytatódtak az Eurodac rendelettel kapcsolatban megkezdett tárgyalások a portugál soros elnökség ideje alatt, de várhatóan 2022-ben folytatják a tárgyalásokat.

VII.2.5. Coordinated Supervision Committee – CSC

A CSC a Belső Piaci Információs Rendszerrel (IMI) kapcsolatban végzett egy felmérést 2021-ben. A felmérés eredményéről szóló összefoglalóban arra a megállapításra jutott, hogy nagyon eltérő a hozzáféréssel rendelkezők száma az egyes tagállamokban, a felhasználók megfelelő tájékoztatását nehezíti, hogy egyes tagállamokban több százaz vagy akár ezres nagyságrendű a felhasználó

lók száma. Abban is jelentős eltérés mutatkozik a tagállamok között, hogy az érintetti jogok gyakorlását hol tudják kezdeményezni a felhasználók, egyes tagállamokban egy kontakt személy van kijelölve, míg máshol szervenként egy-egy. Az érintettek tájékoztatására vonatkozóan sincs egységes gyakorlat, de általánosságban elmondható, hogy az IMI rendszerrel kapcsolatos információ minden tagállamban elérhető.

A CSC az IMI rendszerrel kapcsolatos felmérésen túl konzultációt folytatott az Eurojust adatvédelmi tisztviselőjével, illetve az Európai Ügyészség Hivatalának (EPPO) adatvédelmi tisztviselőjével is a munkacsoport jövőbeli feladatainak tervezése érdekében.

A jövőben a CSC az EU nagyméretű információs rendszerek összehangolt felülvizsgálatának egyetlen fórumává válik. Ezáltal a tagállami hatóságok teljesebb képet fognak kapni az EU ügynökségek különböző rendszerekben végzett adatfeldolgozásáról, valamint létrejöhet a tervezett informatikai együttműködés (interoperabilitás) a különböző EU informatikai rendszerek között, továbbá a hatóságok ellenőrző tevékenysége hatékonyabbá válhat. Ugyanakkor ez az ellenőrzéseket illetően több új kihívást is jelent. Minden nagyméretű információs rendszer adatvédelmi felügyeletének saját jogi kerete van, amely konkrét értelmezést és jogalkalmazást igényel, és a rendszerek közötti kommunikációt is felügyelni kell, ezért az eddigieknél is fontosabb lesz a tagállami hatóságok közötti hatékony együttműködés, amelyet végső soron a CSC fog össze.

A CSC-nek az eljárási szabályok szerint legalább évente két ülést kell tartania, de a hatáskörébe vont munkacsoportokat figyelembe véve (SIS II, EES, ETIAS, ECRIS-TCN, ECB – a VIS, az Eurodac és a CIS egyelőre kimarad), valószínűleg évi két ülés nem lenne kellően hatékony, így várhatóan több ülésre kerül majd sor. Az üléseket a három fő terület (határellenőrzés, rendőrségi és igazságügyi együttműködés, valamint az IMI) figyelembe vételével, akár összevontan is meg lehet majd tartani.

VII.2.6. Vámügyi Információs rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Customs Information System – Supervision Coordination Group)

A munkacsoport feladata a Vámügyi Információs Rendszer (CIS) koordinált felügyelete adatvédelmi szempontból a tagállami adatvédelmi hatóságok és az Európai Adatvédelmi Biztos részvételével. A Vámügyi Információs Rendszer célja, hogy segítse az uniós vám- és mezőgazdasági szabályok megsértésének

megelőzését, felderítését és megbüntetését. A rendszer lényege egy központi adatbázis, amelyhez a tagállami hatóságok egy erre kialakított felületen férhetnek hozzá adatfeltöltés és lekérdezés céljából.

A munkacsoport 2021-ben összesen egyszer ülésezett telekonferencia formájában. Az ülésen részt vett az OLAF képviselője is, aki tájékoztatást adott arról, hogy a CIS rendelet felülvizsgálata továbbra is aktuális kérdés. Elkészült továbbá egy kérdőív, amelynek célja a CIS-hez közvetlen hozzáféréssel rendelkező tagállami szervezetek munkatársai célirányos adatvédelmi képzésének felmérése.

VII.2.7. Europol Cooperation Board (ECB)

A Europol a nemzetközi szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni harcban támogatja a tagállami bűnüldöző hatóságok munkáját adatgyűjtéssel, elemzéssel, adatmegosztással és koordinációval. Az ECB feladata tanácsadással segíteni ezt a munkát. Ugyanakkor várhatóan 2022-ben az ECB ebben a formában megszűnik, a feladatkör a Coordinated Supervision Committee (CSC) hatáskörébe kerül ugyanúgy, mint például a SIS II Supervision Coordination Group, valamint az EES és az ETIAS is. Ez azt jelenti, hogy a rendőrségi és igazságügyi együttműködés területét teljes egészében le fogja fedni a CSC, és a határellenőrzés területén is elindul az új típusú felügyeleti munka.

VII.2.8. Határok, Utazás és Bűnüldözés Szakértői Alcsoport (Borders, Travel and Law Enforcement Expert Group – BTLE)

A munkacsoport aktívan közreműködött az Egyesült Királyságot érintő megfelelőségi határozat kapcsán 2021. április 13-án meghozott, 14/2021 és 15/2021 EDPB vélemények megalkotásában. Az előbbi a GDPR, míg az utóbbi a Bűnügyi Irányelv (LED) hatálya alá tartozó adattovábbításokat öleli fel. Tekintettel arra, hogy az Egyesült Királyság 2020. január 31-i hatállyal hivatalosan kilépett az Európai Unióból, így az adattovábbítások szempontjából harmadik országnak számít, ezért az adatalkalmazásoknak garanciát kell biztosítani arra vonatkozóan, hogy az EU által biztosított védelmi szint az adattovábbítások során ne sérüljön. E két vélemény az Európai Bizottsággal való hosszú, többszörös egyeztetés eredményeként született meg, ez okból is mindenképpen jelentős mérföldkőnek tekinthető.

A megfelelőségi határozatokhoz kapcsolódóan a munkacsoport másik fontos tevékenysége a Dél-Koreát érintő megfelelőségi határozat kapcsán megalko-

tott EDPB véleményhez⁴² adott szakmai állásfoglalás volt. A vélemény elfogadására 2021. szeptember 24-én került sor. Az EDPB Elnöke ennek kapcsán kiemelte a magas szintű adatvédelem, valamint az EU-nak Koreával fennálló kapcsolatai támogatásának szükségességét. A vélemény azért is nagy jelentőségű, mert Dél-Korea nem uniós ország, így jogrendjében nincsenek uniós tradíciók. A megfélemlési vizsgálát ezért fokozott körütekintést igényelt.

Ezen túlmenően a BTLE szakértői alcsoport közreműködött a Mesterséges Intelligencia (MI) Rendelettervezet kapcsán elfogadott 5/2021 EDPS-EDPB közös vélemény (2021. június 18.) megalkotásában is. A vélemény kimondja a valós idejű távoli biometrikus azonosító rendszerek használatának általános tilalmát, amellyel a tagországok jelentős része egyetértett. Az MI rendszerek rohamos fejlődésével ugyanis az érintettek jogait érintő alapjogi kockázat olyan jelentősen nő, hogy e rendszerek működése csak szigorú alapjogi garanciák előírása mellett képzelhető el.

2021-ben vált esedékessé a Bűnügyi Adatvédelmi Irányelv tagállami transzpozíciójának első, négy évente esedékes értékelése, melynek kapcsán az Európai Bizottság a tagállamok adatvédelmi felügyeleti hatóságait egy 47 pontból álló részletes kérdőív megválaszolásával bízta meg. A válaszok összegzését követően az EDPB a munkacsoport szakmai támogatása mellett egy értékelő jellegű dokumentumot fogadott el. A dokumentum – azon túl, hogy általánosságban tartalmazza az egyes tagállami tendenciákat – lehetőséget ad az egyes tagállamok részletes válaszainak megtekintésére, így az megfelel az átláthatóság követelményének is.

VII.3. Az uniós együttműködésen túli nemzetközi kapcsolatok – konferenciák

1. CEEDPA – Közép- és Kelet-Európai Adatvédelmi Hatóságok Konferenciája

A konferencia kiemelt jelentőségét az adta, hogy az együttműködés 2021-ben ünnepelte létrehozásának 20. évfordulóját.

Dr. Péterfalvi Attila a Hatóság elnöke az évforduló kapcsán kiemelte: *„Ez az együttműködés nagyon hasznos fórum volt az unióhoz való csatlakozásra való felkészülésben, hiszen a tagországoknak hasonló kihívásokkal kellett szembenézniük. A résztvevők száma azóta kibővült és ezzel ma már a közép- és*

kelet-európai adatvédelmi hatóságok jelentős együttműködési fórumává vált. Tagjaink között ma már megtalálhatók uniós tagországok és csatlakozásra váró tagországok is. Ezen országok politikai-jogi berendezkedésének rokon vonásai miatt az együttműködés a felmerülő adatvédelmi problémák megoldásában továbbra is kiváló platform ahhoz, hogy a tagországok tapasztalataik megosztásával, állásfoglalásaik ismertetésével segíthessék egymást munkájuk során.”

A konferencián négy fő szekcióban történtek tanácskozások:

- Elszámoltathatósági mechanizmusok
- Hogyan védjük meg személyes adatainkat a Covid-19 világjárványt követően?
- Az Európai Unió és az Európa Tanács adatvédelmi normáinak végrehajtása és a határokon átnyúló adatkezelések kihívásai
- A gyermekek személyes adatainak védelmével kapcsolatos kulcskérdések és kihívások

Az ünnepi találkozó két napos volt és online formában került megrendezésre. A résztvevőknek lehetőségük nyílt megosztani tapasztalataikat és gyakorlataikat a személyes adatok védelmének kulcsfontosságú kérdéseiről szóló megbeszélések során, valamint bemutathatták a következő évekre vonatkozó terveiket.

2. 108+ Egyezmény kapcsán tartott találkozók

Ebben az évben jelentős évfordulót ünnepelhettünk az Európa Tanács 108-as Egyezménye vonatkozásában is. 2021. január 28-án volt az Egyezmény aláírásának 40. évfordulója. Ez az Egyezmény az adatvédelem területén az első jogilag kötelező erővel rendelkező nemzetközi okmány, amely mintául szolgált és szolgál sok más adatvédelmi szabályozásnak.

2021-ben három ún. „bureau meeting” (március 24-26., szeptember 28-30., december 20-22.) és két plenáris találkozó (június 28-30., november 17-19.) került online formában megrendezésre.

⁴² https://edpb.europa.eu/news/news/2021/edpb-adopts-opinion-draft-south-korea-adequacy-decision_hu

Az ülések során számos fontos iránymutatás és ajánlás került megvitatásra, illetve elfogadásra, ezek közül is kiemelendő kettő:

- Guidelines on the Protection of Individuals with regard to the Processing of Personal Data by and for Political Campaigns⁴³
- Guidelines on facial recognition⁴⁴

3. Global Privacy Assembly Konferencia

A GPA megalakulása, 1979 óta, több mint 130 tagjával az egyik legjelentősebb globális szerveződés az adatvédelem területén.

A 43. Global Privacy Assembly megtartására 2021-ben online formában került sor Mexikó szervezésében.

A konferencia során elfogadásra került fontosabb dokumentumok:

- Resolution on Children's Digital Rights⁴⁵
- Resolution on Government Access to Data, Privacy and the Rule of Law: Principles for Governmental Access to Personal Data held by the Private Sector for National Security and Public Safety Purposes⁴⁶

43 <https://rm.coe.int/t-pd-bur-2021-3rev4-fin-draft-guidelines-political-campaigns/1680a4a36d>

44 <https://rm.coe.int/guidelines-on-facial-recognition/1680a134f3>

45 <https://globalprivacyassembly.org/wp-content/uploads/2021/10/20211025-GPA-Resolution-Childrens-Digital-Rights-Final-Adopted.pdf>

46 https://globalprivacyassembly.org/wp-content/uploads/2021/10/20211025-GPA-Resolution-Government-Access-Final-Adopted_.pdf

VIII. A NAIH projektjei

VIII.1. A KÖFOP projekt

A KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosítószámú, „Az információs szabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt uniós támogatású projektről részletesen esik szó a Beszámoló „Információs szabadság” című fejezetében.

VIII.2. IJR Projekt

Az 1004/2016. (I.18.) Korm. határozat alapján a KÖFOP 1.0.0. – VEKOP-15 kiemelt kormányzati projekt keretében a költségvetési szervek adminisztratív terheinek csökkentését célzó projektek között jött létre az Integrált Jogalkotási Rendszer (IJR).

A projekt keretében valósult meg 2017-2021-ben a NAIH európai uniós kötelezettségeiből adódó jogszabály-változáshoz igazodó eljárásrendi, ügyviteli, információtechnológiai és információbiztonsági továbbfejlesztése. Az IJR Projekt 2021.08.31-én sikeresen lezárult.

2017 áprilisában aláírásra került a 1585/2016. (X. 25.) Korm. határozat alapján az IJR projekt Támogatási Szerződés 1. számú módosítása, amely a konzorciumi partnerek között nevesítette a Hatóságot, illetve a projekt által támogatott és a GDPR-ból is fakadó, támogatott feladatokat.

A GDPR-ban foglalt követelmények teljesítése a NAIH jogi szakmai területeinek teljes optimalizálását, áttervezését és ezek megvalósítását igényelte 2019-ben, továbbá szükségessé vált az újratervezett folyamatokat támogató IT környezet kialakítása és üzemben tartásának biztosítása, a rugalmas áttervezhetőség biztosítása mellett. Ezeknek a feladatoknak a megvalósítása folytatódott a 2021. évben is. Telepítésre került az IRMA iratkezelő rendszer, aminek bevezetését és az „IJR” projekt keretében az ügyintézői modulba történő integrálását és bevezetését végeztük 2021-ben.

Az IJR projekt 2017-2021-as eredménytermékei között átadásra került az ügyintézői és határozatszerkesztő modul, melynek bevezetése és szervezeti implementációjának tesztelése sikeresen lezárult.

IX. Mellékletek

IX.1. Az elutasított közérdekű adatigénylésekről benyújtott jelentések a 2013-2021. időszak tekintetében (az egyes elutasítási okok alkalmazásának gyakorisága)

IX.1.1. Évek szerinti adatsorok

év	adatszolgáltató szervek száma (db)	közérdekű adatigénylések száma (össz.)	teljesített	%	elutasított, részben elutasított	%
2013.	114	nincs adat	nincs adat	-	424	-
2014.	156	nincs adat	nincs adat	-	431	-
2015.	162	nincs adat	nincs adat	-	984	-
2016.	228	2493	1900	76%	593	24%
2017.	223	3718	3016	81%	702	19%
2018.	256	3717	2882	78%	940	25%
2019.	443	4635	3306	71%	1393	30%
2020.	778	8162	5957	73%	2089	26%
2021.	997	11019	7127	65%	3881	35%

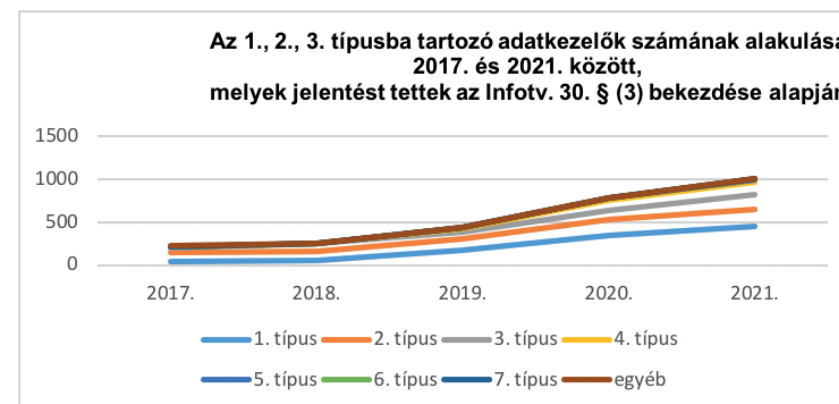
1. táblázat

IX.1.2. Az adatigénylést teljesítő szervek szervtípus szerinti megoszlása (2017-2021)

	1. típus ⁴⁷	2. típus ⁴⁸	3. típus ⁴⁹	4. típus ⁵⁰	5. típus ⁵¹	6. típus ⁵²	7. típus ⁵³	egyéb ⁵⁴
2017.	46	101	56	3	1	0	11	1
2018.	50	109	92	5	2	0	0	0
2019.	177	130	77	37	12	2	0	0
2020.	338	192	109	114	26	1	0	0
2021.	447	200	176	144	30	2	0	0

2. táblázat

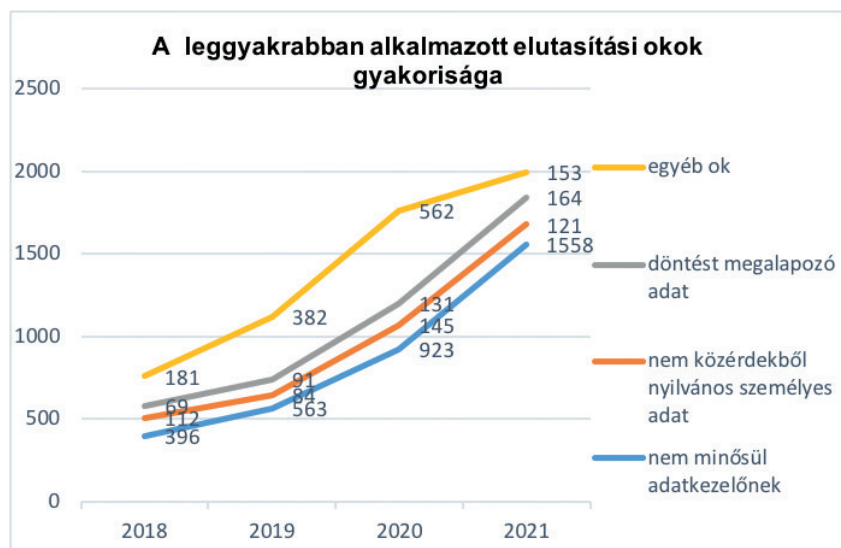

- 47 helyi és területi, nemzeti önkormányzatok
- 48 központi és területi államigazgatási szervek
- 49 közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szervek, köztestületek
- 50 nevelési, oktatási, művelődési intézmények
- 51 egészségügyi és szociális intézmények
- 52 egyházak, vallási szervezetek
- 53 pénzügyi szervezetek, bankok
- 54 webáruház

IX.1.3. Főbb elutasítási okok éves bontásban (2018-2021)

év	elutasítási okok (össz.)	nem minősül adatkezelőnek	nem közérdekből nyilvános személyes adat	döntést megalapozó adat (Infotv. 27. § (5)-(6))	egyéb ok
2018.	940	396	112	69	181
2019.	1393	563	84	91	382
2020.	2155	923	145	131	562
2021.	3881	1558	121	164	167

3. táblázat

IX.1.4. A 2021. év elutasított adatigénylései tekintetében tett jelentések jellemzői

A „Jogszámban rögzített közzétételi kötelezettségek alá eső adatok körének felülvizsgálata” című projekt keretében az önkormányzati alrendszer szervei közül a próba adatigénylésbe a helyi önkormányzatok, valamint az országos nemzetiségi önkormányzatok teljes körűen bevonásra kerültek. 2021. évben a fővárosi önkormányzat, valamint 3177 települési, 19 területi és 13 országos nemzetiségi önkormányzat számára küldött a projekt vállalkozója a Hatóság által összeállított, 6 kérdésből álló közérdekű adatigénylést. Az önkormányzati alrendszer mellett a központi és területi államigazgatási szervek (179 adatkezelő), illetve 1000, az egyéb csoportba tartozó közigazgatáson kívüli közzétételre kötelezett szervek (állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, alapítványok) és a köztisztviselők információszabadság iránti elkötelezettsége is górcső alá került.

A jelentéstételi kötelezettség teljesítését segítő a Hatóság javaslatot tett egy olyan adatlap alkalmazására, amely nemcsak az elutasított és részben elutasított adatigénylések okai tekintetében tartalmaz adatokat, hanem az adatkezelőhöz az adatszolgáltatás évében benyújtott valamennyi, és az ezek közül teljesített adatigénylések tekintetében is. (Az adatlap .pdf és .docx formátumban is letölthető a Hatóság honlapjáról.)

A bevezetés évétől (2018.) kezdődően folyamatosan emelkedett azon szervek száma, melyek az adatlap alkalmazásával tettek eleget jelentéstételi kötelezettségüknek, és 2022-ben elmondható, hogy az adatszolgáltató adatkezelők közel 100%-a alkalmazza az adatlapot.

Annak ellenére, hogy a próba adatigényléssel érintett adatkezelők száma több ezres nagyságrendű, csupán 997 adatkezelő tett eleget az Infotv. 30. § (3) bekezdése szerinti kötelezettségének.

Az adatkezelők által a 2021. évben elutasított közérdekű adatigénylésekről tett jelentések tartalmi elemzését követően megállapítható, hogy az adatkiadás megtagadása tekintetében gyakran alkalmazott okok mellett (3. táblázat) több esetben hivatkoztak az adatkezelők a következő okokra:

- az igényelt adat nem közérdekű adat – 390 esetben;
- személyes érdek által vezérelt az adatigénylés, illetve az adatigénylés a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe ütközik – 436 esetben;

- az adatkezelő által meghatározott költségtérítést az adatigénylő nem fizette meg – 144 esetben;
- a 13/2019. (IV. 8.) AB határozatra figyelemmel – 51 esetben;
- az Infotv. 29. § (1a) bekezdésére hivatkozással – 90 esetben;
- az adat nem áll rendelkezésre – 268 esetben.

IX.2. A Hatóság 2021. évi gazdálkodása

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság működésének és gazdálkodásának 10. évét is magunk mögött tudhatjuk 2021. december 31-ével. Ezen gazdálkodással összefüggő adatokról az alábbiakban adunk rövid tájékoztatást.

IX.2.1. A bevételi előirányzat és teljesítési adatai a 2021. évben

A Hatóság működési és felhalmozási célú egyéb támogatást kapott és számolt el „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt finanszírozására.

A bevételi adatok közül a Hatóság működési bevétele sem összetételében, sem értékében számottevő változást nem mutat a 2020. költségvetési évhez képest. Azonban kiemelkedő volt a KEF által utalt üzemeltetési költségek visszatérítése közel 6 500 eFt értékben, mely a 2020. évi elszámolás keretében utólag történt meg.

A Hatóság felhalmozási bevétele 1 db hatósági gépjármű, irattárinkonténer és néhány, 0-ra leíródott tárgyi eszköz értékesítésből adódott.

A 2020. évi költségvetési maradvány előirányzatosítása 329 314 eFt-tal emelte meg az eredeti bevételi előirányzatot.

IX.2.2. Kiadási előirányzat és teljesítési adatai a 2021. évben

A versenyképes illetmények biztosításával, valamint az új, méltó munkakörülmények megteremtésével sikerült csökkenteni a munkaerő-elvándorlás mértékét, ezáltal megtartani a magasan kvalifikált szakembereket. A személyi juttatások és a kapcsolódó munkáltatói járulékok kiadási összege mindössze 6 %-kal haladta meg a tavalyi adatokat. A növekedésre hatással volt a létszám további, kis-mértékű emelése, a szociális hozzájárulási adó mértékének újabb csökkenése,

valamint egyes esetekben (pl. cafeteria) az adófizetési kötelezettség elengedése is.

2021-ben a Hatóság költségvetésére két tényező bírt igazán jelentőséggel: a világjárvány és a Hatóság új épületben való üzemeltetése kiadásainak megugrása. Az előbbi inkább költségmegtakarítást, míg az utóbbi tetemes többletkiadást eredményezett a Hatóság működési adatait vizsgálva. Az új épület fenntartásával kapcsolatos kiadások közel 82 %-kal meghaladták a korábbi év adatait.

A felhalmozási kiadásokat megvizsgálva, mivel már az irodák berendezéseinek nagy részét 2020-ben megvásárolta a Hatóság, a tavalyi évhez képest 1/3-ra visszaestek ezen kiadások. Azonban a közel bruttó 100 000 eFt-os, KÖFOP projektben szereplő immateriális javak beszerzése közel azonos szintre emelte a felhalmozási teljesítések összegét, a vizsgált időszakot tekintve.

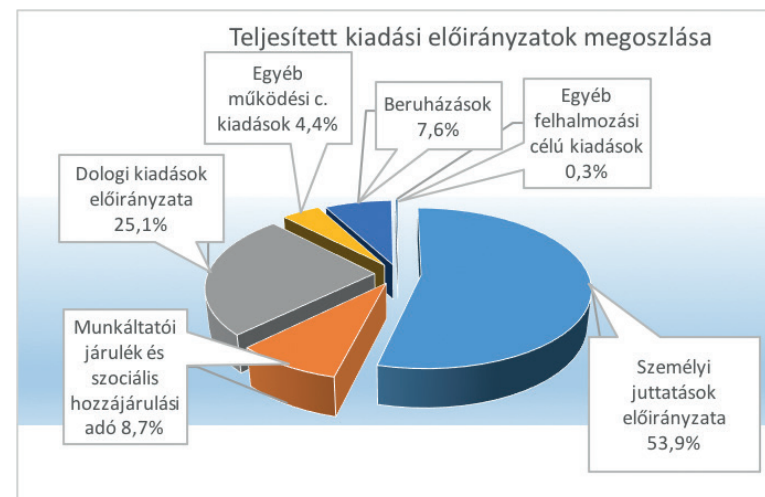
2022. január első napjaiban a Magyar Államkincstár bevezette az új multi-devizás számlavezető rendszerét, emiatt élni kellett a rendkívüli bérmegeelőlegezés (45 520 eFt) módszertanával még 2021. december végén.

A Hatóság alaptevékenységéből származó 2021. évi maradványa 505 806 eFt, mely 98,2%-a kötelezettséggel terhelt maradvány.

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Alaptevékenység 2021. évi maradványa
Működési c. egyéb támogatás fejezettől		337 149	337 149	
Felhalmozási c. egyéb támogatás fejezettől		95 250	95 250	
Közhatalmi bevételek		324	324	
Közvetített szolgáltatások ellenértéke		97	97	
Kiszámlázott ÁFA		459	459	
Árfolyamnyereség		144	144	
Egyéb működési bevételek		8 268	8 268	
Tárgyi eszköz értékesítés		4 204	4 204	
Felhalmozás c. kölcsön megtérülése háztól		1 285	1 285	
2020. évi költségvetési maradvány		329 314	329 314	
Áh-n belüli megelőlegezés bevétele		45 520	45 520	
Központi, irányító szervi támogatás	1 604 200	1 616 549	1 616 549	
Bevételi előirányzatok mindösszesen:	1 604 200	2 438 563	2 438 563	-
Személyi juttatások előirányzata	976 300	1 060 174	1 042 092	18 082
Munkáltatói járulék és szociális hozzájárulási adó	151 000	171 105	168 051	3 054
Dologi kiadások előirányzata	451 800	833 666	485 967	347 699
Egyéb működési c. kiadások		85 163	84 914	249
Beruházások	25 100	222 156	146 733	75 423
Felújítások		15 779		15 779
Egyéb felhalmozási célú kiadások		5 000	5 000	-
Finanszírozási kiadások		45 520		45 520
Kiadási előirányzatok mindösszesen:	1 604 200	2 438 563	1 932 757	505 806

A NAIH 2021. évi költségvetésére vonatkozó számokat (eFt) a következő táblázat szemlélteti:

A következő grafikon a módosított előirányzatok teljesült kiadásait mutatja %-os megoszlásban:

IX.2.3. A Hatóság létszámának alakulása

A Hatóság 2021. december 31.-ei munkajogi létszáma 108 fő volt.

A létszámgazdálkodás a Küt. szerinti álláshelyekre épül, nevezetesen Hatóságunk esetében öt darab ügyintézői (tanácsos, vezető-tanácsos, főtanácsos I., főtanácsos II., vezető-főtanácsos), és két darab vezetői (önálló szervezeti egységet vezető, illetve a nem önálló szervezeti egységet vezető) álláshely besorolási kategóriára. A Küt. bevezetése óta versenyképessé váló illetmények biztosításával jelentős mértékben csökkent a fluktuáció, az év folyamán 8 fő lépett ki, illetve 7 fő új kolléga érkezett. 2021. évben – gyermek születése miatt – 4 fő lett tartósan távollévő, míg 3 fő tért vissza a tartós távollétról.

IX.2.4. A bírságbevételek alakulása

A Hatóság számlájára befolyt bírság összege 74 364 eFt volt, mely az előző évek átlagának megfelelően alakult. Továbbra is érdemes megjegyezni, hogy a

bírság teljes egészében nem a Hatóság, hanem a központi költségvetés bevétele

IX.3. A Hatóság elnökének részvétele hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, rendezvényeken 2021-ben

2021. január 28. – online konferencia a horvát adatvédelmi hatóság szervezésében: *Digital transformation and data protection in a pandemic world* - Attila Péterfalvi: *Developments in the field of data protection regarding SMEs – STAR II project*

2021. február 17. – online konferencia – Vezérigazgatói Találkozó – „Az adatvédelmi hatóság tapasztalatai a GDPR alkalmazásának tükrében”

2021. március 24. – Budapest - Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című projekt online nyitókonferenciájára – *Nyitó előadás*

2021. május 4. – Budapest - OneTrust PrivacyConnect Budapest konferencia – *kerekasztal beszélgetés*

2021. május 18. – online nemzetközi konferencia: *International Forum on Privacy and Data Protection* – Attila Péterfalvi: *National regulations and international challenges in the field of data protection in Hungary*

2021. június 23. – online konferencia – Közigazgatás Napja Konferencia – „Adatvédelem és információszabadság a COVID-19 járvány kapcsán”

2021. szeptember 24. – Tata – VEAB Gazdaság- Jog- és Társadalomtudomány Szakbizottság Közigazgatási Munkabizottságának ADATVÉDELEM ÉS INFORMÁCIÓSZABADSÁG GYAKORLATA című munkaülése – „Az adatvédelem és információszabadság aktuális kérdései”

2021. szeptember 28. – Budapest – Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat szervezésében „A média hatása a gyermekekre és fiatalokra” című XI. Médiakonferencia – *Digitális platformok adatvédelmi aspektusai*

2021. október 12. – Budapest – Antall József Tudásközpont szervezésében thinkBDPSt Konferencia – Young Leader’s Forum – *Data Breach Notification*

2021. október 18-21. – Mexikó szervezésében, online - *Global Privacy Assembly Konferencia*

2021. október 19. – Budapest – József Attila Szabadegyetem szervezésében Korszellem című szakmai est – *Adatvédelem aktuális kérdései*

2021. november 3. – Budapest – Belügyi Tudományos Tanács szervezésében Emberközpontú Mesterséges Intelligencia Konferencia - *A mesterséges intelligencia használatának adatvédelmi követelményei*

2021. november 30. – Budapest – Országos Rendőr-Főkapitányság Hivatala szervezésében Éves adatvédelmi konferencia – *A NAIH tevékenysége – a 2021. év tapasztalatai*

2021. december 2. – Budapest – Adatvedelmi.hu évzáró adatvédelmi konferencia – *A NAIH tevékenysége, a 2021. év tapasztalatai*

2021. december 16-17. – Lengyelország szervezésében online– *CEEDPA – Közép- és Kelet-Európai Adatvédelmi Hatóságok Konferenciája*

IX.4. A NAIH emlékérem kitüntetettjei

A „Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Emlékérem” adományozásáról szóló 19/2012. számú NAIH szabályzat alapján „Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Emlékérem” annak adományozható, aki az adatvédelem, illetve az információs önrendelkezési jog és információszabadság terén kiemelkedő magas színvonalú, példaértékű eredményt ért el, vagy jelentősen hozzájárult ilyen eredmény eléréséhez. Az ezüstből készült emlékérem Szabó Tamás ötvös mester alkotása. Átadására évente, az adatvédelem, illetve az információszabadság napja alkalmából kerül sor.

2021. január 28-án az ezüst emlékérmet dr. Báldy Péter az Eötvös Loránd Tudományegyetem Jogi Továbbképző Intézetének igazgatóhelyettese kapta az Adatbiztonsági és adatvédelmi jogi szakokleveles szakember és szakjogász képzések megszervezése kapcsán végzett kiemelkedő munkájáért, valamint a személyes adatok védelméhez fűződő jogi ismeretek népszerűsítése, terjesztése érdekében végzett kiemelkedő tevékenységéért.

IX.5. A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke

- Ajbtv., az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény
- Ákr., az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Alaptörvény, Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- *Általános adatvédelmi rendelet: lásd: GDPR*
- AVSZ: Adatváltozás-kezelési Szolgáltatás
- Be., a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
- Bűnügyi irányelv, a bűnüldözési célból kezelt személyes adatok védelmére vonatkozó irányelv, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/680 irányelve (2016. április 27.) a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről
- CIS: Vámügyi Információs Rendszer
- CSC: Coordinated Supervision Committee (az Európai Unió nagyméretű információs rendszereinek közös felügyeletét ellátó bizottság)
- EGT: Európai Gazdasági Térség
- ECB: Europol Cooperation Board
- EDPB: Európai Adatvédelmi Testület
- EDPS: Európai Adatvédelmi Biztos
- EESZT: Egészségügyi Szolgáltatási Tér
- EET: Emberi Erőforrás Támogatáskezelő
- EMMI: Emberi Erőforrások Minisztériuma
- EPPO: Európai Ügyészség Hivatala
- EUB: Európai Unió Bírósága
- Eüak., az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény
- Eütv., egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
- GDPR, általános adatvédelmi rendelet: az Európai Parlament és a Tanács (EU) által elfogadott, a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2016/679 Rendelet. 2018. május 25-től alkalmazandó
- IMI rendszer: Belső Piaci Információs Rendszer
- Infotv., Infotörvény, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény

- IRMA: belső ügyviteli szakrendszer
- ITM: Innovációs és Technológiai Minisztérium
- KAÜ: Központi Azonosítási Ügynök
- KEKVA tv., *a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény*
- Ket., a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
- Kftv., a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény
- Kgttv., *köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény*
- KNBSZ: Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat
- Kttv., a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- LED: Bűnügyi Adatvédelmi Irányelv
- MÁK: Magyar Államkincstár
- Mavtv., a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény
- MI: mesterséges intelligencia
- Mt., a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- Mttv., a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény
- Nbtv., a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény
- NEAK: Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő
- Nftv., a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény
- NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési
- Nytv.: a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény
- PNR irányelv, A terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és a vádeljárás lefolytatása érdekében történő felhasználásáról szóló 2016. április 27-i 2016/681/EU irányelv
- Projekttörvény, a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartásával kapcsolatos beruházásról, valamint ezzel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi VII. törvény
- Ptk. új, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- Ptk. régi, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1952. évi IV. törvény
- SIS: Schengeni Információs Rendszer
- SIS II, a Schengeni Információs Rendszer második generációjának létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet
- VIS: Vízuminformációs Rendszer

- VIS rendelet, az Európai Parlament és a Tanács 767/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a vízuminformációs rendszerről (VIS) és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó adatok tagállamok közötti cseréjéről

Egyéb jogszabályok:

- a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendeletet
- a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvény-módosításokról szóló 2010. évi CXXVI. törvény
- a járványügyi időszak köznevelési védelmi intézkedéseiről szóló 29/2021. (XI. 19.) EMMI határozat
- a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény
- a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
- a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
- a közbiztonság erősítése érdekében egyes rendészeti igazgatási törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXI. törvény
- a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény
- a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény
- a szálláshely-szolgáltatók megghiúsuló foglalásaiból eredő bevételkiesés részleges megtérítéséről szóló 523/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet
- a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
- a vagyonjuttatásról szóló 2021. évi XIII. törvény
- a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet
- a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésekről szóló 521/2020. (XI.25.) Korm. rendelet
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet
- az Aarhusi Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. törvény
- az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló 2015. évi CLXXXVIII. törvény
- az egyes felsőoktatási intézmények és egyes közfeladatot ellátó közérdekű alapítványok működéséhez szükséges feltételek és forrás biztosításáról szóló 1413/2021. (VI.30.) Korm. határozat

- az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény
- az előzetes és utólagos hatásvizsgálatról szóló 2/2016. (IV. 29.) MvM rendelet
- az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról
- az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás kereteinek megállapításáról a határok és a vízumügy területén, továbbá a 767/2008/EK, az (EU) 2016/399, az (EU) 2017/2226, az (EU) 2018/1240, az (EU) 2018/1726 és az (EU) 2018/1861 európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint a 2004/512/EK és a 2008/633/IB tanácsi határozat módosításáról szóló, 2019. május 20-i (EU) 2019/817 európai parlamenti és tanácsi rendelet
- az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás kereteinek megállapításáról a rendőrségi és igazságügyi együttműködés, a menekültügy és a migráció területén, valamint az (EU) 2018/1726, az (EU) 2018/1862 és az (EU) 2019/816 rendelet módosításáról szóló, 2019. május 20-i (EU) 2019/818 európai parlamenti és tanácsi rendelet.
- az uniós polgárok személyazonosító igazolványai és a szabad mozgás jogával élő uniós polgárok és azok családtagjai részére kiállított tartózkodási okmányok biztonságának megerősítéséről szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1157 európai parlamenti és tanácsi rendelet
- az üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény
- Tromsø Egyezmény, az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló Egyezménye (CETS No.205., Magyarországon kihirdette a 2009. évi CXXXI. törvény)

Tartalomjegyzék

Bevezető	3
Áttekintés a Hatóság első tíz évének tapasztalatairól	5
I. A Hatóság működésének statisztikai adatai, a Hatóság társadalmi kapcsolatai	23
I.1. Ügyeink statisztikai jellemzői	23
I.2. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája	34
I.2.1. Az előzetes kérdőíves felmérés eredményei	35
I.2.2. Az adatvédelmi tisztviselők konferenciájának elektronikus oktatóanyagai	38
I.3. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában	42
II. Adatvédelmi ügyek	43
II.1. Az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása	43
II.1.1. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó ügyekben hozott fontosabb határozatok	43
II.1.2. A Hatóság által kibocsátott ajánlások	61
II.1.3. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája: kérdések és válaszok	65
II.1.4. A Hatóság koronavírussal kapcsolatos tájékoztatói, valamint a koronavírussal kapcsolatos adatkezelések miatt lefolytatott eljárásai és konzultációs ügyei	75
II.1.5. Média, sajtó és internetes nyilvánosság a Hatóság gyakorlatában	84
II.2. A személyes adatok kezelése az Infotv. hatálya alatt: bűnüldözési, honvédelmi és nemzetbiztonsági célú kezelésével kapcsolatos eljárások	90
II.2.1. A „Pegasus” kémsoftver vizsgálata	90
II.2.2. Nemzetbiztonsági szolgálat hozzáféréshez való jog gyakorlására irányuló kérelmekkel kapcsolatos eljárása	93
II.2.3. Arcfelismerő technológiával ellátott kamerarendszer alkalmazása közterület megfigyelése érdekében	96
II.2.4. Érintetti joggyakorlásra irányuló kérelem megválaszolásának gyakorlata	98
II.2.5. Előzetes tájékoztatási kötelezettség teljesítésének gyakorlata a közterület-felügyelői intézkedések során	100
II.2.6. Sáránd Község Önkormányzata által működtetett térfelügyelő kamerák	102

II.2.7. Közterületi kamerázás az önkormányzat gépjárművéből Tatabányán	103
II.2.8. Feljelentő személyének, valamint büntetőeljárás során keletkezett adatoknak jogosulatlan személy számára történő hozzáférhetővé válása	104
II.2.9. A büntetés-végrehajtás során keletkező személyes adatok kezelése	105
II.2.10. Az e-Papír űrlapot felváltó InNOVA űrlap bevezetése az Országos Rendőr-főkapitányságnál	107
II.3. Az adatvédelmi incidensek bejelentése	109
II.3.1. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek	111
II.3.2. Az Infotv. hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek	117
II.4. Adatvédelmi engedélyezési eljárások	121
III. Információszabadság	122
III.1. Bevezetés	122
III.2. A modellváltó egyetemek közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelezettségeiről	125
III.3. Fontos alkotmánybírói döntések	127
III.4. Fontos bírósági döntések	129
III.5. A koronavírus járvánnyal kapcsolatos adatok nyilvánossága	133
III.6. Ákr. kontra Infotv.	136
III.7. A NAIH-hoz benyújtott közérdekű adatigénylésekről	137
III.8. Költségtérítés	138
III.9. Önkormányzati nyilvánosság	140
III.9.1. Az közfeladat ellátásával összefüggő közérdekből nyilvános személyes adatok	142
III.9.2. A nemzetiségi önkormányzatok működésének átláthatósága	144
III.9.3. Online közmeghallgatás során személyes adat nyilvánosságra hozatala	144
III.9.4. Elektronikus közzététel	146
III.10. Büntetőeljárás során lefoglalt iratok megismerése	146
III.11. A környezeti információk nyilvánossága	148
III.12. Pályázatok nyilvánossága	150
III.12.1. Üzleti titok	150
III.12.2. Döntés megalapozására szolgáló adatok	152
III.12.3. A pályázatokra vonatkozó adatok közzététele	153
III.13. Jogszabály-előkészítés	156

IV. Titokfelügyelet, a minősített, illetve korlátozott nyilvánosságú közérdekű adatok	158	VII.1.5. A Hatóság részvétele az Európai Adatvédelmi Testület tevékenységében – statisztika	197
IV.1. A nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályokban meghatározott minősítési jelölés hiánya, jogutódlás a minősítő személyében, a minősített adatok felülvizsgálata.	158	VII.1.6. Az Európai Adatvédelmi Testület iránymutatásai, véleményei, a szakértői al csoportok munkája	198
IV.2. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. által kezelt adatok minősítésének vizsgálata a Fővárosi Törvényszék által kezdeményezett titokfelügyeleti hatósági eljárásban	160	VII.2. Részvétel az adatvédelmi hatóságok közös felügyeleti tevékenységében	204
IV.3. A Magyar Honvédség haditechnikai eszközeinek beszerzését érintő adatok minősítésének vizsgálata a Fővárosi Törvényszék által kezdeményezett titokfelügyeleti hatósági eljárásokban.	162	VII.2.1. A Schengeni Információs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (SIS II Supervision Coordination Group). . .	204
V. A Hatóság peres ügyei.	172	VII.2.2. Magyarország 2019-ben végrehajtott adatvédelmi tárgyú Schengeni ellenőrzéséhez készített cselekvési terv.	205
V.1. „Csatlakozzunk az Európai Ügyészséghez!” kezdeményezés . . .	172	VII.2.3. A Vízuminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (VIS Supervision Coordination Group)	206
V.2. Járványügyi határozatok feltöltése harmadik fél cégkapu tárhelyére	177	VII.2.4. Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Eurodac Supervision Coordination Group)	207
V.3. A DIGI-ügy az Európai Unió Bírósága előtt.	181	VII.2.5. Coordinated Supervision Committee – CSC	207
V.4. A Budapesti Elektromos Művek Zrt.-ügy az Európai Unió Bírósága előtt	182	VII.2.6. Vámügyi Információs rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Customs Information System – Supervision Coordination Group).	208
VI. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége	183	VII.2.7. Europol Cooperation Board (ECB)	209
VI.1. A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek statisztikai adatai	183	VII.2.8. Határok, Utazás és Bűnüldözés Szakértői Alcsoport (Borders, Travel and Law Enforcement Expert Group – BTLE)	209
VI.2. Pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló T/16365. számú törvényjavaslat	184	VII.3. Az uniós együttműködésen túli nemzetközi kapcsolatok – konferenciák.	210
VI.3. Biometrikus aláírás a kormányhivatalban	185	VIII. A NAIH projektjei	213
VI.4. 2021. évi XXXI. törvény a közbiztonság erősítése érdekében egyes rendészeti igazgatási törvények módosításáról.	185	VIII.1. A KÖFOP projekt	213
VI.5. Adatváltozás-kezelési Szolgáltatás	186	VIII.2. IJR Projekt	213
VI.6. Folyamiutas-adatok nyilvántartása	187	IX. Mellékletek	214
VI.7. Veszélyhelyzeti kormányrendeletek	187	IX.1. Az elutasított közérdekű adatigénylésekről benyújtott jelentések a 2013-2021. időszak tekintetében (az egyes elutasítási okok alkalmazásának gyakorisága)	214
VI.8. Az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás.	189	IX.1.1. Évek szerinti adatsorok.	215
VII. Együttműködés az Európai Unió társhatóságaival és nemzetközi ügyek	191	IX.1.2. Az adatigénylést teljesítő szervek szervtípus szerinti megoszlása (2017-2021)	215
VII.1. Együttműködés az Európai Unió társhatóságaival – együttműködési és egységességi eljárások	191	IX.1.3. Főbb elutasítási okok éves bontásban (2018-2021)	216
VII.1.1. Bevezetés	191	IX.1.4. A 2021. év elutasított adatigénylései tekintetében tett jelentések jellemzői.	217
VII.1.2. Giovanni Buttarelli tárgyaló ünnepélyes átadása	192	IX.2. A Hatóság 2021. évi gazdálkodása	218
VII.1.3. Áttekintés a GDPR alapján folytatott együttműködési eljárásokról	193	IX.2.1. A bevételi előirányzat és teljesítési adatai a 2021. évben	218
VII.1.4. A 2021-es ügyforgalom.	196	IX.2.2. Kiadási előirányzat és teljesítési adatai a 2021. évben.	218

IX.2.3. A Hatóság létszámának alakulása	221
IX.2.4. A bírságbevételek alakulása	221
IX.3. A Hatóság elnökének részvétele hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, rendezvényeken 2021-ben.	222
IX.4. A NAIH emlékérem kitüntetettjei	223
IX.5. A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke . .	224
Tartalomjegyzék.	228

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf.: 9

Telefon: +36 (1) 391-1400
Fax: +36 (1) 391-1410

Internet: <http://www.naih.hu>
e-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu

Kiadja: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Felelős kiadó: Dr. Péterfalvi Attila elnök
ISSN 2063-403X (Nyomtatott)
ISSN 2063-4900 (Online)

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf. 9

Telefon: +36 (1) 391-1400

Fax: +36 (1) 391-1410

Internet: <http://www.naih.hu>

E-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu

Kiadja: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Felelős kiadó: Dr. Péterfalvi Attila elnök
ISSN 2063-403X (Nyomtatott)
ISSN 2063-4900 (Online)